

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA

Jurga ZACHARKIENĖ,
Vadybos studijų programos studentė

**SUAUGUSIŲJŲ, SIEKIANČIŲ ĮGYTI VIDURINĮ IŠSILAVINIMĄ,
ŠVIETIMO PRIEINAMUMO VERTINIMAS**

Magistro darbas

Šiauliai, 2013

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA

Jurga ZACHARKIENĖ

SUAUGUSIŲJŲ, SIEKIANČIŲ ĮGYTI VIDURINĮ
IŠSILAVINIMĄ, ŠVIETIMO PRIEINAMUMO
VERTINIMAS

Magistro darbas

Socialiniai mokslai, Vadyba (N200)

Darbo vadovas:

doc. dr. Gintaras Šaparnis

Teigiu, kad magistro darbas, kurį teikiu Vadybos studijų krypties magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas.

(Studento parašas)

SANTRAUKA

Jurga Zacharkienė

Suaugusiųjų, siekiančių įgyti vidurinį išsilavinimą, švietimo prieinamumo vertinimas.

Magistro darbas.

Magistro darbe yra pateikta suaugusiųjų švietimo prieinamumo samprata, išanalizuoti ir susisteminti įvairių Lietuvos ir užsienio autorių teoriniai darbai, suaugusiųjų švietimą reglamentuojanti teisinė bazė, nacionalinio lygmens švietimo būklės apžvalgos. Atlikta suaugusiųjų švietimo prieinamumą atskleidžiančių statistinių duomenų analizė ir apibendrinta švietimo organizatorių bei vartotojų nuomonė apie švietimo prieinamumą subjektyviųjų ir objektyviųjų veiksnių aspektais. Patvirtinta autorės suformuluota mokslinio tyrimo hipotezė, kad teisės aktais įteisintas kur kas platesnis suaugusiųjų, siekiančių vidurinio išsilavinimo, švietimo prieinamumo paslaugų spektras nei švietimo organizatorių yra siūlomas ir įgyvendinamas, o tai siaurina asmeninius ir visuomeninius poreikius tenkinančių mokymosi paslaugų prieinamumo galimybes.

SUMMARY

Jurga Zacharkienė

Assessment of the accessibility of adult pursuing upper secondary education learning

Master's work.

This master's paper indicates the concept of the assessment of accessibility of adult learning; it analyzes and systemizes legal basis that regulates organization of adult learning, national research and theoretical works in assessment of accessibility of adult learning, conducted by various Lithuanian and foreign authors. The paper presents an analysis of statistical information that represents the assessment of accessibility of adult learning and the summary of opinion of organizers and users of education about subjective and objective adult learning accessibility factors. Paper proves hypothesis formulated by the author that the accessibility of adult learning is more legitimated than proposed and implemented by organizers of education and it makes the education of adult less available.

TURINYS

IVADAS	5
1. SUAUGUSIŪJŲ, SIEKIANČIŲ ĮGYTI VIDURINĮ IŠSILAVINIMĄ, ŠVIETIMO PRIEINAMUMO TEORINĖ SAMPRATA IR VERTINIMO PRAKTIKA	10
1.1. Suaugusiųjų švietimo prieinamumo apibrėžtis moksliniuose šaltiniuose	10
1.2. Suaugusiųjų švietimo prieinamumo apibrėžtis švietimą reglamentuojančiuose teisės aktuose.....	13
1.3. Suaugusiųjų švietimo prieinamumo vertinimas Lietuvoje ir kitose šalyse	19
2. SUAUGUSIŪJŲ, SIEKIANČIŲ ĮGYTI VIDURINĮ IŠSILAVINIMĄ, ŠVIETIMO PRIEINAMUMO VERTINIMO TYRIMO METODOLOGIJA	24
2.1. Teorinės prielaidos švietimo prieinamumui įvertinti.....	24
2.2. Tyrimo metodai ir tyrimo instrumento pagrindimas	26
2.3. Tyrimo imties charakteristikos	30
3. SUAUGUSIŪJŲ, SIEKIANČIŲ ĮGYTI VIDURINĮ IŠSILAVINIMĄ, ŠVIETIMO PRIEINAMUMO VERTINIMO TYRIMO REZULTATAI	33
3.1. Suaugusiųjų švietimo prieinamumo psichologiniu edukologiniu aspektu vertinimas	33
3.2. Suaugusiųjų švietimo prieinamumo socialiniu edukologiniu aspektu vertinimas	35
3.3. Suaugusiųjų švietimo prieinamumo teritoriniu aspektu vertinimas	38
3.4. Suaugusiųjų švietimo prieinamumo informaciniu aspektu vertinimas.....	49
3.5. Suaugusiųjų švietimo prieinamumo mokymosi būdų ir formų bei dalykų programų pasirinkimo aspektu vertinimas	53
3.6. Suaugusiųjų švietimo prieinamumo mokytojų kvalifikacijos ir švietimo pagalbos teikimo aspektu vertinimas	66
3.7. Suaugusiųjų švietimo prieinamumo mokymosi sąlygų aspektu vertinimas.....	72
IŠVADOS	77
REKOMENDACIJOS	80
LITERATŪRA	81
PRIEDAI	85

IVADAS

Suaugusiųjų švietimas pastaruoju metu tampa itin aktualia tema. Dabartinėje visuomenėje žmogus, norėdamas gyventi pilnavertį gyvenimą, yra priverstas nustatyti naują santykį su besikeičiančiu pasauliu ir išsiugdyti gebėjimą priimti gyvenimo jam keliamus reikalavimus tam, kad nebūtų socialiai atskirtas. Šia prasme mokymasis tampa esmine socialinio dalyvavimo forma, o posakis „Žmogus mokosi visą gyvenimą“ virsta imperatyvu „Žmogus turi mokytis visą gyvenimą“.

Europos taryba pateikė išvadą, kad sėkmingą perėjimą prie žiniomis pagrįsto ūkio ir visuomenės turi lydėti perėjimas prie mokymosi visą gyvenimą. „Mokymasis visą gyvenimą jau nėra tik vienas iš švietimo ir mokymo aspektų, jis turi tapti svarbiausiu principu, dalyvaujant pilname mokymosi kontekstų kontinuume. Visiems Europos gyventojams be išimties turi būti suteiktos lygios galimybės prisitaikyti prie besikeičiančių socialinių ir ekonominių sąlygų ir aktyviai dalyvauti kuriant Europos ateitį“ (Mokymosi visą gyvenimą memorandumas, 2001).

Problemos. Suaugusiųjų mokymasis yra tirtas Lietuvos ir užsienio autorių įvairiais aspektais. Suaugusiųjų mokymosi sampratą, vystymosi perspektyvas analizavo Laurinavičiūtė (2001), Linkaitytė, Jakubauskaitė, Montrimaitė (2005), Šutinytė (2006), Linkaitytė, Žilinskaitė (2008), neįgaliųjų ugdymą – Samsonienė (2006). Psichologinius suaugusiųjų mokymosi aspektus nagrinėjo Beresnevičienė (1995, 2002), Jovaiša (2001), istorinius – Trečiokienė (1998), Kuprys, Trečiokienė (1998). Suaugusiųjų mokymosi motyvus ir galimybių plėtrą analizuoja Ališauskas (2009), Ališauskienė, Ušeckienė (2003, 2007), Anužienė (2006), Juozaitienė, Juozaitis, Lukošūnienė (2008), Juozaitis (2008), Ušeckienė (2005), Ruškus, Mažeikienė, Balčiūnas (2003), Griškėnienė, Paičienė, Stankevičius (2007), Boeren, Nicaise, Baert (2010), Sapia-Drewniak (2005). Suaugusiųjų švietimo sistemos plėtotės tendencijas bei suaugusiųjų mokymo centrų būklę tyrė Balevičienė, Trečiokienė (2002). Šiuolaikinių informacinių – komunikacinių priemonių bei įvairių mokymosi formų panaudojimo galimybes ir jų reikšmę švietimo prieinamumui analizuoja Barkauskaitė (2006), Žvirdauskas (2008), Rutkienė, Trepulė (2009), kitų šalių praktiką, organizuojant suaugusiųjų mokymą, - Downes, Maunsell, McLoughlin, Taljūnaitė (2006). *Nors, kaip jau buvo minėta, tyrimu apie šių dienų suaugusiųjų mokymosi situaciją Lietuvoje yra atlikta, tačiau dažnesnis tyrimo objektas yra neformalusis suaugusiųjų švietimas bei aukštųjų mokyklų studentų ir asmenų, kurie tobulina jau įgytą kvalifikaciją, mokymasis. Galimybės suaugusiesiems, besimokantiems bendrojo ugdymo mokyklose, siekti vidurinio išsilavinimo tyrinėtos kur kas mažiau.*

Siekiant objektyviai įvertinti švietimo prieinamumą, reikalingi tam tikri aspektai ir kriterijai, kurie padėtų nustatyti suaugusiųjų, siekiančių įgyti vidurinį išsilavinimą, švietimo prieinamumo būklę. Švietimo prieinamumas yra apibrėžtas Švietimo įstatyme, kituose teisės aktuose, moksliniuose šaltiniuose. Tačiau *švietimo prieinamumo aspektai, kriterijai minėtuose šaltiniuose yra pateikiami skirtingi, ne visada turi konkrečią išraišką, persipina su švietimo kokybės kategorija.*

Be to, švietimas yra pakankamai sudėtinga sistema ir ją įvertinti nelengva, nes dažnai paslaugos kokybę lemia žmogiškieji faktoriai, o jų raišką bei indėlį pamatuoti sudėtinga. Egzistuoja ir subjektyvus vertinimo požiūris: švietimo vartotojas vertina faktinę jam siūlytą ir gautą paslaugų vertę, tačiau dažnai nežino, kokios paslaugos jam galėjo ar turėjo būti siūlomos.

Švietimo sistema reaguoja į svarbius šio laikmečio iššūkius – demografinį bei gyventojų migracijos, kurie pastaraisiais metais yra glaudžiai susiję su gilia ekonomine krize. Mažėjant mokinių skaičiui, uždaromos ar pertvarkomos mokyklos. Taip sumažėja šalies gyventojų švietimo poreikių tenkinimo galimybės, atsiranda skirtumai tarp atskirų šalies savivaldybių, tarp kaimo ir miesto. Mokinių skaičiaus mažėjimas lemia ne tik švietimo finansavimo, bet ir švietimo prieinamumo bei ugdymo kokybės pokyčius.

Taigi viena iš didžiausių suaugusiųjų mokymosi praktinių problemų yra mokymosi pasiūlos ir paklausos suderinamumas. Svarbu, ar besimokantieji mokymosi rinkoje gauna jiems prieinamas, tinkamas, asmeninius ir visuomeninius poreikius tenkinančias mokymosi paslaugas, ar jiems yra suteikiama reikalingų, pripažintų ir gebėjimus formuojančių žinių. Mokymosi prieinamumo klausimas vis dažniau yra keliamas švietimo politikos lygmenyse, nes švietimo prieinamumas atspindi švietimo sistemos efektyvumą bei gebėjimą lanksčiai tenkinti įvairius visuomenės švietimo poreikius.

Tyrimo aktualumas.

Mokymasis visą gyvenimą Europos Sąjungos buvo (ir yra) laikoma viena iš priemonių, padedančių pasiekti socialinę sanglaudą ir konkurencingumą šiuolaikinėje visuomenėje ir pasaulio ekonomikoje. Europos Sąjungoje buvo siekiama, kad iki 2010 m. 12,5 proc. dirbančių žmonių, kurių amžius yra nuo 25 iki 64 metų, mokytųsi. Tai būtų ženklas, kad greičiau auga ekonomikos rodikliai ir sparčiau vystosi socialinės sanglaudos bei konkurencingumo procesai. Kadangi minėto rodiklio nepavyko pasiekti daugeliui Europos Sąjungos šalių (tarp jų – ir Lietuvai), be to, išryškėjo mokymosi visą gyvenimą netolygumai tarp skirtingų gyventojų socialinių sluoksnių bei regionų (Boeren, Nicaise, Baert, 2010), mokymosi visą gyvenimą tema tampa aktualia ir tyrinėtina.

Suaugusiųjų asmenų siekį įgyti vidurinį išsilavinimą skatina ne tik nuolat didėjantys darbo rinkos reikalavimai (daugelyje darboviečių vidurinis išsilavinimas yra minimaliai privalomas), bet ir socialiniai bei psichologiniai veiksniai. Įgytas vidurinis išsilavinimas atveria kelius tolesniems siekiams – tiek formaliam išsilavinimui, tiek neformaliam, ugdo pasitikėjimą savo jėgomis. Daugeliui suaugusiųjų, dėl įvairių priežasčių iškritusių iš švietimo sistemos, grįžimas į ją – nemenkas iššūkis. Suaugusieji susiduria su netipiniais trukdžiais, kurie nėra aktualūs jaunesnio amžiaus mokiniams – tai lėšos, laikas, šeimyninės aplinkybės (socialinis – ekonominis kontekstas) ir pan.

Lietuvoje pagal suaugusiųjų bendrojo ugdymo programas 2010-2011 m. m. mokėsi 13 660 mokinių arba 3,2 proc. visų mokinių (Lietuva. Švietimas regionuose, 2011). Statistiniai duomenys rodo, kad suaugusiųjų mokymasis bendrojo ugdymo mokyklose nėra dažnas reiškinys, turint omenyje gyventojų skaičiaus apimtį. Tačiau tai yra reikšminga asmenybės ugdymo sąlyga, gera tolimesnio mokymosi pradžia bei galimybė konkuruoti darbo rinkoje, todėl tinkamai organizuotas suaugusiųjų mokymasis yra ne tik svarbi asmens, bet ir valstybės, švietimo organizacijų pažangos sąlyga.

Taigi suaugusiųjų mokymasis bendrojo ugdymo mokyklose – švietimo sritis, kurią tiriant, vertinant ir lyginant skirtingų savivaldybių patirtis, galima ne tik išanalizuoti suaugusiųjų mokymosi galimybes šalyje bei atskiruose šalies regionuose, bet ir atskleidus suaugusiųjų švietimo prieinamumo netolygumus savivaldybėse, organizavimo problemas, motyvų įgyti vidurinį išsilavinimą logiką, reikštų bandyti ieškoti optimaliausių suaugusiųjų švietimo organizavimo modelių ar jų variantų.

Tyrimo objektas – suaugusiųjų, siekiančių įgyti vidurinį išsilavinimą, švietimo prieinamumas.

Tyrimo dalykas – sąlygos įgyti vidurinį išsilavinimą suaugusiems mokiniams

Tyrimo tikslas – ištirti ir įvertinti suaugusiųjų, siekiančių įgyti vidurinį išsilavinimą, švietimo prieinamumo sąlygas

Tyrimo uždaviniai:

- 1) Išanalizuoti suaugusiųjų švietimo prieinamumą reglamentuojančią teisinę bazę;
- 2) Pagal suaugusiųjų švietimo prieinamumą atspindinčias duomenų grupes surinkti ir išanalizuoti duomenų bazėse kaupiamą statistinę informaciją apie suaugusiųjų švietimo prieinamumo būklę savivaldybėse;
- 3) Naudojant anketinės apklausos metodą atskleisti švietimo vartotojų švietimo prieinamumo vertinimą;
- 4) Naudojant pusiau struktūruotą interviu atskleisti švietimo organizatorių švietimo prieinamumo vertinimą;
- 5) Nustatyti suaugusiųjų švietimo prieinamumo netolygumus savivaldybėse;
- 6) Atskleisti suaugusiųjų švietimo prieinamumo organizavimo problemas.

Tiriamieji. Laikantis Švietimo įstatymo nuostatos, kad mokinys yra „asmuo, kuris mokosi“, o pagal 2011-2012 metų Bendrusius ugdymo planus (2011) suaugusieji asmenys privalo mokytis pagal suaugusiųjų vidurinio ugdymo programą (toliau – SVUP), šiame magistro darbe bus analizuojamas asmenų, besimokančių pagal SVUP, švietimo prieinamumas. Suaugę asmenys, neįgiję vidurinio išsilavinimo, turi galimybę tęsti mokymąsi ne tik bendrojo ugdymo mokyklose, bet ir profesinėse mokyklose. Šiame magistro darbe bus tiriama tik bendrojo ugdymo mokyklų situacija.

Išanalizuoti pagrindiniai suaugusiųjų švietimo prieinamumą reglamentuojantys teisės aktai (2005-2011 m.), suaugusiųjų švietimo tema publikuotos monografijos, moksliniai straipsniai, praktiniai tyrimai. Pagal pasirinktas duomenų grupes rinkta ir analizuota statistinė informacija, kaupiama Švietimo valdymo informacinės sistemos (toliau - ŠVIS) ir Lietuvos statistikos departamento (toliau - STD) duomenų bazėse.

Tyrimą, kuris atskleistų švietimo organizatorių ir švietimo vartotojų požiūrį į švietimo prieinamumą, pasirinkta atlikti Šiaulių apskrities savivaldybėse. Siekta, kad tyrimo dalyvių demografinės charakteristikos ir imtis atitiktų faktines ne tik Šiaulių apskrities savivaldybių, bet ir šalies suaugusiųjų mokinių tendencijas. Tyrime dalyvavo tiksliniu grupių formavimo būdu parinkti 14 švietimo organizatorių (visų septynių švietimo įstaigų, organizuojančių SVUP, vadovai ir septynių savivaldybių administracijų švietimo skyriaus specialistai, kuruojantys suaugusiųjų ugdymą) ir 292 suaugusiųjų klasių 11-12 klasių mokiniai, kurie sudaro 45,8 proc. visų Šiaulių apskrities savivaldybių suaugusių mokinių, o demografinės charakteristikos iš esmės atspindi šalies suaugusiųjų mokinių požymius.

Mokslinė hipotezė. Teisės aktais įteisintas kur kas platesnis suaugusiųjų, siekiančių vidurinio išsilavinimo, švietimo prieinamumo paslaugų spektras nei švietimo organizatorių yra siūlomas ir įgyvendinamas, o tai siaurina asmeninius ir visuomeninius poreikius tenkinančių mokymosi paslaugų prieinamumo galimybes.

Tyrimų metodika. Mokslinės literatūros lyginamoji ir sisteminė analizė suteikia galimybę išanalizuoti suaugusiųjų švietimo prieinamumo organizavimo galimybes, vertinimo rodiklius ir taikymo praktikoje galimybes. Dokumentų analizė leidžia susipažinti su suaugusiųjų švietimo organizavimo reikalavimais ir galimais modeliais. Anketinės apklausos metodas skirtas ištirti švietimo vartotojų, o pusiau struktūruotas interviu švietimo organizatorių švietimo prieinamumo vertinimą. Kiekybinio tyrimo duomenys analizuoti taikant *SPSS (Statistical Package for Social Sciences)* programinę įrangą. Tyrimo duomenims apdoroti, sisteminti ir vaizduoti grafiškai naudotos *Windows Microsoft Office* programos.

Tyrimo strategija. Pagrindiniai tyrimo etapai:

1 etapas. 2010 m. sausio – birželio mėn. buvo analizuojama mokslinė literatūra, kurioje apibrėžiamas suaugusiųjų švietimo prieinamumas, teisinė bazė, reglamentuojanti suaugusiųjų švietimą, bei švietimo prieinamumo tyrimų praktika Lietuvoje ir kitose šalyse. Formuluojami tyrimo teoriniai ir metodologiniai pagrindai.

2 etapas. 2011 m. rugsėjo – gruodžio mėn. Pagal suaugusiųjų švietimo prieinamumą atspindinčias duomenų grupes renkama ir analizuojama duomenų bazėse kaupiama statistinė informacija.

3 etapas. 2012 m. vasario – balandžio mėn. buvo rengiami tyrimo instrumentai (interviu klausimai ir klausimynas mokiniams), o gegužės mėn. buvo atliekamas tyrimas.

4 etapas. 2012 m. rugsėjo – gruodžio mėn. tyrimų duomenys apdoroti pasirinktais metodais, susisteminti bei interpretuoti, pateiktos apibendrinančios išvados ir rekomendacijos.

Darbo struktūra: santrauka lietuvių ir anglų kalba, įvadas, 3 skyriai, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas ir priedai. Darbe pateikti 22 paveikslai, 19 lentelių ir 58 priedai. Darbo apimtis - 84 puslapiai, nurodomi 78 literatūros šaltiniai.

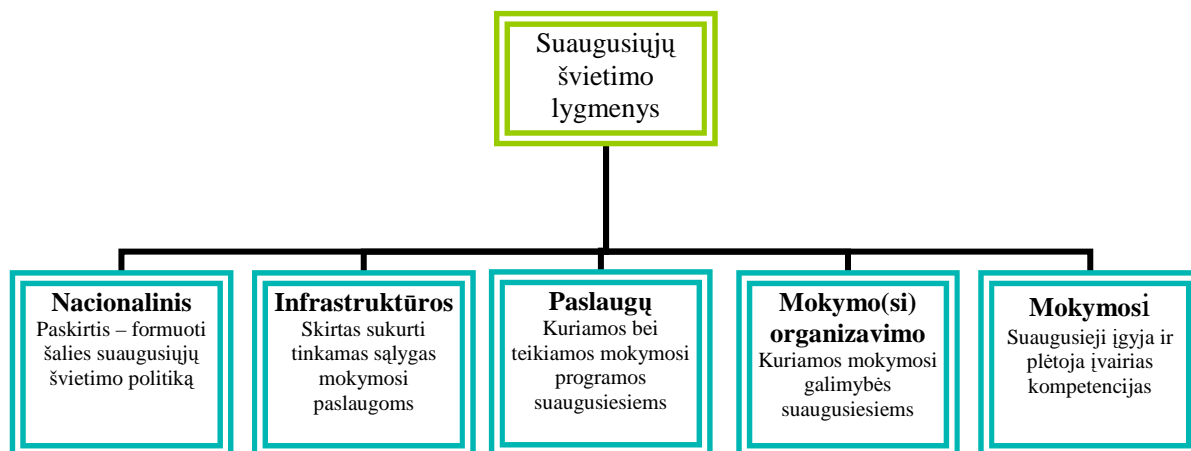
1. SUAUGUSIŲJŲ, SIEKIANČIŲ ĮGYTI VIDURINĮ IŠSILAVINIMĄ, ŠVIETIMO PRIEINAMUMO TEORINĖ SAMPRATA IR VERTINIMO PRAKTIKA

1.1 Suaugusiųjų švietimo prieinamumo apibrėžtis moksliniuose šaltiniuose

Dabartiniame lietuvių kalbos žodyne (2000) žodis „prieinamas“ apibrėžiamas kaip „galimas prieiti, įveikiamas“. Šios sąvokos reikšmėje fiksuojami du dalykai: „įmanoma įveikti“ ir „reikia kažką daryti, kad įveiktum“. Semantinė pirminio žodžio reikšmė lėmė, kad „prieinamumo“ sąvoka tapo plačiai naudojama švietimo srityje tam tikrų švietimo galimybių sistemai apibendrinti. „Prieinamumo“ sąvoka vartojama ne tik švietimo, bet ir kitose srityse: informacijų bei ryšių technologijų („Žiniatinklio turinio prieinamumo gairės“, „žiniatinklio prieinamumo politika“, „e.prieinamumas“), viešojo administravimo („viešųjų paslaugų prieinamumas“), sveikatos paslaugų („prieinamumas prie sveikatos priežiūros paslaugų“), socialinių paslaugų („socialinių teisių prieinamumas“), teisinių paslaugų („teisinės pagalbos prieinamumas“), energetikos politikoje („energijos prieinamumas“). Įvairiuose šaltiniuose švietimo prieinamumo sąvoka minima kartu su švietimo kokybe. Tai rodo glaudžią dviejų reiškinių sąsają. Pačia bendriausia prasme švietimo kokybė prasideda nuo švietimo prieinamumo. Naujausios švietimo politikos idėjos skelbia, kad pirmiausia turi būti pasiektas švietimo prieinamumas, toliau siekiama „kokybės visiems“, o ateities idėja yra „kokybė kiekvienam asmeniui“.

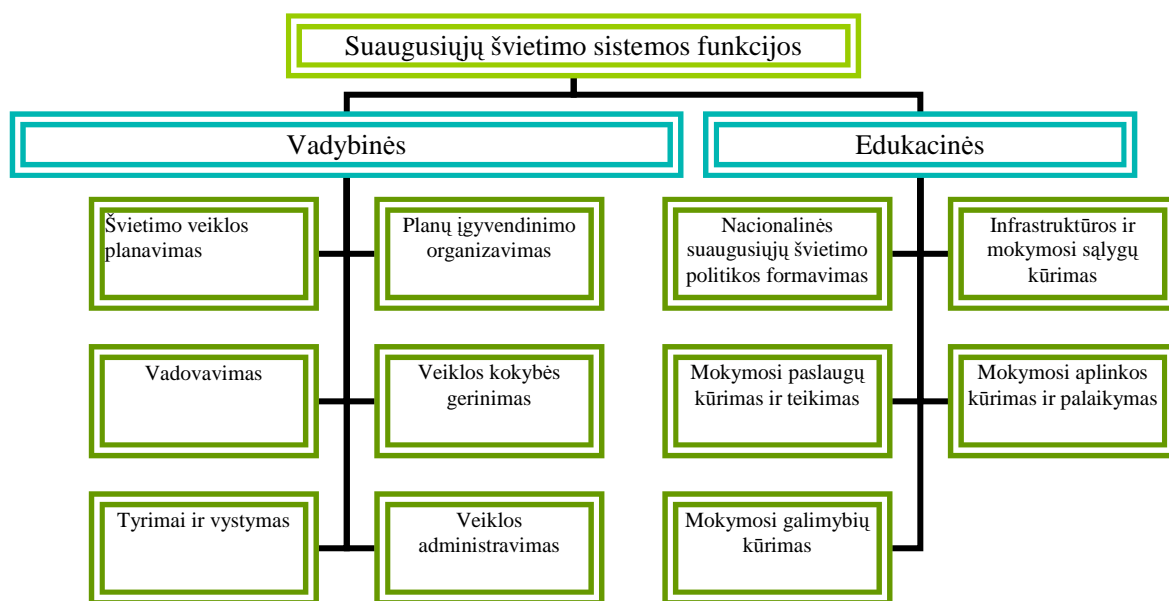
Degėsys (2009), Žilinskaitė (2009) akcentuoja, kad ypač svarbu ne tik paskatinti suaugusius asmenis pradėti mokytis, bet ir juos išlaikyti švietimo sistemoje, didinti motyvaciją mokytis. Taigi švietimo prieinamumas – ne tik galimybės pradėti mokytis, bet ir tinkamai sudarytos sąlygos jį tęsti ir sėkmingai įgyti išsilavinimą. Degėsys (2009) išskiria tris aspektus, kurie suaugusiųjų švietimą daro patrauklų ir prieinamą: 1) prieinama mokymosi aplinka įvairių poreikių asmenims, 2) švietimo formų įvairovė, 3) aktyvūs, savarankiškumą ir bendradarbiavimą skatinantys mokymosi metodai bei savarankiška, autonomiška veiklos praktika. Ališauskas (2009) mini šiuos švietimo prieinamumo rodiklius: mokymosi aprėpties 7-24, 7-18 ir 19-24 metų asmenų amžiaus grupėse augimas; vidurinio išsilavinimo įgijimo lygio augimas; anksti paliekančio mokyklą be vidurinio išsilavinimo 18-24 metų amžiaus jaunimo dalies mažėjimas; besimokančių suaugusiųjų skaičiaus didėjimas. Dalies minėtų rodiklių sėkmės veiksniu laikomas mokytojų ir mokinių indėlis bei vykdytas švietimo pertvarkos kompleksas: profilinis mokymasis, valstybiniai egzaminai, mokinio krepšelis, nemokamas maitinimas, mokinių vežiojimas ir t.t. Žilinskaitė (2009) suaugusiųjų švietimą apibūdina kaip dviejų procesų – švietimo, kaip dirbtinio proceso, kurio metu kuriamos mokymosi galimybės, ir mokymosi, kaip natūralaus proceso, kuris realizuojamas pasinaudojant sukurtais mokymosi galimybėmis, - dermę. Siekiant šios dermės, turi būti įvertinti asmeniniai, socialiniai, pilietiniai ir profesiniai besimokančiojo poreikiai, po to kuriamos mokymosi galimybės, padedančios tuos poreikius tenkinti. Išskiriami (Žilinskaitė, 2009) penki suaugusiųjų švietimo sistemos lygmenys

(1.1.1 pav.), kurie užtikrina suaugusiųjų švietimo sistemos funkcionavimą, bei dviejų tipų funkcijos (vadybinės bei edukacinės), reikalingos suaugusiųjų sistemos sukūrimui bei funkcionavimo palaikymui (1.1.2 pav.).

1.1.1 pav. Suaugusiųjų švietimo lygmenys (sudaryta autorės pagal Žilinskaitė, L. (2009).

Andragogo profesijos įteisinimo sisteminės prielaidos)

1.1.2 pav. Suaugusiųjų švietimo sistemos funkcijos (sudaryta autorės pagal Žilinskaitė, L.

(2009). Andragogo profesijos įteisinimo sisteminės prielaidos)

Švietimo prieinamumas, kaip atskiras ir svarbus principas, išskiriamas konstruojant socialinio teisingumo rodiklius švietimo sistemoje (Žalimienė, kt. 2011). Švietimo prieinamumas autorių apibrėžiamas kaip galimybių prieinamumo kompleksas: „prieinamumas – kai asmens ar jo šeimos pajamos, materialinė padėtis, gyvenamoji vieta, sukauptas socialinis ar kultūrinis kapitalas neužkerta kelio dalyvauti pagal sugebėjimus švietimo sistemoje“. Tai reiškia, kad švietimo sistema negali būti laikoma teisinga, jei priskyrimo veiksniai, susiję su asmens ekonominiu, socialiniu ar jo šeimos narių išsilavinimo statusu koreliuoja su asmens galimybėmis mokytis, jei asmens ar jo šeimos socialinis ir kultūrinis kapitalas trukdo dalyvauti švietimo sistemoje.

Prieinamumas apibrėžiamas ir kaip „mokymo institucijų, programų, mokesčių, nuotolių tinkamumas tam tikro amžiaus, išsilavinimo, interesų asmenims“ (Jovaiša, 2007). Profesinio rengimo terminų aiškinamajame žodyne (Laužackas, 2005) mokymosi prieinamumas aiškinamas kaip „teisė ir galimybė naudotis švietimo sistemos teikiamomis galimybėmis bei ištekliais. Mokymasis laikomas prieinamu, kai jis nėra per sunkus, per brangus ir t.t.“. Daugelis autorių akcentuoja prieinamumo kompleksiskumą, nes „prieinamumas – tai daugiafaktorinė objektyvių ir subjektyvių sąlygų visuma, garantuojanti efektyvų asmenybės mokymąsi ir asmeniškai bei visuomeniškai palankius rezultatus“ (Laužackas ir kt., 2003), tai „daugialypė sąlygų, garantuojančių efektyvų mokymąsi ir asmeniškai bei visuomeniškai palankius rezultatus, visuma“ (Brown, 2003). Prieinamumas pasireiškia per subjektyvius ir objektyvius veiksnius (1.1.1 lentelė), kurie gali būti nagrinėjami įvairiais aspektais (Laužackas ir kt., 2003).

1.1.1 lentelė

Švietimo prieinamumo veiksniai ir jų aspektai

I. Subjektyvieji veiksniai						
Psichologinis – edukologinis aspektas: <i>apima asmens motyvaciją mokytis</i>				Socialinis – edukologinis aspektas: <i>mokymo turinio pritaikymas besimokančiojo poreikiams</i>		
II. Objektyvieji veiksniai						
Teisinis aspektas: <i>įstatymų ir teisės aktų reglamentuotos švietimo prieinamumo galimybės</i>	Geografinis regioninis aspektas: <i>besimokančiųjų ir švietimo institucijų išsidėstymas</i>	Informacinis aspektas: <i>prieinama informacija apie mokymąsi</i>	Finansinis aspektas: <i>besimokančiųjų finansinės galimybės</i>	Mokymo turinio aktualumo aspektas: <i>mokymo turinio atitikimas realioms veiklos reikalavimams, jo įtaka mokymosi rezultatams ir mokymosi motyvacijai</i>	Perimamumo aspektas: <i>mokymosi galimybės tolesniam besimokančiųjų tobulėjimui siekti</i>	Atskirties grupių aspektas: <i>mokymosi galimybių prieinamumas socialinės atskirties grupėms ir jo įtaka socialinei integracijai</i>

Šaltinis: sudaryta autorės pagal Laužackas, R., Tūtlys, V., Kučingytė, I., Rakutis, R. (2003). Suaugusiųjų mokymosi prieinamumo modeliai: subjektyvieji ir objektyvieji veiksniai.

1.1.2 lentelėje pateikiama įvairių autorių švietimo prieinamumo apibrėžtis, švietimo prieinamumą charakterizuojantys veiksniai ir rodikliai bei kai kurių užsienio autorių išskirti efektyvios mokyklos bruožai, kurie turi sąsają su švietimo prieinamumu.

1.1.2 lentelė

Švietimo prieinamumo charakteristikos

Autorius	Švietimo prieinamumo apibrėžtis, charakterizuojantys veiksniai, rodikliai
Laužackas, 2003, 2005	<ul style="list-style-type: none"> • Prieinamumas – teisė ir galimybė naudotis švietimo sistemos teikiamomis galimybėmis bei ištekliais. • Tinkamas prieinamumas – kai mokymasis nėra per sunkus, per brangus ir t.t. • Prieinamumas – daugiafaktorinė objektyvių ir subjektyvių sąlygų visuma, garantuojanti efektyvų asmenybės mokymąsi ir asmeniškai bei visuomeniškai palankius rezultatus

Brown, 2003	<ul style="list-style-type: none"> • Prieinamumas – tai daugialypė sąlygų, garantuojančių efektyvų mokymąsi ir asmeniškai bei visuomeniškai palankius jo rezultatus, visuma
Marzano, 2003	<ul style="list-style-type: none"> • Efektyvios mokyklos bruožai: • Užtikrinantis lygias mokymosi galimybes ir įvairius ugdymosi poreikius atitinkantis ugdymo turinys • Saugi aplinka ir drausmė, kt.
Jovaiša, 2007	<ul style="list-style-type: none"> • Prieinamumas - mokymo institucijų, programų, mokesčių, nuotolių tinkamumas tam tikro amžiaus, išsilavinimo, interesų asmenims
Žilinskaitė, 2009	<ul style="list-style-type: none"> • Prieinamumą užtikrina asmeninių, socialinių, pilietinių ir profesinių besimokančiojo poreikių įvertinimas bei mokymosi galimybių, padedančių tuos poreikius tenkinti, kūrimas
Ališauskas, 2009	<ul style="list-style-type: none"> • Švietimo prieinamumą parodo šie rodikliai: • Mokymosi aprėpties 7-24, 7-18 ir 19-24 metų asmenų amžiaus grupėse augimas; • Vidurinio išsilavinimo įgijimo lygio augimas; • Anksti paliekančio mokyklą be vidurinio išsilavinimo 18-24 metų amžiaus jaunimo dalies mažėjimas; • Besimokančių suaugusiųjų skaičiaus didėjimas.
Degėsys, 2009	<ul style="list-style-type: none"> • Švietimo prieinamumą parodo šie rodikliai: • Prieinama mokymosi aplinka įvairių poreikių asmenims • Švietimo formų įvairovė • Aktyvūs, savarankiškumą ir bendradarbiavimą skatinantys mokymosi metodai • Savarankiška, autonomiška veiklos praktika
Hudson, 2009	<ul style="list-style-type: none"> • Efektyvios mokyklos bruožai: • Orientuota į mokinį mokykla • Aukštai išreikšti lūkesčiai mokinių mokymosi pasiekimams • Palanki mokymosi aplinka • Partnerystė su verslo organizacijomis, kt.
Žalimienė, kt., 2011	<ul style="list-style-type: none"> • Prieinamumas – kai asmens ar jo šeimos pajamos, materialinė padėtis, gyvenamoji vieta, sukauptas socialinis ar kultūrinis kapitalas neužkerta kelio dalyvauti pagal sugebėjimus švietimo sistemoje • Švietimo prieinamumas - principas, išskiriamas konstruojant socialinio teisingumo rodiklius švietimo sistemoje

Taigi mokslinėje literatūroje nėra vieno bendro apibrėžimo, kas yra *švietimo prieinamumas*. Autoriai pateikia įvairių švietimo prieinamumą charakterizuojančių veiksnių, kai kurie iš jų turi ir bendrą akcentą. Veiksniai ir rodikliai skiriasi dėl to, kad švietimo prieinamumas gali būti analizuojamas ir vertinamas skirtingais aspektais – geografiniu, socialinio teisingumo, teisiniu ir kitais aspektais. Bendra yra tai, kad švietimo prieinamumas suprantamas kaip daugialypis reiškinys ar sistema, sudaryta iš dalių, kurias galima analizuoti suformulavus rodiklius, atspindinčius pasirinktą reiškinio aspektą. Šiame magistro darbe suaugusiųjų švietimo prieinamumo sąlygas pasirinkta analizuoti pagal Laužacko ir kt. (2003, 2005) suformuluotą švietimo prieinamumo sampratą bei nustatytuosius veiksnius ir aspektus.

1.2 Suaugusiųjų švietimo prieinamumo apibrėžtis švietimą reglamentuojančiuose teisės aktuose

Šiame skyriuje analizuojama, kaip suaugusiųjų švietimo prieinamumo sąvoka yra apibrėžiama Lietuvos švietimą reglamentuojančiuose teisės aktuose bei moksliniuose šaltiniuose. Taip pat bus paminėti pagrindiniai dokumentai, kuriuose nustatyti esminiai suaugusiųjų vidurinio ugdymo reikalavimai bendrojo ugdymo mokyklose.

Švietimo prieinamumas yra apibrėžtas **Švietimo įstatymo** (2011) trečiajame skirsnyje „Švietimo prieinamumas ir kokybė“. Švietimo prieinamumas pirmiausia įvardijamas kaip Lietuvos gyventojų teisė ir pareiga mokytis, įgyti išsilavinimą ir kvalifikaciją. Švietimo įstatyme reglamentuojami šie Lietuvos gyventojų švietimo prieinamumo aspektai: galimybė pasirinkti švietimo programas, švietimo teikėją; teisė mokytis valstybine ir gimtąja kalba; teisė mokytis tikybos; galimybė gauti informacijos apie švietimą; mokinių vežimas, apgyvendinimas, maitinimas; užsienio lietuvių lituanistinis švietimas ir mokymosi lietuvių kalba galimybė. Atskirais straipsniais apibrėžiamas švietimo prieinamumas dirbantiems, riboto judumo asmenims, socialinę atskirtį patiriantiems asmenims, mokiniams, turintiems specialiųjų poreikių.

Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatos (2003) papildo valstybės ilgalaikės raidos strategiją ir nusako Lietuvos švietimo plėtotės tikslus bei priemones jiems įgyvendinti, apibrėžia pagrindinius kiekybinius ir kokybinius siekius, kuriais bus grindžiama ir į kuriuos atsižvelgiant bus vertinama Lietuvos švietimo raida 2003-2012 metais. Minėtame dokumente švietimo prieinamumas įvardijamas kaip vienas iš pagrindinių švietimo plėtotės siekių – „tęstinė, mokymąsi visą gyvenimą laiduojanti ir *prieinama*, socialiai teisinga švietimo sistema“, o šiam siekiui įgyvendinti planuojama sustiprinti savivaldybių atsakomybę už švietimo prieinamumą ir kokybę savivaldybės teritorijoje, išplėsti bendrojo lavinimo, profesinių ir ypač aukštųjų mokyklų tęstinio mokymosi paslaugas jaunimui ir suaugusiesiems, sukurti efektyvumo, prieinamumo ir kokybės reikalavimus atitinkantį mokyklos tinklą (kiekvienoje savivaldybėje turėtų veikti vaikams, jaunimui ir suaugusiesiems bendrojo lavinimo ir profesinio mokymo programos teikianti mokykla). Siekiant užtikrinti švietimo plėtotės prieinamumą, planuojama sudaryti sąlygas mokytis visą gyvenimą keturiomis priemonėmis: 1) sukuriama visą gyvenimą trunkančio švietimo erdvė (pritaikyta įvairių poreikių asmenims savo aplinka bei švietimo formų įvairovė); 2) išplečiamos finansinės mokymosi visą gyvenimą galimybės (parengiama ir įgyvendinama nacionalinė bei regioninė suaugusiųjų tęstinio mokymosi plėtros programos); 3) visose švietimo pakopose sudaromos palankios mokymosi sąlygos visiems pagrindinio ir vidurinio išsilavinimo siekiantiems suaugusiesiems Lietuvos žmonėms (išplėtojama informavimo ir konsultavimo apie mokymosi galimybes sistema; įveikiamos mokymosi kliūtys: mokymosi laiko ir spartos, mokymosi vietos apribojimai, išsilavinimo reikalavimai pradedant mokymąsi ar studijas); 4) laipsniškai pereinama prie kreditinio, modulinio, kaupiamojo mokymosi. Iki 2012 metų numatyti šie siekiniai: visi bendrojo pagrindinio, vidurinio išsilavinimo ar profesinės kvalifikacijos neįgiję Lietuvos gyventojai, visų pirma jaunuoliai ir jaunuolės (18-24 metų asmenų, turinčių tik pagrindinį ar vidurinį išsilavinimą ir netęsiančių mokymosi ar profesinio rengimosi) procentinė dalis neviršytų 9 procentų; asmenų, įgijusių nors vidurinį išsilavinimą, procentinė dalis 25-59 metų amžiaus grupėje pasiektų daugiau nei 80 procentų; kasmet mokytoji ne mažiau kaip 15 procentų darbingo amžiaus

suaugusiųjų šalies gyventojų. Taigi Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatose švietimo prieinamumas įvardijamas kaip vienas iš pagrindinių švietimo plėtotos siekių, planuojama, kaip sudaryti sąlygas mokymuisi visą gyvenimą, numatyti siekiami rodikliai.

2005 m. buvo parengta, o **2010 m.** papildyta **Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatų įgyvendinimo programa** (2005, 2010), (toliau – **Programa**) kurios tikslas – išryškinti tolesnės Lietuvos švietimo reformos strategines kryptis, numatyti jų įgyvendinimo priemones ir išteklius, apibrėžti tikėtinus reformos rezultatus konkrečiais rodikliais. Skiriami du šios Programos etapai: 2003-2007 metai (priemonės ir rodikliai suplanuoti smulkiau) ir 2008-2012 metai (apibrėžti tik pagrindiniai numatomi darbai). Tikslų įgyvendinimo priemonės suplanuotos pagal 5 prioritetingas kryptis. Dvi iš jų tiesiogiai siejamos su mokymosi prieinamumu: *infrastruktūros tobulinimas* ir *paramos tobulinimas*. Tobulinant infrastruktūrą, planuojama racionalizuoti teikiamų švietimo paslaugų tinklą, išplėtoti naujos švietimo paslaugos ir švietimo sistemos jungtis, įgyvendinti Mokymosi visą gyvenimą strategiją ir jos įgyvendinimo veiksmų planą („antrojo šanso“ galimybė suaugusiesiems, siekiantiems formalaus išsilavinimo). Tobulinant paramos skyrimą, daugiausia dėmesio planuojama skirti socialiai teisingų, lygių švietimo galimybių puoselėjimui: įvairios visuotinės ir kriterinės individualios paramos mokiniams puoselėjimui, psichologinės ir kitokios pagalbos mokyklai organizavimui. Programos priemonių plane yra iškelti švietimo strategijos nuostatų tikslai, uždaviniai, numatytos priemonės (projektai) jiems pasiekti, nustatyti stebėsenos rodikliai bei rodiklių reikšmės arba preliminarus lėšų poreikis atitinkamais metais bei atsakingi vykdytojai. Pavyzdžiui, švietimo paslaugų plėtojimo sistemą apibūdina rodiklis R2.3 „25-64 metų žmonių, kurie mokėsi paskutines 4 savaites (mokymosi visą gyvenimą lygis), dalis, procentais“ jo reikšmės yra šios: 2003 m. – 4,5proc., 2007 m. – 8,5 proc., 2012 m. – 15 proc. Švietimo prieinamumo gerinimas Programoje iš esmės siekiamas skiriant dėmesį kelioms sritims: bendrojo ugdymo ir profesinio rengimo sistemų suartinimui; mokymosi aplinkos pritaikymui įvairių poreikių asmenims bei išplėtotai švietimo formų įvairovei; distancinio švietimo projektų rengimui ir įgyvendinimui (nuotolinio mokymo programų rengimas ir paslaugų tinklo plėtimas (ypač – riboto judrumo ir specialiųjų poreikių asmenims).

Mokymosi visą gyvenimą plėtros kryptys, jų įgyvendinimo priemonės, akcentuojant profesinio ir suaugusiųjų tęstinio mokymo sritis, numatomos ir apibrėžiamos **Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijoje** (2008). Dokumente apibrėžiama mokymosi visą gyvenimą koordinavimas ir institucijų atsakomybė: mokymosi visą gyvenimą politikos formavimo, vykdymo, koordinavimo funkcijas atlieka Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei joms pavaldžios institucijos; suaugusiųjų švietimą koordinuoja ŠMM Profesinio ir tęstinio mokymo departamentas. Įvardintos nuostatos, skirtos mokymosi prieinamumui didinti:

- Būtina užtikrinti *mokymosi prieinamumą visuomenės grupėms, turinčioms mažiau mokymosi galimybių dėl patiriamos socialinės atskirties*. Tokios visuomenės grupės Lietuvoje – iškritę iš bendrojo lavinimo sistemos asmenys, neįgalieji, nuteistieji ir paleisti iš laisvės atėmimo vietų, ilgalaikiai bedarbiai, vyresnio amžiaus žmonės, į Lietuvą grįžtantys tremtiniai, naujieji Lietuvos emigrantai ir kt. Kadangi *skurdas ir socialinė atskirtis* yra rimta problema visose ES valstybėse (skurdo riba Lietuvoje žemiausia ES – skurdžiai gyvena vienas iš penkių Lietuvos gyventojų), ją sprendžiant vienas svarbiausių vaidmenų tenka suaugusiųjų mokymuisi.

- Kuriant prielaidas „antrajai galimybei“ įgyti vidurinę išsilavinimą anksti iš mokymosi sistemos iškritusiems asmenims *tobulinama teisinė bazė*.

- Išlieka svarbus neįgalių suaugusiųjų ugdymo ir visuomenės švietimo poreikis siekiant *sudaryti sąlygas žmonėms su negalia reintegruoti į profesinę ir socialinę gyvenimą*.

- Siekiama *gerinti formaliojo švietimo institucijų veiklos kokybę atsižvelgus į vyresnio amžiaus žmonių poreikius*. Pagyvenusių asmenų mokymąsi sunkina keletas objektyvių veiksnių: palyginti mažesnė jų paklausa darbo rinkoje, dažnai nedidelės pajamos, mažesnė mokymosi motyvacija, nepakankamai išplėtotas suaugusiųjų švietimo institucijų ir pagyvenusių asmenų poreikius atitinkančių švietimo paslaugų tinklas.

- Siekiant geresnės į Lietuvą grįžtančių *tremtinių ir politinių kalinių integracijos į visuomenę didinamos šių asmenų mokymosi galimybės* (teisė nemokamai mokytis lietuvių kalbos, Lietuvos Respublikos Konstitucijos pagrindų).

- Dalis asmenų emigruoja nebaigę mokymosi bendrojo lavinimo ar aukštojoje mokykloje, todėl atsiranda *poreikis mokymąsi pagal šias programas tęsti nuotoliniu būdu*.

- Mokymosi virtualioje erdvėje paslaugų prieinamumo didinimas.

Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijoje analizuojamos ir kitos mokymosi visą gyvenimą aktualios sritys (personalo kvalifikacija, infrastruktūros plėtra, finansavimas, informavimas, stebėseną), keliamos problemos, apžvelgiami numatyti ar jau atlikti darbai. Dokumente pateikiama ir mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strateginė analizė.

Mokyklų tinklo pertvarkos metodinėse rekomendacijose (2004) išskiriami konkretūs požymiai, rodantys, kada bendrasis lavinimas yra vienodai kiekvienam prieinamas. Suaugusiųjų švietimo prieinamumui aktualūs būtų šie požymiai:

1. Išplėtotos įvairios suaugusiųjų švietimo formos dirbantiems, norintiems įgyti bendrąjį išsilavinimą;
2. Švietimo įstaigų administratoriai ir mokyklų vadovai teikia išskirtinį dėmesį asmenų specialiesiems ugdymo poreikiams, sudaro pozityvią atmosferą jų atžvilgiu;

3. Ugdymo turinys pritaikytas specialiųjų poreikių asmenų reikmėms, formuojamas atsižvelgiant į jų gebėjimus ir interesus, teikiama įvairiopa papildoma pagalba ir parama, garantuojanti kokybišką ugdymą, aprūpinama ugdymui skirta kompensacine technika ir specialiomis mokymo priemonėmis;
4. Mokytojai paruošti dirbti su specialiųjų poreikių asmenimis;
5. Teikiamos socialinės paslaugos ir pedagoginė pagalba;
6. Teikiama įvairiopa pagalba gabiems, migruojančių, tautinių mažumų asmenims;
7. Garantuojamas saugus specialiųjų ugdymosi poreikių turinčio asmens iki 21 metų, nepajėgiančio (negalinčio savarankiškai vaikščioti, dėl didelių sutrikimų nesaugus gatvėje) atvykti į bendrojo lavinimo mokyklą vežiojimas;
8. Suartintas bendrasis lavinimas ir profesinis mokymas;
9. Sveikos ir saugios ugdymosi sąlygos mokyklose, laikomasi higieninio režimo normų;
10. Patrauklus mokymas(-is): įvairios ir lanksčios programos, individualizuotas ugdymo turinys, mokymo metodai pritaikyti kiekvienam mokiniui, teikiamos mokymosi konsultacinės paslaugos.

Minėtame dokumente įvardijami ir vidinio bendrojo lavinimo sistemos veiksmingumo ir mokslo prieinamumo rodikliai: vidurinio mokslo baigimas; kurso kartojimas ir iškritimas iš mokyklos.

2011 metais patvirtintos **Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programų, tinklo kūrimo taisyklės** (2011). Vykdam mokyklų tinklo pertvarką, siekiama užtikrinti švietimo įstaigų ir paslaugų įvairovę, prieinamumą, atnaujinti mokymo bazę, efektyviai naudojant valstybės ir Europos Sąjungos lėšas, ugdymą ir jo aplinką labiau pritaikyti skirtingo amžiaus tarpsnių mokiniams. Pertvarkant mokyklų tinklą, laikomasi principo: mažiausiems mokykla – kuo arčiau namų, vyresniems – kuo geriau aprūpinta moderniomis mokymosi priemonėmis. Dokumente iškeltas mokyklų tinklo kūrimo tikslas – „sudaryti sąlygas plėtoti geros kokybės privalomąjį ir visuotinį švietimą, **didinti jo prieinamumą už protingą valstybei bei savivaldybėms pakeliamą kainą**“. Siekiant užtikrinti mokymosi prieinamumą ir tolygesnį mokinių pasiskirstymą bendrojo ugdymo mokyklose, atliekami šie darbai:

1. Reguluojami mokinių srautai;
2. Organizuojamas saugus mokinių vežiojimas, apgyvendinimas, maitinimas;
3. Sprendžiamas mokytojų įdarbinimo klausimas;
4. Sukuriama mokytojus pavaduoti galinčių mokytojų duomenų bazė;

5. Planuojama mokyklų statyba, mokyklų pastatų atnaujinimas, pritaikymas mokyklų paskirčiai ir laisvų patalpų naudojimas.

Siekiant, kad visiems besimokantiejiems pagal vidurinio ugdymo programą būtų užtikrintos kokybiškos sąlygos įgyti išsilavinimą, vykdomas **vidurinio ugdymo programos akreditavimas** (2004, 2010). Suaugusiųjų vidurinio ugdymo programai įvertinti yra nustatyti akreditacijos kriterijų požymiai ir vertinimas, vertinamos šios sritys: mokinių mokymosi sėkmingumo pokyčiai; mokytojų kvalifikacija; mokinių tvarkaraščiai; ugdymo turinio ir formų pasirinkimo galimybės; pagalba mokiniams; ugdymo proceso aprūpinimas; vadovavimas mokyklai; steigėjo parama mokyklai.

2005 metais švietimo ir mokslo ministro įsakymu (2005) anksčiau įgytas išsilavinimas, patvirtintas septynmečio, aštuonmečio, devynmečio, nepilno vidurinio išsilavinimo pažymėjimais, buvo prilygintas pagrindiniam išsilavinimui. 2007 metais buvo atnaujinti šie dokumentai: **Modulinio mokymosi tvarkos aprašas** (2007), **Neakivaizdinio mokymosi tvarkos aprašas** (2007) ir **Savarankiško mokymosi tvarkos aprašas** (2007). Minėti dokumentai parengti siekiant didinti švietimo prieinamumą ir suteikti „antrąją galimybę“ visiems pradinės, pagrindinės ar vidurinės mokyklos nebaigusiems suaugusiems, kurie siekia pakartotinai mokytis ar likviduoti mokomųjų dalykų išsiskolinimus.

Siekiant suartinti bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo kryptis, sudarant sąlygas asmeniui planuoti profesinę karjerą, 2008 m. patvirtintas **Bendrojo lavinimo technologijų dalykų ir profesinio mokymo programos modulių užskaitymo tvarkos aprašas** (2008). Šis dokumentas labai svarbus tų savivaldybių mokykloms, kuriose nėra profesinių mokyklų, o bendrojo ugdymo mokykla turi galimybių (bazę ir mokytojus) organizuoti profesinio mokymo programos modulius. Mokiniams, baigusiems pasirinktų technologijų programų modulius, ir tęsiantiems mokymąsi profesinėje mokykloje, užskaitomi mokymosi pasiekimai – taip mažinamas mokinių mokymosi krūvis, didinama galimybė sėkmingai pasirinkti tolesnę mokymosi kryptį.

Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodikoje (2002) iliustruojama, kaip taikant audito metodiką matuojama, ar užtikrinamas prieinamumas mokykloje. Audito metodikoje numatyta per 30 kokybės rodiklių ir beveik šimtas pagalbinių rodiklių septyniose svarbiausiose srityse. Metodika numato, kad visų rodiklių panaudoti nebūtina, svarbu pasirinkti svarbiausius prieinamumo požiūriu rodiklius

Suaugusiųjų vidurinio ugdymo programos įgyvendinimas reglamentuotas **2011-2013 metų bendruosiuose ugdymo planuose** (2011) (toliau – BUP): (numatyti dalykai, jiems skiriamų pamokų skaičius bei pagrindinės ugdymo organizavimo nuostatos. Šis teisės aktas, lyginant su ankstesnių mokslo metų bendraisiais ugdymo planais (jie atnaujinami kas dveji metai) suteikia švietimo įstaigoms daugiau laisvės įgyvendinant dalykų programas, organizuojant ugdymo procesą ir teikiant mokiniui reikalingą mokymosi pagalbą, nes dauguma nuostatų yra rekomendacinio

pubūdžio. Tai leidžia mokykloms efektyviau, lanksčiau organizuoti ugdymą, geriau prisitaikyti prie visos mokyklos bendruomenės poreikių.

Vidurinio ugdymo programos apraše (2006, 2011) nustatyti vidurinio ugdymo programos tikslai, uždaviniai, sandara, jos vykdymo nuostatos ir mokinio individualaus ugdymo plano sudarymo principai. Įvardinti maksimalus ir minimalus mokinio savaitinių pamokų skaičius, privalomieji mokomieji dalykai, jų skaičius, t.t. Minėtame dokumente nustatyti reikalavimai ir suaugusiųjų vidurinio ugdymo programos įgyvendinimui.

Vidurinio ugdymo programos turinys yra apibrėžtas **Vidurinio ugdymo bendrosiose programose** (2011). Tai yra atnaujintos programos, pagal jas pradeda dirbti mokyklų 11-os (gimnazijų III) klasės nuo 2011 m. rugsėjo 1 d. Atnaujintose programose, siekiant išvengti perteklinių žinių ir pasikartojimų, patikslintas programų turinys. Jis papildytas naujomis aktualiomis žiniomis, pasirenkamaisiais kursais. Didinama pasirinkimo įvairovė – galimybė ugdyti individualius gebėjimus ir siekti mokymosi sėkmės.

1.3 Suaugusiųjų švietimo prieinamumo vertinimas Lietuvoje ir kitose šalyse

LR švietimo ir mokslo ministerija kasmet teikia ataskaitą apie švietimo būklę visuomenei. Švietimo būklės pristatymas (ir analizė) leidiniuose skiriasi kontekstais (analizuojama švietimo būklė kelerių metų, šalies, atskirų savivaldybių, kaimo ir miesto kontekstuose), temomis (pateikiama bendra švietimo būklės situacija ir/arba viena kuri nors sisteminė jos dalis), duomenų šaltiniais ir pasirinktais rodikliais. Ataskaitose parodoma ir švietimo prieinamumo situacija pagal nustatytus rodiklius. 1.3.1 lentelėje pateikti ataskaitose naudojami aspektai ir rodikliai, pagal kuriuos skirtingais metais buvo pateikiama švietimo prieinamumo (ar švietimo būklės) situacija Lietuvoje.

1.3.1 lentelė

Švietimo prieinamumo vertinimas (rodikliai, aspektai) Lietuvoje

Leidiniai	Rodikliai ir aspektai, atspindintys švietimo prieinamumą (arba švietimo būklę)
Lietuvos švietimas, 2000	<ol style="list-style-type: none"> 1. Švietimo sistemos struktūriniai pokyčiai (įsteigtų, reorganizuotų ir likviduotų švietimo įstaigų skaičius per 3 metus); lyginama miesto ir kaimo situacija 2. Mokinių pavėžėjimas (pavėžėjimo mastai, būdai, išlaidos) 3. Klasių dydis ir „tuščios mokymosi vietos“ – skaičiuojamas vidutinis mokinių skaičius klasėje pagal atskiras programas bei klasių užpildomumas (galimas maksimalus mokinių skaičius pagal esamą klasių komplektų skaičių bei esamo moksleivių skaičiaus santykis) per 3 metus
Lietuvos švietimas, 2001	<p><i>Geografinis švietimo prieinamumas</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mokinių pavėžėjimas (pavėžėjimo mastai, būdai, išlaidos) 2. Mokymasis antroje pamainoje (pateikiama šalies situacija per 4 metus ir situacija atskirose savivaldybėse per 2 metus) 3. Švietimo įstaigų tinklas ir jo pertvarkos pokyčiai per 4 metus 4. Mokyklų ir mokinių tankumas savivaldybėse <p><i>Sisteminis struktūrinis prieinamumas</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bendrojo ugdymo programų pasirinkimo galimybės (aptarti ugdymo tikslai, turinys, įgyjamos kompetencijos) 2. Švietimo ir ugdymo įstaigų įvairovė (tipai)
Lietuvos	Švietimo prieinamumas, kaip atskira sritis neišskiriama. Švietimo prieinamumas („švietimas

švietimas, 2002	visiems“) įvardijamas kaip pamatinis švietimo vertinimo kriterijus (šalia švietimo kokybės, lygybės, teikiant švietimo paslaugas ir pozityvios diferenciacijos). Rodikliai grupuojami į 3 dalis – „Švietimo sąlygos“, „Švietimo procesai“, „Švietimo rezultatai“
Lietuvos švietimas savivaldybėse, 2003	Švietimo prieinamumas, kaip atskira sritis neišskiriama, pristatoma, kad ataskaitos informacija atskleidžia regioninius švietimo sistemos netolygumus švietimo prieinamumo, kokybės ir veiksmingumo aspektais. Pateikiami šių grupių rodikliai: 1. Demografinis, ekonominis, socialinis ir kultūrinis kontekstas 2. Švietimo aprūpinimas 3. Dalyvavimas švietime 4. Švietimo rezultatai
Lietuvos švietimas, 2004	Švietimo prieinamumas, kaip atskira sritis neišskiriama. Pateikiami svarbiausieji su tarptautinėmis švietimo rodiklių sistemomis (UNESCO, OECD, ES) susiję švietimo rodikliai. Rodikliai grupuojami į 3 dalis – „Švietimo sąlygos“, „Švietimo procesai“, „Švietimo rezultatai“.
Lietuva. švietimas regionuose, 2005	Švietimo prieinamumas, kaip atskira sritis neišskiriama. Rodiklių rinkiniai pateikiami apie šalies, apskrities, konkrečios savivaldybės švietimo būklę, savivaldybės duomenys lyginami su nacionaliniu vidurkiu. Rodikliai grupuojami į dalis: „Mokyklų tinklas savivaldybėse“, „Mokinių pavėžėjimas“, „Demografinė būklė“, „Mokyklos, mokiniai ir mokytojai“ (mokinių pasiskirstymas pagal programas, pagal mokyklų tipus, mokytojų pasiskirstymas pagal kvalifikacines kategorijas ir amžių“, „Švietimo aprūpinimas“, „Mokykloje vykstantys procesai“ (vidaus audito rezultatai), „Mokymosi sėkmingumas ir pasiekimai“, Ekonominis ir socialinis švietimo kontekstas“
Lietuva. Švietimas regionuose. Mokytojai, 2006	Rodiklių rinkiniai pateikiami apie šalies, apskrities, konkrečios savivaldybės švietimo stebėsenos rodikliai, apibūdinantys mokytojus (mokytojų skaičius, pasiskirstymas pagal lytį, amžių, mokyklos tipus; išsilavinimas, kvalifikacija, darbo sąlygos), savivaldybės duomenys lyginami su nacionaliniu vidurkiu.
Lietuva. Švietimas regionuose. Mokiniai, 2007	Analizuojami Valstybiniai švietimo stebėsenos rodikliai, pagal kuriuos galima vertinti bendrąsias mokinių ypatybes, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo prieinamumą: 1. Mokyklų skaičius pagal tipus (skaičiaus kaita per 2 metus) 2. Mokinių pasiskirstymas pagal tipus ir lytį 3. Vidutinis mokinių skaičius, tenkantis vienam mokytojui 4. Vidutinis mokinių skaičius klasėje 5. Mokinio krepšelio lėšos 6. Kartojančiųjų kursą dalis, kt.
Lietuva. Švietimas regionuose. Ugdymo aplinka, 2008	Švietimo būklė atskleidžiama taikant ugdymo aplinkos rodiklius: 1. Vienam mokiniui tenkantis ugdymo įstaigos plotas 2. Mokiniams, turintiems judėjimo negalią, pritaikytos mokyklos 3. Ugdymo proceso metu traumas patyrusių mokinių dalis 4. Mokinių pavėžėjimas, jam skirtos lėšos 5. Interneto ryši turinčių mokyklų dalis 6. Kompiuterių skaičius, mokinių skaičius vienam kompiuteriui, kt.
Lietuva. Švietimas regionuose 2009 Švietimo valdymas	Švietimo būklė atskleidžiama taikant švietimo valdymo rodiklius, suskirstytus pagal atitinkamus aspektus: 1. Organizaciniai švietimo valdymo aspektai 2. Privataus kapitalo panaudojimas švietime ir ugdyme 3. Perėjimas prie strateginio planavimo ir programinio finansavimo 4. Visuomenės įtakos švietimui didinimas 5. Ugdymo turinio vadyba
Lietuva. Švietimas regionuose. Švietimo prieinamumas, 2011	Apžvelgiami pagrindiniai švietimo prieinamumo rodikliai savivaldybėse per 5 metus: 1. Švietimo įstaigų skaičiaus kaita 2. Mokinių ir mokytojų skaičius ir pasiskirstymas pagal mokyklos tipus ir programas 3. Mokinių pavėžėjimas 4. Antroje pamainoje besimokančių mokinių skaičius 5. Specialių poreikių mokinių skaičius ir dalis, lyginant su bendru mokinių skaičiumi 6. Integruotai ugdomų mokinių dalis, lyginant su specialiujų poreikių mokinių skaičiumi 7. Vidutinis mokinių skaičius mokykloje klasėje (mieste ir kaime) 8. Mokinių skaičius, tenkantis vienam mokytojui (mieste ir kaime), kt.

Iš 1.3.1 lentelėje pateiktos informacijos galima teigti, kad švietimo prieinamumo situacija buvo analizuojama pagal įvairius rodiklius. Dalis jų buvo lyginami su šalies ar kitų savivaldybių

rodikliais, kai kurie atspindi miesto ir kaimo švietimo skirtumus. Skyrėsi ir analizuojamojo laikotarpio kontekstas: lyginama dviejų – septynerių metų laikotarpio duomenys. Kai kuriuose leidiniuose švietimo prieinamumas nėra išskiriamas kaip atskira sritis – akcentuojama, kad analizuojant švietimo būklę renkami duomenys, iliustruojantys švietimo prieinamumo situaciją. Rodiklių kaita per apžvelgtąjį dešimtmetį rodo, kaip keitėsi situacija švietime, kaip atsirado naujos aktualios sritys (pavėžėjimas, vidutinio mokinių skaičiaus skirtumai kaime ir mieste ir pan.). Galima išskirti kelias sritis, kurios ir buvo tyrinėjamos beveik kasmet – universalios ir aktualios: švietimo įstaigų tinklas, žmoniškųjų išteklių aprėptis, pavėžėjimas, galimybės gauti įvairią pedagoginę ir specialiąją pagalbą, vienodos ugdymo ir pasirinkimo galimybės. Išsamiausiai švietimo prieinamumas analizuotas 2011 metais, pristatius regioninę lyginamąją švietimo būklės analizę. 2011 m. leidinyje pateikta savivaldybių švietimo prieinamumo analizė pagal 44 rodiklius, aptariamus švietimo prieinamumas 2006-2010 metais pagal visoms savivaldybėms vienodus rodiklius. Pateikti duomenys lyginami su šalies vidurkiu.

Įvairiuose šaltiniuose ieškoma prieinamo ir kokybiško švietimo sėkmės paslapčių, o švietimo politikai, tobulindami darbus savo šalyje, naudoja gerosios praktikos pavyzdžių iš viso pasaulio. Ne naujiena, kad į švietimo pasaulį perkeliama modeliai, veikiantys ir verslo pasaulyje. Tyrimų duomenimis (The Economist, 2011), ryškėja keturi pagrindiniai dalykai (aspektai), padedantys kurti sėkmingą švietimo sistemos modelį: *decentralizacija* (įgaliojimų suteikimas mokykloms), *dėmesys prasčiau besimokantiems mokiniams, galimybės rinktis tarp įvairių tipų ir rūšių mokyklų, aukšti standartai mokytojams*. Šis modelis buvo taikytas Kanadoje, Lenkijoje, Vokietijoje ir buvo pasiekta gerų mokinių ugdymo rezultatų.

Ališauskas (2009), analizuodamas priežastis, kodėl mokymosi viso gyvenimo lygio rodiklis Lietuvoje yra žemesnis nei ES vidurkis, kelia hipotezę, kad viena iš šios padėties priežasčių yra ta, kad Lietuva iš esmės neturi mokymosi visą gyvenimą mokyklos bei kitos vertingos praktikos. Bendrojo ugdymo mokyklos (iš dalies ir profesinės mokyklos), pritraukiančios ir suaugusiuosius, iš esmės yra jaunimui skirtos mokyklos. Kaip vieną iš tikėtina sėkmingų mokymosi visą gyvenimą strategijų yra pateikiama mokymosi visą gyvenimą mokyklų kūrimas Lietuvoje, taikant Škotijos pavyzdį: bendrojo ugdymo paslaugų organizavimas kolegijose. Taip kolegijos aprėptų platų mokymosi paslaugų spektrą nuo bendrojo ugdymo grandies iki aukštojo mokslo.

Organizuojant švietimą ir mokymąsi, Europos Sąjungos valstybės privalo laikytis įvairių direktyvų ir nurodymų, pavyzdžiui: Lisabonos strategija, Maastricht Communigue, Kopenhagos deklaracija. Šie dokumentai reikalauja laikytis *socialinio teisingumo kriterijų švietimo ir mokymosi procese*, tokių, kaip mokymo kokybė, *švietimo prieinamumas*, efektyvumas, kooperacija, lankstumas, skaidrumas ir pan.

Autoriai (Žalimienė, kt. 2011) apžvelgė penkių ES šalių švietimo sistemas, jų organizavimą, ideologizavimą ir socialinio teisingumo rodiklius švietimo srityje (1.3.2 lentelė). Dalis šių rodiklių atspindi švietimo prieinamumą šalyje socialinio teisingumo kontekste:

1.3.2 lentelė

Švietimo prieinamumo vertinimas (rodikliai, aspektai) užsienio šalyse

Šalis	Rodikliai, aspektai
Švedija	<p>1. <i>Bendrieji kiekybiniai rodikliai</i>, kurie atskleidžia švietimo sistemos prieinamumą, tinkamumą, įperkamumą ir dalyvavimo joje galimybes: statistika apie mokyklų skaičių ir jų tipą; bendros išlaidos; išlaidos, tenkančios vienam mokiniui; mokinių skaičius ir jų pasiskirstymas pagal lytį ir gimimo šalį; mokytojų skaičius; mokytojų ir mokinių skaičiaus santykis, kt. Išskiriami ir <i>bendrieji specifiniai rodikliai</i>, kurie matuoja žmonių su negalia ar mokymosi sutrikimais galimybes dalyvauti mokymo procese: mokymo įstaigų, skirtų asmenims su negalia ar įvairiais mokymosi sutrikimais, skaičius; bendros išlaidos; išlaidos vienam mokiniui; vaikų skaičius; grupių dydis; mokytojų skaičius; mokinių ir mokytojų santykis, kt.</p> <p>2. <i>Mokymosi proceso kokybės rodiklius</i>, kurie rodo, kaip buvo įgyvendintas lygybės principas ir atskleidžia to principo įgyvendinimo spragas. Skiriami <i>pažangumo ir socialinio mobilumo rodikliai</i>. Formuluojami šie pažangumo rodikliai: nacionalinių testų rezultatai; metiniai atskirų dalykų pažangumo rezultatai; rezultatų pasiskirstymas pagal lytį, šeimos socialinį statusą (fiksuojamas tėvų išsilavinimas); gimtąją kalbą (1-oji kalba – švedų arba ne), gimimo šalį (gimę Švedijoje arba ne); mokinių, negavusių išsilavinimo dokumentų, pasiskirstymas pagal lytį, gimimo šalį. Socialinio mobilumo rodikliai: naujai priimtų studentų skaičius ir jų pasiskirstymas pagal lytį, amžių, socialinę kilmę (fiksuojama studentų, kilusių iš darbininkų klasės, dalis) ir tautybę (gimęs Švedijoje arba ne, tėvų gimimo vieta); sėkmingai baigusiu aukštąsias mokyklas skaičius ir jų pasiskirstymas pagal lytį, socialinę kilmę bei tautybę.</p>
Škotija	<p>1. Bendrieji <i>kiekybiniai</i> rodikliai (matuojami kasmet)</p> <p>2. Bendrieji <i>pažangumo</i> rodikliai (matuojami kasmet)</p> <p>3. <i>Socialinės įtraukties rodikliai</i> – detali kasmetinė statistika apie specialiųjų poreikių, pabėgėlių ir prieglobsčio prašančių vaikų skaičių bei jų pasiskirstymą pagal tautybę</p> <p>4. <i>Saugumo mokyklose rodikliai</i> (vaikų, patyrusių fizinę ir psichologinę prievartą, skaičius; kasmetiniai lankomumo rodikliai; laikinai pašalintų iš mokyklos mokinių dalis)</p> <p>5. <i>Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą</i>, pasiskirstymas pagal lytį, amžių, rasinę/tautinę priklausomybę.</p>
Vokietija	<p>1. 34 bendrieji kiekybiniai rodikliai (rodikliai lyginami tarp atskirų savivaldybių), atspindintys švietimo sistemos prieinamumą bei pasirenkamumą; mokinių pasiskirstymas pagal lytį, etninę priklausomybę, vokiečių kalbos mokėjimo lygį, gimimo šalį, teritorinį pasiskirstymą</p> <p>2. Rodikliai apie pažangumo rezultatus</p> <p>3. Socialinio mobilumo rodikliai</p> <p>4. Detali statistika apie kiekvienos savivaldybės mokyklas, mokinių skaičių, išlaidas, mokytojų skaičių ir jų atlyginimus.</p>
Estija	<p>1. Atsižvelgiant į kalbos, specialiųjų ugdymosi poreikių, suaugusiųjų mokymo, baigusiujų aukštąsias mokyklas pasiskirstymo pagal gimtąją kalbą, aspektus, tiriami šie rodikliai</p> <p>1) mokinių/studentų pasiskirstymas pagal lytį, studijų kalbą, gimtąją kalbą, pilietybę studentų su specialiaisiais poreikiais skaičius ir tų poreikių tipas;</p> <p>2) atstumas iki mokyklos (bendrojo lavinimo mokyklos);</p> <p>3) paslaugos, suteiktos studentams su specialiaisiais poreikiais (pagrindinis ir vidurinis išsilavinimas);</p> <p>4) studentų dalis, baigusiu vidurines mokyklas, tęsiančių mokslą aukštojoje mokykloje pasiskirstymas pagal tai, kokią mokyklą baigė (estišką ar rusišką); aukštųjų mokyklų studentų, iškritusių iš mokymo proceso, dalies pasiskirstymas pagal gimtąją kalbą;</p> <p>5) dalis besimokančių aukštojoje mokykloje pagal regioną.</p> <p>2. Bendri kiekybiniai rodikliai, pavyzdžiui, viešosios išlaidos švietimui (BVP dalis); viešosios išlaidos švietimui (proc. visų vyriausybės išlaidų); išlaidos švietimui pagal paskirtį (proc. nuo visų lygių): ikimokykliniam ugdymui, pradiniam mokymui, vidurinei mokyklai, profesiniam mokymui, aukštajam mokslui ir pan.; suaugusiųjų raštingumo lygis (15 metų ir vyresni); jaunimo raštingumo lygis; besimokančiųjų dalis pradinėje, pagrindinėje ir vidurinėse mokyklose.</p> <p>3. Pažangumo rodikliai ir jų pasiskirstymą pagal lytį, motinos išsilavinimą, mokyklos tipą (valstybinė, privati, kaimo, miesto ir pan.) ir pagal gimtąją kalbą.</p>
Slovėnija	<p>1. <i>Bendrieji kiekybiniai</i> rodikliai: fiksuojama detali aukštojo mokslo statistika; kaupiami bendrieji kiekybiniai duomenys apie suaugusiųjų mokymąsi (pvz., studentų skaičius, jų pasiskirstymas pagal institucijas; tęstinio mokymo teikėjų skaičius, organizacijų skaičius, dalyvių skaičius patvirtintose,</p>

nepatvirtintose ir kalbų mokymosi programos), atskirai išskiriama statistika apie mokinius, turinčius specialiųjų ugdymo poreikių. 2. <i>Pažangumo rodikliai</i> . 3. <i>Socialinio mobilumo rodikliai</i> . 4. <i>Užimtumo stebėsenos rodikliai</i> .
--

Šaltinis: Sudaryta autorės pagal Žalimienė, L., Lazutka, R., Skučienė, D., Aidukaitė, J., Kazakevičiūtė, J., Navickė, J., Ivaškaitė- Tamošiūnė, V. (2011). Socialinis teisingumas švietime: teorinė samprata ir praktinis vertinimas.

Penkių šalių socialinio teisingumo švietimo srityje matavimo rodiklių sistemos analizė atskleidė ne tik vyraujančius skirtumus tarp šalių, bet ir daugybę panašumų, nes iš esmės švietimui keliami panašūs uždaviniai: lygios galimybės visiems, prieinamumas, kokybė ir dalyvavimas.

Pastaruoju metu Europos Komisija akcentuoja suaugusiųjų mokymąsi visą gyvenimą, kuris tampa neišvengiamas šiuolaikinės visuomenės gyvenimo elementas, sparčiai plintant informacinėms technologijoms. Dėl vis didėjančių migracijos mastų pabrėžiamos ir imigrantų integracijos problemos. Visa tai atsispindi šalių švietimo rodiklių rinkimo sistemose – Švedija, Škotija, Vokietija, Estija ir Slovėnija kaupia rodiklius apie imigrantų mokymosi kokybę bei sąlygas, be to, suaugusiųjų švietimui skiriamas svarus dėmesys.

Vis dėlto, tarp šalių vyrauja ir esminiai skirtumai. Nors ES reikalauja laikytis vienodų švietimo sistemai keliamų reikalavimų, šalys kelia ir savo specifinius nacionalinius tikslus švietimo sistemai. Skirtumus tarp šalių lemia jų išsivystymo lygis, tik joms būdingi socialinės politikos ir švietimo sistemos organizavimo aspektai, politiniai šalių prioritetai, taip pat vyraujantis nelygybės, skurdo ir nedarbo lygis turi įtakos švietimo sistemai keliamiems tikslams bei atskleidžia jos spragas.

2005 m. buvo priimti keli Lietuvos švietimui ir jo valdymui svarbūs dokumentai: patvirtintas Valstybės švietimo stebėsenos tvarkos aprašas ir Valstybės švietimo stebėsenos rodikliai. Valstybės švietimo sistema pradėta vertinti ne subjektyviai, o remiantis objektyviais, pasaulyje pripažintais ir vartojamais rodikliais. Nustatyti švietimo stebėsenos aspektai: švietimo funkcionavimas (indėlis į švietimą, švietimo procesai, rezultatai ir pasekmės); švietimo sistemos sudėtinės dalys (formalusis švietimas, neformalusis švietimas, savišvieta, pagalba mokiniui, mokytojui ir mokyklai); švietimo programos; mokyklos grupės ir tipai, kt. Kaip ir kitos Europos šalys, Lietuva naudoja ne vieną, bet įvairius švietimo atspindinčius rodiklius, kurie skirstomi į tam tikras grupes ir apima švietimo kontekstą, procesą, rezultatus ir padarinius. Atskirais laikotarpiais švietimo būklė analizuojama pasirenkant tam laikotarpiui ir šaliai tuo metu aktualius aspektus.

2. SUAUGUSIŲJŲ, SIEKIANČIŲ ĮGYTI VIDURINĮ IŠSILAVINIMĄ, ŠVIETIMO PRIEINAMUMO VERTINIMO TYRIMO METODOLOGIJA

2.1 Teorinės prielaidos švietimo prieinamumui įvertinti

Analizuojant teisės aktus, mokslinius šaltinius pastebėta, kad švietimo prieinamumo sąvoka yra naudojama įvairiuose švietimo kontekstuose, o jos apibrėžimas nėra vienareikšmis. Švietimo prieinamumo samprata įvairiai apibūdinama skirtingais laikotarpiais ir skirtinguose kontekstuose (žr. 1.1, 1.2, 1.3 skyrius). Įvairios švietimo prieinamumo nuostatos atsispindi strateginiuose švietimo dokumentuose. Įgyvendinus numatytas priemones švietimo prieinamumui pagerinti, iškeliami nauji tikslai, numatomi aktualūs darbai. Kadangi švietimas yra nuolatinis kaitos procesas, pasirenkami ir kiti švietimo stebėsenos rodikliai. Sėkmingą suaugusiųjų švietimą lemia orientavimasis į besimokantįjį, lygių galimybių svarba bei mokymosi galimybių kokybė ir tinkamumas, o švietimo prieinamumas yra vienas iš socialinio teisingumo principų. Tiriamojo darbo kaip bazinė teorija apie suaugusiųjų švietimo esmę naudoti Laužacko (2003, 2005), Jovaišos (2007), Žilinskaitės (2009), Ališausko (2009), Degėsio (2009), Žalimienės (2011), Brauno (2003), Marzano (2003), Hudson (2009) darbai bei suaugusiųjų švietimo esmę nusakantys dokumentai: Švietimo įstatymas, Valstybinė 2003-2012 metų švietimo strategija, Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija ir kiti teisės aktai.

Mokslinių šaltinių, teisinės bazės, kitų šalių patirčių analizė parodė, kad suaugusiųjų švietimo prieinamumas yra kompleksiškas reiškinys, jam atspindėti švietimo sistemoje reikalinga įvairių rodiklių sistema. Šiame magistro darbe rodiklių sistema, parodanti suaugusiųjų švietimo prieinamumo būklę, susideda iš tokių rodiklių grupių:

1. Rodikliai švietimo sistemos funkcionavimo požiūriu:

Švietimo proceso rodikliai atspindi sąlygas, kuriomis vyksta švietimo procesas.

Švietimo rezultatų rodikliai atspindi dalyvavimo švietimo sistemoje lygį, to dalyvavimo rezultatus.

2. Rodikliai pagal informacijos pobūdį:

Objektyvūs rodikliai – statistinė informacija.

Subjektyvūs rodikliai – pačių švietimo paslaugas gaunančių asmenų ir švietimo paslaugas organizuojančių asmenų vertinimas.

3. Rodikliai pagal jiems skaičiuoti naudojamos informacijos turinį:

Makrolygmens rodikliai, charakterizuojantys situaciją šalies ir savivaldybių mastu.

Mikrolygmens rodikliai, charakterizuojantys situaciją švietimo įstaigos lygmeniu.

2.1.1 lentelėje pateikiami veiksniai ir aspektai, pagal kuriuos pasirinkta analizuoti ir vertinti suaugusiųjų švietimo prieinamumą šiame magistro darbe. Šio konstrukto pagrindas (bazinė teorija) – autorių (Laužackas, kt. (2003)) suformuluoti švietimo prieinamumą atspindintys veiksniai bei aspektai bei Švietimo įstatyme nustatyti reikalavimai švietimo prieinamumui užtikrinti.

Suaugusiųjų švietimo prieinamumo veiksniai ir aspektai

I. SUBJEKTYVIEJI VEIKSNIAI	
Psichologinis edukologinis aspektas (asmens motyvacija mokytis)	
Socialinis edukologinis aspektas (mokymo turinio pritaikymas besimokančiojo poreikiams)	
II. OBJEKTYVIEJI VEIKSNIAI	
Teisinis aspektas	
Įstatymai ir teisės aktai, reglamentuojantys švietimą	Švietimą reglamentuojantys įstatymai ir teisės aktai įteisina suaugusiųjų švietimo prieinamumą ir jo teikiamas galimybes Teisinė bazė yra nuolat atnaujinama
Teritorinis aspektas	
Švietimo teikėjų tinklas	<ul style="list-style-type: none"> • Mokyklų skaičius ir tankumas • Mokyklų ir mokinių skaičiaus dinamika • Likviduotų ir reorganizuotų mokyklų statistika • Galimybė mokytis suaugusiųjų mokykloje • Galimybė mokytis gimnazijos tipo mokykloje • Galimybė mokytis pagal akredituotą suaugusiųjų vidurinio ugdymo programą
Informacinis aspektas	
Informavimas	<ul style="list-style-type: none"> • Vieša ir prieinama informacija • Įvairi informacija – apie švietimo teikėjo vykdomas švietimo programas, jų pasirinkimo galimybes, priėmimo sąlygas, mokamas paslaugas, mokytojų kvalifikaciją, išorinio vertinimo rezultatus, mokyklos bendruomenės tradicijas ir pasiekimus
Mokymosi būdų ir formų bei dalykų programų pasirinkimo aspektas	
Bendrojo ugdymo dalykų programų pasirinkimas	<ul style="list-style-type: none"> • Sąlygos mokytis gimtąja ir valstybine kalba • Bendrojo ugdymo dalykų programų, jų modulių, dalykų kursų, pasirenkamųjų dalykų įvairovė • Galimybė mokantis pagal vidurinio ugdymo programą pasirinkti ir profesinio mokymo programų modulius
Mokymosi būdų pasirinkimas	<ul style="list-style-type: none"> • Galimybė asmenims pasirinkti mokytis įvairiais mokymosi būdais ir, esant poreikiui, juos keisti
Pedagogų kvalifikacijos ir švietimo pagalbos teikimo aspektas	
Pedagogai ir jų teikiama pagalba	<ul style="list-style-type: none"> • Mokytojų išsilavinimas ir kvalifikacija atitinka teisės aktų reikalavimus, mokiams teikiama įvairi švietimo pagalba • Teikiama psichologinė, specialioji pedagoginė ir socialinė pedagoginė pagalba
Ugdymo sąlygų užtikrinimo aspektas	
Ugdymo sąlygos	<ul style="list-style-type: none"> • Ugdymo sąlygos mokykloje atitinka teisės aktų reikalavimus bei laiduoja švietimo programų vykdymą • Mokyklos aplinka pritaikyta specialiųjų poreikių asmenims: mokiniai aprūpinti ugdymui skirtomis techninės pagalbos priemonėmis bei specialiomis mokymo priemonėmis, yra sąlygos ugdyti fizinę negalią turinčius mokinius

Šiuo metu gausu oficialios statistinės informacijos apie bendrojo ugdymo mokyklas. Duomenis teikia visos Lietuvos mokyklos, o juos kaupia, klasifikuoja ir skelbia Švietimo valdymo informacinė sistema (ŠVIS), Atvira informavimo konsultavimo orientavimo sistema (AIKOS), Lietuvos statistikos departamentas (STD). Europos Sąjungos ir kitų Europos šalių statistinius duomenis pateikia Europos statistikos sistema (EUROSTAT), Ekonominio ir socialinio bendradarbiavimo ir vystymosi organizacija OECD, Tarptautinė moksleivių vertinimo programa PISA. Šiame magistro darbe statistiniai duomenys pateikti iš ŠVIS, STD, AIKOS duomenų bazių.

2.2 Tyrimo metodai ir tyrimo instrumento pagrindimas

Kardelis (2002) metodologiją apibrėžia kaip teoriją, kuri nagrinėja mokslinio pažinimo procesą ir jo principus bei mokslinio tyrimo metodus ir techniką (mokslų krypties metodologija). Siekiant nustatyti tinkamą šiam tyrimui metodologiją, buvo studijuojama literatūra, suformuluota tema, problemos, apibūdintas tyrimo objektas, suformuluota hipotezė, nustatyti tyrimo tikslai ir uždaviniai, parinkti tyrimo metodai. *Tyrimo metodologinį pagrindą* sudaro socialiniuose moksluose susiformavusi kokybinių ir kiekybinių tyrimų samprata.

Kiekybinė tyrimų metodologija (anketinės apklausos metodas), kurią apima sisteminis skaitmeninės informacijos rinkimas bei jos statistinė analizė (Žydžiūnaitė, 2006), pasirinkta siekiant atskleisti statistinius mokinių, kaip gausiausios mokymosi procese dalyvaujančios grupės, nuostatų ir patirties dėsningumus. Kiekybinis tyrimas pasirinktas siekiant kuo didesnio objektyvumo, tačiau jo silpnoji ypatybė yra tai, kad kiekybiniam tyrimui būdinga griežtai iš anksto apibrėžta nagrinėjamų požymių struktūra, kurios pradėjus tyrimą nebegalima tikslinti. Todėl jei koks aspektas planuojant tyrimą nebuvo įtrauktas, jis ir lieka neištirtas. Taigi kiekybinis tyrimas atspindi atrinktų požymių sąsajas.

Kokybinių metodų pasirinkimą lėmė siekis į tiriamą reiškinį pažiūrėti atvirai ir visapusiškai bei atskleisti įvairias nuomones, subjektyvią motyvaciją, argumentacijos logiką. Jo požymių struktūra nėra tokia griežta. Informacija renkama nenaudojant struktūrinių instrumentų, siekiama suprasti ir visapusiškai interpretuoti žmonių patirtį, remiamasi tyrėjo intuicija (Žydžiūnaitė, 2006). Švietimo organizatorių nuomonė tirta interviu metodu, nes, anot Kardelio (2002), tai tiesioginė ir pagrindinė priemonė reikiamai informacijai gauti, priemonė iškelta hipotezei patikrinti (pavyzdžiui, nustatyti arba patikslinti kintamųjų ir tiriamojo įvykio ryšius, be to, panaudotas kartu su kitais tyrimo metodais ir renkant informaciją, ir įvertinant kitus metodus, pavyzdžiui, anketinę apklausą.

Buvo naudoti šie *tyrimo metodai*:

Mokslinės literatūros ir teisinės bazės analizė, kuri leido suformuoti esminius suaugusiųjų švietimo prieinamumo tyrimo veiksnius, aspektus ir rodiklius.

Žinybinės statistikos duomenų rinkimas ir analizė leido nustatyti faktinę suaugusiųjų švietimo prieinamumo būklę įvairiais aspektais.

Anketinė apklausa, statistinės apklausos rezultatų analizė bei pusiau struktūrizuoto interviu ir jo duomenų analizė leido diagnozuoti faktinę suaugusiųjų švietimo prieinamumo situaciją ir švietimo vartotojų bei organizatorių požiūrį į ją, išryškino švietimo organizavimo sėkmes ir problemas.

Lyginamoji analizė leido palyginti suaugusiųjų švietimo prieinamumo situaciją Šiaulių apskrities savivaldybėse ir šalies mastu, atskleisti jos netolygumus.

Tyrimo tikslui ir uždaviniams įgyvendinti atrinktos tikslinės, pagrindinės mokymosi proceso kūrime ir jame dalyvaujančios grupės: švietimo vartotojai (mokiniai) bei švietimo organizatoriai (švietimo įstaigų vadovai bei savivaldybių administracijų specialistai). Pasirinktoms tikslinėms grupėms apklausti metodai parinkti trianguliacijos principu, reiškiančiu skirtingų metodų derinimą. Pasirinkti kiekybiniai ir kokybiniai metodai, įvertinus šių metodų privalumus ir trūkumus.

Tiriant švietimo vartotojų ir švietimo organizatorių nuostatas suaugusiųjų švietimo prieinamumo atžvilgiu, kaip pagrindinis tyrimo metodas, naudota *apklausa bei analizė*. Švietimo vartotojų – 11-12 klasių mokinių, besimokančių pagal suaugusiųjų vidurinio ugdymo programą, nuostatos tirtos *anketinės apklausos ir jos analizės metodu*. Švietimo organizatorių – mokyklų direktorių ir švietimo skyrių specialistų, kuruojančių suaugusiųjų ugdymą, - nuostatos tirtos *pusiau struktūrizuoto interviu* (tai yra pokalbis, pagal iš anksto paruoštus klausimus (Girdzijauskienė, 2006)). Atliekant šį tyrimą taikyta bendroji kokybinių tyrimų teoretikų nuostata, jog atskirti kokybinių duomenų rinkimo ir analizės fazių apskritai neįmanoma, nes kokybinių duomenų analizė prasideda kartu su jų rinkimu, pirmieji duomenys gali padėti formuluoti pirmines idėjas, o vėlesnieji duomenys gali priversti jas patikrinti ar koreguoti, ieškoti naujų. Todėl gautų duomenų analizė įvykdyta pagal iškeltą hipotezę ir teorinėje darbo dalyje suformuluotas koncepcijas. Duomenų kokybinės analizės metodu gauta informacija buvo interpretuota ir aiškinta, duomenys buvo redukuoti (sumažinti) neprarandant reikšmingesnės informacijos. Duomenys empirinėje dalyje parodyti juos susisteminius, sutraukus ir surinkus į lenteles, siekiant apibendrinti ir organizuoti gautą informaciją į vieną lygmenį, kuris yra gilesnės analizės pagrindas. Išvados buvo daromos duomenų redukavimo metu, tačiau tame etape jos dar nebuvo pakankamai aiškios ir tikslios, išvadų formulavimas buvo baigtas atlikus visų duomenų analizę.

Tyrimas buvo atliekamas Šiaulių apskrities savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklose, susitarus su mokyklų vadovais. Rengiant apklausos instrumentus, siekta, kad nuostatos į didžiąją dalį tiriamų reiškinių, būtų atskleistos iš dviejų šaltinių. Todėl klausimai abiejuose instrumentuose sudėti orientuojantis į pagrindinius suaugusiųjų švietimo prieinamumo aspektus (2.1.1 lentelė). Švietimo organizatoriams, skirtingai nei mokiniams, pateikti dar ir klausimai, susiję su švietimo rezultatais ir jų vertinimu, mokyklų tinklo situacija bei kai kuriais švietimo organizavimo aspektais (55, 56 priedas). Interviu panaudoti dviejų tipų klausimai: su fiksuotais atsakymais, kai tyrimo dalyvis pasirenka vieną iš dviejų ar daugiau atsakymų variantų (pvz., *Kaip manote, ar ši informacija visiškai atspindi mokyklos vykdomą veiklą?*) ir su laisvai formuluojamais atsakymais, kur neribojamas nei turinys, nei forma, leidžiančiais formuluoti kitą klausimą, išsiaiškinti niuansus, sužinoti vertinimą ir pan. Tiriamojo interviu klausimų formulavimui naudotas *tikrasis (faktiškas)* klausimas (pavyzdžiui, *Kokių dalykų mokykla negali pasiūlyti rinktis mokiniams?*) arba *nuomonės išaiškinimas* (pavyzdžiui, *Kaip vertinate mokymosi būdų pasirinkimo galimybes mokykloje?*).

Mokiniais pateikti ir klausimai, kurie leidžia atskleisti asmens apsisprendimo tęsti mokymąsi logiką, mokymosi motyvus bei planuojamą ateities perspektyvą (57 priedas). Mokiniais pateikti 39 klausimai, dalis jų paimti iš Merkio ir kt. (2004) sukurto tyrimo „Mokymosi prieinamumas Vilniaus rajono gyventojams“ instrumentarijus ir adaptuoti šiam tyrimui. Interviu klausimų švietimo skyriaus specialistams parengta 21, mokyklos direktoriams – 27. Pastariesiems asmenims klausimų pateikta daugiau, nes papildomai tirta, koku principu konkrečioje mokykloje yra formuojamos mokinių grupės, kaip tiriami mokinių mokymosi poreikiai ir pasiekimai, pagal kuriuos vėliau formuojamas individualus mokinių ugdymo planas, kokia yra vidinė informavimo sistema mokykloje. Skirtingai buvo konstruoti interviu klausimai tų savivaldybių mokyklų direktoriams ir švietimo skyriaus specialistams, kuriose nėra įsteigtų suaugusiųjų mokyklų, o suaugusiųjų klasių mokiniai mokosi jaunimui skirtose mokyklose. Interviu trukmė – nuo 40 min. iki 1 val., atsakymus fiksuojant interviu protokoluose (58 priedas). Anketinė apklausa mokiniams buvo vykdoma tyrėjo vizito mokykloje metu anonimiškai, t.y. nepažymint ant anketos atsakinėjusio žmogaus adreso, pavardės ar kitokių ženklinių, kurie leistų identifikuoti respondento užpildytą anketą. Daliai mokinių, kurie mokosi nuotoliu būdu arba savarankiškai, mokyklų išsiųstas elektroniniu paštu – taip siekta, kad į atranką pakliūtų skirtingus mokymosi būdus pasirinkę mokiniai.

Įgyvendinant visus tiriamojo darbo uždavinius, buvo renkami ne tik Šiaulių apskrities, bet ir kitų šalies savivaldybių statistiniai duomenys, apibūdinantys suaugusiųjų švietimo prieinamumą. Siekiant nustatyti ir įvertinti ne tik pastarųjų metų suaugusiųjų švietimo būklę, bet ir jos kaitą bei kaitos tendencijas, rinkti penkerių metų (2007-2011m.) duomenys pagal duomenų grupes ir jų rodiklius (2.2.2 lentelė).

2.2.2 lentelė

Žinybinės statistikos duomenų grupės ir jų rodikliai

	Duomenų grupės	Rodikliai
1.	Švietimo prieinamumas teritoriniu aspektu Mokyklų teritorinis išsidėstymas ir mokinių pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietovę, amžių, mokyklos tipą, kt.	Mokyklų skaičius savivaldybėje ir jo kaita Mokyklų ir mokinių skaičiaus savivaldybėje pokyčiai pagal tipus Mokyklų ir mokinių skaičius (dalis) kaimo ir miesto vietovėse ir jo kaita Mokinių pasiskirstymas pagal amžiaus grupes ir jo pokyčiai Mokinių pasiskirstymas skirtingo tipo mokyklose Mokyklų, įgyvendinančių akredituotą/neakredituotą SVUP, dalis Mokinių, besimokančių pagal akredituotą/neakredituotą SVUP, dalis Bendrabučių skaičius
2.	Švietimo prieinamumas mokymosi būdų ir dalykų programų pasirinkimo aspektu Galimybė pasirinkti mokytis įvairiais mokymosi būdais ir įvairių mokomųjų dalykų (privalomųjų ir pasirenkamųjų)	Mokinių pasiskirstymas pagal įvairius mokymosi būdus (stacionaras, neakivaizdinis, nuotolinis, savarankiškas) Mokinių pasiskirstymas pagal mokymosi kalbas ir jo pokytis Mokinių pasiskirstymas pagal užsienio kalbų skaičių ir jo pokytis Mokinių pasiskirstymas pagal dorinio ugdymo pasirinkimą
3.	Švietimo prieinamumas mokytojų kvalifikacijos ir švietimo pagalbos aspektu Galimybė gauti aukštos kvalifikacijos specialiąją ir švietimo pagalbą	Aukštąjį išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją turinčių mokytojų dalis Mokytojų pasiskirstymas pagal kvalifikacines kategorijas Specialiųjų poreikių mokinių skaičius, dalis Psichologinę, specialiąją ir socialinę pedagoginę pagalbą teikiančių

		specialistų skaičius
4.	Švietimo prieinamumas materialinių ugdymo išteklių ir sąlygų aspektu Galimybė naudotis įvairios paskirties patalpomis ir erdvėmis, skirtomis ugdymo tikslams pasikeiti bei užtikrinančiomis patogias ugdymo sąlygas	Gamtos mokslų ir integruotų gamtos mokslų laboratorijų skaičius Bibliotekų ir skaityklų skaičius Patalpų ir erdvių (sporto, aerobikos, atletinės gimnastikos salės, stadionai, aikštynai, aikštės), skirtų sportiniam ugdymui skaičius Valgyklų skaičius

Apibendrinant rezultatus, pasirinktas aprašomasis statistikos metodas, naudota mokslinės literatūros sisteminė ir lyginamoji analizė.

Tyrime naudotas ir indeksų konstravimo metodas. Šiame darbe taikoma keletas santykinių rodiklių rūšių:

1) *požymių struktūrą atspindintys indeksai* (pvz., mokinių, kurie mokosi kaimo vietovėje, ir bendro mokinių skaičiaus savivaldybėje santykis; mokyklų, įgyvendinančių akredituotą suaugusiųjų vidurinio ugdymo programą, dalis Šiaulių apskrityje; mokinių, besimokančių savarankiškai, dalis savivaldybėje ir pan.);

2) *palyginimo indeksai*, t.y. lyginamos dvi to paties dydžio reikšmės, apibūdinančios skirtingas visumas (pvz., 40 metų ir vyresnių mokinių dalies skirtumas skirtingose savivaldybėse, reiškiamas procentiniais punktais);

3) *Laiko eilučių indeksai*, išreiškiantys dydžio absoliutų prieaugį, augimo ar sumažėjimo tempą arba prieaugio tempą:

- *absolutus prieaugis*, parodantis dviejų skirtingų laikotarpių rodiklio reikšmių skirtumą (pvz., pasirinkusių tam tikrą mokymosi būdą mokinių 2007 ir 2011 m. skaičiaus skirtumas);

- *augimo/sumažėjimo tempas*, kai skaičiuojama, kokią rodiklio reikšmės t laiko momentu (ar laikotarpiu) dalį sudaro šio rodiklio reikšmė laikotarpiu $t+i$ (pvz., mokinių skaičiaus 2011 m. ir mokinių skaičiaus 2006 m. santykis, išreikštas procentais). Visi trys santykiniai dydžiai gali būti skaičiuojami baziniu (laiko eilute pateikto rodiklio reikšmių duomenys lyginami su pradine šios eilutės reikšme) ir grandiniu (lyginami dviejų gretimų laiko eilutės rodiklio reikšmių duomenys) indeksų skaičiavimo būdu;

- *prieaugio tempas*, kai skaičiuojama, kokią rodiklio reikšmės t laiko momentu (ar laikotarpiu) dalį sudaro šio rodiklio reikšmės pokytis laikotarpiu $t+i$ (pvz., mokinių skaičiaus mokyklose 2011m. ir mokinių skaičiaus 2007 m. skirtumo bei mokinių skaičiaus mokyklose 2011m. santykis, išreikštas procentais).

Įvairių rodiklių reikšmės grafiškai vaizduojamos stulpelinėmis diagramomis arba sukauptųjų santykinių dažnių linijinėmis diagramomis, laiko eilutei aprašyti – kitimą ir pokytį aprašantys santykiniai dydžiai (grafiškai – linijine diagrama).

2.3. Tyrimo imties charakteristikos

Atliekant kokybinį tyrimą (interviu metodas) ir kiekybinį (anketinės apklausos metodas) buvo naudojamas tikslinis grupių formavimo būdas, kurį K. Kardelis (2002) apibūdina kaip asmenų, kurie tyrėjo manymu, yra tipiškiausi tiriamojo požymio atžvilgiu, įtraukimą į formuojamą grupę.

Atliekant kokybinį tyrimą, pasirinkta apklausti suaugusiųjų švietimo organizatorius: septynių Šiaulių apskrities savivaldybių administracijų švietimo skyrių specialistus, kuruojančius suaugusiųjų ugdymo sritį, bei mokyklų, įgyvendinančių SVUP, vadovus.

Atliekant kiekybinį tyrimą, pasirinkti suaugusiųjų švietimo vartotojai. 2012 metų gegužės mėnesį apklausti septynių Šiaulių apskrities savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklų mokiniai, besimokantys pagal SVUP. Apklausti buvo nutarta tik bendrojo ugdymo mokyklų mokinius, nes kitų tipų ugdymo įstaigų (profesinių mokyklų) suaugusiųjų mokinių tikslai skiriasi nuo bendrojo ugdymo sektoriaus. Profesinėse mokyklose vidurinis išsilavinimas įgyjamas per dvejus metus, tačiau yra mokomasi kartu ir profesinio mokymo programa, kuri yra baigiama trečiaisiais mokymosi metais.

Tyrimo laikas – 2012 metų gegužės mėnuo – pasirinktas dėl dviejų priežasčių: tai mokslo metų pabaiga, kai mokiniai gali išsamiau įvertinti ugdymo(-si) procesą ir rezultatus, be to, 2011/2012 m. m. yra paskutiniai tiriamųjų penkerių metų (2007/2008-2011/2012 m. m.) laikotarpio metai.

Klausimynas pateiktas 292 asmenims, besimokantiems pagal SVUP, visose Šiaulių apskrities savivaldybių (Akmenės, Joniškio, Kelmės, Radviliškio, Pakruojo, Šiaulių rajonų ir Šiaulių miesto) septyniose bendrojo ugdymo mokyklose: Akmenės rajono savivaldybės suaugusiųjų mokymo centre (toliau – Akmenės suaugusiųjų mokymo centras), Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje, Kelmės rajono savivaldybės suaugusiųjų mokymo centre (toliau - Kelmės suaugusiųjų mokymo centras), Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centre, Radviliškio Lizdeikos gimnazijoje, Šiaulių rajono Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazijoje (toliau - Šiaulių r. Kuršėnų L. Ivinskio gimnazija), Šiaulių suaugusiųjų mokykloje. Tyrimo lizdai ir respondentų pasiskirstymas juose pateiktas 2.2.3 lentelėje. Tyrimo imties reprezentatyvumas glaudžiai susijęs su imties didumu. Šio tyrimo atveju imties koeficientas $K=46$ proc. visų Šiaulių apskrities savivaldybių suaugusiųjų mokinių, besimokančių pagal SVUP, populiacijos dalį.

2.2.3 lentelė

Tyrimo lizdai ir respondentų pasiskirstymas juose

Tyrimo lizdai	11-12 kl. mokinių skaičius mokykloje	Respondentų skaičius	Respondentų dalis (proc.)
Akmenės suaugusiųjų mokymo centras	140	42	30
Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla	78	52	66,7
Kelmės suaugusiųjų mokymo centras	64	50	78
Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras	34	30	88,2

Radviliškio Lizdeikos gimnazija	45	26	57,8
Šiaulių r. Kuršėnų L. Ivinskio gimnazija	26	18	69,2
Šiaulių suaugusiųjų mokykla	251	74	27,5
Iš viso	638	292	45,8

2.2.4 lentelėje pateiktos tyrimo demografinės charakteristikos. Jos rodo, kad imtyje dominuoja moterys, sudarančios 62,9 proc. Tyrime daugiausia yra respondentų, kurių amžius – 20-29 metų (38,5 proc.), mažiausiai – 40 metų ir vyresnių. Didžioji dalis – 87,2 proc. respondentų yra įgiję pagrindinį išsilavinimą, 10,8 proc. – pagrindinį išsilavinimą ir profesinę kvalifikaciją. Daugiau nei pusė tiriamųjų (58,3 proc.) nurodė turintys darbą. Tiriamieji vienodai pasiskirstė pagal mokymąsi 11 ir 12 klasėje. 98,3 respondentų nurodė esantys lietuviai. Tai patvirtina, kad respondentų pasiskirstymas (išskyrus pagal lytį) atitinka faktines ne tik Šiaulių apskrities savivaldybių, bet ir šalies suaugusiųjų mokinių tendencijas, o tyrimo metu gauti duomenys, autorės nuomone, leidžia siekti tyrimo tikslų ir uždavinių.

2.2.4 lentelė

Tyrimo demografinės charakteristikos

Bendras tiriamųjų skaičius, N=292		11-12 suaugusiųjų klasių mokinių skaičius Šiaulių apskrities savivaldybėse - 638	11-12 suaugusiųjų klasių mokinių skaičius Lietuvoje - 7982
	Tiriamųjų dalis (proc.)	11-12 suaugusiųjų klasių mokinių dalis (proc.) Šiaulių apskrities savivaldybėse	11-12 suaugusiųjų klasių mokinių dalis (proc.) Lietuvoje
Lytis			
Moterys	62,9	56	40
Vyrai	37,1	44	60
Amžius			
Metai 16-17	5,6	4,2	2,9
Metai 18-19	24,7	24,3	18,9
Metai 20-29	38,4	49,4	51,9
Metai 30-39	29,9	21	25,5
Metai ≥ 40	1,4	1,1	0,8
Tautybė			
Lietuviai	98,3	100	93,7
Rusai	1,0	0	5,7
Lenkai	0,7	0	0,6
Klasė			
11 (gimnazijos 3) klasė	50	52	45
12 (gimnazijos 4) klasė	50	48	55
Mokymosi būdas			
Stacionarus	75,1		
Neakivaizdinis	14,5		
Nuotolinis	3,4		
Savarankiškas/modulinis	7		
Išsilavinimas			
Pagrindinis	87,2		
Pagrindinis ir profesinė kvalifikacija	10,8		
Darbas			
Dirbantys mokiniai	58,3		
Bedarbiai	41,7		

Visi anketinės apklausos duomenys buvo įkelti į duomenų bazę, jos analizei panaudotas SPSS paketas. Tyrimo duomenims apdoroti naudotas dažnių ir vidurkių skaičiavimas, atskirai apibendrinti

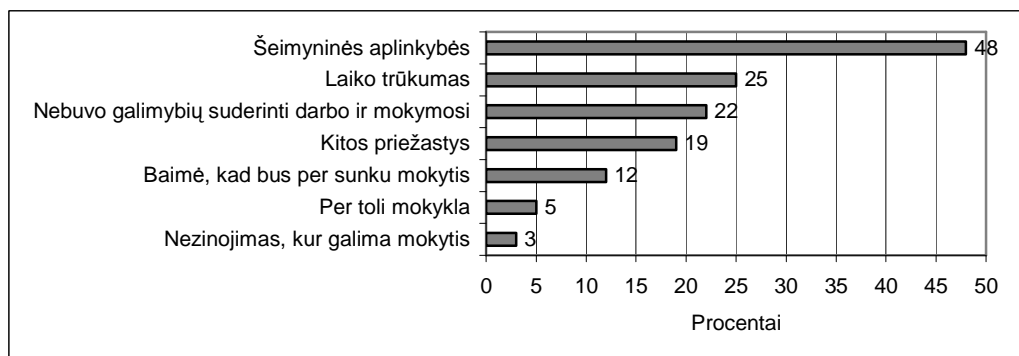
atvirų klausimų atsakymai, dalis atvirų klausimų atsakymų suskirstyti į kategorijas. Pristatant tyrimo rezultatus, skyrių (išskyrus skyrius, kuriuose analizuojamas švietimo prieinamumas psichologiniu edukologiniu, socialiniu edukologiniu bei informaciniu aspektu). pradžioje pateikiami statistiniai duomenys pagal žinybinės statistikos duomenų grupes ir jų rodiklius. Pirmiausia aptariama bendra šalies suaugusiųjų švietimo prieinamumo būklė, įvardinant bendriausias tendencijas ir išskiriant labiausiai išsiskiriančius švietimo reiškinius savivaldybėse, toliau apžvelgiama švietimo būklė Šiaulių apskrities savivaldybėse. Kitą skyriaus dalį sudaro švietimo organizatorių ir vartotojų tyrimo rezultatai, o skyriaus pabaigoje formuluojamas apibendrinimas, remiantis minėtais trimis šaltiniais.

3. SUAUGUSIŲJŲ, SIEKIANČIŲ ĮGYTI VIDURINĮ IŠSILAVINIMĄ, ŠVIETIMO PRIEINAMUMO VERTINIMO TYRIMO REZULTATAI

3.1. Suaugusiųjų švietimo prieinamumo psichologinis edukologinis aspektu vertinimas

Atskirą tyrimo klausimų mokiniams bloką sudaro klausimai, kuriais siekta ne tik išsiaiškinti tiriamųjų iškritimo iš švietimo sistemos priežastis ir trukdžius tęsti mokymąsi, bet ir motyvus, kurie paskatino siekti vidurinio išsilavinimo, bei tiriamųjų ateities perspektyvas. Šių priežasčių ir motyvų identifikavimas leidžia nustatyti konkrečius suaugusiųjų mokinių mokymosi poreikius, atskleisti švietimo paslaugų prieinamumo įtaką suaugusiųjų mokymuisi bei vieną iš subjektyviųjų švietimo prieinamumo aspektų – psichologinį edukologinį aspektą (Laužackas ir kt., 2003).

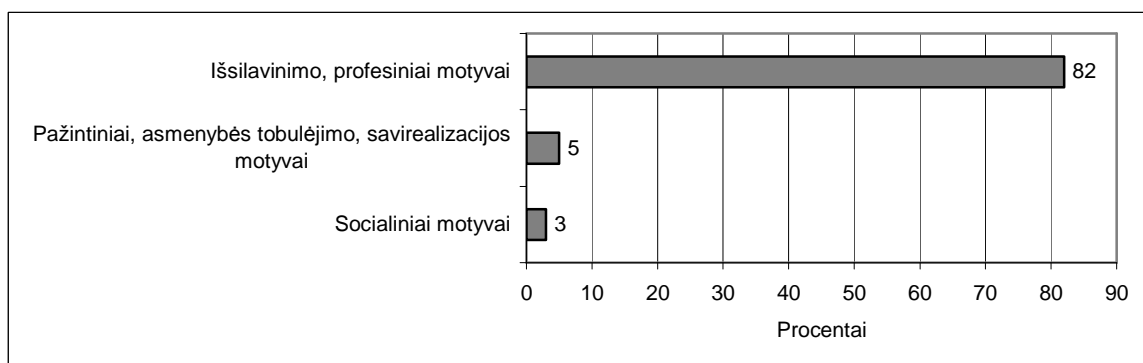
Respondentų atsakymai į klausimą „*Kas labiausiai trukdė tęsti mokymąsi?*“ rodo, kad tiriamieji vengimo tęsti mokymąsi priežastis dažniausiai siejo su tam tikromis asmeninėmis aplinkybėmis gyvenime (šeimyninės aplinkybės, atsiradusi galimybė ir būtinybė dirbti, laiko trūkumas) bei neigiama nuostata mokymosi atžvilgiu – baimė, kad bus per sunku mokytis (3.1.1 pav.). 30 proc. respondentų, nurodžiusių priežastį „kitos priežastys“ įvardino tingėjimą. Tik nedidelė dalis respondentų nurodė teritorinę (5 proc.) ir informacinę (3 proc.) švietimo prieinamumo kliūtį.

3.1.1 pav. Respondentų vengimo tęsti mokymąsi priežastys

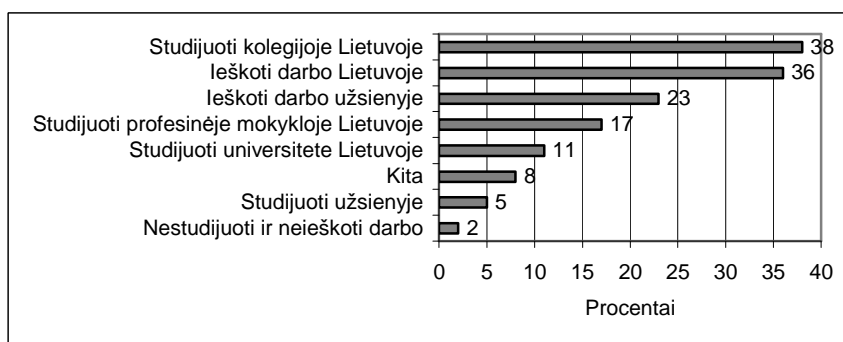
Psichologijos žodyne (1993) motyvai apibrėžiami kaip veiklos stimulai, susiję su individo poreikių tenkinimu, individo aktyvumą skatinantys ir jo veiklos kryptį lemiantys aplinkos arba vidaus veiksniai, materialūs arba idealūs individo tikslai, jo veiksmų ir poelgių pasirinkimo priežastis, kurią pats individas suvokia. Motyvacijos teorijos ieško atsakymo, kodėl žmogus vienaip ar kitaip elgiasi. Daugelis mokslininkų mano, kad motyvą lemia poreikiai. Ilgalaikes tradicijas turi poreikių teorijos, telkiančios dėmesį į tai, ko žmogui reikia, kad jis gyventų pilnavertį gyvenimą. Anot L.Jovaišos (1994), motyvai yra poreikiai ir iš jų kylantys interesai, emocijos, polinkiai, vertybės bei idealai. A. Maslow pagal savo sukurtą motyvacijos teoriją išskiria penkis pagrindinius poreikius: fiziologinius, saugumo, socialinius, pagarbos ir saviraiškos. Remiantis moksline literatūros analize (Dovydienė ir kt.), motyvus galima suskirstyti į šias pagrindines grupes: išsilavinimo, profesiniai motyvai; pažintiniai, asmenybės tobulėjimo, savirealizacijos motyvai;

socialiniai motyvai. Išsilavinimo, profesiniai motyvai grindžiami poreikiu įsigyti išsilavinimą, kelti profesinę kvalifikaciją, tapti geru specialistu, daryti karjerą, įsitvirtinti visuomenėje bei tarp bendraamžių. Sprendimo tęsti mokymąsi motyvai siejasi su poreikiu patenkinti smalsumą, būti išsilavinusiu, kultūringu žmogumi, užimti gerą padėtį visuomenėje, pajusti malonumą, stiprinti pasitikėjimą savimi, patikrinti ir įvertinti save ir t.t. Socialiniai motyvai skatina suvokti mokymosi socialinį reikšmingumą, išreiškia poreikį ieškoti ryšių su kitais, bendravimo ir bendradarbiavimo su jais būdų, užimti tam tikrą padėtį visuomenėje, būti pripažintu. Šios motyvų grupės neegzistuoja atskirai, tik vienos gali būti išreikštos stipriau, o kitos – silpniau. Respondentų pasiskirstymas pagal sprendimo tęsti mokymąsi motyvus pateikti 3.1.2 pav. 82 proc. tiriamųjų pirmenybę teikė šiems išsilavinimo ir profesiniams motyvams: vidurinio išsilavinimo įgijimas, brandos atestato gavimas leis tęsti studijas aukštojoje mokykloje, įsidarbinti ar įgyti kitą specialybę. Tik 5 proc. respondentų įvardijo pažintinius, asmenybės tobulėjimo, savirealizacijos motyvus ir 3 proc. - socialinius motyvus (konstatuota, kad vidurinio išsilavinimo įgijimas leistų pereiti į „aukštesnę kategoriją“, kuri leistų geriau jaustis prieš šeimos narius, draugus, bendradarbius).

3.1.2 pav. Respondentų sprendimo tęsti mokymąsi motyvai

Iš respondentų nurodytų ateities, pabaigus mokyklą, perspektyvų (3.1.3 pav.) galima teigti, kad didžioji dalis tiriamųjų savo ateitį sieja su studijomis kolegijoje (38 proc.) ir darbu Lietuvoje (36 proc.) bei užsienyje (23 proc.), mažesnė dalis – su studijomis profesinėje mokykloje (17 proc.) ir universitete (11 proc.). Taigi didžioji dalis respondentų savo ateitį sieja su studijomis aukštojoje mokykloje ir sėkmingu įsidarbinimu.

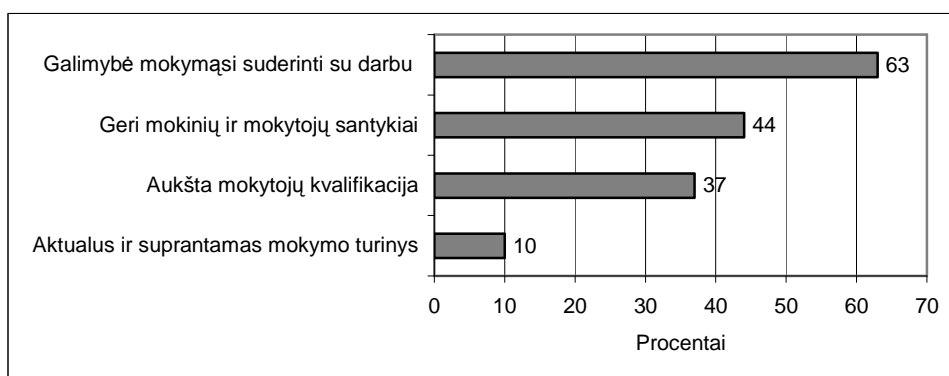

3.1.3 pav. Respondentų nuomonė dėl ateities perspektyvų

3.2. Socialinis edukologinis aspektas

Visuotinės kokybės vadyboje, kurios idėjos ir metodai pirmiausia buvo taikyti pramonės ir verslo organizacijose, vadovaujamosi principu, kad pagrindinis organizacijos kokybės kriterijus yra klientų pasitenkinimas (Želvys, 2003). P.Jucevičienė (1996) pažymi, kad kognityvinę teoriją kartu su motyvacijos modeliu išpopuliarino V.Vroom, kuris teigė, kad motyvaciją lemia šie veiksniai: lūkesčiai, valentingumas ir instrumentalumas. Lūkesčiai išreiškia žmogaus viltį, kad pastangos suformuos tam tikrą rezultatą. Valentingumas rodo teigiamą ar neigiamą rezultato vertinimą ir atspindi asmens poreikių prioritetus. Instrumentalumas reiškia asmens tikėjimą, kad atliktas darbas atitinka gautą naudą ir laiduoja tolesnį poreikių tenkinimą. Tyrimo metu siekta išsiaiškinti ne tik ar mokymasis mokykloje atitinka mokinių lūkesčius, bet ir kokias švietimo paslaugų sritis mokiniai išskiria kaip prioritetingas (t.y. labiausiai tenkinančias jų poreikius). Tai atskleidžia vieną iš subjektyviųjų švietimo prieinamumo veiksnių – socialinį edukologinį aspektą (mokymo pritaikymą besimokančiojo poreikiams). 88 proc. visų respondentų teigė, kad mokymasis mokykloje atitinka jų lūkesčius (1priedas 3.2.1 pav.). Geriausiai mokinių lūkesčiai yra tenkinami Radviliškio Lizdeikos gimnazijoje, Akmenės bei Kelmės suaugusiųjų mokymo centruose. Kitose mokyklose nuo 10 iki 22 proc. respondentų nurodė, kad jų lūkesčiai yra tenkinami iš dalies, trijose mokyklose nuo 2 iki 4 proc. respondentų teigė, kad jų lūkesčiai nėra tenkinami, tačiau pastarieji nenurodė priežasčių.

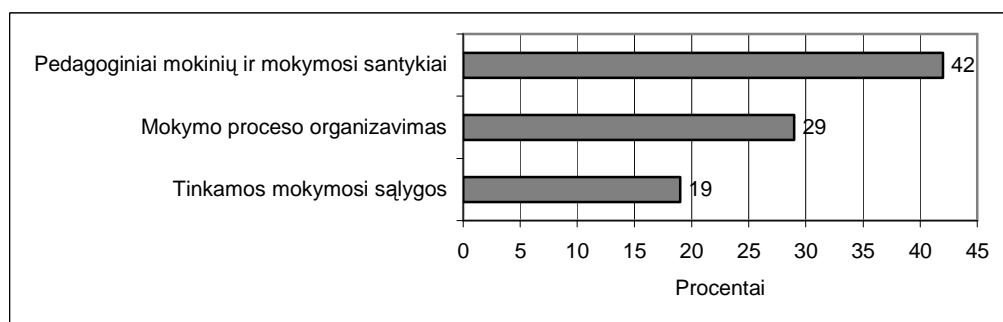
Respondentų, teigusių, kad mokymasis mokykloje atitinka jų lūkesčius, argumentai buvo suskirstyti į keturias kategorijas, kurios ir apibrėžė prioritetingas suaugusių mokinių švietimo paslaugų sritis (3.2.1 pav.). Didžiausia respondentų dalis (63 proc.) galimybę mokymąsi suderinti su darbu. 44 proc. apklaustųjų išskyrė žmogiškąjį faktorių – gerus mokinių ir mokytojų santykius, 37 proc. - aukštą mokytojų kvalifikaciją. 10 proc. respondentų išskyrė aktualaus ir suprantamo mokymo turinio svarbą.

3.2.1 pav. Respondentų nurodytos prioritetingos švietimo paslaugų sritys

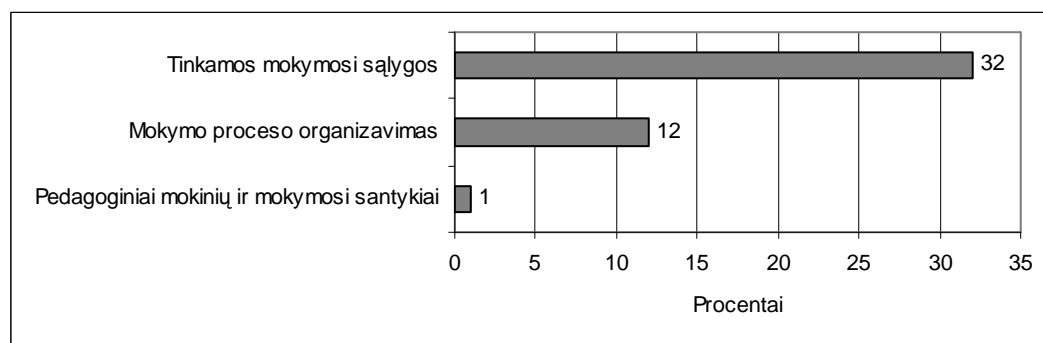
Respondentų įvardintieji konkrečių mokyklų privalumai buvo suskirstyti į tris grupes (3.2.2 pav.). Dvi iš jų sudarė pedagoginės srities kategorijos – pedagoginiai mokinių ir mokymosi santykiai ir mokymo proceso organizavimas, trečiąją – privalumai, susiję su materialine ir socialine aplinka. Respondentai išskyrė pedagoginius ir socialinius veiksnius. L.Jovaiša (1994) pedagoginius

ir socialinius veiksnius kartu su kitais dviem (psichologiniais ir fiziologiniais) priskiria prie mokymąsi motyvuojančių veiksnių. Būtent šie veiksniai, tarpusavyje sąveikaudami, veikia individo edukacinį stimuliavimą. Iš anketos duomenų galima teigti, kad 42 proc. respondentų išskiria pedagoginius mokinių ir mokytojų santykius: dirba aukštos kvalifikacijos mokytojai, jie draugiški, nuoširdūs, paprasti; yra teikiama individuali pagalba, konsultacijos. 29 proc. respondentų išskiria mokymo proceso organizavimo veiksnius: patogus pamokų tvarkaraštis; galimybė pasirinkti tinkamą mokymosi būdą; galimybė pasirinkti nuotolinę mokymosi formą; nedidelės grupės; mažai pamokų. 19 proc. respondentų įvardino tinkamas mokymosi sąlygas, kurios yra susijusios su materialine ir socialine aplinka, iš esmės tenkinančia tiriamųjų poreikius: lengvai pasiekiamą mokyklos vietą; yra sąlygos mokykloje veiklai per pertraukas ir „langus“ (biliardo, stalo teniso stalai); vaikų kambarius; mokosi tik suaugę mokiniai, geras mokyklos mikroklimatas.

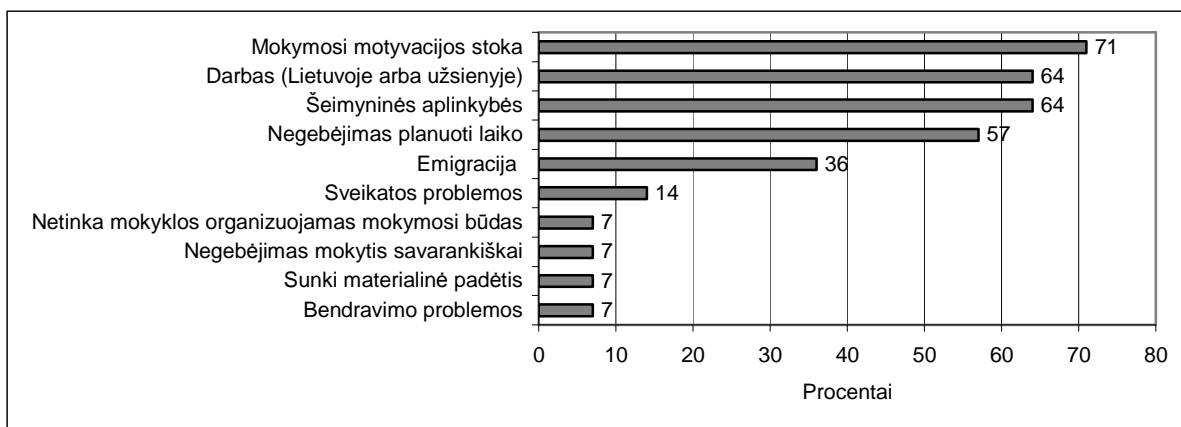
3.2.2 pav. Respondentų įvardinti mokyklų privalumai

Pagal tas pačias kategorijas buvo apibendrinti respondentų įvardinti mokyklų trūkumai (3.2.3 pav.). Daugiausia respondentų (42 proc.) įvardijo trūkumus, susijusius su mokymosi sąlygomis: nepakankamas bibliotekos aprūpinimas, nėra gamtos mokslų kabineto, valgyklos, rūbinės, vaikų kambario, nėra sąlygų sportuoti, prasta tualetų būklė, trūksta sanitarinių priemonių, šaltos patalpos, mokamos kopijavimo paslaugos, per toli atvykti į mokyklą. 12 proc. tiriamųjų nurodė šiuos mokymo proceso organizavimo trūkumus: nebuvo galimybių pasirinkti pageidaujama mokytis dalyką, nes nesusidarė grupė, nėra mokymosi būdų pasirinkimo galimybės, neorganizuojamas nuotolinis mokymas, tvarkaraščio trūkumai („langai“). Nedidelė dalis (1 proc.) respondentų teigė, kad mokytojai galėtų būti griežtesni.

3.2.3 pav. Respondentų įvardinti mokyklų trūkumai

Švietimo organizatoriai įvertino suaugusiųjų mokyklų mokinių švietimo rezultatus, įvardino didžiausias problemas (3 priedo 3.2.1 lentelė). Kaip ypač aktuali visų mokyklų vadovų buvo įvardinta suaugusiųjų mokymosi nutraukimo problema. Švietimo organizatoriai išskyrė 10 priežasčių, kurios lemia suaugusių mokinių apsisprendimą nutraukti mokymąsi (3.2.4 pav.).

3.2.4 pav. Švietimo organizatorių suformuluotos mokinių mokymosi nutraukimo priežastys

Visų mokyklų, išskyrus Akmenės suaugusiųjų mokymo centro, vadovų teigimu, pamokų nelankymas yra dažnas reiškinys mokykloje, o jį padėtų išspręsti daugiau mokymosi būdų, pigesnis ar nemokamas mokinių pavėžėjimas bei sudarytos palankesnės darbo sąlygos. (2 priedo 3.2.2 pav.).

Apibendrinant 3.1 ir 3.2 skyrius, galima teigti, kad subjektyvieji švietimo paslaugų prieinamumo aspektai (psichologinis edukologinis bei socialinis edukologinis) apima asmenų mokymosi motyvacijos, prioritetų, poreikių, lūkesčių ir ugdymo aplinkos pritaikymo santykį. Tiriamieji vengimo tęsti mokymąsi priežastis dažniausiai siejo su šeimyninėmis ir materialinėmis aplinkybėmis gyvenime bei neigiama nuostata mokymosi atžvilgiu. Nedidelė dalis respondentų nurodė teritorinę ir informacinę švietimo prieinamumo kliūtį. Didžioji dalis respondentų išskyrė išsilavinimo ir profesinius motyvus, paskatinius grįžti į švietimo sistemą, mažesnė – pažintinius, asmenybės tobulėjimo, savirealizacijos bei socialinius motyvus. Didžioji dalis respondentų savo ateities perspektyvas siejo su studijomis aukštojoje mokykloje ir sėkmingu įsidarbinimu. Didžioji dalis visų respondentų teigė, kad mokymasis mokykloje atitinka jų lūkesčius, išskyrė šias prioritetingas švietimo paslaugų sritis: galimybę mokymąsi suderinti su darbu; gerus mokinių ir mokytojų santykius; aukštą mokytojų kvalifikaciją; aktualų ir suprantamą mokymo turinį. Respondentams įvardijant mokyklų privalumus, dominavo pedagoginiai veiksniai, kurie mokslininkų yra laikomi mokymąsi motyvuojančiais veiksniais, o apibrėžiant trūkumus – socialiniai ir materialiniai. Švietimo organizatoriai, kaip dažną reiškinį ir didžiausią problemą, išskyrė mokymosi nutraukimą bei pamokų nelankymą. Įvardinant šių problemų sprendimus, dominavo siūlymai organizuoti daugiau mokymosi būdų, ieškoti galimybių pigesniai ar nemokamai mokinių pavėžėjimui bei sudaryti palankesnes darbo sąlygas.

3.3 Suaugusiųjų švietimo prieinamumo teritoriniu aspektu vertinimas

Viena iš objektyviųjų švietimo prieinamumo sąlygų pasireiškia teritoriniu (geografiniu) aspektu, kuri „nusako mokymosi prieinamumo kokybinių ir kiekybinių charakteristikų priklausomybę nuo besimokančiųjų ir mokymo institucijų geografinio išsidėstymo“ (Laužackas, 2005). Tolimi atstumai neatrodytų didele kliūtimi daugumai besimokančiųjų, nes šiuo metu yra ne tik daug susisiekimo galimybių, bet ir naujų mokymosi būdų bei formų. Teritorinio prieinamumo problema aštresnė visuomenės grupei, kuri susiduria su skurdu ir fizine negalia.

Eurostat duomenimis, 92 proc. Lietuvos gyventojų amžiaus grupėje nuo 25 iki 64 metų yra įgiję bent vidurinį išsilavinimą, o tai yra beveik 20 proc. daugiau už ES vidurkį. Vadinasi, 8 proc. asmenų, neturinčių vidurinio išsilavinimo, susiduria su konkurencija įvairiose gyvenimo srityse, o ypač – darbo rinkoje. STD duomenimis, 18-24 m. jaunimo, kuris neturi vidurinio išsilavinimo dalis, 2007-2011 m. padidėjo 0,5 proc. punkto ir 2011 m. siekė 7,9 proc. minėtos grupės asmenų (4 priedo 3.3.1 lentelė).

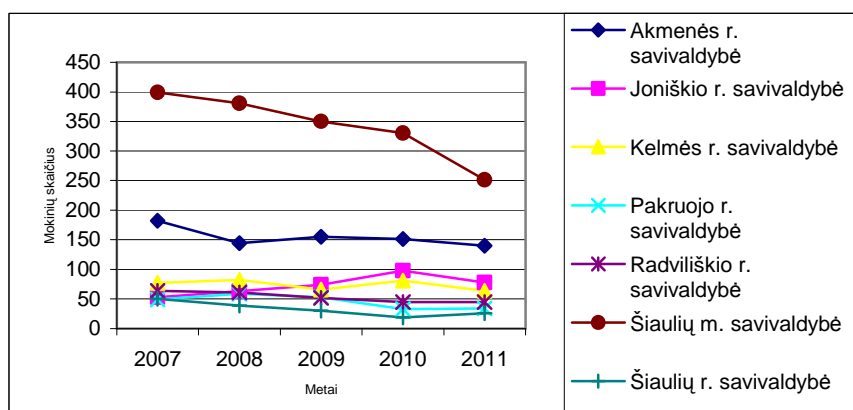
Analizuojant švietimo prieinamumą, svarbus yra ne tik mokyklų, kuriose gali mokytis suaugusieji asmenys, skaičius, bet ir jų išsidėstymas savivaldybėse. Kuo didesnis „mokymosi taškų“ skaičius, tuo didesnės yra suaugusiųjų mokymosi prieinamumo galimybės. 2011 m. šalyje veikė 67 bendrojo ugdymo mokyklos, kurių suaugusiųjų klasėse pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas mokėsi 11219 mokinių. 5 priedo 3.3.2 lentelėje matyti, kaip keitėsi mokyklų skaičius apskrityse per penkerius metus. Šalyje šių švietimo įstaigų skaičius pasikeitė neženkliai – dvejomis mokyklomis. Apskrityse situacija skirtinga. Vienose, mažėjant mokinių skaičiui (6 priedo 3.3.3 lentelė), švietimo įstaigų skaičius išliko toks pat, kitose šis skaičius sumažėjo. Daugiausia švietimo įstaigų ir mokinių sumažėjo Vilniaus apskrityje (3 švietimo įstaigos ir 31 proc. mokinių).

Visose septyniose Šiaulių apskrities savivaldybėse yra po vieną bendrojo ugdymo mokyklą, kur mokosi suaugę mokiniai. Per penkerius metus mokyklų, kuriose buvo ugdomi suaugusieji, skaičius netolygiai sumažėjo viena švietimo įstaiga. Po vieną tą pačią įstaigą turėjo Akmenės r., Pakruojo r., Kelmės r. ir Šiaulių miesto savivaldybės. Joniškio r. savivaldybėje 2008-2009 metais suaugusieji mokėsi 3 mokyklose (Joniškyje, Žagarėje ir Mindaugiuose (pastarojoje – pagal pagrindinio ugdymo programą)), nuo 2010 m. – dvejose (Joniškyje ir Mindaugiuose (pagal pagrindinio ugdymo programą)). Radviliškyje suaugusieji mokėsi Radviliškio Stepono Dariaus ir Stasio Girėno vidurinėje mokykloje, 2008 m. šią mokyklą likvidavus, suaugusiųjų klasės perkeltos į Radviliškio Lizdeikos gimnaziją. Šiaulių rajono savivaldybėje suaugusieji mokėsi Šiaulių r. Kuršėnų Daugėlių vidurinėje mokykloje, o nuo 2008 m. – Šiaulių r. Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazijoje. Taigi lyginant su kitomis savivaldybėmis, Joniškio r. savivaldybėje švietimo prieinamumas yra

sumažėjęs, bet iš esmės jis buvo organizuotas kitaip nei kitų rajonų savivaldybėse – atidarant suaugusiųjų klases ne vienoje mokykloje.

7 priedo 3.3.4 ir 8 priedo 3.3.5 lentelėse pateikta informacija apie mokyklų skaičiaus ir mokinių, besimokančių pagal SVUP, skaičiaus ir dalies kaitą. Per penkerius metus nei viena švietimo įstaiga, kur būtų organizuojamas SVUP įgyvendinimas, nebuvo įsteigta 8 savivaldybėse. 11-oje savivaldybių (Alytaus r., Varėnos r., Birštono, Neringos, Palangos m., Kazlų Rūdos, Šakių r., Panevėžio r., Rietavo, Molėtų r., Zarasų r.) suaugusiųjų mokymas bendrojo ugdymo mokyklose nėra organizuojamas. Septyniose savivaldybėse per penkerius metus mokyklų sumažėjo po vieną įstaigą, keturiose – po vieną įsteigta. Taigi bendra yra mokyklų skaičiaus mažėjimo tendencija: 2005 metais buvo 65, 2011 m. – 63 mokyklos. Mokinių skaičius kito analogiškai. Per penkerius metus šalyje mokinių sumažėjo 31,5 proc. Suaugusieji nebesimoko Palangos ir Šakių r. savivaldybėse, daugiau nei 50 proc. mokinių sumažėjo Mažeikių, Šalčininkų, Vilniaus m., Vilniaus r. ir Klaipėdos m. savivaldybėse. Tačiau dalyje savivaldybių mokinių skaičius išaugo, daugiausia – Kupiškio r., Vilkaviškio r., Joniškio r., Tauragės r. ir Trakų r. savivaldybėse.

Šiaulių apskrities savivaldybėse 2005-2011 metais mokinių, besimokančių pagal SVUP, sumažėjo 27 proc., ypač sumažėjo mokinių skaičius Šiaulių miesto savivaldybėje (3.3.1 pav.). Šiaulių apskrities savivaldybėse mokyklų skaičius išliko tas pats – po vieną švietimo įstaigą, išskyrus Joniškio r. savivaldybę. Pastarojoje susiklostė netipiška situacija: iš dviejų įstaigų liko viena – Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla, kuri buvo iškelta iš miesto į kaimo teritoriją. Nei vienoje iš Šiaulių apskrities savivaldybių mokyklų suaugusiems mokiniams nėra galimybių apsigyventi bendrabutyje.

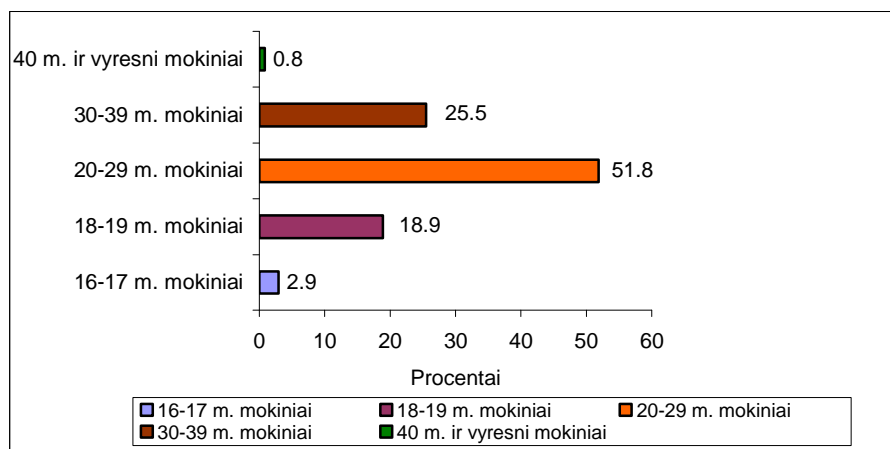

3.3.1 pav. Mokinių skaičiaus pokytis 2007-2011 metais Šiaulių apskrities savivaldybėse

Šaltinis: ŠVIS

Mokinių pasiskirstymas pagal amžiaus grupes šalyje pateiktas 3.3.2 pav., o pagal savivaldybes – 13 priedo 3.3.7 lentelėje. Didžiausia šalyje yra 20-29 metų mokinių grupė (51,8 proc.), mažesnės yra 30-39 metų ir 18-19 metų (atitinkamai 25,5 proc. ir 18,9 proc.). Pačią mažiausią amžiaus grupę sudaro 40 metų ir vyresni asmenys (0,8 proc.). Nors suaugusiųjų vidurinio ugdymo programa yra

skirta suaugusiems asmenims, tai yra vyresniems nei 18 metų, tačiau šalies suaugusiųjų mokyklose ir vidurinių mokyklų ar gimnazijų suaugusiųjų klasėse mokosi 16-17 metų mokiniai, kurie sudaro 2,9 proc. visų mokinių, kurie dėl įvairių aplinkybių negali mokytis jaunimui skirtose bendrojo ugdymo mokyklose.

3.3.2 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2011 m. šalyje
Šaltinis: ŠVIS

Savivaldybėse mokiniai yra skirtingai pasiskirstę pagal amžių. 16-17 metų mokinių nėra 14-os, o 40 metų ir vyresnių – 24-ųjų savivaldybių mokyklose. Kitų amžiaus grupių yra visose savivaldybėse, kurios organizuoja suaugusiųjų mokymą, tačiau jų dalys yra pasiskirsčiusios nevienodai.

Visose Šiaulių apskrities savivaldybėse yra 16-17 metų mokinių. Daugiausia jų – Pakruojo r. (11,8 proc.) ir Joniškio r. (9 proc.). Ši dalis viršija šalies vidurkį (2,9 proc.). Mažiausia minimos grupės mokinių dalis mokosi Radviliškio r. (2,2 proc.) ir Kelmės r. (1,6 proc.). 18-19 metų asmenų dalis Šiaulių apskrities savivaldybėse yra pasiskirsčiusi nuo 15,4 proc. Šiaulių r. iki 38,2 proc. Pakruojo r. (šalies vidurkis – 18,9 proc.), 20-29 metų asmenų dalis - nuo 33,3 proc. Joniškio r. iki 66,7 proc. Radviliškio r. (šalies vidurkis – 51,8 proc.), 30-39 metų – asmenų dalis nuo 8,8 proc. Pakruojo r. iki 40,6 proc. Kelmės r. (šalies vidurkis – 25,5 proc.). 40 m. ir vyresnių asmenų nesimoko Kelmės ir Pakruojo mokyklose. Daugiausia yra Šiaulių rajone – 3,8 proc., Joniškyje (2,6 proc.) ir Radviliškyje (2,2 proc.). Tai viršija šalies vidurkį – 0,8 proc. Mažiausia dalis – Šiaulių mieste (0,8 proc.) ir Akmenės r. (0,7 proc.)

STD duomenimis, 18-24 m. jaunimo, kuris neturi vidurinio išsilavinimo ir nesimoko, dalis 2007-2011 metais miestuose (šiam magistro darbe laikomasi LR teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymu (1994, 2010) apibrėžtų miesto ir kaimo vietovių sampratos) sumažėjo 0,3 proc. punkto ir 2011 m. siekė 4,7 proc. minėtos amžiaus grupės dalies (4 priedo 3.3.1 lentelė). Kaimo vietovėse pastebima kita tendencija: per penkerius metus 18-24 m. jaunimo, kuris neturi vidurinio išsilavinimo ir nesimoko, dalis padidėjo 1,4 proc. punkto, buvo kelis kartus didesnė nei miesto

vietovėje gyvenančių asmenų ir siekė 13,4 proc. Pastebėta, kad 2011 m. daugiau vyrų (10,6 proc.) nei moterų (5 proc.) neturi vidurinio išsilavinimo ir nedirba, o ši tendencija būdinga ir pagal asmenų gyvenamosios vietovės pasiskirstymą. 6,6 proc. vyrų, gyvenančių mieste, ir 17,2 proc. vyrų, gyvenančių kaime, neturi vidurinio išsilavinimo ir nedirba, o moterų – atitinkamai 2,6 proc. ir 9,1 proc. Taigi švietimo prieinamumas kaime gyvenantiems asmenims (ypač vyrams) būtų ypač aktualus.

ŠVIS duomenimis, 2011 m. didžioji dalis (97,7 proc.) mokinių mokosi miestuose ir tik 2,3 proc. – kaimo vietovėse įkurtose švietimo įstaigose, 60 proc. jų sudaro vyrai ir 40 proc. – moterys (Šiaulių apskrities savivaldybėse – 44 proc. vyrų ir 66 proc. moterų). 4 savivaldybės turi švietimo įstaigas kaimo vietovėse: Joniškio r. (mokosi 78 mokiniai), Širvintų r. (48 mokiniai), Tauragės r. (43 mokiniai), Vilniaus r. (11 mokinių). Visose minėtose savivaldybėse, išskyrus Tauragės r., mokyklos įkurtos tik kaimo vietovėse. Tauragės r. savivaldybėje situacija yra kita. Tauragės r. Žygaičių gimnazija – viena iš trijų Tauragės rajono savivaldybės mokyklų, kur mokosi mokiniai pagal SVUP, kitos dvi yra miesto teritorijoje, todėl Tauragės r. savivaldybėje švietimas teritoriniu aspektu prieinamas ir kaimo vietovėse, ir miestuose gyvenantiems mokiniams.

Suaugusieji mokiniai gali mokytis įvairių tipų mokyklose. 2011 m. didžioji dalis šalies mokinių (54 proc.) mokėsi vidurinės mokyklos tipo mokyklose, mažesnė (46 proc.) – gimnazijose (3.3.1 lentelė). Vienose jų mokosi tik suaugę mokiniai, kitose – įvairaus amžiaus tarpsnio mokiniai, o suaugusiesiems yra suformuotos atskiros suaugusiųjų klasės.

3.3.1 lentelė

Mokinių pasiskirstymas vidurinėse mokyklose ir gimnazijose 2011 m.

	Vidurinės mokyklos tipas		Gimnazijos tipas	
	Mokyklų skaičius	Mokinių skaičius	Mokyklų skaičius	Mokinių skaičius
Alytaus a.	1	101	2	264
Kauno a.	7	1237	2	629
Klaipėdos a.	2	195	4	570
Marijampolės a.	2	176	2	405
Panevėžio a.	5	571	1	111
Šiaulių a.	3	176	4	462
Tauragės a.	3	252	3	83
Telšių a.	1	121	2	321
Utenos a.	2	110	2	119
Vilniaus a.	11	1371	4	708
Iš viso	37	4310	26	3672

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Mokyklos, vykdančios vidurinio ugdymo programą, siekia tapti gimnazijos tipo mokyklomis dėl kelių priežasčių. Pagal teisės aktus mokyklos nuo 2015 m. galės vykdyti tik akredituotą vidurinio ugdymo programą, be to, vidurinio ugdymo programos akreditavimas yra pripažinimas, kad įvertinta švietimo programa atitinka nustatytus reikalavimus, vadinasi, tai yra mokyklos įvaizdžio (prestižo) dalis. Kai kurios mokyklos dar iki 2003 m. (prieš prasidedant akreditacijos procesams) tapo gimnazijos tipo mokyklomis, tačiau taip pat turėjo atitikti tam tikrus kriterijus. Taigi galima daryti išvadą, kad galimybės mokytis yra geresnės gimnazijos tipo mokyklose, kur sąlygos jau atitinka nustatytuosius kriterijus. Suaugusiųjų vidurinio ugdymo klasių mokinių

pasiskirstymas vidurinėje mokykloje ir gimnazijoje atskirose savivaldybėse pateiktas 11 priedo 3.3.2 pav. 18-oje savivaldybių (37 proc.) mokiniai mokosi gimnazijos tipo mokyklose, 26-iose (53 proc.) – vidurinės mokyklos tipo mokyklose, 5-iose (10 proc.) situacija yra skirtinga. 11-a savivaldybių (18 proc.) suaugusiųjų mokyklų (klasių) neturi.

Šiaulių apskrities savivaldybėse suaugusieji mokiniai vidurinio išsilavinimo siekia 4 gimnazijos tipo (Akmenės suaugusiųjų mokymo centras, Šiaulių suaugusiųjų mokykla, Radviliškio Lizdeikos gimnazija, Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazija) ir 3 vidurinės mokyklos tipo (Kelmės suaugusiųjų mokymo centras, Joniškių jaunimo ir suaugusiųjų mokykla, Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras) švietimo įstaigose. Taigi 72,4 proc. mokinių mokosi gimnazijos tipo mokyklose.

Nors didžioji dalis mokinių mokosi gimnazijos tipo mokyklose, tačiau išskirtinai suaugusiems asmenims ugdymas organizuojamas 4 savivaldybėse – Akmenės suaugusiųjų mokymo centre, Šiaulių suaugusiųjų mokykloje, Kelmės suaugusiųjų mokymo centre, Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centre. Kitose savivaldybėse tokių suaugusiųjų mokyklų nėra, suaugusieji asmenys mokosi suaugusiųjų klasėse, kurios yra švietimo įstaigose, skirtose vaikams ir jaunimui.

Siekiant, kad visiems besimokantiems pagal VUP mokiniams būtų užtikrintos kokybiškos sąlygos įgyti vidurinį išsilavinimą, 2004 m. vasario 5 d. LR švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. ISAK-171 „Dėl ugdymo programų akreditacijos kriterijų ir jos vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyti akreditacijos principai, kriterijai ir vykdymo tvarka ir pradėtas vykdyti VUP akreditavimas. Iškelti trys akreditacijos uždaviniai: 1) padėti mokyklų vadovams ir pedagogams tobulinti gebėjimus organizuoti ugdymo procesą, atitinkantį mokinių amžių, gebėjimus ir ugdymosi poreikius; 2) skatinti mokyklas, savininko teises ir pareigas įgyvendinančias institucijas (savininką ar dalyvių susirinkimą) sukurti materialinę bazę VUP įgyvendinimo kokybei garantuoti; 3) sukurti šalyje mokyklų, įgyvendinančių akredituotas VUP, tinklą. Akreditavimas yra procedūra, kurios metu įgaliota institucija pripažįsta, kad įvertinta švietimo programa, švietimo teikėjas atitinka nustatytus reikalavimus (LR Švietimo įstatymas, 2011). Šiuo metu parengti ir taikomi kriterijai tik VUP įvertinti. Vertinamos yra šios sritys: mokinių mokymosi sėkmingumo pokyčiai; mokytojų kvalifikacija; mokinių tvarkaraščiai; ugdymo turinio ir formų pasirinkimo galimybės; pagalba mokiniams; ugdymo proceso aprūpinimas; vadovavimas mokyklai; steigėjo parama mokyklai.

Nuo 2004 iki 2010 metų nebuvo atskirų kriterijų, skirtų SVUP įvertinti. Minėtieji kriterijai patvirtinti tik 2010 m. (LR švietimo ir mokslo ministro 2010 m. vasario 22 d. įsakymas Nr. V-238 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 5 d. įsakymo Nr. ISAK-171 „Dėl ugdymo programų akreditacijos kriterijų ir jos vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“), todėl SVUP akreditavimas tapo dažnesnis reiškinys tik pastaruosius kelerius metus.

9 priedo 3.3.6 lentelėje matyti, kiek suaugusių mokinių skirtingose apskrityse turi galimybę mokytis pagal akredituotas SVUP. Analizuojant ir vertinant šią situaciją, laikoma, kad geriausias ugdymo sąlygas turi mokiniai, kurie mokosi pagal jau akredituotą SVUP, nes šios sąlygos atitiko nustatytą valstybinį standartą, geras sąlygas – besimokantieji pagal akredituotą VUP (bet nepritaikytą suaugusiesiems).

2011 m. gruodžio mėnesį šalyje buvo akredituota tik 13-os švietimo įstaigų vykdomų SVUP, pagal kurias mokėsi 2901 mokinys (36,3 proc. visų suaugusiųjų mokinių). Tai sudaro 20,3 proc. visų švietimo įstaigų, kuriose mokosi suaugę mokiniai pagal VUP. Dar 12-oje švietimo įstaigų buvo akredituotos VUP, čia mokėsi 744 (9,3 proc.) mokiniai. Galima teigti, kad geriausias ugdymo sąlygas turi tik trečdalis šalies suaugusių asmenų, kurie turi galimybę mokytis pagal tam tikrus kriterijus jau įvertintas programas, dar 9,3 proc. mokosi švietimo įstaigose, kuriose buvo vertinama VUP siekiant gimnazijos statuso (iki 2000 m.) arba akredituota VUP. 54,3 proc. suaugusiųjų mokosi vidurinėse mokyklose.

Savivaldybių sprendimą siekti, kad būtų akredituota SVUP paprastai lemia keletas faktorių. Savivaldybėse vertinamos suaugusiųjų mokyklų galimybės akredituoti pagal nustatytus kriterijus, mokinių skaičiaus dinamika, nustatomi mokinių poreikiai. Aktyviausiai akredituoti SVUP siekia Klaipėdos, Telšių, Alytaus, Marijampolės ir Šiaulių apskrityse, kuriose daugiau nei pusė mokinių mokėsi pagal akredituotą SVUP (9 priedo 3.3.1 pav., 10 priedo 3.3.6 lentelė). Iš 12 priedo 3.3.3 pav. matyti, kad iš 60 šalies savivaldybių tik 10-yje yra ugdymo įstaigų, vykdančių akredituotas SVUP. Šiaulių m., Alytaus m., Marijampolės r., Telšių r., Plungės r., Akmenės r., Rokiškio r., Jonavos r. savivaldybėse yra po vieną švietimo įstaigą, vykdančią akredituotą SVUP, Vilniaus m. savivaldybėje – dvi, Klaipėdos m. – trys mokyklos.

Šiaulių apskrityje dviejų savivaldybių mokyklose suaugusieji mokiniai turi galimybę mokytis pagal akredituotą SVUP: Akmenės suaugusiųjų mokymo centre (SVUP akredituota 2010 m.) ir Šiaulių suaugusiųjų mokykloje (SVUP akredituota 2011 m.). Pastebėtina, kad būtent šios dvi Šiaulių apskrities savivaldybės turi daugiausia suaugusių mokinių. Mokytis pagal akredituotą SVUP galimybę turi 391 mokinys, tai sudaro 61,3 proc. Šiaulių apskrities mokinių, besimokančių pagal SVUP (tai viršija šalies rodiklį – šalyje pagal akredituotą SVUP mokosi 34,7 proc. mokinių). Tačiau iš esmės suaugusių mokinių galimybės mokytis pagal akredituotą SVUP užtikrina tik dvi savivaldybės. Prognozės taip pat nėra optimistinės: į 2012 metų akreditavimo planą nėra įtraukta nei viena iš likusių savivaldybių suaugusiųjų mokyklų. Mažėjant mokinių skaičiui, mokyklos nebesudaro privalomo dviejų 11 klasių komplekto, o tai yra privalomai vykdomas kriterijus, leidžiantis pradėti VUP akreditavimą.

Siekiant išsiaiškinti teritorinio švietimo prieinamumo sąlygas, klausimai švietimo organizatoriams buvo orientuoti į 3 dalykus: mokyklos vietą savivaldybės teritorijoje; pavėžėjimą

bei mokyklų tinklo pertvarkos įtaką suaugusiųjų mokyklai. Apibendrinti respondentų atsakymai pateikti 16 priedo 3.3.9 lentelėje.

Klausimu *Kaip manote, ar Jūsų (suaugusiųjų) mokyklos vieta savivaldybės teritorijoje yra prieinama ir patogi Jūsų savivaldybės suaugusiems mokiniams atvykti?* siekta išsiaiškinti, kaip mokyklos vietą savivaldybės teritorijoje vertina švietimo organizatoriai. Didžioji dalis mokyklų direktorių ir švietimo skyriaus specialistų mokyklos vietos prieinamumą ir patogumą vertino teigiamai. Tyrimo dalyviai tai siejo ne tik su tuo, kad mokykla yra rajono (miesto) centre, bet ir su mokyklos indėliu (pamokų tvarkaraštis derinamas su autobusų grafiku (Akmenės r.), nesant galimybei atvykti, mokiniams siūloma pasirinkti tinkamą mokymosi būdą (Pakruojo r.)).

Dviejų savivaldybių (Kelmės r. ir Šiaulių r.) švietimo organizatorių požiūriu, mokykla yra prieinama ir patogi ne visiems asmenims, o tik tiems, kurie gyvena rajono centre ar artimiausiose apylinkėse. Ypač tai aktualu „žiedinės“ Šiaulių r. savivaldybės mokiniams. Tie asmenys, kurie gyvena ne Kuršėnų mieste ar jo apylinkėse, renkasi Šiaulių m. mokyklą, nes ji yra arčiau jų gyvenamosios vietovės. Taip mokykla netenka ir dalies mokinių, o tai susiję su papildomu finansavimu. Joniškio r. savivaldybės švietimo organizatorių nuomone, mokyklos vieta nėra patogi ir prieinama, nes mokykla (vienintelė iš visų Šiaulių savivaldybių) yra ne savivaldybės centre, o kaimo teritorijoje - Kalnelio miestelyje, kuris yra 12 km nuo savivaldybės centro – Joniškio, todėl beveik visi mokiniai turi naudotis visuomeniniu transportu, dalis turi atvykti keliais autobusais. Siekiant, kad susisiekimas su šia mokykla būtų patogus Joniškio mieste gyvenantiems mokiniams, pageidaujantiems mokytis pagal suaugusiųjų bendrąsias programas, buvo koreguojamas autobusų maršrutų laikas, kad galima būtų pasiekti mokyklą laiku. Tačiau tai, kad suaugę asmenys turi patys mokėti už susisiekimą, mokyklos patrauklumo nedidina ir lemia lankomumo problemą. Nuo 2012/2013 m. m. pagal savivaldybės tinklo planą numatyta suaugusiųjų ugdymą organizuoti Joniškėje – Mato Slančiausko gimnazijoje.

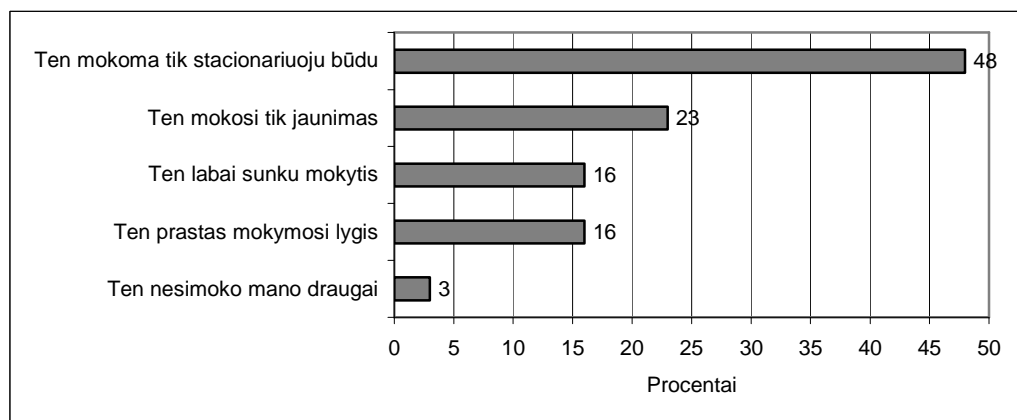
Iš tyrimo dalyvių siekta išsiaiškinti, ar mokyklos turi galimybių organizuoti suaugusiųjų mokinių pavėžėjimą, nes pasiekiamumas, kurį galima būtų garantuoti organizuojant vežiojimo paslaugą, iš esmės yra svarbesnis nei fizinis atstumas. Savivaldybėse suaugusiųjų mokyklų tinklo nėra (savivaldybėje yra tik po vieną mokyklą), todėl pasiekiamumas ypač aktualus. Tačiau nei vienoje savivaldybėje suaugusiųjų pavėžėjimas nėra organizuojamas (nėra geltonųjų autobusų, neskirta lėšų pavėžėjimui). Dalis švietimo organizatorių pripažino, kad menkas pasiekiamumas ir siauras mokymosi būdų spektras riboja suaugusiųjų švietimą. LR transporto lengvatų įstatyme (2000 m.) numatyta, kad kaimuose ir miestuose gyvenantiems bendrojo lavinimo mokyklų mokiniams, darbo dienomis važiuojantiems į mokyklą iki 40 km ir atgal mokinio pažymėjime nurodytu maršrutu savivaldybė savo nustatyta tvarka kompensuoja visas važiavimo išlaidas. Švietimo įstatyme (2011) reglamentuota, kad mokiniai į atitinkamą ugdymo programą vykdančią

mokyklą vežami visuomeniniu transportu mokinio pažymėjime nurodytu maršrutu, mokykliniu autobusu arba kitu transportu. Į mokyklą ir atgal privalo būti vežami kaimuose, miesteliuose toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos gyvenantys mokiniai, kurie mokosi pagal bendrojo ugdymo programas. Tyrimo dalyviai neturėjo aiškių argumentų, kodėl suaugusiems asmenims yra netaikomos transporto lengvatos.

Dauguma mokyklų direktorių mano, kad mokyklų tinklo pertvarka padarė įtaką suaugusiųjų švietimo prieinamumui. Joniškio r. savivaldybėje suaugusiųjų švietimo prieinamumą sumažino mokyklos iškėlimas iš Joniškio miesto į kaimo teritoriją, tačiau teigiamai buvo vertinama tai, kad jaunimo mokyklos mokiniai mokosi kartu su suaugusiųjų klasės mokiniais, nes tai, direktorės nuomone, paskatina mokinius, įgijus pagrindinį išsilavinimą, siekti vidurinio. Akmenės r. savivaldybėje panašaus modelio kaip Joniškio r. neleista organizuoti, todėl tai, mokyklos direktorės nuomone, mažina švietimo prieinamumą. Šiaulių r. savivaldybėje po mokyklų tinklo pertvarkos suaugusiųjų mokymas organizuojamas 2 mokyklose: 1-8 klasių mokiniai gali mokytis Kuršėnų S.Anglickio pagrindinėje mokykloje, 9-12 klasių – Kuršėnų L.Ivinskio gimnazijoje. Tačiau mokymasis pagrindinėje mokykloje nėra patrauklus suaugusiems asmenims. Pakruojo r. savivaldybėje suaugusiųjų mokykla patalpomis šiuo metu turi dalinti su pagrindinės mokyklos mokiniais (bendra sporto salė, valgykla). Šiaulių suaugusiųjų mokykloje pastebėta, kad po mokyklų tinklo pertvarkos suaugusiųjų mokykloje mokosi mažiau nepilnamečių.

Visų, išskyrus Joniškio r., savivaldybių švietimo skyriaus specialistai mano, kad mokyklų tinklo pertvarka įtakos suaugusiųjų švietimo prieinamumui nepadarė. Joniškio r. savivaldybėje suaugusiųjų švietimo prieinamumą sumažino mokyklos iškėlimas iš Joniškio miesto į kaimo teritoriją.

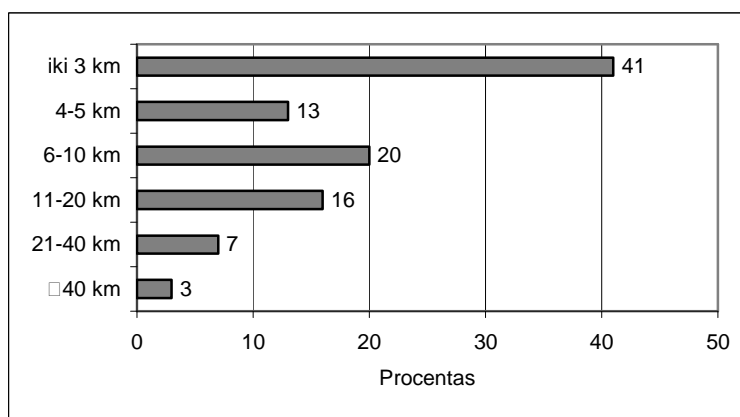
Mokinių tyrimo duomenimis, 92 proc. visų Šiaulių apskrities savivaldybių respondentų mokosi toje suaugusiųjų mokykloje, kuri yra arčiausiai namų (14 priedo 3.3.4 pav.). Beveik visose mokyklose yra mokinių (nuo 2 iki 17 proc.), kurie pasirinko mokytis ne artimiausią mokyklą Tik Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centrą visi apklaustieji nurodė kaip jiems artimiausią. 3.3.3 pav. pateiktos respondentų, pasirinkusių mokytis ne artimiausioje mokykloje, įvardintos priežastys. Daugiausia respondentų savo pasirinkimą motyvavo tuo, kad artimiausioje mokykloje nebuvo siūlyta galimybė pasirinkti mokymosi formų. 23 proc. apklaustųjų nepageidavo mokytis kartu su jaunesnio amžiaus mokiniais. 16 proc. tiriamųjų minėto pasirinkimo priežastis susijusi su siekiu išvengti mokymosi sunkumų. 16 proc. apklaustųjų rinkosi tolimesnę mokyklą norėdami gauti kokybiškesnes švietimo paslaugas, 3 proc. tiriamųjų pasirinkimą lėmė noras mokytis kartu su draugais.

* - procentas nuo tų, kurie atsakė, kad nelanko artimiausios mokyklos

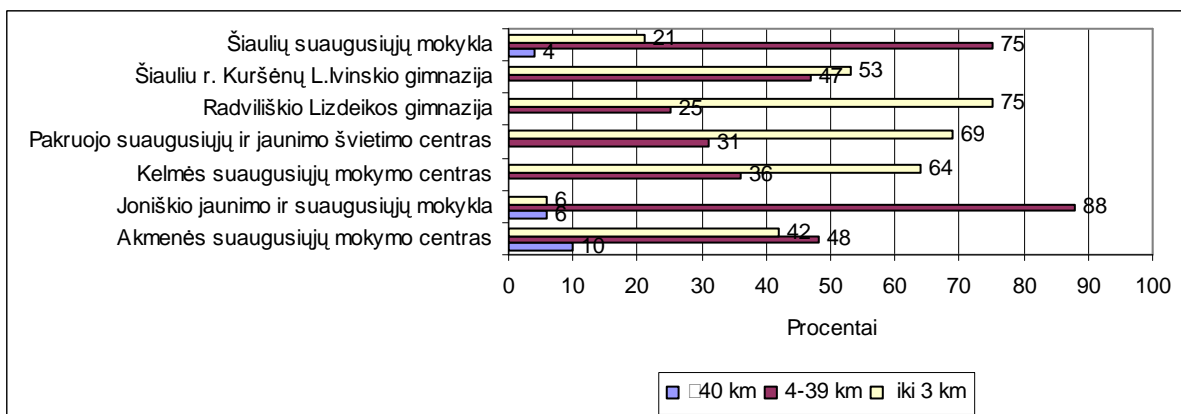
3.3.3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal artimiausios mokyklos nelankymo priežastis

3.3.4 pav. pateiktas visų respondentų pasiskirstymas pagal jų nurodytą atstumą nuo namų iki mokyklos. Iš apklausos duomenų galima teigti, kad daugiausia tiriamųjų gyvena netoli nuo mokyklos – iki 5 km, mažiausia dalis – toliau nei 40 km (Akmenės suaugusiųjų mokymo centro, Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokyklos, Šiaulių suaugusiųjų mokykla (3.3.5 pav.)).

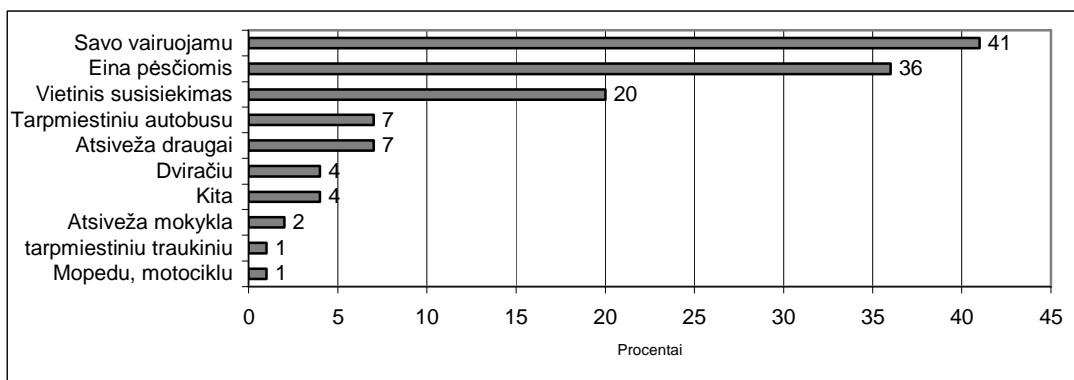
3.3.4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal atstumą nuo namų iki mokyklos (proc.)

Važiavimo išlaidų kompensavimas arba galimybė gauti pavėžėjimo paslaugą būtų aktuali 56 proc. visų respondentų, gyvenančių toliau kaip nuo 3 iki 40 km nuo mokyklos ir visų savivaldybių suaugusiems mokiniams.

3.3.5 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal atstumą nuo namų iki mokyklos (proc.)

Apklauso duomenimis (3.3.6 pav.), dominuoja trys atvykimo į mokyklą būdai: atvykstama savo vairuojamu automobiliu (41 proc.), pėsčiomis (36 proc.) ir vietiniais maršrutiniais autobusais (20 proc.). Ši tendencija atsispindi visose savivaldybėse (15 priedo 3.3.8 lentelė). 2 proc. apklaustųjų nurodė, kad juos atsiveža mokykla. Tai įgyvendinama atsivežant suaugusius mokinius kartu su jaunesnio amžiaus mokiniais, neturinčiais 18 metų (Akmenės suaugusiųjų mokymo centro – 10 proc., Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazija – 6 proc.). Kadangi suaugusių mokinių pavėžėjimas neorganizuojamas, mokyklos nesudaro galimybių atvykti ir asmenims, turintiems fizinę negalią.

3.3.6 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal atvykimo į mokyklą būdus (proc.)

Apibendrinant šį skyrių galima teigti, kad 2007-2011 metais sparčiai mažėjant mokiniams (per penkerius metus šalyje – 31,5 proc., Šiaulių apskrities savivaldybėse – 27 proc. punktais) šalyje sumažėjo tik 2 mokyklomis. Tai rodo bendrą švietimo organizatorių siekį išlaikyti galimybę savivaldybių gyventojams gauti švietimo paslaugas. Lyginant su savivaldybėmis, kuriose nėra suaugusiųjų mokyklų, Šiaulių apskrities savivaldybių gyventojams įgyti vidurinę išsilavinimą situacija yra palanki: po vieną mokyklą kiekvienoje savivaldybėje. Pagal mokinių amžiaus pasiskirstymą dominuoja 20-29 ir 30-39 metų amžiaus grupės, mažiausia yra vyresnių nei 40 metų asmenų amžiaus grupė. Dalyje šalies mokyklų mokosi tik suaugę mokiniai, kitose ugdymas organizuojamas ne tik suaugusiųjų klasių mokiniams, bet ir vaikams bei jaunimui (pvz., jaunimo mokyklos mokiniams). Šiaulių apskrities savivaldybėse tik suaugusiųjų klasėms ugdymas organizuojamas 4 savivaldybėse, kitose „grynujų“ suaugusiųjų mokyklų nėra. Nors švietimo prieinamumas kaime gyvenančiam jaunimui (ypač vyrams) būtų ypač aktualus, didžioji dalis (97,7 proc.) mokinių mokosi miestuose ir tik 2,3 proc. – kaimo vietovėse įkurtose švietimo įstaigose. Tik 4 šalies savivaldybės turi švietimo įstaigas kaimo vietovėse, tarp kurių - ir Joniškio r. savivaldybė. Nei vienoje iš Šiaulių apskrities savivaldybių mokyklų suaugusiems mokiniams nėra galimybių apsigyventi bendrabutyje. Geriausias ugdymo sąlygas turi trečdalis šalies suaugusių asmenų, kurie turi galimybę mokytis pagal tam tikrus kriterijus akredituotą SVUP, dar 9,3 procentai mokosi švietimo įstaigose, kuriose buvo vertinama VUP siekiant gimnazijos statuso (iki 2000 m.) arba akredituota VUP. Galimybę mokytis pagal akredituotą SVUP užtikrina dvi Šiaulių apskrities

savivaldybės (Akmenės r. ir Šiaulių m.), kuriose ir yra daugiausia mokinių. Tai, kad mažėja mokinių skaičius ir mokyklos nebesudaro privalomo dviejų 11 klasių komplekto (privalomai vykdomas kriterijus) kelia grėsmę SVUP organizavimo galimybei dalyje savivaldybių apskrityse. 2011 m. didžioji dalis šalies mokinių (54 proc.) mokėsi vidurinės mokyklos tipo mokyklose, mažesnė (46 proc.) – gimnazijose. Šiaulių apskrityje yra priešingai: 28 proc. mokėsi vidurinės mokyklos tipui priskiriamai mokykla, 72 proc. – gimnazijos. Didžioji dalis švietimo organizatorių mokyklos vietos prieinamumą ir patogumą vertino teigiamai, tai siejo ne tik su patogia mokyklos vieta (rajono centras ar miestas), bet ir su mokyklos indėliu: koreguojamas pamokų tvarkaraštis, atsižvelgus į autobusų važiavimo grafikus; organizuojami įvairūs mokymo būdai. Mažesnė dalis švietimo organizatorių mokyklos vietą sąlyginai vertino nepalankiai dėl priežasčių, susijusių su per dideli atstumu ir papildomomis finansinėmis išlaidomis: mokykla, esanti rajono centre, yra per toli atvykti kaimo teritorijoje gyvenantiems mokiniams; nepatogu atvykti „žiedinės“ savivaldybės mokiniams, gyvenantiems ne toje savivaldybės dalyje, kur yra mokykla; į kaimo vietovėje įkurtą mokyklą mokiniai turi atvykti visuomeniniu transportu. Švietimo organizatorių teigimu, suaugusiųjų švietimo prieinamumą riboja mokyklų pasiekiamumas, kurį galima būtų garantuoti organizuojant vežiojimo paslaugą, kompensuojant važiavimo išlaidas arba steigiant suaugusiųjų mokyklos filialus kaimo vietovėse. Tai būtų ypač aktualu fizinę negalią, materialinių sunkumų turintiems ar kaimo vietovėse gyvenantiems asmenims. Švietimo organizatoriai mokyklų tinklo pertvarkos esminės įtakos suaugusiųjų švietimo prieinamumui nenustatė, įvardintos tik prastesnės švietimo prieinamumo sąlygos mokykloje, iškeltoje iš rajono centro į kaimo vietovę, teigiamai vertinti dviejų savivaldybių apsisprendimai dėl vidurinių mokyklų reorganizacijos į gimnazijas, akreditavus SVUP. Mokyklų vadovų nuomone, suaugusiųjų klasių įkūrimas jaunimui skirtų mokyklų patalpose suaugusiųjų mokymo patrauklumo nepadidino. Tai patvirtino ir mokinių apklausos duomenys: 23 proc. respondentų pasirinko mokytis ne artimiausią mokyklą dėl nenoro mokytis kartu su jaunesnio amžiaus mokiniais. Mokiniai, vertindami teritorinį mokymosi prieinamumą, teigė, kad jį daugiau riboja ne mokyklų pasiekiamumas, bet priežastys, susijusios su mokymo organizavimu ir jo aplinka (nepasiūlyta (ar per maža) galimybė pasirinkti mokymosi būdą; nenoras mokytis kartu su jaunesnio amžiaus mokiniais; noras gauti kokybiškesnes švietimo paslaugas, kt.). Tačiau 5 proc. respondentų didelį atstumą iki mokyklos nurodė kaip priežastį, dėl kurios mokiniai vengė tęsti mokymąsi. Važiavimo išlaidų kompensavimas arba galimybė gauti pavėžėjimo paslaugą būtų aktuali visų savivaldybių 56 proc. respondentų, gyvenančių toliau kaip nuo 3 iki 40 km nuo mokyklos.

3.4 Suaugusiųjų švietimo prieinamumo informaciniu aspektu vertinimas

Viešoji informacija yra informacija apie veiklą, kurią švietimo organizacija pateikia plačiajai visuomenei: viešos vadovų kalbos, spaudos konferencijos, „atvirų durų dienos“, interviu žiniasklaidai, viešai platinami laikraščiai, metraščiai ar kiti spaudiniai, interneto svetainėse talpinama informacija ir kt. Tokia informacija padeda išsamiau supažindinti visuomenę su tuo, kas vyksta švietimo organizacijoje, viešai atsiskaityti už nuveiktus darbus, taip pat pasitarnauja kaip pirminis šaltinis žiniasklaidos priemonėms bei padeda formuoti teigiamą organizacijos įvaizdį (Želvyš, 2003). Cross (1982) teigimu, suaugusiųjų mokymosi organizacijose ypatingas vaidmuo tenka įvairaus tipo informacijos sklaidai, naudojant kuo įvairesnes žiniasklaidos priemones, nes suaugusiems labai svarbus yra parengiamasis etapas – įsitraukimas į dalyvavimą suaugusiųjų švietime. Autorė įvardina tris vidinius veiksnius (turimą požiūrį į mokymąsi – savęs vertinimą, lūkesčius ir tikslus, galimybes ir barjerus) bei du išorinius – gyvenimo pasikeitimus ir informaciją, galinčius turėti arba neturėti įtakos dalyvavimui arba nedalyvavimui mokymosi procese.

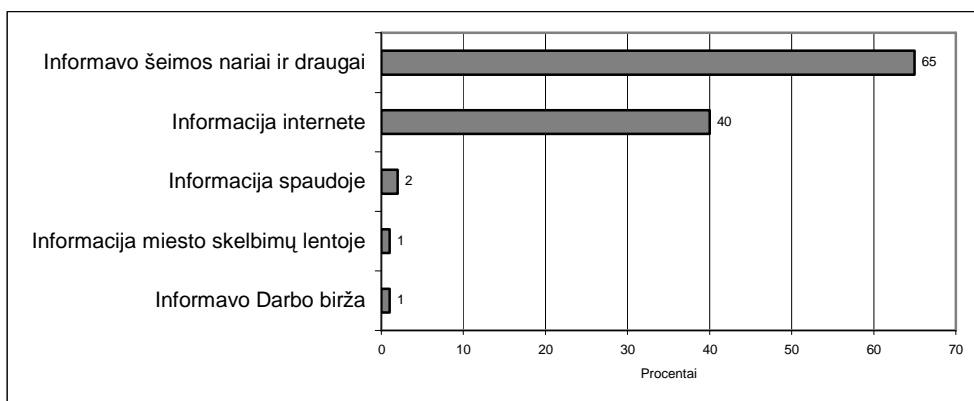
Švietimo įstatymo (2011) III skirsnio „Švietimo prieinamumas ir kokybė“ 26 straipsnyje „Informavimas apie švietimą“ nustatyta, kad informavimo apie švietimą paskirtis – teikti asmeniui informaciją, kuri padėtų pasirinkti jo interesus, polinkius, gebėjimus atitinkantį švietimą ir jo teikėją, siekiamą išsilavinimą ir profesiją. Minėtame dokumente įvardijama informacija, kurią mokykla turi skelbti viešai: informacija apie mokykloje vykdomas formaliojo ir neformaliojo švietimo programas, jų pasirinkimo galimybes, priėmimo sąlygas, mokamas paslaugas, mokytojų kvalifikaciją, svarbiausius mokyklos išorinio vertinimo rezultatus, mokyklos bendruomenės tradicijas ir pasiekimus. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. balandžio 18 d. nutarimu Nr. 480 (2009 m. gruodžio 16 d. nutarimo Nr. 1721 redakcija) patvirtintas „Bendrujų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašas“. Šiame apraše nustatyta įstaigos interneto svetainės struktūra, informacijos reikalavimai ir kiti reikalavimai, kurių švietimo įstaigos privalo laikytis.

Apklausoje bloką, skirtą išsiaiškinti švietimo organizatorių požiūrį į mokyklų informacijos teikimą sudaro 5 klausimai. Apibendrinti respondentų atsakymai pateikti 17 priedo 3.4.1 lentelėje. Klausimas *Kokia forma mokykla perduoda informaciją visuomenei apie galimybę įgyti vidurinį išsilavinimą (ugdymo turinio ir formų pasirinkimo galimybes, priėmimo sąlygas ir kt.)?* mokyklų vadovams skirtas išsiaiškinti, kokias informavimo formas dažniausiai pasirenka mokyklos, o klausimu *Kaip manote, ar ši informacija visiškai atspindi Jūsų (suaugusiųjų mokyklos) mokyklos vykdomą veiklą?* mokyklų vadovams ir švietimo skyriaus specialistams siekta išsiaiškinti, kaip švietimo organizatoriai vertina mokyklų pasirinktomis formomis teikiamos informacijos objektyvumą ir išsamumą. Beveik visų mokyklų vadovai nurodė, kad informacija yra teikiama rajono ar miesto spaudoje bei mokyklos interneto puslapyje. Pastarąjį šaltinį nenurodė tik Šiaulių r.

Kuršėnų L.Ivinskio gimnazija, nes dėl techninių nesklaidumų jis neveikė. Rečiau buvo paminėti šie informacijos perdavimo šaltiniai: savivaldybės interneto puslapis (Akmenės r., Šiaulių r., Radviliškio r.); pokalbiai (Joniškio r.); informaciniai plakatai lankstinukai//bukletai, platinami kitose mokyklose ir kitose viešose vietose (Šiaulių r., Kelmės r., Pakruojo r., Šiaulių m.); Šiaulių krašto televizija (Šiaulių r.); Darbo biržos renginiai (Šiaulių r., Pakruojo r.); informacija teikiama kaimiškos ir miesto seniūnijos darbuotojams (Šiaulių r.); atvirų durų dienos (Kelmės r.). Daugumos švietimo organizatorių nuomone, mokyklų teikiama informacija visiškai atspindi mokyklos vykdomą veiklą. Tik dalis mokyklų direktorių ir švietimo skyrių specialistų teigė, kad informacija apie mokyklos vykdomą veiklą atspindi iš dalies ir nurodė šias pastabas: informacija galėtų būti gausesnė (Pakruojo r.) ir išsamesnė (Radviliškio r., Šiaulių r.), ne visos informavimo formos išnaudotos (Šiaulių r., Joniškio r.).

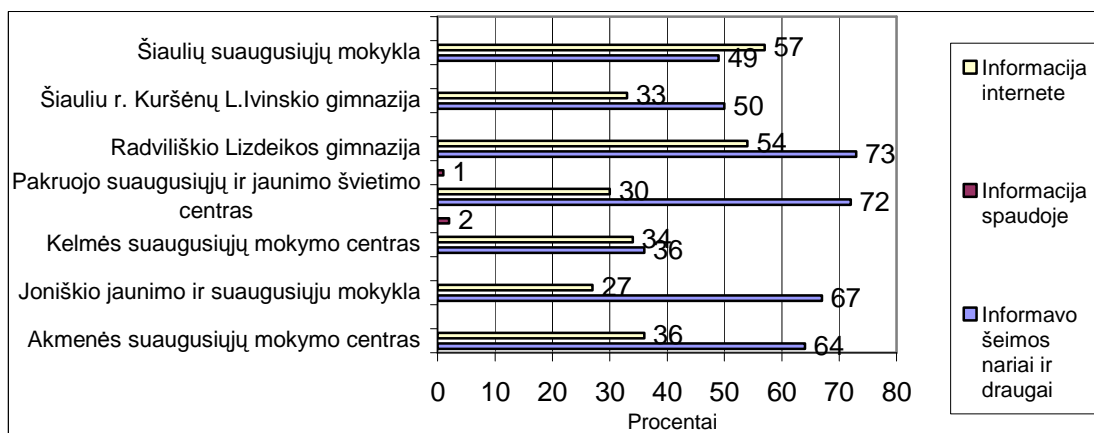
Mokyklos vadovai įvardijo šiuos vidinius informacijos perdavimo šaltinius: mokyklos skelbimų lentą, elektroninį paštą, telefoną, posėdžius bei pamokas, elektroninį dienyną, mokyklos interneto puslapį. Visi, išskyrus Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokyklos direktorę, mano, kad informacija mokinius ir mokytojus pasiekia laiku. Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokyklos direktorės nuomone, informacijos negauna tie bendruomenės nariai, kurie patys ja nesidomi.

Mokinių apklausos duomenimis, 3 proc. respondentų, nurodydami priežastis, kurios jiems trukdė tęsti mokymąsi, įvardijo informacijos stoką. Apklausa siekta nustatyti, koks buvo pirminis respondentų informacijos šaltinis apie galimybę tęsti mokymąsi ir įgyti vidurinę išsilavinimą. Tiriamųjų nurodyti informacijos apie mokyklą šaltiniai pateikti 3.4.1 pav. Didžiausia dalis (65 proc.) apklaustųjų teigia, kad apie mokyklą jie sužinojo iš šeimos narių ir draugų. Iš šių duomenų galima daryti prielaidą, kad mokyklos mažai arba netinkamu būdu viešina informaciją apie savo teikiamas paslaugas, nes informacija suinteresuotus asmenis pasiekia per kitus asmenis. Kita priežastis galėtų būti maža suaugusiųjų mokymosi motyvacija. Iš viešųjų šaltinių dažniausiai nurodytas internetas. Tik keletas asmenų nurodė informaciją, pateiktą spaudoje, miesto skelbimų lentose bei Darbo biržos specialisto pateiktą pasiūlymą įgyti vidurinę išsilavinimą.

3.4.1 pav. Respondentų nurodyti informacijos apie mokyklą šaltiniai (proc.)

3.4.2 pav. pateikti atskirų mokyklų respondentų 3 dažniausiai nurodyti informacijos šaltiniai. Lyginant visas mokyklas, išsiskyrė Šiaulių suaugusiųjų mokykla, kurios didesnė dalis mokinių nurodė apie mokyklą sužinoję internete. Tai rodo ir didesnę mokinių motyvaciją. Kiti informaciniai šaltiniai – spauda, skelbimai viešose – respondentų buvo paminėti rečiau.

3.4.2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal informacijos apie mokyklą šaltinį

Dauguma respondentų teigiamai vertino mokyklų teikiamą informaciją apie priėmimo į mokyklą sąlygas, galimybę pasirinkti įvairius dalykus, mokymosi formą bei pamokų tvarkaraščius. Prasčiau buvo vertinta mokyklų teikiama informacija apie mokytojus ir jų kvalifikaciją bei planuojamus renginius mokykloje (18 priedo 3.4.2 lentelė).

Iš 3.4.1 lentelėje pateiktų respondentų atsakymų galima teigti, kad populiariausias vidinės informacijos šaltinis mokyklose yra klasės auklėtojas. Taip nurodė visų mokyklų, išskyrus Kelmės ir Pakruojo mokyklų mokiniai. Kelmės suaugusiųjų mokymo centro mokiniai išskyrė mokyklos administracijos teikiamą informaciją, Pakruojo suaugusiųjų ir švietimo centro – informaciją, skelbiamą mokyklos stenduose.

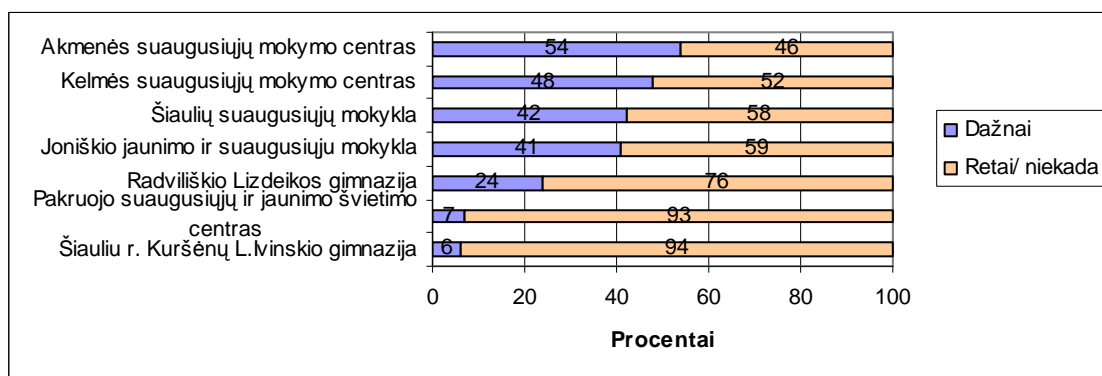
3.4.1 lentelė

Vidinės informacijos šaltiniai mokyklose (mokinių dalis, proc.)

	Skelbimai mokyklos stenduose	Mokytojai	Mokyklos interneto svetainė	Klasės auklėtojas	Mokyklos administracija	Kita
Akmenės suaugusiųjų mokymo centras	24	5	7	33	31	0
Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla	6	4	0	74	12	4
Kelmės suaugusiųjų mokymo centras	24	10	0	8	58	0
Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras	40	3	0	20	37	0
Radviliškio Lizdeikos gimnazija	0	0	12	84	4	0
Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazija	6	6	6	82	0	0
Šiaulių suaugusiųjų mokykla	8	10	4	65	12	1

Dauguma respondentų teigiamai vertino mokyklos interneto svetainėje teikiamą informacijos aktualumą, pritardami teiginiui, kad informacija yra nuolat atnaujinama (18 priedo 3.4.2 lentelė), tačiau iš apklausos duomenų matyti, kad mokyklų interneto svetainės nėra populiarius informacijos šaltinis (3 mokyklų mokiniai jų net nenurodė), tai patvirtina ir atsakymai į klausimą *Kaip dažnai ieškote informacijos mokyklos internete*. Beveik visose mokyklose, išskyrus Akmenės suaugusiųjų

mokymo centro mokinius, daugiau nei pusė mokinių nurodė informacijos mokyklos internete niekada neieškančius arba ieškančius labai retai (3.4.3 pav.).

3.4.3 pav. Mokinių informacijos paieškų mokyklos interneto svetainėje intensyvumas

Respondentai pateikė siūlymus dėl mokyklos teikiamos informacijos tobulinimo: daugiau aktualios ir nuolat atnaujinamos informacijos (apie mokyklos renginius, pasikeitimus pamokų tvarkaraščiuose, nuotraukų iš renginių), elektroninio dienyno įvedimas.

Apibendrinant galima teigti, kad informacijos apie švietimo įstaigas ir jų teikiamas švietimo paslaugas prieinamumas yra viena iš svarbiausių švietimo prieinamumą užtikrinančių veiksnių. Informacijos trūkumas švietimo vartotojų buvo įvardintas kaip viena iš priežasčių, nepaskatinusių grįžti į švietimo sistemą. Didžiausia dalis apklaustųjų teigė, kad apie mokyklą jie sužinojo iš šeimos narių ir draugų. Tai leidžia daryti prielaidą, kad mokyklos mažai arba netinkamu būdu viešina informaciją apie savo teikiamas paslaugas, bei rodo mažą suaugusiųjų mokinių mokymosi motyvaciją. Iš viešųjų šaltinių švietimo vartotojų dažniausiai nurodyta mokyklos interneto svetainė, geriausiai įvertinta mokyklų teikiama informacija apie priėmimo į mokyklą sąlygas, galimybę pasirinkti įvairius dalykus, mokymosi formą bei pamokų tvarkaraščius, o mažiau prieinama yra informacija apie mokytojus, jų kvalifikaciją bei planuojamus renginius. Daugumos švietimo organizatorių nuomone, mokyklų teikiama informacija visiškai atspindi mokyklos vykdomą veiklą, o trūkumai siejami su informacijos neišsamumu ir per menku informavimo formų panaudojimu. Dažniausiai mokyklų naudojami išoriniai informacijos teikimo šaltiniai yra mokyklos interneto puslapiai ir spauda. Rečiau naudojami informaciniai plakatai, lankstinukai, televizija, atvirų durų dienos, savivaldybės interneto svetainės puslapis. Visi mokyklų direktoriai teigiamai vertino informacijos pateikimo aktualumą. Mokyklų interneto svetainėse teikiamos informacijos aktualumas švietimo organizatorių buvo vertinamas teigiamai, tačiau apklausos duomenys rodo, kad jos nėra populiarus informacijos šaltinis: visų mokyklų (išskyrus vienos) daugiau nei pusė mokinių informacijos mokyklos internete niekada neieškančius arba ieškančius labai retai. Nors mokyklų vadovai vidiniam informacijos perdavimui įvardijo įvairius šaltinius, švietimo vartotojai teigė, kad daugiausia informacijos jiems teikia klasės auklėtojai. Švietimo vartotojai pageidautų daugiau

aktualios ir nuolat atnaujinamos informacijos apie mokyklos veiklą bei elektroninio dienyno įvedimo.

3.5. Suaugusiųjų švietimo prieinamumo mokymosi būdų ir formų bei dalykų programų pasirinkimo aspektu vertinimas

Švietimo įstatymo (2011) III skirsnio „Švietimo prieinamumas ir kokybė“ 27 straipsnyje „Galimybė pasirinkti švietimo programas“ nustatyta, kad mokiniui suteikiama galimybė pagal gebėjimus ir polinkius rinktis švietimo programas, skirtingus jų variantus, švietimo programų modulius, dalykų kursų programas, mokymosi formą. Švietimo formų įvairovė 2003-2012 metų Valstybinėje švietimo strategijoje įvardijama kaip viena iš priemonių užtikrinti švietimo prieinamumą. Mokymosi formos ir mokymo organizavimas pagal šias formas reglamentuotas Bendruosiuose ugdymo planuose (2007, 2009, 2011), *Modulinio mokymosi tvarkos apraše* (2007), *Neakivaizdinio mokymosi tvarkos apraše* (2007) ir *Savarankiško mokymosi tvarkos apraše* (2007), o nuo 2012 m. rugsėjo 1 d. įsigalioja minėtus dokumentus apjungiantis vienas teisės aktas – *Mokymosi pagal formaliojo švietimo programas (išskyrus aukštojo mokslo studijų programas) formų ir mokymo organizavimo tvarkos aprašas* (2012). Šiame magistro darbe analizuojama 2007-2011 m. švietimo situacija, todėl pastarojo dokumento nuostatų įgyvendinimas nebus aptariamas.

Mokiniai, besimokantys pagal SVUP, turi galimybę mokytis skirtingais būdais: nuotoliniu būdu, savarankiškai, neakivaizdžiai ar stacionariu būdu (dieniniu arba vakariniu). Neakivaizdinę mokymosi formą gali pasirinkti mokiniai, besimokantys nuosekliu ar modulinio būdu, o mokymas gali būti organizuojamas individualių, grupinių arba nuotolinių konsultacijų forma. Modulinis mokymasis yra suaugusiųjų bendrųjų ugdymo programų ar dalykų programų modulių mokymasis stacionaria ar neakivaizdine forma, o nesusidarius grupei – savarankiškai. Savarankiškai mokytis galima visą mokymosi programą arba jos dalį (modulį), mokiniui pagal susitarimą mokymas gali būti organizuojamas skiriant konsultacijas arba jų neskiriant. Esant ypatingiems atvejams (susirgus ar specialiųjų poreikių asmeniui) gali būti skiriamas mokymas namuose. 3.5.1 lentelėje matyti, kaip kito mokymosi formų (visų, išskyrus stacionaraus dieniniu būdu) pasirinkimas (ar skyrimas) šalyje per penkerius metus. Per pastaruosius penkerius metus padidėjo mokinių, kurie apsisprendė mokytis neakivaizdžiai bei savarankiškai, dalis. Analizuojant situaciją pagal savivaldybes, akivaizdu, kad mokyklose yra formuojama skirtinga mokymosi formų ir būdų pasiūla. Iš duomenų bazėse sukauptos informacijos apie mokinių pasirinktas mokymosi formas ir būdus matyti, kad dalis mokyklų apsiriboja tik nedideliu pasiūlos spektru, dalis siūlo pačias įvairiausias galimybes. Pastarosios ir tenkina įvairiapusių mokinių poreikius. Galima daryti prielaidą, kad pasiūlos formavimui įtakos turi įvairūs veiksniai: mokymo bazė ir mokytojų pasiruošimas (tai ypač svarbu nuotoliniam mokymo būdai), finansinės galimybės, susiformavusios tradicijos, mokinių skaičius ir kt. Laikoma, kad nuotolinio mokymosi būdas suaugusiųjų švietimo

sistemoje gali praplėsti lankstesnių mokymo programų sudarymo ir šiuolaikiškų mokymo metodų mokymo metodų taikymo galimybes, pagerinti mokymosi prieinamumą ir padėti priartinti mokymąsi prie besimokančiojo (Rutkienė, Trepulė, 2009; Griškėnaitė ir kt., 2007). Nuotolinis mokymasis žiniatinklio (interneto) pagalba organizuojamas tik dviejose šalies mokyklose – Akmenės suaugusiųjų mokymo centre ir Vilniaus Ozo gimnazijoje.

3.5.1 lentelė

**Mokinių pasiskirstymas (proc.) pagal įvairius mokymosi būdus ir formas šalyje
2007-2011 m.**

	2007	2008	2009	2010	2011
Mokosi vakarine mokymo forma	0	0	41.5	42.8	40.1
Mokosi neakivaizdiniu būdu	31.2	29.5	34.4	30.8	33.2
Mokosi savarankiškai	4.0	3.5	4.8	7.5	7.8
Mokosi namuose	0	0	0.04	0.02	0.01
Mokosi nuotoline mokymo forma	0	0	0.7	0.1	0.4
Mokosi modulinio būdu	0.8	0.5	0.4	0	0

Šaltinis: ŠVIS

Plačiausia mokymo formų ir būdų įvairovė mokiniams siūlyta ir pasirinkta Akmenės r. ir Šiaulių m. savivaldybių mokyklose (30 priedo 3.5.9 lentelė). Šių savivaldybių mokyklose mokiniams sudarytos galimybės pasirinkti lanksčias mokymosi formas, kurios yra ypač patrauklios suaugusiesiems, dėl profesinių ar šeimyninių išsipareigojimų, finansinių sunkumų ar nepasitikėjimo savimi negalintiems kasdien atvykti į mokyklą arba tam nesiryžtantiems. Tik šiose savivaldybėse siūlytas neakivaizdinis mokymosi būdas, o Akmenės r. savivaldybėje - neakivaizdiniu nuotoliniu būdu. Joniškio r. savivaldybėje be dieninės mokymosi formos mokiniai rinkosi dar ir savarankišką. 2007 ir 2008 m. ji buvo itin populiari – ją pasirinko daugiau nei trečdalis mokinių, o nuo 2009 m. matoma ryški mažėjimo tendencija: per penkerius metus savarankiškai besimokančiųjų sumažėjo 28,3 proc. punktais. Kelmės r. ir Šiaulių r. savivaldybėje dominavo vakarinė mokymosi forma, tik 2008 ir 2011 m. nedidelė dalis (atitinkamai 1,2 ir 2,9 proc.) Kelmės r. savivaldybės mokinių pasirinko savarankišką mokymąsi, o 2007 m. pastarąją formą – daugiau nei pusė (56 proc.) Šiaulių r. savivaldybės mokinių. Vakarinę mokymosi formą Pakruojo r. ir Radviliškio r. savivaldybių mokiniai rinkosi tik 2009 m., nedidelė dalis mokinių mokėsi savarankiškai Pakruojo r. savivaldybėje kasmet, išskyrus 2008 m., o Radviliškio r. savivaldybėje – 2007 ir 2009 m.

Taigi savivaldybėse ugdymas organizuojamas skirtingai. 3 savivaldybėse (Kelmės r., Šiaulių r. ir Šiaulių m.) per penkerius metus padidėjo mokinių, kurie renkasi ne dieninį mokymosi būdą, dalis, 3 savivaldybėse (Joniškio r., Pakruojo r. ir Radviliškio r.) sumažėjo, o Akmenės r. savivaldybėje išliko panašus – apie 50 proc. (išskyrus 2009 m.). Dieninis mokymosi būdas nėra

populiarus. Pastarąjį daugiau rinkosi Joniškio r., Pakruojo r. ir Radviliškio r. savivaldybių mokiniai. Kaip jau buvo minėta, tik 2 savivaldybėse organizuotas mokymasis neakivaizdiniu būdu, per ketverius metus šį būdą rinkosi vis mažesnė mokinių dalis (šalies situacija yra priešinga).

Dorinis ugdymas yra privaloma vidurinio ugdymo programos dalis, skirta dorinių nuostatų ir asmens kompetencijų puoselėjimui. Mokinys, siekiantis vidurinio išsilavinimo, renkasi vieną dorinio ugdymo dalį – etiką arba tikyba. Teisė mokytis tikybos apibrėžta Švietimo įstatyme.

19 priedo 3.5.1 lentelėje pateikti šalies ir atskirų savivaldybių mokinių pasiskirstymo pagal dorinio ugdymo pasirinkimą duomenys. Iš šių duomenų matyti, kad didžioji dalis šalies mokinių rinkosi etiką (kasmet – daugiau nei 90 proc.) ir tik nedidelė dalis, kuri kasmet neviršijo 7 proc., – tikyba. Pastebėta, kad per penkerius metus tikyba pasirinkusių mokinių dalis 1,9 proc. p. padidėjo.

Atskirose savivaldybėse mokinių dorinio ugdymo pasirinkimai yra skirtingi. 31-oje savivaldybėje (60 proc.) per penkerius metus nebuvo nei vieno mokinio, pasirinkusio tikyba. 12-oje savivaldybių (23 proc.) mokiniai kasmet rinkosi ir etiką, ir tikyba, o 9-iose savivaldybėse skirtingai buvo renkama ne kasmet. Išsiskiria kelios savivaldybės kuriose tikyba beveik kasmet rinkosi daugiau nei 30 proc. mokinių – Akmenės r., Druskininkų sav., Joniškio r., Kauno r., Kupiškio r., Lazdijų r., Plungės r., Šalčininkų r. savivaldybės. Daugiausiai mokinių mokytis tikybos pasirinko Lazdijų r. 2007 m – 75,4 proc. ir 2008 m. – 81,4 proc.

5-iose (Kelmės r., Pakruojo r., Radviliškio r., Šiaulių m., Šiaulių r.) Šiaulių apskrities savivaldybėse visi mokiniai 2007-2011 m. mokėsi etikos (23 priedo 3.5.5 lentelė). Akmenės r. ir Joniškio r. savivaldybėse mokinių pasirinkimai buvo skirtingi: kasmet mažesnė dalis mokinių (išskyrus Joniškio r. 2008 m.) rinkosi tikyba, o didesnė – etiką. Akmenės r. savivaldybėje pastebima pasirinkusiųjų mokytis tikybos mokinių dalies padidėjimas (20,2 proc. punktais), o Joniškio r. savivaldybėje – sumažėjimas (2,4 proc. punktais).

ŠVIS duomenimis, didžioji dalis (93,7 proc.) šalies mokinių, besimokančių pagal SVUP, mokosi gimtąja lietuvių kalba. 5 savivaldybėse ugdymas organizuojamas ir rusų k. (mokosi 5,7 proc. mokinių), dviejose – lenkų k. (mokosi 0,6 proc. mokinių). Šiaulių apskrities savivaldybėse visi mokiniai mokosi lietuvių kalba. Mokyklų ar suaugusiųjų klasių, kur būtų galimybė mokytis rusų ar lenkų k., nėra dėl neiškilusio poreikio.

Užsienio kalba yra privaloma vidurinio ugdymo programos dalis. Mokykla, įgyvendinanti vidurinio ugdymo programą, mokiniams privalo pasiūlyti ne mažiau kaip trijų užsienio kalbų kursų, o mokinys, siekiantis vidurinio išsilavinimo, renkasi bent vieną užsienio kalbą.

20 priedo 3.5.2 lentelėje pateikti šalies ir atskirų savivaldybių mokinių pasiskirstymo pagal užsienio kalbų pasirinkimą duomenys. Iš šių duomenų matyti, kad mažiau nei pusė 11-12 kl. mokinių 2009-2011 m. rinkosi minimalų variantą – mokytis tik vienos užsienio kalbos, o per trejus metus ši mokinių dalis netolygiai padidėjo 1,9 proc. punktais. Daugiausia mokinių rinkosi mokytis

anglų k. arba rusų k., mažiausiai – vokiečių k. ir prancūzų k. Per trejus metus padidėjo besirenkančių rusų k. dalis (nuo 8 proc. iki 11,3 proc.), mažėjo besirenkančių vokiečių k. (nuo 6,6 iki 5,3 proc.) ir prancūzų k. (nuo 0,6 iki 0,4 proc.). Daugiau nei pusė šalies mokinių rinkosi mokytis dvi užsienio kalbas, tačiau ši dalis per trejus metus sumažėjo 1,9 proc. Tris užsienio kalbas mokosi nedidelė mokinių dalis, kuri kasmet nesiekia 1 proc.

Atskirose savivaldybėse užsienio kalbų pasirinkimo situacija yra skirtinga 2011 m. 5-iose savivaldybėse visi mokiniai pasirinko mokytis tik vieną užsienio kalbą ir tik vienoje – visi mokiniai mokosi dviejų užsienio kalbų. Tris užsienio kalbas kasmet rinkosi 2-jų savivaldybių nemaža dalis (2011 m. Kauno r. – 46,1 proc., Raseinių r. – 33,3 proc.) mokinių, dar trijose savivaldybėse tokių mokinių buvo tik vienerius ar dvejus mokslo metus. Didžiojoje dalyje savivaldybių (88,5 proc.) per 2009-2011 metus trijų kalbų pasirinkimo nefiksuota. Tarp vieną užsienio kalbą pasirinkusių 11-12 klasių mokinių populiariausia yra anglų k., 2011 m. ji pasirinkta visose savivaldybėse, išskyrus Vilniaus r. Rusų k. pasirinko 37 savivaldybių mokiniai, daugiausia – Ignalinos (65,4 proc.), Širvintų r. (89,6), Vilniaus r. (63,6 proc.) savivaldybėse. Vokiečių kalbą 2011 m. pasirinko 29-ių savivaldybių mokiniai, gausiausiai – Jurbarko r., Visagino ir Šalčininkų r. savivaldybėse. Prancūzų k. 2011 m. pasirinkta 12 –oje savivaldybių (23 proc.), gausiausiai – Anykščių r. (net 10 proc.).

Visose Šiaulių apskrities savivaldybėse, išskyrus Šiaulių m. ir Kelmės r. savivaldybes, pastebėta mokinių, besirenkančių tik vieną užsienio kalbą, dalies didėjimo tendencija 2009-2011 m. (24 priedo 3.5.6 lentelė). Akmenės r. savivaldybėje tokių mokinių dalis išaugo 25, Joniškio r. – 22,4, Pakruojo r. – 12,9, Radviliškio r. – 15,8, Šiaulių r. – 61,5 proc. punktais. Analogiškai sumažėjo mokinių, besirenkančių 2 užsienio kalbas, dalis, o pasirinkusių mokytis 3 užsienio kalbas per trejus metus nebuvo. Tendencijos šiose 5 savivaldybėse atspindi tendencijas šalyje. Kitokia situacija yra Kelmės r. ir Šiaulių m. savivaldybėse, kur pasirinkusių 2 užsienio kalbas per trejus metus padidėjo (atitinkamai - 9,8 proc. punktais ir – 22,5 proc. punktais).

Didžiausia dalis mokinių, pasirinkusių mokytis vieną užsienio kalbą 2011 m. yra Joniškio r. (90,9 proc.), Pakruojo r. (90,9 proc.), Kelmės r. (78, 1 proc.) savivaldybėse, mažiausia – Akmenės r. (30,2 proc.) ir Šiaulių m. savivaldybėje (31,7 proc.). Pastarosiose dviejose savivaldybėse mokinių, pasirinkusių vieną užsienio kalbą, dalis mažesnė nei šalies vidurkis (44,3 proc.). Akmenės r. ir Šiaulių m. savivaldybėse daugiau mokinių renkasi 2 užsienio kalbas (atitinkamai – 69,8 proc. ir 68,3 proc.), tai viršija šalies rodiklį (55 proc.).

Tarp mokinių, pasirinkusių mokytis tik vieną užsienio kalbą, populiariausia yra anglų k., ją renkasi vis daugiau mokinių visose savivaldybėse, išskyrus Šiaulių m. savivaldybę, kurioje 2009-2011 m. m. jų sumažėjo 16,1 proc. punktais (25 priedo 3.5.7 lentelė). Daugiausia anglų k. 2011 m. pasirinko mokytis Pakruojo r. (78,8 proc.), Joniškio r. (72,7 proc.), Šiaulių r. (57,7 proc.) ir Radviliškio r. (51,1 proc.) mokinių, mažiausiai – Akmenės r. savivaldybės (15,8 proc.) mokinių.

Antra pagal populiarumą yra rusų kalba, jos pasirinkimas augo 3 savivaldybėse, mažėjo 3, vienoje išliko toks pat. Daugiausia mokinių rusų k. 2011 m. mokėsi Kelmės r. (31,3 proc.) ir Joniškio r. (18,2 proc.) savivaldybėse. Vokiečių k. 2011 m. pasirinkta 4 savivaldybėse, daugiausia – Kelmės r. (9,4 proc.) ir Akmenės r. (4,3 proc.). Joniškio r., Radviliškio r., Šiaulių r. vokiečių kalbos mokiniais nesimokė 2009-2011 m., prancūzų kalba buvo pasirinkta tik Šiaulių m. savivaldybėje 2009 m.

Vidurinio ugdymo programos apraše (2006) nustatyti reikalavimai vidurinio ugdymo programą įgyvendinančioms mokykloms, todėl tyrimo duomenys bus analizuojami, atsižvelgiant į šiuos reikalavimus. Apibendrinti švietimo organizatorių atsakymai pateikti 21 priedo 3.5.3 lentelėje. Vidurinio ugdymo programos apraše (2006) reglamentuota, kad mokiniai ugdomi pagal jų individualius ugdymo planus, kuriuos sudaro privalomieji bendrojo ugdymo dalykai (ne mažiau kaip 60 procentų viso mokinio pamokų laiko) ir mokinio pasirinktas ugdymo turinys (pasirenkamieji bendrojo ugdymo dalykai, jų kursai, moduliai, kiti pasirenkamieji dalykai, specialiuosius ugdymosi poreikius tenkinančios pamokos ir kita – apie 40 procentų viso mokinio pamokų laiko). Mokinių individualūs planai skiriasi priklausomai nuo vidurinio ugdymo programos ir mokinio planuojamos tolesnio mokymosi, studijų ar veiklos krypties: mokiniui tikslingai pasirinkti mokymosi kryptį ir susidaryti individualų ugdymo planą padeda specialistas, atsakingas už profesinio orientavimo veiklos koordinavimą mokykloje, mokyklos psichologas, klasei vadovaujantis mokytojas, kiti specialistai, remdamiesi surinkta informacija apie mokinio stiprybes, polinkius, mokymosi pasiekimus, mokymosi stilių, profesinius siekius.

Klausimu „*Ar tiriame būsimų 11-okų mokymosi pasiekimus ir poreikius? Kaip?*“ mokyklų vadovams siekta išsiaiškinti, ar teikiama ir kokia teikiama pagalba mokiniui, susidarant individualų ugdymo planą, nes nuo to priklauso tolimesnės mokymosi ir karjeros galimybės. Tai ypač aktualu vyresniems asmenims, seniai „iškritusiems“ iš švietimo sistemos, nes mokymosi sąlygos bei reikalavimai šiuo metu gerokai skiriasi nuo ankstesnių metų, be to, skiriasi ir suaugusių asmenų mokymosi galimybės. Visų mokyklų vadovai teigė, kad būsimų 11-okų mokymosi pasiekimai ir poreikiai yra tiriami. Vienas iš būdų gauti informaciją yra mokinių mokymosi pasiekimų analizė. Dalyje mokyklų orientuojamasi į mokymosi pasiekimus, fiksuotus pagrindinio išsilavinimo pažymėjime, dalyje – į užduočių, skirtų nustatyti asmens dabartinius mokymosi pasiekimus, vertinimus. 3 savivaldybių mokyklose akcentuota individualaus pokalbio svarba. Abejotina yra nuostata, kad „pasirinkimai individualiame ugdymo plane atspindi poreikius“ (3 savivaldybės), nes individualaus ugdymo plano susidėliojimas turėtų būti rezultatas, o ne atsvaros taškas. Buvo minima, kad mokiniui individualų ugdymo planą padeda susidaryti asmuo, priimančias dokumentus (direktoriaus pavaduotojas, mokytojas, klasės auklėtojas). Tik Šiaulių suaugusiųjų mokykloje dirba konsultantas, kuris padeda mokiniui susidaryti individualų ugdymosi planą, derantį su tolimesniais asmens ketinimais (esama ar planuojama darbine veikla, būsima profesija ar

studijomis). Kitose mokyklose nepamirėta, kad mokykloje dirba profesijos mokytojas, karjeros konsultantas ar asmuo, kuris yra specialiai ar profesionaliai pasirengęs konsultuoti mokinius (gerai supranta individualaus ugdymo plano sudarymo principus, stojimo į aukštąsias mokyklas tvarką, žino mokyklos galimybes, t. t).

Iš interviu su švietimo organizatoriams siekta išsiaiškinti, kokias galimybes mokiniai turi pasirinkti mokomųjų dalykų programas ir kaip tyrimo dalyviai vertina šį pasirinkimą. Vidurinio ugdymo programos apraše (2006) nustatyta, kad VUP įgyvendinanti mokykla privalo mokiniams siūlyti:

1. Bendrojo ugdymo dalykų bendrojo ir išplėstinio kursų programas (tik bendrojo kurso programų: dorinio ugdymo dalykams, integruoto socialinių mokslų, integruoto gamtos mokslų, integruoto menų ir technologijų kursams, pasirinktos sporto šakos);

2. Ne mažiau kaip 3 užsienio kalbų kursus, kurie atitiktų nustatytus mokinių užsienio kalbų mokėjimo lygius, ir ne mažiau kaip du modulius dalinėms užsienio kalbos kompetencijoms ugdyti;

3. Ne mažiau kaip 2 meninio ugdymo srities dalykų kursus ir 2 technologijų programos krypties kursus arba integruotą menų ir technologijų kursą.

4. Pasirenkamų sporto šakų kursus. Vidurinio ugdymo programos aprašo (2006) nuostatos leidžia mokiniui, kuris mokosi pagal suaugusiųjų vidurinio ugdymo programą, kūno kultūros ar pasirinktos sporto šakos kurso nesimokyti. Tačiau galimybė pasirinkti šį dalyką mokiniui turi būti sudaryta.

5. Ne mažiau kaip 3-4 pasirenkamųjų dalykų programas;

6. Ugdymą profesinei karjerai, t. y. mokyklos parengtą ugdymo karjerai programą/modulį, savarankišką arba integruotą į dalykų programų turinį; profesinį mokymą; neformaliojo švietimo programas; numatomas neformaliojo švietimo veiklas ir kita.

Mokiniui, atvykusiam iš kitos mokyklos, mokykla turi užtikrinti mokymosi tęstinumą, sudaryti galimybę keisti bendrojo ugdymo dalykus, jų kursus ar pasirenkamuosius dalyko modulius.

Didžioji dalis (12 iš 14) švietimo organizatorių mokyklos dalykų programų pasirinkimo įvairovę vertino teigiamai. Akmenės suaugusiųjų mokymo centre akcentuota ne tik galimybė rinktis bendrojo ugdymo dalykus, bet ir profesinio mokymo programas. Mokyklose, kur ugdymas vyksta net tik suaugusiųjų klasių mokiniams, bet ir mokiniams iki 18 m., pabrėžiama, kad pasiūla yra ta pati, o suaugusieji neišnaudoja visų siūlomų galimybių. Buvo išsakyta nuostata, kad dalykų programų pasirinkimo įvairovę vertinama teigiamai, nes suaugusiųjų asmenų poreikiai yra minimalūs. Iš dalies teigiamai mokyklos dalykų programų pasirinkimo įvairovę vertino tik viena savivaldybė (nėra galimybių sudaryti to paties dalyko išplėstinio ir bendrojo kurso laikinųjų grupių), priežastis – lėšų trūkumas.

Klausimas *Kokių dalykų mokykla negali pasiūlyti rinktis mokiniams ir kodėl?* švietimo organizatoriams yra tiesiogiai susijęs su anksčiau aptartuoju, nes skirtas išsiaiškinti mokinių poreikių ir mokyklos galimybių skirtumus. Tai, kad daugiau mokyklos vadovų nei švietimo skyriaus specialistų pateikė atsakymus, rodo, kad pirmieji turi daugiau informacijos apie mokyklą, tačiau pastebėta, kad atsakymai išsiskyrė. Buvo minima, kad nėra galimybių (arba galimybės minimalios) organizuoti kūno k. ir sporto šakų (Akmenės r., Šiaulių m.), kai kurių meninio ugdymo srities dalykų kursų (Akmenės r.), ekonomikos (Joniškio r.), prancūzų k. (Joniškio r.), gamtos mokslų (Kelmės r.), technologijų programų (statyba ir medžio apdirbimas, tekstilė ir apranga) (Pakruojo r.). Minėtų dalykų organizavimą riboja nepakankamos sąlygos (nėra sporto salės, tinkamai įrengtų kabinetų, mokymosi priemonių), mokytojų specialistų trūkumas (dėl mažo krūvio mokytojai nesutinka dirbti mokykloje), lėšų trūkumas (mokyklos, turinčios tik po vieną klasių komplektą, neturi galimybių formuoti grupių). Paminėta, kad nėra sąlygų organizuoti ir profesinio mokymo modulius.

Vidurinio ugdymo programos apraše (2006) nustatyta, kad vienoje laikinojoje grupėje mokosi tą pačią bendrojo ugdymo dalyko kurso programą, dalyko modulį, pasirenkamąjį dalyką ar profesinio mokymo programos modulį pasirinkę mokiniai. Užsienio kalbų ugdymas organizuojamas grupėse, kuriose visi arba dauguma mokinių siekia to paties pasirinkto A1/A2, B1 ar B2 kalbos mokėjimo lygio. Rekomenduojama laikinąsias grupes sudaryti atsižvelgiant į mokinių gebėjimus, motyvaciją, mokymosi stilius. Laikinosios grupės gali būti sudaromos švietimo pagalbai teikti.

Trijų mokyklos vadovų teigimu, grupės formuojamos atsižvelgiant į mokinių poreikius ir mokinių mokymosi motyvaciją. Mokyklų vadovų teigimu, galimybę formuoti grupes lemia mokyklos pasiūlos galimybės, dalyką pasirinkusių mokinių skaičius, mokyklos lėšos. Nesusidarius laikinajai grupei, mokyklos vadovai nurodė priimančias šiuos sprendimus: grupės neformuojamos, bet skiriamas savarankiškas mokymasis (5 mokyklos); siūloma rinktis kitus dalykus (4 mokyklos); formuojamos mišrios grupės (2 mokyklos); siūloma mokytis neakivaizdžiai (1 mokykla).

Klausimu *Kaip vertinate mokymosi būdų pasirinkimo galimybes mokykloje?* siekta nustatyti mokyklų vadovų požiūrį į mokinių galimybes pasirinkti jiems tinkamą mokymosi būdą. Didžioji dalis švietimo organizatorių šį pasirinkimą vertino teigiamai. Buvo akcentuojama, kad siūlomi ir organizuojami įvairūs mokymosi būdai, lanksčiai reaguojama į individualius mokinių poreikius. Daugiausia mokyklų įgyvendina stacionarų ir savarankišką mokymosi būdą, modulinis neįgyvendinamas nei vienoje mokykloje. Mažesnė dalis švietimo organizatorių mokymosi būdų pasirinkimo galimybes vertino teigiamai iš dalies, tai siejo su nepakankamu mokymosi būdų pasirinkimo spektru, akcentuotas neįgyvendinamas nuotolinis mokymasis (Pakruojo r., Kelmės r., Šiaulių m.).

Pažymėtina, kad nuotolinis mokymosi būdas per žiniatinklį (internetą) įgyvendinamas tik Akmenės suaugusiųjų mokymo centre. Mokiniam, pasirinkusiems neakivaizdinį – nuotolinį mokymosi būdą, sudarytos sąlygos pasirinkti tokias ugdymo ir konsultacijų formas, kurios tenkintų įvairiapusių mokinių poreikius ir galimybes mokytis: atsižvelgiama į mokinio gyvenamąją vietą, darbo grafiką, individualius pageidavimus. Ketvirtadieniais ir penktadieniais skirtingu laiku vyksta grupinės ir individualios konsultacijos. Grupinių konsultacijų metu atliekami laboratoriniai ir praktiniai darbai, aiškinama sudėtingesnė dalyko teorinė medžiaga; tuo metu kontroliniai darbai ir įskaitos neorganizuojami. Antradieniais vyksta konsultacijos nuotoliniu būdu, užduotys perduodamos kompiuterine programa virtualioje mokymosi aplinkoje MOODLE.

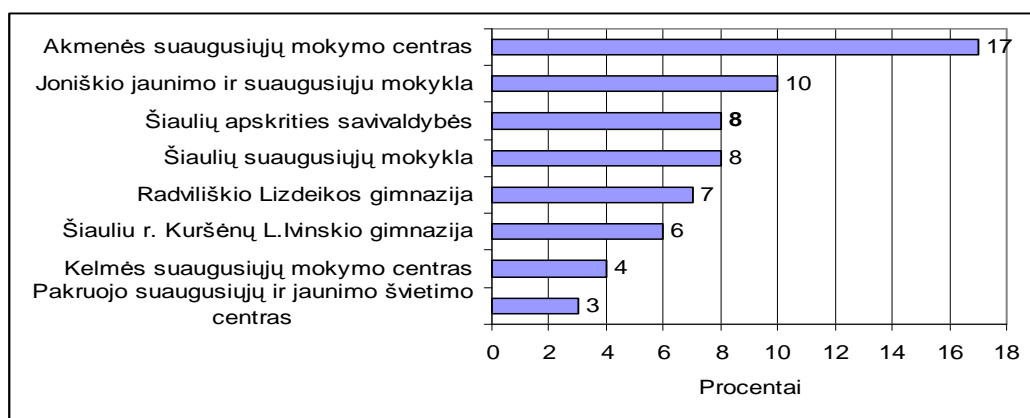
Stacionariu būdu mokyklose mokiniai mokosi 4-5 dienas per savaitę, skiriasi ir mokyklose organizuojamas pamokų laikas. Šiaulių suaugusiųjų mokykloje mokiniai, besimokantys stacionaro būdu, mokosi 2 būdais: didžiajai 11-12 klasių daliai pamokos vyksta dvi dienas per savaitę (nuo 8.00 iki 17.25 val.), mažesniajai – keturias dienas per savaitę (nuo 16.00 iki 21.45 val.). Neakivaizdiniu būdu besimokantiems mokiniam vieną dieną organizuojamos grupinės konsultacijos (8.00-17.30 val.), kitą – individualios (16.00-21.45 val.), savarankiškai besimokantiems – viena diena skirta konsultacijoms. Direktorės teigimu, dalis stacionaro klasės mokinių pageidautų vėlesnio pamokų pradžios laiko (ne nuo 16 val.), nes nespėja atvykti iš darbo. Penktadienį mokiniai gali atvykti konsultuotis pas mokytojus. Kelmės suaugusiųjų mokymo centre pamokos vyksta nuo 16 iki 21 val. pirmadieniais-ketvirtadieniais, penktadienį – konsultacijos. Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio, Radviliškio Lizdeikos gimnazijoje pamokos vyksta nuo 16 val. Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centre mokiniai renkasi stacionarią dieninę arba vakarinę mokymosi formą.

Savarankiškas mokymas paprastai skiriamas pavieniais atvejais, mokiniai mokosi visų arba kai kurių dalykų (Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje, Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centre).

Vienas iš vidurinio ugdymo programos įgyvendinimo uždavinių – suartinti bendrąjį ugdymą ir profesinį mokymą, sudaryti galimybes kiekvienam mokiniui rinktis tolesnę mokymosi, studijų ar veiklos kryptį, atitinkančią jo siekius (Vidurinio ugdymo programos aprašas, 2006). Mokiniam gali būti sudaryta galimybė rinktis mokytis vidurinio ugdymo programą, į kurią įtraukti profesinio mokymo programos modulius. Šiuo atveju mokiniai gali nesimokyti technologijų programos ar integruotų menų ir technologijų kurso, o šios valandos skiriamos pasirinktos profesinio mokymo programos profesijos mokymo dalykams. Iš pokalbių su švietimo organizatoriais siekta išsiaiškinti, kuriose suaugusiųjų mokyklose yra organizuojamas profesinio mokymo programos modulių įgyvendinimas ir su kokiomis problemomis susiduriama. Nustatyta, kad tik Akmenės suaugusiųjų mokymo centre organizuojamos dvi profesinio mokymo programos - staliaus ir kompiuterinio

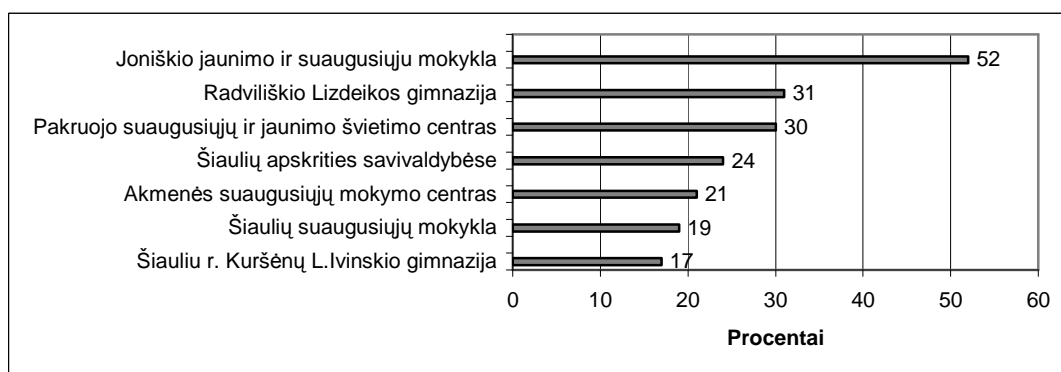
raštingumo. Akmenės suaugusiųjų mokymo centro direktorės teigimu, profesinio mokymo programų įgyvendinime yra problemų: pasenusios, nebeatitinkančios darbo rinkos reikalavimų programos, be to, nėra gerai aprūpintos profesinio mokymo praktinės bazės, trūksta profesijos mokytojų.

Mokinių apklausos duomenys rodo, kad didžioji dalis (84,1 proc.) respondentų yra pasirinkę stacionarų mokymosi būdą, ši pasirinkimo tendencija būdinga visoms mokyklos (30 priedo 3.5.9 lentelė). 9,8 proc. visų respondentų pasirinko neakivaizdinį mokymosi būdą. Šiaulių suaugusiųjų mokykloje šį būdą pasirinko 22,1 proc. mokyklos apklaustųjų, Akmenės suaugusiųjų mokymo centre – 29,3 proc. 4,7 proc. apklaustųjų mokosi savarankiškai: 24 proc. Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje ir 1,5 proc. Šiaulių suaugusiųjų mokykloje. Mažiausia dalis (1,4 proc.) respondentų mokosi nuotoliniu mokymosi būdu – 9,8 proc. Akmenės suaugusiųjų mokymo centro mokinių. Mokymosi būdo keitimo galimybė liudija švietimo vartotojų poreikių tenkinimo galimybę. Šia galimybe daugiausia pasinaudojo Akmenės suaugusiųjų mokymo centro mokiniai, Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokyklos ir Šiaulių suaugusiųjų mokyklos mokiniai (3.5.1 pav.).

3.5.1 pav. Mokinių, keitusių mokymosi būdą, dalis (proc.)

24 proc. respondentų kai kurių dalykų mokosi savarankiškai, o atskirose mokyklose (išskyrus Kelmės suaugusiųjų mokyklą) jų dalys pasiskirsčiusios nuo 17 iki 52 proc. (3.5.2 pav.). Daugiausia jų – Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje (52 proc.), Radviliškio Lizdeikos gimnazijoje (31 proc.) ir Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centre (30 proc.).

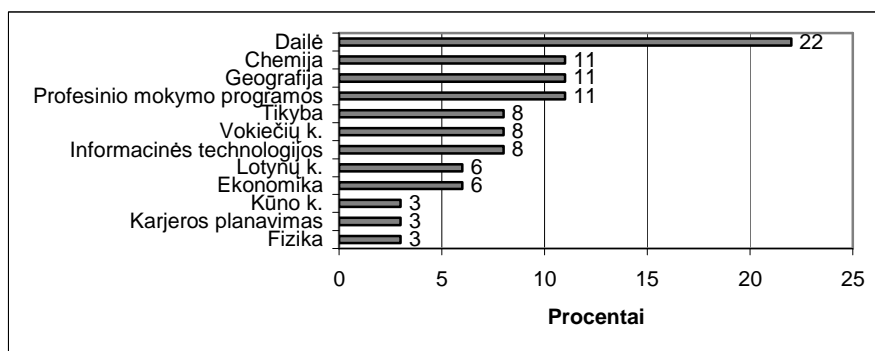

3.5.2 pav. Mokinių, besimokančių kai kurių dalykų savarankiškai, dalis (proc.)

Respondentai įvardijo 15 skirtingų mokomųjų dalykų, kuriuos jie mokosi savarankiškai (29 priedo 3.5.8 lentelė). Dažniausiai buvo minima rusų k. ir geografija, lietuvių k., matematika ir biologija. Tai, kad mokiniai mokosi kai kurių dalykų savarankiškai, rodo, kad mokyklos tokiu būdu kompensuoja savo nesudarytą galimybę mokiniams mokytis grupėje tam tikrų mokomųjų dalykų ar jų kursų. Kita priežastis – ugdymo turinio pritaikymas prie individualių mokinių poreikių, kai dėl tam tikrų priežasčių mokiniai negali atvykti pamokų metu į mokyklą. Mokiniai gali mokytis pasirinkto dalyko, konsultuotis su mokytojais, tačiau lyginant su kitomis mokyklomis, kur organizuojamos pamokos, jų mokymosi sąlygos yra prastesnės. Antra vertus, mokymasis savarankiškai yra mažesnė blogybė nei neturėjimas jokių galimybių mokytis vieno ar kelių dalykų.

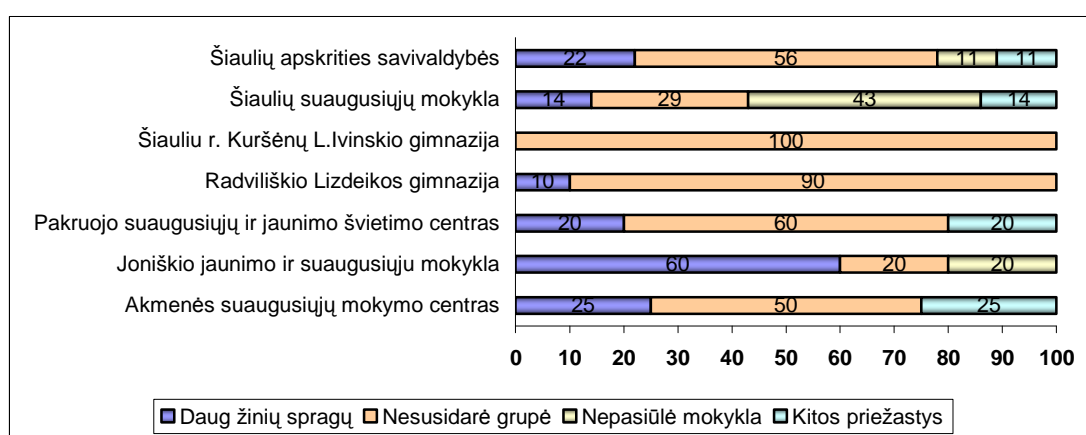
26 priedo 3.5.1 pav. pateiktas respondentų pasiskirstymas pagal individualaus ugdymo plano sudarymą. Beveik visų mokyklų didžioji dalis (73 proc.) respondentų teigė, jog individualų ugdymo planą jie užpildė savarankiškai, o jų dalys pasiskirstė nuo 100 proc. Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazijoje iki 68 proc. Jonišio jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje. Akmenės suaugusiųjų mokymo centre ši dalis buvo 47 proc. Tik 18 proc. respondentų nurodė, kad mokykla teikė pagalbą mokiniams, susidarant individualų ugdymo planą, o jų dalis pasiskirstė nuo 8 proc. Kelmės suaugusiųjų mokymo centre iki 37 proc. Akmenės suaugusiųjų mokymo centre. Mažiausia dalis (6 proc.) respondentų teigė, kad individualus ugdymo planas jau buvo užpildytas, o tai reiškia, kad mokiniai pasirinkimo galimybės neturėjo. Respondentų atsakymai leidžia teigti, kad mokyklose nėra skiriama pakankamai dėmesio vienam iš svarbiausių SVUP ugdymo planavimo komponentui – mokinių individualių ugdymo planų sudarymui ir mokinių konsultavimui.

Respondentai nurodė dalykus (31 priedo 3.5.10 lentelė), kurių jie pageidavo mokytis, tačiau negalėjo pasirinkti savo mokykloje. Iš 3.5.3 pav. pateiktų duomenų matyti, kad daugiausia respondentų pageidavo mokytis dailės (22 proc.). Po 11 proc. apklaustųjų negalėjo pasirinkti mokytis chemijos, geografijos ir profesinio mokymo programos, po 8 proc. – tikybos, vokiečių k. ir informacinių technologijų, po 6 proc. – lotynų k. ir ekonomika, po 3 proc. – kūno k. ir fizikos. Įvardinti pasirenkamieji dalykai – lotynų k. (6 proc.), ekonomika (6 proc.), karjeros planavimas (3 proc.).

3.5.3 pav. Mokinių, negalėjusių pasirinkti kai kurių mokomųjų dalykų, dalis

56 proc. respondentų teigimu, mokomųjų dalykų jie negalėjo pasirinkti, nes nesusidarė grupė (3.5.4 pav.). Tai rodo, kad mokyklos, turinčios nedideles klases, negali tenkinti mokinių individualių poreikių, nes neturi finansinių galimybių ir pedagogų. Ši priežastis dominavo Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazijoje, Radviliškio Lizdeikos gimnazijoje, Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centre ir Akmenės suaugusiųjų mokymo centre. 22 proc. mokinių nepasirinkimo priežastį siejo su savo individualiu pasirinkimu, tai yra su baime, kad ankstesnio mokymosi patirtis užkirs kelią sėkmingam mokymuisi. 11 proc. apklaustųjų teigė, kad dalyko negalėjo pasirinkti, nes jo nesiūlė mokykla. Ši priežastis, kaip ir grupės nesusidarymas, yra susijusi su nepakankamomis švietimo įstaigų galimybėmis organizuoti dalykų ugdymą (personalo ištekliai, mokymo bazė, mokinio krepšelio lėšos).

3.5.4 pav. Priežastys, kodėl respondentai negalėjo pasirinkti mokytis kai kurių mokomųjų dalykų (proc.)

Moduliai yra svarbi pasirenkama vidurinio ugdymo programos dalis. Moduliai papildo mokomojo dalyko programos medžiagą, jie skirti tobulinti esamas kompetencijas, likviduoti žinių spragas, padeda ruošiantis brandos egzaminams, o galimybė pasirinkti iš plataus mokyklos siūlomų modulių sąrašo rodo mokinių mokymosi poreikių tenkinimo faktą. 27 priedo 3.5.2 pav. pateikta informacija, kiek modulių mokykla siūlė ir kiek jų buvo pasirinkta, o 32 priedo 3.5.11 lentelėje – kokių dalykų moduliai siūlyti mokyklose ir juos pasirinkusių mokinių skaičius. Iš apklausos duomenų galima teigti, kad mokyklos daugiausia siūlo modulius, kurie padėtų pasirengti brandos egzaminams – lietuvių k., matematikos, istorijos, biologijos ir anglų k. Didžiausias modulių pasirinkimas siūlytas Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje, Kelmės ir Akmenės suaugusiųjų mokymo centruose. Mokyklose respondentai nurodė pasirinkę nuo 2 iki 4 modulių.

Pasirenkamųjų dalykų paskirtis – ugdyti naujas mokinių kompetencijas, praplėsti bendrųjų ugdymo programų rėmus, formuoti platesnę ugdytinių akiratį. 28 priedo 3.5.3 pav. pateikta pasirenkamųjų dalykų pasiūla ir jos pasirinkimas, 33 priedo 3.5.12 lentelėje – kokie pasirenkamieji dalykai siūlyti mokyklose ir juos pasirinkusių mokinių skaičius. Apklausos duomenimis, daugiausia pasirenkamųjų dalykų siūlė Šiaulių suaugusiųjų mokykla, Radviliškio Lizdeikos gimnazija,

Pakruojo ir Kelmės suaugusiųjų mokymo centrai. Tik Kelmės suaugusiųjų mokymo centre mokiniai pasirinko mokytis 3, kitose mokyklose – po 1 pasirenkamieji dalykai. Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje nepasirinktas nei vienas pasirenkamasis dalykas. Mokyklose pasirinkti mokytis šie pasirenkamieji dalykai: psichologija, verslumas, karjeros planavimas, bendravimo pagrindai, kompiuterinė raštvedyba, vadyba, ekonomika. Lyginant su modulių pasirinkimu, pasirenkamieji dalykai yra mažiau populiarūs tarp mokinių.

Mokiniai, besimokantys pagal SVUP, gali rinktis nuo 7 iki 13 mokomųjų dalykų, o pamokų skaičius negali viršyti 23 pamokų per savaitę. 43 proc. apklaustųjų nurodė pasirinkę 9 mokomuosius dalykus, ši tendencija dominavo visose savivaldybėse (34 priedo 3.5.13 lentelė) Minimalų – 19 pamokų per savaitę skaičių turi 24 proc. apklaustųjų (tai yra dominuojanti dalis), mažiausia dalis yra pasirinkusi 23 pamokas per savaitę ir sudaro 1,3 proc. (35 priedo 3.5.14 lentelė). 53 proc. respondentų rinkosi dalį mokomųjų dalykų (paprastai tų dalykų, kurių planuoja laikyti brandos egzaminus) mokytis išplėstiniu kursu (36 priedo 3.5.15 lentelė). Iš apklausos duomenų galima daryti išvadą, kad dominuoja ta respondentų dalis, kuri rinkosi minimalius ugdymo turinio rinkinius.

Apibendrinant šio skyriaus informaciją, galima teigti, kad dalykų programų ir mokymosi būdų bei formų pasirinkimo galimybės mokyklose yra skirtingos. Ugdymo turinio ir formų prieinamumas neatsiejamas nuo profesionalaus mokinių mokymosi pasiekimų ir poreikių nustatymo. Nors visų mokyklų vadovai teigė, kad būsimų 11-okų mokymosi pasiekimai ir poreikiai yra tiriami, analizuojant mokinių mokymosi pasiekimus bei individualių pokalbių metu, tačiau beveik visų mokyklų didžioji dalis (73 proc.) respondentų teigė, jog individualų ugdymo planą jie užpildė savarankiškai. Tik 18 proc. respondentų nurodė, kad mokykla teikė pagalbą mokiniams, susidarant individualų ugdymo planą, mažiausia dalis (6 proc.) - kad individualus ugdymo planas jau buvo užpildytas, o tai reiškia, kad mokiniai pasirinkimo ugdymo turinio pasirinkimo galimybės neturėjo. Respondentų atsakymai leidžia teigti, kad mokyklose nėra skiriama pakankamai dėmesio vienam iš svarbiausių SVUP ugdymo planavimo komponentui – mokinių individualių ugdymo planų sudarymui ir mokinių konsultavimui, neatliekant išsamios mokinių mokymosi poreikių ir pasiekimų analizės Mokyklose, išskyrus Šiaulių m., nedirba profesijos mokytojai, karjeros konsultantai ar asmenys, kurie yra profesionaliai pasirengę konsultuoti mokinius (gerai supranta individualaus ugdymo plano sudarymo principus, stojimo į aukštąsias mokyklas tvarką, žino mokyklos galimybes, t. t). Tyrimo rezultatai parodė, kad mokyklos paprastai orientuojasi į gana siaurą ugdymo turinio pasirinkimo pasiūlą mokiniams. Švietimo organizatoriai tai argumentavo minimaliais suaugusiųjų asmenų poreikiais, mokinių apklausa parodė, kad didžioji dalis mokinių yra pasirinkę minimalius ugdymo turinio rinkinius. Tačiau pastebėta, kad mokinių pasirinkimai yra pakankami vienodi ir neatspindi šiuolaikinio vidurinio ugdymo programos esmės – individualizavimo ir diferencijavimo

galimybių įgyvendinimo. Mokyklos daugiausia siūlo išplėstinius tų dalykų kursus ir dalykų modulius, kurie padėtų pasirengti dažniausiai pasirenkamiems brandos egzaminams, pasirenkamieji dalykai nėra populiarūs. ŠVIS duomenimis, visi mokiniai turi galimybę mokytis gimtąja kalba, mažesnėje dalyje mokyklų – rinktis dorinio ugdymo programą (etiką arba tikyba). Vis daugiau mokinių mokosi tik vieną užsienio kalbą (daugiausia - anglų k. ar rusų k.), daugėja besirenkančių rusų k. dalis, mažėjo besirenkančių vokiečių k. ir prancūzų k. Nors didžioji dalis švietimo organizatorių mokyklos ugdymo turinio pasirinkimo įvairovę vertino teigiamai ir konstatavo, kad ir siūlomoms pasiūlomoms mokiniai neišnaudoja, tačiau iš mokinių apklausos galima teigti, kad dalis mokyklų neturi galimybių įgyvendinti dalies mokomųjų dalykų (kūno k., sporto šakų, meninio ugdymo, ekonomikos, užsienio k., gamtos mokslų, technologijų programų), profesinio mokymo modulių programų arba šios galimybės yra minimalios. Minėtų dalykų organizavimą riboja nepakankama mokymo bazė (nėra sporto salės, tinkamai įrengtų kabinetų, mokymosi priemonių), mokytojų specialistų trūkumas (dėl mažo krūvio mokytojai nesutinka dirbti mokykloje), lėšų trūkumas (mokyklos, turinčios tik po vieną klasių komplektą, neturi galimybių formuoti grupių įvairiems poreikiams tenkinti). Pastaroji aplinkybė lemia ir galimybę formuoti grupes. Nesusidarius laikinajai grupei, priimami šie alternatyvūs sprendimai: grupės neformuojamos, bet skiriamas savarankiškas mokymasis; siūloma rinktis kitus dalykus; formuojamos mišrios grupės; siūloma mokytis neakivaizdžiai. Skiriant savarankišką mokymąsi, kompensuojama nesudarytą galimybę mokiniams mokytis grupėje arba prisitaikoma prie individualių mokinių poreikių, kai dėl tam tikrų priežasčių mokiniai negali atvykti pamokų metu į mokyklą. Taip mokiniai gali mokytis pasirinkto dalyko, konsultuotis su mokytojais, tačiau lyginant su kitomis mokyklomis, kur organizuojamos pamokos, jų mokymosi sąlygos yra prastesnės. Antra vertus, mokymasis savarankiškai yra mažesnė blogybė nei neturėjimas jokių galimybių mokytis vieno ar kelių dalykų. Šalies suaugusiųjų mokyklos apsiriboja nedideliu mokymosi būdų pasiūlos spektru ir realizavimu - daugiausia mokyklų įgyvendina 2 mokymosi būdus: stacionarų (vakarinė forma) ir neakivaizdinį būdą, dieninis mokymosi būdas nėra populiarus. Mokinių tyrimo duomenys rodo, kad didžioji dalis respondentų yra pasirinkę stacionarų mokymosi būdą, mažesnė – neakivaizdinį ir savarankišką. Mažiausia dalis (1,4 proc.) respondentų mokosi nuotoliniu mokymosi būdu, kuris organizuojamas tik vienoje Šiaulių apskrities savivaldybėje. Didžioji dalis švietimo organizatorių mokinių galimybes pasirinkti jiems tinkamą mokymosi būdą vertino teigiamai: siūlomi ir organizuojami įvairūs mokymosi būdai, lanksčiai reaguojama į individualius mokinių poreikius. Mažesnė dalis švietimo organizatorių mokymosi būdų pasirinkimo galimybes vertino teigiamai iš dalies, tai siejo su nepakankamu mokymosi būdų pasirinkimo spektru, akcentuotas neįgyvendinamas nuotolinis mokymasis.

3.6. Suaugusiųjų švietimo prieinamumo mokytojų kvalifikacijos ir švietimo pagalbos teikimo aspektu vertinimas

Mokytojų išsilavinimas yra vienas iš pagrindinių veiksnių, garantuojančių švietimo kokybę. Pagal Švietimo įstatymą (2011) teisę dirbti mokytoju turi asmenys, turintys aukštąjį išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją. Teisės aktuose nėra įvardinta atskirų privalomų reikalavimų suaugusiųjų mokyklų mokytojams.

37 priedo 3.6.1 lentelėje pateiktas mokytojų, dirbančių suaugusiųjų mokyklose, pasiskirstymas pagal išsilavinimą ir pedagogo kvalifikacijos įgijimą. Iš lentelėje pateiktų duomenų galima teigti, kad per penkerius metus daugumoje šalies savivaldybių mokytojų, turinčių aukštąjį išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją, augo. Iš 3.6.1 lentelės duomenų matyti, kad bendros šalies tendencijos atsispindi ir Šiaulių apskrities savivaldybėse. 2007-2011 metais Kelmės r., Akmenės r. ir Radviliškio r. savivaldybėse mokytojų ir vadovų (toliau – mokytojų), turinčių aukštąjį išsilavinimą, dalis augo, Pakruojo r. ir Šiaulių m. savivaldybėse išliko ta pati (100 proc.), o Joniškio r. ir Šiaulių r. sumažėjo 2 proc. punktais. Mokytojų, turinčių pedagoginį išsilavinimą, dalis padidėjo 3 savivaldybėse (Akmenės r., Joniškio r., Pakruojo r.), likusiose – sumažėjo.

2011 m. 4 savivaldybėse – Kelmės, Pakruojo, Radviliškio ir Šiaulių m. – visi mokytojai turėjo aukštąjį išsilavinimą, Šiaulių r. – 93 proc., Akmenės r. – 92 proc., Joniškio r. – 89 proc. Daugiausia pedagoginį išsilavinimą turinčių pedagogų 2011 m. dirbo Pakruojo r. savivaldybėje (100 proc.), Radviliškio r. (95 proc.), Šiaulių m. (91 proc.), mažiausiai – Kelmės r. (83 proc.) savivaldybėje.

3.6.1 lentelė

Aukštąjį išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją turinčių mokytojų pasiskirstymas (proc.)

2007-2011 metais

	Iš viso mokytojų ir vadovų, turinčių aukštąjį išsilavinimą					Iš viso mokytojų ir vadovų, turinčių aukštąjį pedagoginį išsilavinimą				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Akmenės r. sav.	82	80	92	92	92	73	60	75	85	85
Joniškio r. sav.	91	92	91	90	89	64	75	73	90	89
Kelmės r. sav.	86	100	100	100	100	86	100	100	100	83
Pakruojo r. sav.	100	100	100	100	100	80	83	83	83	100
Radviliškio r. sav.	96	98	100	100	100	96	88	93	95	95
Šiaulių m. sav.	100	100	100	100	100	96	92	90	91	91
Šiaulių r. sav.	95	87	96	93	93	95	85	96	89	88

Šaltinis: ŠVIS

ŠVIS duomenimis (3.6.2 lentelė), mažiausiai Šiaulių apskrities suaugusiųjų mokyklose (klasėse), kaip ir kitose šalies švietimo įstaigose (38 priedo 3.6.2 lentelė) dirba mokytojų ekspertų, o per ketverius metus jų dalis Lietuvoje sumažėjo 1 proc. punktu. Mokytojų metodininkų dalis visose savivaldybėse 2008-2011 metais augo, vyr. mokytojų dalis augo visose, išskyrus Joniškio, Šiaulių m. ir Šiaulių r. savivaldybėse.

Mokytojai ekspertai dirba (ir dirbo 2008-2011 m.) tik 2 savivaldybėse – Radviliškio r. ir Šiaulių r. Mokytojai metodininkai sudaro mažesnę dalį pedagogų nei vyr. mokytojai ar mokytojai.

Daugiausia mokytojų metodininkų 2011 m. dirbo Šiaulių r. (72 proc.) ir Radviliškio r. (49 proc.) savivaldybėse, mažiausiai – Joniškio r. savivaldybėje (11 proc.). Kelmės r. savivaldybė išsiskiria tuo, kad čia dirba tik vyr. mokytojo kvalifikacinę kategoriją turintys pedagogai.

3.6.2 lentelė

Mokytojų pasiskirstymas (proc.) pagal kvalifikacinę kategoriją 2007-2011 metais

	Mokytojai				Vyr. mokytojai				Metodininkai				Ekspertai			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Akmenės r. sav.	43	30	25	7	43	50	58	79	14	20	17	14	0	0	0	0
Joniškio r. sav.	9	10	30	11	83	80	60	78	8	10	10	11	0	0	0	0
Kelmės r. sav.	0	0	0	0	100	100	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Radviliškio r. sav.	21	20	14	9	33	36	39	38	43	42	45	49	2	2	2	4
Pakruojo r. sav.	50	25	25	20	50	50	50	60	0	25	25	20	0	0	0	0
Šiaulių m. sav.	11	11	6	17	72	67	63	56	17	22	31	28	0	0	0	0

Šaltinis: ŠVIS

Labai svarbi yra galimybė gauti pedagogų, teikiančių specifinę – psichologinę, specialiąją, socialinę švietimo pagalbą mokiniams, kurios tikslas – didinti švietimo veiksmingumą.

Iš 39 priedo 3.6.3 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad suaugusiųjų mokyklose 2007-2011 m. dirbo specialieji pedagogai (išskyrus 2008 m.), psichologai ir socialiniai pedagogai. Visų šių specialistų skaičius per penkerius metus augo. Suaugusiųjų mokyklose daugiau dirba socialinių pedagogų ir psichologų nei specialiųjų pedagogų. Specialieji pedagogai skirtingais metais dirbo 5 mokyklose (iš 36), psichologai – 7 mokyklose, socialiniai pedagogai – 11 mokyklų. 2011 m. dirbo 4 specialieji pedagogai, 7 psichologai ir 12 socialinių pedagogų. Per penkerius metus 21-os savivaldybės suaugusiųjų mokykloje nedirbo nei vienas iš minimų specialistų.

Kaip jau buvo minėta, mažiausiai suaugusiųjų mokyklose dirbo specialieji pedagogai. 40 priedo 3.6.4 lentelėje pateikta informacija apie spec. poreikių mokinius ir jų, besimokančių suaugusiųjų mokyklose (klasėse), pasiskirstymą savivaldybėse. 2007-2011 metais šių mokinių skaičius šalyje padidėjo 29 proc. ir 2011 m. sudarė 1,6 proc. visų mokinių. 16-oje savivaldybių nei vienerius metus nesimokė nei vienas spec. poreikių mokinytis. 11-oje savivaldybių šių mokinių mokėsi kasmet, 8-iose iš jų skaičius didėjo. 2011 m. daugiausia specialiųjų poreikių mokinių buvo Kauno m. (26), Akmenės r. (14) ir Trakų r. (10) savivaldybėse, o didžiausia dalis, lyginant su bendru mokinių skaičiumi, – Akmenės r. (10 proc.), Joniškio r. (10,3 proc.), Kupiškio r. (8,1 proc.), Pakruojo r. (8,8 proc.).

Iš 3.6.3 lentelėje pateiktų duomenų galima teigti, kad Šiaulių apskrities savivaldybių suaugusiųjų klasių mokiniai, kurie mokosi gimnazijose (Radviliškio Lizdeikos gimnazija, Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazija) ar kartu su jaunimo mokyklos (Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla) mokiniais, turi daugiau galimybių gauti specialiojo pedagogo, psichologo ir socialinio pedagogo pagalbą. Iš suaugusiųjų mokyklų tik Akmenės rajono savivaldybės suaugusiųjų mokymo centras penkerius metus turėjo psichologą, vienerius metus (2007 m.) psichologą ir socialinį

pedagogą – Radviliškio Stepono Dariaus ir Stasio Girėno vidurinė mokykla, vienerius metus (2007 m.) socialinį pedagogą – Šiaulių r. Kuršėnų Daugėlių vidurinė mokykla.

Po vieną psichologą dirbo Akmenės rajono savivaldybės suaugusiųjų mokymo centre, Radviliškio Lizdeikos gimnazijoje ir Šiaulių suaugusiųjų mokykloje, po vieną socialinį pedagogą – Joniško jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje, Radviliškio Lizdeikos gimnazijoje ir Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazijoje.

3.6.3 lentelė

Specialiųjų pedagogų, psichologų ir socialinių pedagogų skaičius 2007-2011 metais

Mokyklos pavadinimas	Specialiųjų pedagogų					Psichologų					Socialinių pedagogų				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Metai															
Akmenės rajono savivaldybės suaugusiųjų mokymo centras						1	1	1	1	1					
Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla			1	1	1								1	1	1
Kelmės r. savivaldybės suaugusiųjų mokymo centras															
Radviliškio Lizdeikos gimnazija						1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Radviliškio Stepono Dariaus ir Stasio Girėno vidurinė mokykla						1					1				
Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras															
Šiaulių suaugusiųjų vidurinė mokykla										1*					
Šiaulių rajono Kuršėnų Daugėlių vidurinė mokykla											2				
Šiaulių rajono Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazija	1			1							1	1	1	1	1

Šaltinis: ŠVIS

Mažiausiai yra teikiama specialiojo pedagogo paslaugų. Specialiojo pedagogo pagalba reikalinga nustatant specialiuosius mokinių ugdymo poreikius bei svarbi mokiniams, ugdomiems pagal modifikuotas ar adaptuotas programas. 2011 m. specialusis pedagogas dirbo tik Joniško jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje. ŠVIS duomenimis, 2007-2011 metais Kelmės r., Radviliškio r. ir Šiaulių r. savivaldybėse nesimokė spec. poreikių mokinių (3.6.4 lentelė). Ketverius metus jų mokėsi Pakruojo r. savivaldybėje, kasmet jų mokėsi Akmenės r. ir Joniško r. savivaldybėse, o jų skaičius didėjo. Šiaulių m. savivaldybėje spec. poreikių mokinių mokėsi tik 2007 ir 2008 m. ŠVIS duomenimis, spec. poreikių mokinių 2011 m. mokėsi Akmenės r. (10 proc.), Joniško r. (10,3 proc.) ir Pakruojo r. 8,8 (proc.) savivaldybėse. Specialiosios pagalbos prieinamumas iš esmės užtikrintas tik Joniško r. savivaldybės mokiniams.

3.6.4 lentelė

Specialiųjų poreikių mokinių skaičius ir dalis 2007-2011 metais

Metai	Spec. poreikių mokinių skaičius 11-12 (gimnazijos 3-4)					Spec. poreikių mokinių dalis (proc.) 11-12 (gimnazijos 3-4)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Lietuvoje	91	114	129	129	128	0,8	1,0	1,2	1,4	1,6
Akmenės r. sav.	3	3	7	13	14	1,6	2,1	4,5	8,6	10,0
Joniškio r. sav.	1	4	5	6	8	1,9	6,3	6,8	9,2	10,3
Kelmės r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pakruojo r. sav.	1	0	1	1	3	2,0	0	1,9	3,0	8,8
Radviliškio r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Šiaulių m. sav.	1	1	0	0	0	0,3	0,3	0	0	0
Šiaulių r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Šaltinis: ŠVIS

Interviu su švietimo organizatoriais metu siekta išsiaiškinti, kaip švietimo organizatoriai vertina suaugusiųjų mokyklų aprūpinimą specialistais bei jų kvalifikaciją. Dauguma švietimo organizatorių teigė, kad didžiosios dalies mokytojų kvalifikacija yra tinkama įgyvendinti vidurinio ugdymo programą, o trūkumai susiję su mokytojų dalykininkų trūkumu. Buvo nurodyta, kad trūksta kai kurių dalykų mokytojų: dailės (Pakruojo r.), ekonomikos, anglų k. (Joniškio r.), etikos (Šiaulių m.). Akmenės suaugusiųjų mokymo centre trūksta profesijos mokytojų.

Nors teisės aktuose nėra įvardinta atskirų privalomų reikalavimų suaugusiųjų mokyklų mokytojams, tačiau andragogo kvalifikacija yra svarbi, ugdant suaugusiuosius, nes ją įgijusieji geba rengti švietimo programas, atitinkančias suaugusiųjų socializacijos ypatumus, žino darbo su suaugusiaisiais specifikacijas, saviugdos taikymo galimybes ir t.t. Andragogo kvalifikaciją galima įgyti universitetuose, vykdančiuose studijas pagal edukologijos studijų programą (pvz., Klaipėdos universitete). Nuo 2005 m. galima įgyti andragogo – praktiko kompetenciją, kurios vertinimo tvarka ir metodika yra sukurta įgyvendinant Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento (BPD) 2 prioriteto „Žmoniškųjų išteklių plėtra“ 4 priemonės „Mokymosi visą gyvenimą plėtra“ projektą „Andragogų – praktikų tęstinio kvalifikacijos tobulinimo modelio sukūrimas ir įgyvendinimas“, kuri vykdo Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija.

Mokyklų vadovų buvo klausta, kiek jų švietimo įstaigose dirba mokytojų andragogų ir kaip skatinama siekti mokytojo andragogo kvalifikacijos. Taip siekta išsiaiškinti mokyklų vadovų požiūrį į mokytojų, ugdančių būtent suaugusius asmenis, kvalifikaciją – ar yra laikomasi minimalių reikalavimų, ar siekiama aukštesnių kvalifikacijos galimybių. Visų mokyklų vadovai teigė, kad mokytojai yra dalyvavę andragogų kursuose (nuo 6 iki 80 val.), tačiau mokyklose nėra andragogo kvalifikaciją turinčių mokytojų. Tik Šiaulių suaugusiųjų mokykloje 6 mokytojai yra įgiję andragogo-praktiko kompetenciją. Dalis mokyklų vadovų teigė, kad mokytojai yra skatinami dalintis patirtimi su kitų suaugusiųjų mokyklų mokytojais, dalyvauti seminaruose, konferencijose ir tai yra kur kas vertingesnė patirtis nei mokymasis aukštojoje mokykloje, siekiant andragogo kvalifikacijos.

Atskirą klausimų švietimo organizatoriams bloką sudarė klausimai, skirti išsiaiškinti, kokias švietimo pagalbos sąlygas sudaro specialiujų ugdymosi poreikių (tai yra pagalbos ir paslaugų ugdymo procese reikmė, atsirandanti dėl išskirtinių asmens gabumų, įgimtų ar įgytų sutrikimų, nepalankių aplinkos veiksnių) turintys asmenys. Mokyklų vadovai pateikė informaciją apie pagalbą teikiančių specialistų personalo išteklius, o jos efektyvumą įvertino teigiamai (44 priedo 3.6.5 lentelė). Dauguma (4 iš 7) švietimo skyriaus specialistų psichologinę, specialiąją ir socialinę pagalbą įvertino teigiamai, mažesnę dalis – kaip minimalią ar nepakankamą dėl specialistų trūkumo (Kelmės r., Pakruojo r., Akmenės r.).

Individuali švietimo pagalba yra itin svarbi suaugusiems asmenims, kurie po tam tikros pertraukos grįžo tęsti mokymosi, todėl mokinių apklausoje orientuotasi į respondentų galimybę gauti tris skirtingas konsultacijų formas: individuali pagalba pamokų metu; individuali pagalba atskirų konsultacijų metu ir galimybė konsultuotis nuotoliniu būdu (elektroniniu paštu).

Dauguma respondentų teigiamai vertino pedagogų teikiamą švietimo pagalbą. 94 proc. apklaustųjų teigė visada sulaukiantys pagalbos iš mokytojų, iškilus mokymosi sunkumams (45 priedo 3.6.4 pav.). 86 proc. tiriamųjų teigė, kad mokytojai teikia individualią pagalbą – dažniausiai konsultuoja pamokų metu, 77 proc. – kad su mokytojais galima konsultuotis ne tik mokykloje, bet ir ruošiantis namuose – el. paštu. 77 proc. respondentų patvirtino, kad mokytojai pagalbą teikia konsultacijų metu.

Suaugusiems asmenims ypač svarbi yra individualios švietimo pagalbos galimybė. Pastaroji gali būti teikiama pamokų metu, atkreipiant dėmesį į individualius mokinių ugdymo ypatumus bei orientuojantis į skirtingus ugdytinių mokymosi stilius. Šios švietimo paslaugos prieinamumą geriausiai įvertino Radviliškio Lizdeikos gimnazijos ir Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centro respondentai (100 proc.), prasčiausiai – Kelmės suaugusiųjų mokymo centras (41 priedo 3.6.1 pav.).

Konsultacijos ne pamokų metu yra viena iš galimybių mokiniams papildomai gauti švietimo paslaugą, kuri yra svarbi individualiems poreikiams tenkinti. Konsultacijų metu sudaromos galimybės išsiaiškinti ugdymo turinio dalis, kurios mokiniui yra sunkiau suprantamos. Apklausos duomenimis, geriausiai konsultacijos vertintos Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazijoje (100 proc.), Radviliškio Lizdeikos gimnazijoje (92 proc.), Kelmės suaugusiųjų mokymo centre (92 proc.) ir Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje (86 proc.) (42 priedo 3.6.2 pav.). Kitose mokyklose respondentų, patvirtinančių galimybę konsultuotis su mokytojais, dalis pasiskirstė nuo 59 proc. Šiaulių suaugusiųjų mokykloje iki 72 proc. Akmenės suaugusiųjų mokymo centre. Reikšmingos yra respondentų, nežinančių ar neturinčių nuomonės apie konsultacijų galimybę, bei nepritariančių, kad ši paslauga egzistuoja, dalis. Minėtų respondentų teiginiai liudija ne tik menkesnę šios paslaugos prieinamumą, bet ir mažesnę mokinių mokymosi motyvaciją.

Vienas iš konsultacijos būdų mokyklose taikomas konsultavimasis nuotoliniu būdu, pasitelkiant informacines technologijas – elektroniniu paštu. Tai labai aktualu tiems asmenims, kurie siekia individualios pagalbos, bet neturi galimybių atvykti į konsultacijas, organizuojamas mokykloje. Ši forma priartina konsultacijas prie mokinių, ypač tų, kuriems sudėtingiau atvykti dėl įvairių asmeninių priežasčių, ir liudija mokyklų lankstumą, prisitaikant prie mokinių poreikių bei mokytojų nusiteikimą bendradarbiauti. 94 proc. respondentų šią galimybę įvardino Kelmės suaugusiųjų mokymo centre, mažiausiai – Šiaulių suaugusiųjų mokykloje (59 proc.) (43 priedo 3.6.3 pav.).

Dauguma respondentų teigiamai vertino mokykloje teikiamą psichologinę, socialinę bei specialiąją pagalbą. Tiriamieji įvertino ir „neoficialiąją“ socialinę pagalbą, kuri teikiama Kelmės suaugusiųjų mokykloje, nors šioje mokykloje ir nėra socialinio pedagogo etato. Šias funkcija atlieka mokytoja, kuri veda pamokas, tačiau jos išsilavinimas – socialinio pedagogo.

Apibendrinant šį skyrių, akcentuotina, kad per penkerius metus sumažėjo mokytojų, vyresniųjų mokytojų ir ekspertų dalis, tačiau išaugo mokytojų, turinčių aukštąjį išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją dalis bei padidėjo aukštos kvalifikacinės kategorijos – mokytojų metodininkų dalis. Nors švietimo organizatoriai mokytojų kvalifikaciją vertino teigiamai, tačiau pastebėta, kad aukščiausias kvalifikacines kategorijas turintys mokytojai dirba mokyklose, kuriose ugdymas organizuojamas ne tik suaugusiems mokiniams (Radviliškio Lizdeikos gimnazija ir Šiaulių r. L.Ivinskio gimnazija). Dauguma mokytojų yra dalyvavę andragogų kursuose, nedidelė dalis yra įgiję andragogo-praktiko kompetenciją, tačiau mokyklose nėra andragogo kvalifikaciją turinčių mokytojų. Švietimo organizatorių nuomone, dalintis praktine patirtimi yra svarbiau nei siekti andragogo kvalifikacijos aukštojoje mokykloje. Egzistuoja ne tik bendrojo ugdymo dalykų bet ir profesijos mokytojų trūkumo problema. Mokyklos taiko skirtingus mokinių konsultavimo būdus. Paprastai dominuoja vienas ar du konsultavimo būdai, populiariausias – mokytojų individuali pagalba pamokų metu. Nors konsultacijos ne pamokų metu laikomos geriausias būdas teikti individualią pagalbą, bet jos susijusios ne tik su mokinių mokymosi motyvacija (papildomi laiko ištekliai), bet ir su mokyklos galimybėmis skirti papildomų lėšų apmokėti mokytojams už darbą. Ne visiškai išnaudojamos ir galimybės konsultuoti mokinius informacinių technologijų pagalba. Nors 2007-2011 m. bendras specialiųjų pedagogų, psichologų ir socialinių pedagogų, dirbančių šalies suaugusiųjų mokyklose, skaičius augo, tačiau jų pasiskirstymas mokyklose netolygus, o psichologinės, socialinės ir specialiosios pagalbos prieinamumas savivaldybėse yra nevienodas. Daugiau nei pusėje suaugusiųjų mokyklų minėta pagalba yra neprieinama. 2007-2011 metais šių mokinių skaičius šalyje padidėjo 29 proc. ir 2011 m. sudarė 1,6 proc. visų mokinių, tačiau 16-oje savivaldybių nesimokė nei vienas specialiųjų poreikių mokinytis. Tai leidžia daryti prielaidą, kad specialistų (suaugusiųjų mokyklose mažiausiai dirba specialiųjų pedagogų) nebuvimas neleidžia nustatyti specialiųjų mokinių poreikius. Psichologinės pagalbos prieinamumas iš esmės užtikrintas Akmenės r., Radviliškio r. ir Šiaulių m. savivaldybės mokiniams, socialinės pagalbos - Joniškio r., Radviliškio r. ir Šiaulių r. savivaldybės mokiniams, specialiosios pagalbos prieinamumas – tik Joniškio r. savivaldybės mokiniams. Taigi Šiaulių apskrities savivaldybių suaugusiųjų klasių mokiniai, kurie mokosi gimnazijose ar kartu su jaunimo mokyklos mokiniais, turi daugiau galimybių gauti specialiojo pedagogo, psichologo ir socialinio pedagogo pagalbą. Dauguma respondentų teigiamai vertino mokykloje teikiamą psichologinę, socialinę bei specialiąją pagalbą. Tai, kad dauguma švietimo organizatorių psichologinę, specialiąją ir socialinę pagalbą

įvertino teigiamai, tik mažesnę dalis – kaip minimalią ar nepakankamą dėl specialistų trūkumo rodo, kad dauguma švietimo organizatorių minėtą pagalbą nelaiko būtina suaugusiems mokiniams.

3.7 Suaugusiųjų švietimo prieinamumo mokymosi sąlygų aspektu vertinimas

Švietimo įstatymo (2011) 40 straipsnyje nustatyta, kad mokymosi aplinka ir mokinių mokymosi krūvis turi atitikti higienos normas ir teisės aktų nustatytus mokinių saugos bei sveikatos reikalavimus bei laiduoti švietimo programų vykdymą. Švietimo aprūpinimo standartuose numatyta mokyklų materialinės aplinkos kūrimo principai, mokymo priemonių grupės bei paskirtis. Vidurinio ugdymo programų bendrosiose programose nustatyti reikalavimai bei rekomendacijos mokomųjų dalykų mokymosi aplinkai.

Šiame skyriuje švietimo prieinamumo būklė atskleidžiama pateikiant suaugusių mokinių ugdymo aplinkos duomenis, tai yra informaciją apie mokyklų pastatus ir jos aplinką bei mokyklų aprūpinimą ugdymui reikalingomis priemonėmis. Išanalizavus ŠVIS duomenis, atsisakyta dažnai tyrimuose naudojamų rodiklių, atskleidžiančių švietimo įstaigos bendro mokyklos ir klasės ploto, tenkančio vienam mokiniui, duomenų, nes neįmanoma atskirti ploto, naudojamo mokyklose įgyvendinti pradinio ir pagrindinio ugdymo programas. Iš žinybinės statistikos pasirinkta apžvelgti tą aplinką, kuri yra aktuali vidurinio ugdymo programai įgyvendinti. Iš 3.7.1 lentelėje pateiktų duomenų galima teigti, kad ne visos mokyklos turi tinkamas sąlygas gamtos mokslų ugdymui. Biologijos, chemijos ir fizikos laboratorijas turi tik dvi Šiaulių apskrities mokyklos (Radviliškio Lizdeikos gimnazija bei Šiaulių suaugusiųjų mokykla), chemijos ir fizikos – viena (Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazija); integruotų gamtos mokslų – dvi (Akmenės suaugusiųjų mokymo centras ir Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla). Kelmės suaugusiųjų mokymo centre ir Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centre nėra gamtos mokslų mokymo bazės. Vienas iš gamtos mokslų dalykų (chemija, fizika, biologija) yra privalomas suaugusiųjų vidurinio ugdymo programos dalykas, todėl jų įgyvendinimas turėtų būti organizuotas be jokių išimčių.

Bibliotekos yra visų savivaldybių mokyklose, tačiau skaityklos neįrengtos trijų savivaldybių mokyklose – Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje, Kelmės suaugusiųjų mokykloje ir Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centre. Sąlygos maitinimui (įrengtos valgyklos) nėra Akmenės suaugusiųjų mokymo centre, Kelmės suaugusiųjų mokymo centre, Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centre bei Šiaulių suaugusiųjų mokykloje.

Specializuotos mokyklos patalpos

	Integruotų gamtos mokslų laboratorijos	Biologijos laboratorijos	Chemijos laboratorijos	Fizikos laboratorijos	Biblioteka	Skaitykla	Valgykla
Akmenės suaugusiųjų mokymo centras	1				1	1	
Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla	1	1			1		1
Kelmės suaugusiųjų mokykla					1		
Radviliškio Lizdeikos gimnazija		1	1	1	1	2	1
Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras					1		
Šiaulių suaugusiųjų mokykla		1	1	1	1	1	
Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazija			1	1	1	1	1

Šaltinis: ŠVIS

Nors bendroji kūno kultūra arba sporto šaka yra laisvai pasirenkamas suaugusiųjų vidurinio ugdymo programos mokomasis dalykas, tačiau sportinio ugdymo sąlygų užtikrinimas rodytų, kad švietimo įstaigos tenkina įvairius mokinių poreikius. Sąlygos įgyvendinti bendrosios kūno kultūros programą yra Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje, Radviliškio Lizdeikos gimnazijoje, Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazijoje, minimalios – Akmenės suaugusiųjų mokymo centre, nes minėtose mokyklose yra sporto salės, stadionai, aikštynai (3.7.2 lentelė).

Mokyklos patalpos, skirtos sportiniam ugdymui

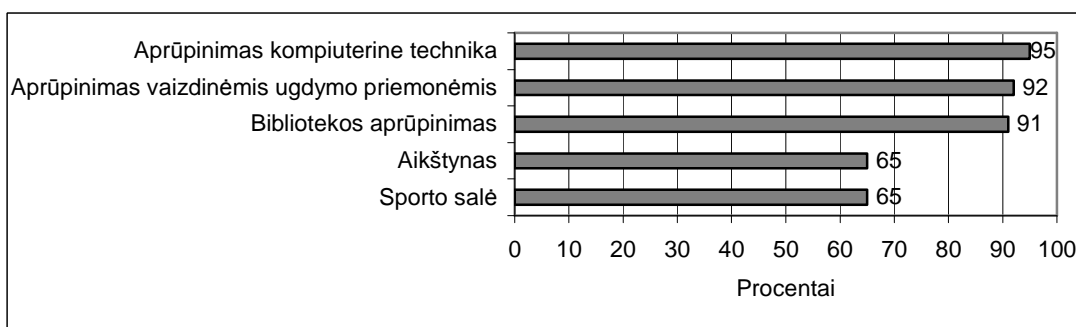
	Sporto salė	Aerobikos salė	Atletinės gimnastikos salė	Stadionas	Aikštynas	Aikštė
Akmenės suaugusiųjų mokymo centras					1	
Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla	1		1	1		
Kelmės suaugusiųjų mokykla						
Radviliškio Lizdeikos gimnazija	1	1	1	1	1	
Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras						1
Šiaulių suaugusiųjų mokykla						
Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazija	1		1	1	1	1

Šaltinis: ŠVIS

Tik 3 savivaldybių (Joniškio r., Radviliškio r. ir Šiaulių r.) švietimo organizatoriai materialines ugdymo sąlygas įvertino teigiamai, likusių savivaldybių – teigiamai iš dalies. Respondentų nurodyti trūkumai daugiausia buvo siejami su nepakankamomis kūno kultūros ir gamtos mokslų ugdymo sąlygomis (46 priedo 3.7.1 lentelė). Įvardinta ir prasta pastatų būklė, kapitalinio remonto būtinybė (Pakruojo r., Šiaulių m.). Mokyklos, neturėdamos savo sąlygų sportui, tariasi su artimiausiomis švietimo įstaigomis dėl galimybės ten organizuoti bendrąją kūno k. ar gamtos mokslų pamokas. Tai kelia nemažai organizacinių problemų, nes turi būti derinami tvarkaraščiai.

Kur kas palankiau buvo įvertintas mokyklų aprūpinimas mokymo priemonėmis – vadovėliais, žodynais, vaizdine medžiaga, televizoriais, multimedia projektoriais, kompiuteriais. 12-os savivaldybių švietimo organizatoriai aprūpinimą mokymo priemonėmis įvertino teigiamai, išskirtas gausus aprūpinimas kompiuteriais, vadovėliais. Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla nurodė, kad trūksta priemonių gamtos mokslų programų įgyvendinimui, Akmenės suaugusiųjų mokymo centras – nepakankamą profesinio mokymo praktinę bazę. Pastebėta, kad suaugusiųjų mokyklos neturi galimybių kartu su profesinėmis mokyklomis dalyvauti Europos Sąjungos projektuose ir pretenduoti pagerinti savo mokymo bazę. Švietimo organizatoriai vertino ir mokyklų galimybes ugdyti specialiųjų poreikių asmenis: aplinkos pritaikymą (pandusai, tualetai, kt.) bei priemones (techninės pagalbos priemonės, specialios mokymo priemonės). 3 savivaldybių (Joniškio r., Radviliškio r., Šiaulių m.) švietimo organizatoriai teigė, kad tokių sąlygų neturi. 4-ių mokyklų aplinka pritaikyta iš dalies, tačiau nei viena mokykla, išskyrus Šiaulių suaugusiųjų mokyklą, kuri turi sąlygas ugdyti klausos negalia turinčius mokinius, specialiųjų priemonių neturi. Specialiųjų poreikių mokiniams, turintiems judėjimo negalia, paprastai prieinama tik pirmojo aukšto aplinka, yra įrengti pandusai, tualetai, tačiau nėra liftų.

Iš materialinių ugdymo sąlygų, skirtų konkrečioms mokymo tikslams pasiekti, geriausiai Šiaulių apskrities savivaldybių mokyklų respondentų įvertintas aprūpinimas kompiuterine technika (95 proc. respondentų įvertino teigiamai), vaizdinėmis priemonėmis (92 proc.) bei bibliotekos aprūpinimas (bibliotekos patalpų įrengimas, knygų gausa ir įvairovė) – 91 proc. Prasčiausiai įvertintos galimybės sportuoti – tik 65 proc. respondentai sporto salę ir aikštyną įvertino teigiamai (3.7.1 pav.).

3.7.1 pav. Ugdymo sąlygų vertinimas (teigiamų vertinimų dalis)

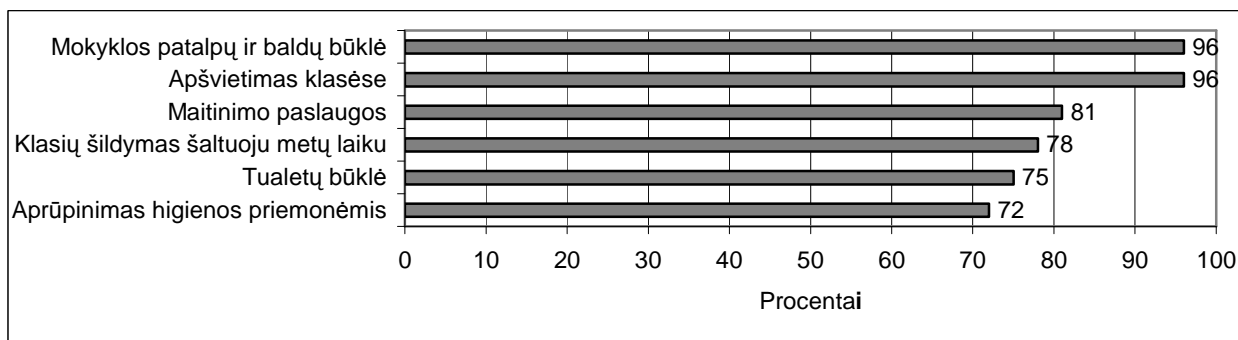
Kaip jau buvo minėta, respondentai itin gerai įvertino mokyklų aprūpinimą kompiuterine technika (47 priedo 3.7.1 lentelė). 4 mokyklose (Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazija, Radviliškio Lizdeikos gimnazija, Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras, Kelmės suaugusiųjų mokymo centras) šį aprūpinimą teigiamai įvertino visi respondentai, Akmenės suaugusiųjų mokymo centre – 97 proc., po 88 proc. – Šiaulių suaugusiųjų mokykloje ir Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje.

Penkiose mokyklose (Akmenės suaugusiųjų mokymo centre, Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazija, Radviliškio Lizdeikos gimnazija, Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras, Kelmės suaugusiųjų mokymo centras) aprūpinimą vaizdinėmis mokymo priemonėmis teigiamai įvertino visi respondentai, Šiaulių suaugusiųjų mokykloje – 78 proc., Jonišio jaunimo ir suaugusiųjų mokykloje – 86 proc. (48 priedo 3.7.2 lentelė).

Bibliotekos aprūpinimas tenkina 98 proc. Kelmės suaugusiųjų mokymo centro ir Akmenės suaugusiųjų mokymo centro respondentų poreikius (49 priedo 3.7.3 lentelė). Kitų mokyklų respondentų teigiami vertinimai pasiskirstė nuo 93 proc. Šiaulių suaugusiųjų mokykloje iki 73 proc. Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centre.

Nors dalis mokyklų sporto salių ir aikštynų neturi, tačiau respondentai įvertino mokyklų sudarytas sąlygas sportuoti kitose mokyklose (50 priedo 3.7.4 lentelė; 51 priedo 3.7.5 lentelė). Sporto salių teigiami vertinimai pasiskirstė nuo 26 proc. Šiaulių suaugusiųjų mokykloje iki 92 proc. Radviliškio Lizdeikos gimnazijoje, aikštynų – nuo 19 proc. Šiaulių suaugusiųjų mokykloje iki 90 proc. Kelmės suaugusiųjų mokykloje.

Iš 3.7.2 pav. pateiktų duomenų 96 proc. visų Šiaulių apskrities savivaldybių švietimo vartotojų palankiai įvertino mokyklų patalpas (suremontuotos patalpos, patogūs suolai, kėdės) bei apšvietimą klasėse (96 proc.). 81 proc. respondentų (tų mokyklų, kuriose yra įrengtos valgyklos) tenkina mokyklų valgyklų maitinimo paslaugas. Prasčiau vertintas klasių šildymas šaltuoju metų laiku (teigiamas vertino 78 proc. respondentų) bei tualetų būklė (75 proc.), aprūpinimas higienos priemonėmis (galimybė nusiplauti rankas muilu, popieriniai rankšluosčiai) – 72 proc.

3.7.2 pav. Mokyklos patalpų ir sąlygų vertinimas (teigiamų vertinimų dalis)

Visi penkių savivaldybių mokyklų respondentai teigiamai įvertino mokyklos patalpų ir baldų būklę, 92 proc. tiriamųjų teigiamai įvertino Šiaulių suaugusiųjų mokyklos ir Jonišio jaunimo ir suaugusiųjų mokyklos. Patalpų šildymą šaltuoju metų laiku geriausiai įvertino Kelmės suaugusiųjų mokyklos (100 proc.), Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazijos (100 proc.), Radviliškio Lizdeikos gimnazijos (96 proc.) ir Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centro (90 proc.) respondentai. Kitų respondentų teigiamas vertinimas pasiskirstė nuo 46 proc. Šiaulių suaugusiųjų mokyklos iki 78 proc. Jonišio jaunimo ir suaugusiųjų mokyklos bei Akmenės suaugusiųjų mokymo centro.

Mokyklų apsirūpinimą higienos priemonėmis bei tualetų būklę palankiausiai įvertino Radviliškio Lizdeikos gimnazijos, Kelmės suaugusiųjų mokymo centro, Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centro, prasčiausiai – Šiaulių suaugusiųjų mokyklos ir Jonišio jaunimo ir suaugusiųjų mokyklos mokiniai (52 priedo 3.7.6 lentelė; 53 priedo 3.7.7 lentelė). Tik trijose mokyklose yra įrengtos valgyklos, o maitinimo paslaugų teigiami vertinimai pasiskirstė nuo 78 proc. Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazijoje iki 84 proc. Radviliškio Lizdeikos gimnazijoje (54 priedo 3.7.8 lentelė).

Apibendrinant šiame skyriuje pateiktą medžiagą, galima teigti, kad ne visos Šiaulių apskrities mokyklos, įgyvendinančios SVUP, turi tinkamas sąlygas organizuoti mokomųjų dalykų ugdymą. ŠVIS duomenimis, švietimo organizatorių ir vartotojų teigimu, silpniausia yra gamtos mokslų ir sporto bazė, dalyje mokyklų jos apskritai nėra. Jei mokyklos neturi galimybių organizuoti tam tikrų mokomųjų dalykų programų, mokiniams yra užkertamas kelias pasirinkti jų poreikius ir galimybes atitinkantį tolimesnį studijų ar karjeros kelią ir riboja lygias galimybes visiems mokiniams gauti vienodas švietimo paslaugas. Švietimo organizatorių teigimu, dalis mokyklų, siekdamas išspręsti trūkstamos bazės problemas, tariasi su artimiausiomis švietimo įstaigomis dėl galimybės ten organizuoti pamokas, tačiau tai kelia organizacinių problemų. Mokyklų aprūpinimą mokymo priemonėmis (vadovėliais, vaizdine medžiaga, televizoriais, multimedia projektoriais, kompiuteriais) švietimo organizatoriai ir vartotojai įvertino teigiamai. Ypač gerai švietimo organizatoriai įvertino mokyklų aprūpinimą kompiuterine technika bei vaizdinėmis priemonėmis. Trūkumai sieti su gamtos mokslų programų įgyvendinimu bei nepakankama profesinio mokymo praktine baze. Išsakyta problema, kad suaugusiųjų mokyklos neturi galimybių kartu su profesinėmis mokyklomis dalyvauti Europos Sąjungos projektuose ir pretenduoti pagerinti savo mokymo bazę. Bibliotekos yra visų savivaldybių mokyklose (bibliotekos patalpų įrengimą, knygų gausą ir įvairovę teigiamai įvertino dauguma švietimo vartotojų), tačiau trijose savivaldybėse neįrengtos skaityklos. Specialiųjų poreikių mokiniams, turintiems judėjimo negalią, prieinama tik keturių mokyklų pirmojo aukšto aplinka (yra įrengti pandusai, tualetai, tačiau nėra liftu). Techninių pagalbos priemonių, skirtų įvairių specialiųjų poreikių turintiems mokiniams, mokyklos neturi, išskyrus Šiaulių suaugusiųjų mokyklą, kur gali būti ugdomi klausos negalią turintys mokiniai. Dviejų savivaldybių švietimo organizatoriai įvardino prastą mokyklos pastatų būklę bei kapitalinio remonto būtinybę. Didžioji dalis švietimo vartotojų palankiai įvertino mokyklų sudarytas sąlygas mokytis: suremontuotos patalpos, patogūs baldai, tinkamas apšvietimą klasėse. Prasčiau vertintas klasių šildymas šaltuoju metų laiku, tualetų būklė, apsirūpinimas higienos priemonėmis. Tik trijose mokyklose prieinamos maitinimo paslaugos.

IŠVADOS

Švietimo prieinamumas suprantamas kaip **daugialypė mokymosi galimybių bei sąlygų visuma, laiduojanti veiksmingą asmenybės mokymąsi ir asmeniškai bei visuomeniškai palankius rezultatus**. Tai sistema, sudaryta iš dalių, kurias galima analizuoti suformulavus rodiklius, atspindinčius pasirinktą reiškinių aspektą. Suaugusiųjų švietimo prieinamumas pasireiškia per subjektyviusius ir objektyviusius veiksnius, kurie analizuotini psichologiniu edukologiniu, socialiniu edukologiniu, teisiniu, teritoriniu, informaciniu ir kitais aspektais.

Dėl vis didėjančių migracijos mastų ir imigrantų integracijos problemų Europoje imigrantų mokymosi kokybei, sąlygoms bei suaugusiųjų švietimui skiriamas svarus dėmesys, tai atsispindi šalių švietimo rodiklių sistemose. Atskirais laikotarpiais švietimo būklė analizuojama pasirenkant tam laikotarpiui ir šaliai tuo metu aktualius aspektus. Kaip ir kitos Europos šalys, Lietuva naudoja įvairius švietimo būklę atspindinčius rodiklius, kurie skirstomi į tam tikras grupes ir apima švietimo kontekstą, indėlį, procesą, rezultatus ir padarinius. **Švietimo prieinamumo būklė nacionaliniu lygmeniu Lietuvoje analizuota pasirenkant įvairius aspektus, tačiau išsamios suaugusiųjų švietimo prieinamumo analizės neatlikta, yra tik fragmentiški statistinių duomenų pateikimo pavyzdžiai.**

Apibendrinus suaugusiųjų švietimą reglamentuojančią teisinę bazę, galima teigti, kad švietimo prieinamumas **teisiniu aspektu** yra pakankamas: teisės aktais yra įteisintas suaugusiųjų švietimo prieinamumo teikiamos galimybės ir teisinė bazė yra nuolat atnaujinama.

Išanalizavus suaugusiųjų švietimo prieinamumą **psichologiniu edukologiniu ir socialiniu edukologiniu aspektu**, galima teigti, kad dominuoja išsilavinimo ir profesiniai motyvai, skatinantys suaugusiuosius grįžti į švietimo sistemą ir mokytis, nes daugumos ateities perspektyvos siejamos su studijomis aukštojoje mokykloje ar sėkmingu įsidarbinimu. Suaugusiųjų asmenų poreikiai yra tenkinami, jei sudaroma galimybė mokymąsi suderinti su darbu; jei yra geri pedagoginiai mokinių ir mokytojų santykiai ir jei mokymo turinys yra aktualus, suprantamas ir pritaikytas patirtiniam suaugusiųjų mokymui.

Tyrimo duomenimis, dauguma švietimo organizatorių ir vartotojų **teritorinį švietimo prieinamumą** vertina teigiamai: yra švietimo įstaigos, organizuojančios SVUP; švietimo įstaigos siekia patenkinti įvairius mokinių poreikius, siūlydamos mokytis įvairiais mokymosi būdais. Švietimo organizatorių nuomone, teritorinį švietimo prieinamumą padidintų mokinių važiavimo išlaidų kompensavimas, mokinių pavėžėjimo organizavimas, suaugusiųjų klasių atidarymas kaimo mokyklose. Šalies mastu išryškėjo šios problemos: dalyje savivaldybių (2011 m. – 11 savivaldybių) nėra suaugusiųjų mokyklų; mokyklų išsidėstymas palankesnis miestuose gyvenantiems mokiniams; tik trečdalis mokinių mokosi pagal akredituotas SVUP; mokykloms, kuriose mažėja mokinių

skaičius ir nėra dviejų 11 klasių, išskyla grėsmė iki 2015 m. būti likviduotoms, kaip neakreditavusioms SVUP.

Suaugusiųjų **švietimo prieinamumas informaciniu aspektu** daugumos švietimo organizatorių buvo vertinamas teigiamai, o mažesnės dalies – kaip turintis trūkumą, siejamų su informacijos neišsamumu ir per menku informavimo formų panaudojimu. Švietimo vartotojai švietimo prieinamumą informaciniu aspektu vertino daugiau teigiamai nei neigiamai. Švietimo vartotojų vertinimu, mažiau prieinama yra informacija apie mokytojus, jų kvalifikaciją ir planuojamus renginius, o mokyklų interneto svetainių trūkumas – neaktuali ir laiku neatnaujinama informacija. Šie trūkumai ir menkas švietimo vartotojų informacijos paieškų aktyvumas leidžia daryti išvadą, kad mokyklų teikiama informacija turi būti tobulinama tiek formos, tiek turinio prasme.

Didžioji dalis švietimo organizatorių ir švietimo vartotojų suaugusiųjų **švietimo prieinamumą mokymosi būdų bei formų pasirinkimo aspektu** vertino teigiamai dėl galimybės pasirinkti vieną iš kelių mokymosi organizavimo būdų, mažesnė dalis švietimo organizatorių mokymosi būdų pasirinkimo galimybes vertino iš dalies teigiamai dėl nepakankamai plataus mokymosi būdų ir formų pasirinkimo spektro bei neįgyvendinamo nuotolinio mokymosi būdo.

Nors dauguma švietimo organizatorių ir švietimo vartotojų suaugusiųjų **švietimo prieinamumą dalykų programų pasirinkimo aspektu** vertino teigiamai, o mokyklų siūlomą gana siaurą dalykų pasirinkimo pasiūlą mokiniams švietimo organizatoriai argumentavo minimaliais suaugusių asmenų poreikiais bei nepakankamu finansavimu, iš švietimo vartotojų apklausos ir duomenų bazėse pateiktos informacijos išryškėjo šios probleminės švietimo sritys:

- Dalis mokyklų neturi galimybių įgyvendinti mokomųjų dalykų programų (gamtos mokslų, užsienio kalbų, kūno kultūros) arba šios galimybės yra minimalios dėl skurdžios mokymo bazės, mokytojų specialistų ir lėšų trūkumo. Tai užkerta kelią daliai mokinių gerai pasiruošti egzaminams ir siekti suplanuotų ateities perspektyvų.
- Neturėdami galimybių pasirinkti pageidaujamų mokomųjų dalykų, dalis mokinių mokosi savarankiškai arba mišrioje grupės (dėl to praranda kokybiško ugdymo galimybę) arba turi pasirinkti kitus mokomuosius dalykus.
- Mokyklose nėra skiriama pakankamai dėmesio vienam iš svarbiausių ugdymo planavimo komponentui – mokinių individualių ugdymo planų sudarymui ir mokinių konsultavimui, neatliekama išsami mokinių mokymosi poreikių ir pagrindinio ugdymo pasiekimų analizė.
- Vis daugiau suaugusiųjų, siekiančių vidurinio išsilavinimo, orientuojasi į minimalius dalykų programų rinkinius: vis daugiau mokinių mokosi tik vienos užsienio kalbos; vis daugiau yra pasirenkama mokytis tik anglų kalbos, nesirenkant kitų Europos Sąjungos kalbų (vokiečių k., prancūzų k.); pasinaudojama galimybe nesirinkti kūno k. pamokų; atsisakoma mokytis pasirenkamųjų dalykų; pasirenkamas minimalus dalykų ir pamokų skaičius.

- Mokinių pasirinkti mokomųjų dalykų rinkiniai yra pakankamai vienodi ir neatspindi šiuolaikinio vidurinio ugdymo programos esmės – individualizavimo ir diferencijavimo galimybių įgyvendinimo.

Švietimo organizatoriai suaugusiųjų **švietimo prieinamumą psichologinės, specialiosios, socialinės pagalbos teikimo aspektu** vertino kaip nepakankamą dėl neįsteigtų minėtą pagalbą teikiančių specialistų etatų. Nors bendras specialiųjų pedagogų, psichologų ir socialinių pedagogų, dirbančių šalies suaugusiųjų mokyklose, skaičius per penkerius metus augo, o specialiųjų poreikių mokinių skaičius padidėjo trečdaliu, tačiau daugiau nei pusėje suaugusiųjų mokyklų minėta pagalba yra neprieinama.

Dauguma švietimo organizatorių suaugusiųjų **švietimo prieinamumą pedagogų kvalifikacijos aspektu** vertino iš esmės teigiamai: mokytojų kvalifikacija atitinka teisės aktų reikalavimus ir kasmet tobulėja; nors mokyklose nėra andragogo kvalifikaciją turinčių mokytojų, tačiau dauguma yra dalyvavę andragogų kursuose, dalis yra įgiję andragogo-praktiko kompetenciją. Tačiau iš duomenų bazėse pateiktos informacijos galima teigti, kad tik tie suaugusiųjų klasių mokiniai, kurie mokosi jaunimui skirtose gimnazijose ar kartu su jaunimo mokyklos mokiniais, turi daugiau galimybių gauti aukštesnės kvalifikacinės kategorijos mokytojų teikiamas ugdymo paslaugas, o gerus pedagoginius mokinių ir mokytojų santykius, kaip didžiausią mokyklos privalumą, išskyrė tik 42 proc. švietimo vartotojų.

Suaugusiųjų **švietimo prieinamumą materialinių ugdymo sąlygų aspektu** ir švietimo organizatoriai, ir švietimo vartotojai vertino teigiamai dėl pakankamo mokyklų aprūpinimo mokymo priemonėmis (ypač – kompiuterine technika). Nepalankiai švietimo organizatorių buvo įvertintos sąlygos ugdyti specialiųjų poreikių mokinius: judėjimo negalią turintiems mokiniams prieinama tik dalies mokyklų pirmojo aukšto aplinka, nėra tinkamų techninių pagalbos priemonių, skirtų įvairių specialiųjų poreikių turinčių mokinių ugdymui. Dalis mokyklų neturi tinkamų sąlygų organizuoti mokomųjų dalykų mokymą ar vidurinio ugdymo programą kartu su profesinio mokymo moduliais. Silpniausia yra gamtos mokslų ir sporto bazė, dalyje mokyklų jos apskritai nėra. Ne visose mokyklose įrengtos skaityklos. Švietimo vartotojų nepalankiai vertintas klasių šildymas šaltuoju metų laiku, tualetų būklė, aprūpinimas higienos priemonėmis.

Įvertinus visus tyrimo rezultatus, galima patvirtinti darbo pradžioje suformuluotą mokslinio tyrimo hipotezę – teisės aktais įteisintas kur kas platesnis suaugusiųjų, siekiančių vidurinio išsilavinimo, švietimo prieinamumo paslaugų spektras nei švietimo organizatorių yra siūlomas ir įgyvendinamas, o tai siaurina asmeninius ir visuomeninius poreikius tenkinančių mokymosi paslaugų prieinamumo galimybes.

REKOMENDACIJOS

LR ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJAI

Svarstyti galimybę pakeisti Vidurinio ugdymo programos akreditavimo tvarkoje nustatytą privalomai vykdomą kriterijų (dvi 11 klasės), o siekiant užtikrinti aukštą ugdymo kokybę, skirti suaugusiųjų klasėms didesnę sutartinių mokinių apskaičiavimo koeficientą.

Siekiant suartinti bendrąjį ir profesinį mokymą, suteikti galimybę suaugusiųjų mokykloms, įgyvendinančioms profesinio mokymo modulius kartu su vidurinio ugdymo programa, dalyvauti Europos Sąjungos projektuose kartu su profesinėmis mokyklomis.

SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJOMS

Siekiant įveikti suaugusiųjų švietimo prieinamumo skirtumus būtina aktyvesnė regioninė suaugusiųjų švietimo politika ir sprendimai, kurie padėtų išspręsti problemines suaugusiųjų švietimo sritis: suaugusių asmenų pavėžėjimą; psichologinės, specialiosios ir socialinės pagalbos teikimą; mokymo bazės, reikalingos įgyvendinti vidurinio ugdymo programą, gerinimą; prieinamų mokymosi sąlygų sudarymą fizinei negaliai turintiems mokiniams, siekiantiems vidurinio išsilavinimo.

Vykdyti LR Transporto lengvatų įstatyme nustatytą reikalavimą savivaldybės nustatyta tvarka kompensuoti visas važiavimo išlaidas kaimuose ir miesteliuose gyvenantiems švietimo įstaigų mokiniams, važiuojantiems iki 40 km ir atgal mokinio pažymėjime nurodytu maršrutu vietinio (priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais ar kita susisiekimo priemone.

Vykdyti suaugusiųjų švietimo stebėseną (nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu), kuri leistų laiku identifikuoti problemines švietimo sritis, ir teikti pagalbą, užtikrinančią asmenims lygias švietimo paslaugų galimybes.

MOKYKLOMS

Daugiau dėmesio skiriant visuomenės informavimo apie mokyklas ir jų veiklą aktualumui, naujumui, išsamumui ir patrauklumui, siekti ne tik informacijos sklaidos, bet ir potencialių švietimo vartotojų aktyvesnio grįžimo į švietimo sistemą.

Įgyvendinant suaugusiųjų vidurinio ugdymo programą, plėtoti ugdymo individualizavimo ir diferencijavimo galimybes, dalykų programų pasiūlą formuoti laikantis reikalavimų, nustatytų teisės aktuose, ypatingą dėmesį skirti gamtos mokslų, užsienio kalbų mokymui, sąlygų kūno kultūrai ir sportui sudarymui ir mokinių konsultavimui įvairiomis formomis.

Užtikrinti, kad mokinių individualus ugdymo planas būtų suformuotas tik atlikus išsamią individualių mokymosi poreikių ir mokymosi pasiekimų analizę; mokinius skatinti rinktis ne trumpalaikiais tikslais motyvuotą mokymo turinį, o tokį, kuris būtų orientuotas į kompetencijų, būtinų šiuolaikinės visuomenės gyvenime, įgijimą ir asmeninių saviraiškos poreikių tenkinimą.

Siekiant padidinti suaugusiųjų švietimo prieinamumą ar kompensuoti jo trūkumą, aktyviau ieškoti galimybių įgyvendinti įvairius mokymo organizavimo būdus ir ypač – nuotolinį.

LITERATŪRA

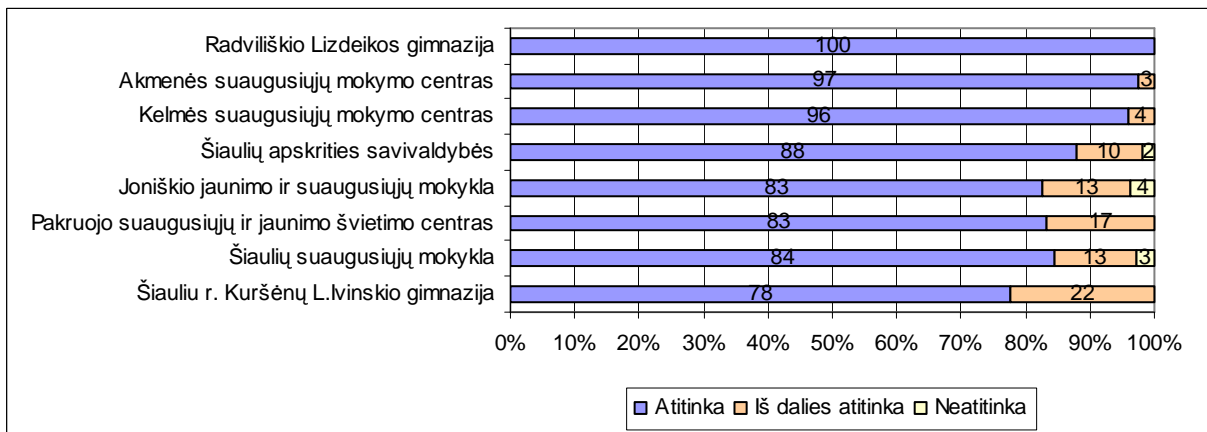
1. Ališauskas, R. (2009). Lietuvos švietimas: sėkmės įrodymų paieškos. *Pedagogika*. Nr. 95
2. Ališauskienė, R., Ušeckienė, L. (2007). Tęstinio suaugusiųjų mokymosi galimybės. *Santalka. Edukologija*, T. 15, Nr. 2
3. Anužienė, B. (2006). 50 suaugusiųjų švietimo klausimų. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidyba.
4. Barkauskaitė, M. (2006). *Suaugusiųjų pedagogikos gairės*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas
5. Balevičienė, S., Trečiokienė, E. (2002). *Suaugusiųjų bendrojo lavinimo mokyklų (suaugusiųjų mokymo centrų) būklė Lietuvoje*. *Pedagogika*. 63 ISSN 1392-0340
6. Beresnevičienė, D. (1995). *Nuolatinis mokymasis Lietuvoje*. Vilnius: Pedagogikos institutas
7. Beresnevičienė, D. (2002). *Comparative andragogy*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas
8. *Bendrojo lavinimo mokyklos vidaus audito metodika*. (2002). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
9. Boeren, E., Nicaise I., Baert, H. (2010). Theoretical models of participation in adult education: the need for an integrated model. *International Journal of Lifelong Education*, Nr 1.
10. Cross K.P. (1982). *Adults as Learners*. San Francisko: Jossey-Bass Publisher.
11. *Dabartinis lietuvių kalbos žodynas* (2000). Vyr. red. S. Keinys. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas
12. Degėsys, L. (2009). *Suaugusiųjų mokymo specifika ir suaugusiųjų švietimo plėtros problemos. Mokymosi visą gyvenimą strategija. Požiūrių įvairovė*. UAB „Efrata“
13. Downes, P., Maunsell, C., McLoughlin, V., Taljūnaitė, M. (2006). Lifelong learning in Ireland and Lithuania: some examples of Irish policy and practice for Lithuania to consider? *Filosofija. Sociologija. Lietuvos mokslų akademija*
14. Dovydienė, J., Zapolskienė A. *Suaugusiųjų mokymąsi motyvuojantys veiksniai*. [žiūrėta 2012-04-02]. Prieiga per internetą: http://www.elibrary.lt/resursai/Konferencijos/VLVK_051028/1%20sekcija/I02_Dovydiene_Zapolskiene.pdf
15. Girdzijauskienė, S. (2006). *Kokybinis interviu. Metodiniai nurodymai*. Vilnius: VU specialiosios psichologijos laboratorija.
16. Griškėnaitė, E., Paičienė, K., Stankevičius, N. (2007) *Suaugusiojo besimokančiojo poreikiai ir mokymosi motyvai*. [žiūrėta 2011-10-05]. Prieiga per internetą: http://biblioteca.universia.net/html_bura/ficha/params/title/suaugusiojo-besimokan%C4%8Diojo-poreikiai-ir-mokymosi-motyvai/id/49805094.html
17. Hudson, D. (2009). *Good Teachers, Good Schools – How to Create a Successful School*. Routledge. ISBN 97804 1547 1329
18. Jovaiša, L. (1994). *Edukologijos pradmenys*. Vilniaus universitetinė leidykla.
19. Jovaiša, L. (2007). *Enciklopedinis edukologijos žodynas*. Vilnius: Gimtasis žodis.
20. Jovaiša, L. (2001). *Ugdymo mokslas ir praktika*. Vilnius
21. Jucevičienė, P. (1996). *Organizacijos elgsena*. Kaunas: Technologija
22. Juozaitienė, R., Juozaitis, A. M., Lukošūnienė, V. (2008). *Andragogų klausimai. Praktiniai suaugusiųjų mokymo aspektai*. Vilnius: Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija.
23. Kardelis K. (2002). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. 2-asis pataisytas ir papildytas leidimas*. Kaunas
24. Laurinavičiūtė, J. (2001). *Suaugusiųjų mokymosi samprata*. *Pedagogika*. 55 ISSN 1392-0340
25. Laužackas, R., Tūtlys, V., Kučingytė, I., Rakutis, R. (2003). *Suaugusiųjų mokymosi prieinamumo modeliai: subjektyvieji ir objektyvieji veiksniai. Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos*. Nr. 6. Kaunas, VDU

26. Laužackas, R. (2005) Profesinio rengimo terminų aiškinamasis žodynas. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla
27. Linkaitytė, G. M., Žilinskaitė, L. (2008). Suaugusiųjų švietimo vystymosi vadybos prielaidos ir perspektyvos Lietuvoje. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
28. Linkaitytė, G., Jakubauskaitė, V., Montrimaitė, L. (2005) Pedagoginės praktikos pokyčiai mokymosi visą gyvenimą kontekste. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
29. Lietuvos Respublikos 2011 m. kovo 17d. švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XI-1281 (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2853, 2011, Nr. 38-1804)
30. Lietuvos Respublikos 1995 m. liepos 3 d. įstatymas Nr. I-983 „Dėl Jungtinių tautų vaiko teisių konvencijos ratifikavimo“ (Žin., 1995, Nr. 60-1501)
31. Lietuvos Respublikos 1994 m. liepos 19 d. Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymas Nr. I-558 (Žin., 1994, Nr.60-1183; 2010, Nr. 41-1934)
32. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. sausio 24 d. nutarimas Nr. 82 dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatų įgyvendinimo programos (Žin., 2005, Nr. 12-391) (aktuali redakcija – 2010-01-22)
33. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. spalio 15 d. įsakymas Nr. ISAK-2795/A1-347 dėl Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategijos patvirtinimo (Žin., 2008, Nr. 122-4647)
34. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. birželio 30 d. įsakymas Nr. ISAK-1387 „Dėl vidurinio ugdymo programos aprašo patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 21 d. įsakymo Nr. V-1392 redakcija) (Žin., 2006, Nr. 76-2930; 2011, Nr. 97-4599)
35. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. vasario 21 d. įsakymas Nr. V-269 „Dėl vidurinio ugdymo programų patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. 26-1283)
36. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. birželio 7 d. įsakymas Nr. V-1016 „Dėl 2011-2013 metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo“
37. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. vasario 5 d. įsakymas Nr. ISAK-171 „Dėl ugdymo programų akreditacijos kriterijų ir jos vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (LR švietimo ir mokslo ministro 2010 m. rugsėjo 9 d. įsakymu Nr. V-1513 redakcija)
38. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 20 d. įsakymas Nr. ISAK-661 „Dėl išsilavinimo prilyginimo“ (Žin., 2005, Nr. 53-1806)
39. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. rugpjūčio 31 d. įsakymas Nr. ISAK-1756 „Dėl modulinio mokymosi tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. 95-3859)
40. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. rugpjūčio 31 d. įsakymas Nr. ISAK-1757 „Dėl neakivaizdinio mokymosi tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. 95-3859)
41. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. rugpjūčio 31 d. įsakymas Nr. ISAK-1759 „Dėl savarankiško mokymosi tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. 95-3860),
42. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2004 m. spalio 6 d. įsakymas Nr. ISAK-1554 „Dėl mokyklų tinklo pertvarkos metodinių rekomendacijų“
43. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. 768 „Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“
44. Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 4 d. nutarimas Nr. IX-1700 „Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatų“

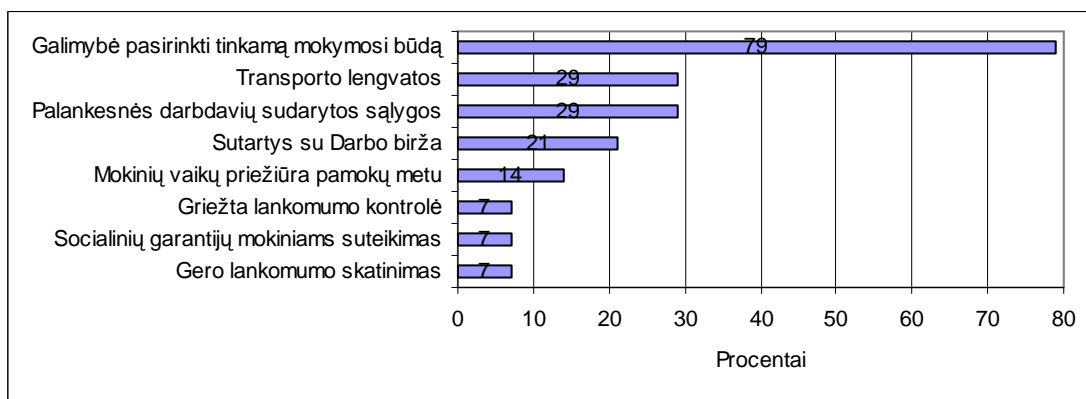
45. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2008 m. kovo 15 d. įsakymas Nr. ISAK-716 „Dėl bendrojo lavinimo technologijų dalykų ir profesinio mokymo programos modulių užskaitymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 34-1234)
46. Lietuvos suaugusiųjų švietimo koncepcija. (1993) www.smm.lt/teisinė bazė
47. Lietuvos švietimas. (2000). Vilnius: Pedagogų profesinės raidos centras.
48. Lietuvos švietimas. (2001). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
49. Lietuvos švietimas. (2002). . Vilnius: Švietimo plėtotės centras.
50. Lietuvos švietimas savivaldybėse. (2003). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
51. Lietuvos švietimas. (2004). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
52. Lietuva. Švietimas regionuose. (2005). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
53. Lietuva. Švietimas regionuose. Mokytojai. (2006). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
54. Lietuva. Švietimas regionuose. Mokiniai. (2007). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
55. Lietuva. Ugdymo aplinka. (2008). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
56. Lietuva. Švietimas regionuose. Švietimo valdymas. (2009). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
57. Lietuvos švietimas. Tik faktai. (2010). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
58. Lietuva. Švietimas regionuose. Švietimo prieinamumas. (2011)
59. Marzano, R.J. (2003). What works in Schools – Translating Research into Actions. ASCD.
60. Merkys, G., Telešienė, A., Balžekienė, A., Laplelienė, A., Pauliukaitė, Ž. (2006). Mokymosi prieinamumas Vilniaus rajono gyventojams. Kaunas
61. Mokymosi visą gyvenimą memorandumas. (2001). Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija. Vilnius: UAB „Logotipas“
62. Ruškus, J., Mažeikienė, N., Balčiūnas, S. (2003). Nuolatinis mokymasis kaip moterų profesinio konkurencingumo veiksnys. Pedagogika: mokslo darbai
63. Rutkienė, A., Trepulė E. (2009). Nuotolinis suaugusiųjų mokymas(is) mokymosi visą gyvenimą kontekste. [žiūrėta 2011-11-05]. Prieiga per internetą: http://www.leidykla.eu/fileadmin/Acta_Paedagogica_Vilnensia/23/29-42.pdf
64. Psichologijos žodynas (1993). Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla
65. Sapia – Drewniak, E. (2005) The environmental conditionings behind education of adults on the threshold of the 21st century. [žiūrėta 2011-10-05]. Prieiga per internetą: <http://www.biblioteka.vpu.lt/pedagogika/PDF/2005/79/sapia-drewniak.pdf>
66. Samsonienė, L. (2006). Mokytojų požiūriai į neigaliųjų integruotą ugdymą. Filosofija. Sociologija. Nr. 4. Lietuvos mokslų akademijos leidykla.
67. Suaugusiųjų švietimas Europoje: tendencijos ir problematika. (2006). Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerija
68. Šutinytė, R. (2006). Suaugusiųjų tęstinio mokymosi situacija: dabartis ir perspektyvos. Filosofija. Sociologija. Nr. 4. Lietuvos mokslų akademijos leidykla.
69. Švietimo būklės tyrimų apžvalga Valstybinės švietimo strategijos 2013-2012 metams ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos rekomendacijų Lietuvai aspektu. Vilnius: SMM, 2008
70. Trečiokienė, E. Kuprys, P. (1998). Demokratinis suaugusiųjų švietimas Lietuvoje. Vilnius.
71. The great schools revolution. (2011) The Economist. [žiūrėta 2012-01-17]. Prieiga per internetą: <http://www.economist.com/node/21529014>
72. Ušeckienė, L. (2005). Suaugusiųjų pasitenkinimo savo darbu ir tęstinio mokymosi sąsajos.

73. Ušeckienė, L. XX a. (2003). Pedagogikos kryptys ir švietimo sistemos. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla.
74. Žalimienė L., Lazutka R., Skučienė D., Aidukaitė J., Kazakevičiūtė J., Navickė J., Ivaškaitė- Tamošiūnė V. (2011). Socialinis teisingumas švietime: teorinė samprata ir praktinis vertinimas. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
75. Želvys R. (2003). Švietimo organizacijų vadyba. Vilniaus universiteto leidykla
76. Žilinskaitė, L. (2009) Andragogo profesijos įteisinimo sisteminės prielaidos. Mokymosi visą gyvenimą strategija. Požiūrių įvairovė. UAB „Efrata“.
77. Žvirdauskas, D. (2008). Aukštojo mokslo prieinamumo pokyčių įvertinimas. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas
78. Žydžiūnaitė, V. (2006). Taikomųjų tyrimų metodologijos charakteristikos. Vilnius

PRIEDAI

3.2.1 pav. Respondentų vertinimas, ar mokymo organizavimas atitinka jų lūkesčius (proc.)

3.2.2 pav. Švietimo organizatorių pasiūlyti pamokų lankomumo problemų sprendimo būdai

Švietimo rezultatai ir jų vertinimas

Klausimai	Respondentų atsakymai	
	Mokyklų direktoriai	Švietimo skyriaus specialistai
Ar Jūsų mokykloje aktuali mokymosi nutraukimo problema?*	Taip, aktuali (Akmenės r., Joniškio r., Kelmės r., Pakruojo r., Radviliškio r., Šiaulių m., Šiaulių r.)	-----
Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad suaugę mokiniai nutraukia mokymąsi?	Mokymosi motyvacijos stoka (Akmenės r., Joniškio r., Pakruojo r., Radviliškio r., Šiaulių r.) Socialiniai veiksniai (Akmenės r., Radviliškio r.) Bendravimo problemos (Akmenės r.) Emigracija (Akmenės r., Pakruojo r., Radviliškio r., Šiaulių r.) Darbas užsienyje (Akmenės r. Joniškio r., Kelmės r., Šiaulių m., Šiaulių r.) Negeba planuoti laiko ir nesuderina darbo ir mokymosi (Joniškio r., Kelmės r., Pakruojo r., Šiaulių m.) Šeimyninės aplinkybės (Kelmės r., Pakruojo r., Radviliškio r., Šiaulių m., Šiaulių r.)	Mokymosi motyvacijos stoka (Joniškio r., Radviliškio r., Pakruojo r., Šiaulių r., Šiaulių m.) Sunki materialinė padėtis (Šiaulių m.) Emigracija (Akmenės r.) Darbas užsienyje (ar kitame mieste/rajone) (Joniškio r., Kelmės r., Pakruojo r., Šiaulių r.) Negeba planuoti laiko ir nesuderina darbo ir mokymosi (Akmenės r., Kelmės r., Pakruojo r., Šiaulių m.) Šeimyninės aplinkybės (Joniškio r. Kelmės r., Radviliškio r. Šiaulių r.) Negebėjimas mokytis savarankiškai (Joniškio

	Sveikatos problemos (Šiaulių m.)	r.) Mokykla neorganizuoja mokymo būdo, kuris atitiktų suaugusio asmens poreikius (Joniškio r.) Sveikatos problemos (Pakruojo r.)
Kaip vertinate Jūsų mokyklos mokinių brandos egzaminų rezultatus?	Rezultatai geresni už šalies suaugusių asmenų vidurkį (Joniškio r.) MBE rezultatai geri, VBE pasirenkami retai, jų rezultatai įvairūs (Kelmės r.) Rezultatai vertinami patenkinamai (Akmenės r.) Problema – neatvykimas laikyti egzaminus (Akmenės r.) BE rezultatai vertinami gerai (Pakruojo r., Šiaulių m., Šiaulių r.) Dažniau yra laikomi MBE. Rezultatai – žemiau vidutinių (Radviliškio r.)	Vidutiniški rezultatai (ypač tų, kurie mokosi po didelės pertraukos) (Akmenės r.) Egzaminus išlaiko visi (Šiaulių r.) Rezultatai panašūs kaip ir kitų bendrojo ugdymo mokyklų mokinių (Pakruojo r.) Patenkinami rezultatai, daugelis renkasi MBE (Radviliškio r.) Teigiamai. Rezultatai artimi šalies vidurkiui (Joniškio r.) MBE rezultatai geri, VBE pasirenkami retai, bet dažniausiai išlaikomi (Kelmės r.) Rezultatai patenkinami (Šiaulių m.)
Kokios, Jūsų nuomone, priežastys lemia, kad dalis mokinių lieka kartoti kurso programos?	Mokymosi motyvacijos stoka (Akmenės r., Joniškio r., Šiaulių m., Šiaulių r.) Per sunku mokytis (labai maža dalis mokinių) (Šiaulių m.) Socialiniai veiksniai (Akmenės r.) Šeimyninės aplinkybės (Akmenės r., Šiaulių m.) Darbas užsienyje (Joniškio r., Šiaulių m., Šiaulių r.) Negeba planuoti laiko ir nesuderina darbo ir mokymosi (Joniškio r., Šiaulių m.) Lankomumo problemos (Pakruojo r.) Sveikatos sutrikimai (Šiaulių m.) Tai reta situacija (kartais patys pageidauja), dažniau už nelankymą ir nepažangumą mokiniai šalinami iš mokyklos (Kelmės r.) Mokiniai turi galimybę mokytis ne vienerius metus, dažnai tuo yra piktnaudžiaujama (Radviliškio r.)	Mokymosi motyvacijos stoka (Joniškio r., Radviliškio r., Pakruojo r., Šiaulių r.) Šeimyninės aplinkybės (Joniškio r., Šiaulių r.) Negeba planuoti laiko ir nesuderina darbo ir mokymosi (Šiaulių m.) Lankomumo problemos (Akmenės r., Pakruojo r., Šiaulių r.) Negebėjimas mokytis savarankiškai (Joniškio r.) Gebėjimų mokytis stoka (Šiaulių m.) Neįvertinimas savo galimybių (Joniškio r.) Nelankantys ir nepažangūs mokiniai paprastai pašalinami iš mokyklos, nėra praktikos juos palikti kartoti programos. Pasitaiko, kad jie grįžta vėl mokytis (Kelmės r.)
Ar pamokų nelankymas yra dažnas reiškinys Jūsų mokykloje? *	Taip, tai dažnas reiškinys (6 (Joniškio r., Kelmės r., Pakruojo r., Radviliškio r., Šiaulių m., Šiaulių r.) iš 7) Suaugusieji turi daugiau motyvacijos mokytis nei jaunesni asmenys (Akmenės r.)	-----
Kokie, Jūsų manymu, būdai, sumažintų suaugusių asmenų pamokų nelankymą?*	Galimybė rinktis tinkamas mokymosi formas (Akmenės r., Joniškio r., Kelmės r.) Individualus mokytojo ir mokinio darbas (nelankymo priežasčių išsiaiškinimas ir sąlygų koregavimas) (Šiaulių m.) Gero lankomumo skatinimas (prizai, geriausiai lankančios klasės rinkimai, padėkos darbdaviams už sudarytas sąlygas mokytis, kt.) (Šiaulių m.) Darbdavių palankiau sudarytos sąlygos mokytis (Joniškio r., Pakruojo r.) Sutartis su Darbo birža (Pakruojo r., Šiaulių r.) Seniūnijų darbuotojų skatinimas (Šiaulių r.) Socialinių garantijų besimokantiems suaugusiems asmenims suteikimas (Šiaulių r.) Transporto lengvatos (Joniškio r., Kelmės r.) Lanksti lankomumo sistema (Akmenės r.) Mokinių vaikų priežiūra pamokų metu (mini darželiai) (Kelmės r.) Griežta lankomumo kontrolė (Radviliškio r.)	Galimybė rinktis tinkamas mokymosi formas, pamokų laiką (Joniškio r., Šiaulių r., Šiaulių m.) Negebėjimas mokytis savarankiškai (Joniškio r.) Darbdavių palankiau sudarytos sąlygos mokytis (Akmenės r., Pakruojo r.) Sutartis su Darbo birža (Pakruojo r.) Lanksti lankomumo ir atsiskaitymų sistema (Šiaulių m.) Nemokamas pavėžėjimas (Joniškio r., Kelmės r.) Mokinių vaikų priežiūra pamokų metu (mini darželiai) (Kelmės r.)

* - klausimas mokyklos direktoriui; ** - klausimas švietimo skyriaus specialistui; jei klausimas nepažymėtas jokių ženklų, tai reiškia, kad jis buvo užduotas ir mokyklos direktoriui, ir švietimo skyriaus specialistui

4 priedas

3.3.1 lentelė

18-24 m. jaunimo, kuris neturi vidurinio išsilavinimo ir nesimoko, dalis Lietuvoje

	2007	2008	2009	2010	2011
Vyrai ir moterys					
Miestas ir kaimas	7,4	7,4	8,7	8,1	7,9
Miestas	5,0	5,8	5,3	3,7	4,7
Kaimas	12,0	10,5	14,8	15,7	13,4
Vyrai					
Miestas ir kaimas	9,6	10,0	11,5	9,9	10,6
Miestas	7,4	7,8	7,0	4,9	6,6
Kaimas	13,4	13,8	19,5	18,2	17,2
Moterys					
Miestas ir kaimas	5,1	4,7	5,7	6,2	5,0
Miestas	2,5	3,7	3,6	2,6	2,6
Kaimas	10,5	6,8	9,8	12,9	9,1

Šaltinis: STD

5 priedas

3.3.2 lentelė

Švietimo įstaigų, vykdančių bendrąsias ugdymo programas, skaičius 2007-2011 metais

	2007	2008	2009	2010	2011	Pokytis (vnt.) per 2007-2011 m.
Alytaus apskritis	3	3	3	3	3	
Kauno apskritis	9	9	9	9	9	
Klaipėdos apskritis	8	8	8	7	6	-2
Marijampolės apskritis	4	5	5	6	5	1
Panevėžio apskritis	5	5	6	6	6	1
Šiaulių apskritis	9	10	9	8	8	-1
Tauragės apskritis	5	5	6	7	7	2
Telšių apskritis	3	3	3	3	3	
Utenos apskritis	5	5	5	5	5	
Vilniaus apskritis	18	18	18	15	15	-3
Iš viso šalyje	69	71	72	69	67	-2

Šaltinis: ŠVIS

6 priedas

3.3.3 lentelė

Suaugusiųjų mokinių, besimokančių pagal bendrąsias programas, skaičius 2007-2011 metais

	2007	2008	2009	2010	2011	Pokytis (vnt.) per 2007-2011 m.
Alytaus apskritis	510	450	490	623	599	89
Kauno apskritis	3807	4117	3980	3136	2636	-1171
Klaipėdos apskritis	1969	2079	1908	1548	1039	-930
Marijampolės apskritis	970	945	1013	936	932	-38
Panevėžio apskritis	1149	1150	1256	1012	1043	-106
Šiaulių apskritis	1184	1175	1155	1099	958	-226
Tauragės apskritis	365	343	405	426	407	42
Telšių apskritis	942	923	809	669	573	-369
Utenos apskritis	335	349	364	323	273	-62
Vilniaus apskritis	4006	3754	3635	2929	2759	-1247
Iš viso šalyje:	15237	15285	15015	12701	11219	4018

Šaltinis: ŠVIS

Mokyklų, įgyvendinančių SVUP, skaičiaus pokytis savivaldybėse 2007-2011 metais

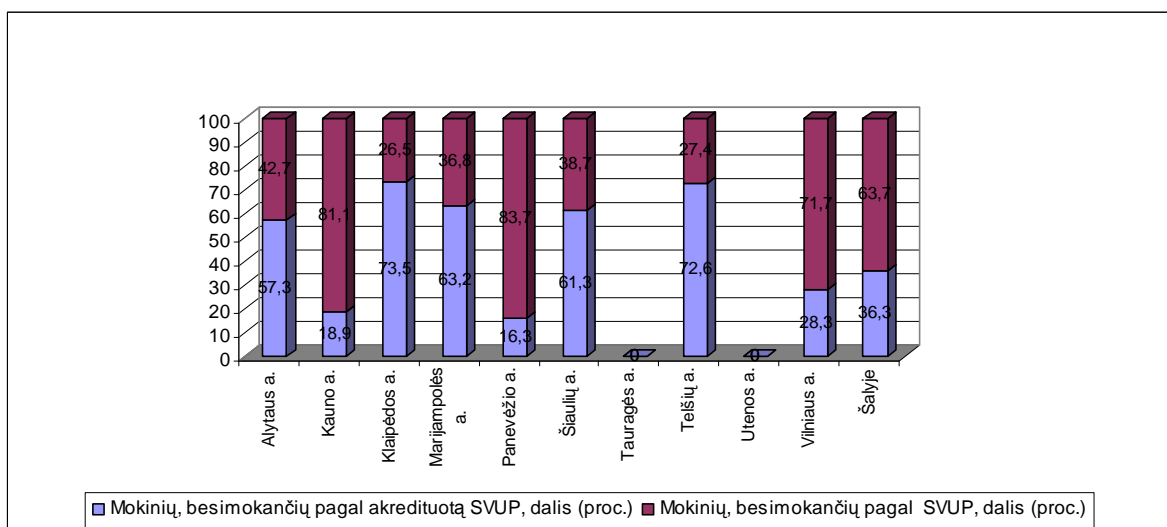
Savivaldybės	Mokyklų skaičius					Mokyklų skaičiaus pokytis per 2007-2011 m.
	2007	2008	2009	2010	2011	
Alytaus m.	1	1	1	1	1	0
Alytaus r.						0
Druskininkų	1	1	1	1	1	0
Lazdijų r.	1	1	1	1	1	0
Varėnos r.						0
Birštono						0
Jonavos r.	1	1	1	1	1	0
Kaišiadorių r.	1	1	1	1	1	0
Kauno m.	3	3	3	3	3	0
Kauno r.	1	1	1	1	1	0
Kėdainių r.	1	1	1	1	1	0
Prienų r.	1	1	1	1	1	0
Raseinių r.	1	1	1	1	1	0
Klaipėdos r.	1	1	1	1	1	0
Klaipėdos m.	3	3	3	3	2	-1
Kretingos r.	1	1	1	1	1	0
Neringos						0
Palangos m.	1	1	1			-1
Skuodo r.	1	1	1	1	1	0
Šilutės r.	1	1	1	1	1	0
Kalvarijos	1	1	1	1	1	0
Kazlų Rūdos						0
Marijampolės	1	1	1	1	1	0
Šakių r.	1	1	1	1		-1
Vilkaviškio r.	1	2	2	2	2	1
Biržų r.	1	1	1	1	1	0
Kupiškio r.	1		1	1	1	0
Panevėžio m.	1	2	2	2	2	1
Panevėžio r.						0
Pasvalio r.	1	1	1	1	1	0
Rokiškio r.	1	1	1	1	1	0
Akmenės r.	1	1	1	1	1	0
Joniškio r.	2	2	2	1	1	-1
Kelmės r.	1	1	1	1	1	0
Pakruojo r.	1	1	1	1	1	0
Radviliškio r.	1	1	1	1	1	0
Šiaulių m.	1	1	1	1	1	0
Šiaulių r.	1	1	1	1	1	0
Jurbarko r.	1	1	1	1	1	0
Pagėgių	1	1	1	1	1	0
Šilalės r.	1	1	1	1	1	0
Tauragės r.	2	2	2	3	3	1
Mažeikių r.	1	1	1	1	1	0
Plungės r.	1	1	1	1	1	0
Rietavo						0
Telšių r.	1	1	1	1	1	0
Anykščių r.	1	1	1	1	1	0
Ignalinos r.	1	1	1	1	1	0
Molėtų r.						0
Utenos r.	1	1	1	1	1	0
Visagino	1	1	1	1	1	0
Zarasų r.						0
Elektrėnų			1	1	1	1
Šalčininkų r.	2	1	1	1	1	-1
Širvintų r.			1	1	1	1
Švenčionių r.	1	1	1	1	1	0
Trakų r.	3	2	2	2	2	-1
Ukmergės r.	1	1	1	1	1	0
Vilniaus m.	8	9	9	7	7	-1
Vilniaus r.	1	1	1	1	1	0
Šalyje	65	65	68	65	63	-2

Šaltinis: ŠVIS

Mokinių, besimokančių pagal SVUP, skaičiaus ir dalies pokytis savivaldybėse 2007-2011 metais

Savivaldybė	Mokinių skaičius					Mokinių dalies pokytis per 2007-2011 m. (proc.)	Mokinių skaičiaus pokytis per 2007-2011 m.
	2007	2008	2009	2010	2011		
Alytaus m.	240	205	224	236	209	-12.9	-31
Druskininkų	94	105	120	94	101	7.4	7
Lazdijų r.	61	59	56	59	55	-9.8	-6
Jonavos r.	438	456	465	412	352	-19.6	-86
Kaišiadorių r.	51	86	55	59	43	-15.7	-8
Kauno m.	1803	2023	1872	1369	1161	-35.6	-642
Kauno r.	82	86	99	100	89	8.5	7
Kėdainių r.	171	178	157	126	129	-24.6	-42
Prienų r.	48	27	29	41	49	2.1	1
Raseinių r.	48	53	67	57	43	-10.4	-5
Klaipėdos r.	55	47	54	60	41	-25.5	-14
Klaipėdos m.	1124	1166	976	710	433	-61.5	-691
Kretingos r.	172	202	197	138	129	-25.0	-43
Palangos m.	18	7	10			-100.0	-18
Skuodo r.	10	21	23	22	8	-20.0	-2
Šilutės r.	203	212	198	275	154	-24.1	-49
Kalvarijos	167	179	161	135	123	-26.3	-44
Marijampolės	448	398	420	339	367	-18.1	-81
Šakių r.	41	33	42	37		-100.0	-41
Vilkaviškio r.	59	90	90	81	91	54.2	32
Biržų r.	29	26	34	35	35	20.7	6
Kupiškio r.	17		33	42	37	117.6	20
Panevėžio m.	588	585	571	450	418	-28.9	-170
Pasvalio r.	75	67	76	82	81	8.0	6
Rokiškio r.	142	138	155	127	111	-21.8	-31
Akmenės r.	182	144	155	151	140	-23.1	-42
Joniškio r.	53	63	74	98	78	47.2	25
Kelmės r.	77	82	66	81	64	-16.9	-13
Pakruojo r.	49	59	53	33	34	-30.6	-15
Radvilišio r.	64	61	52	45	45	-29.7	-19
Šiaulių m.	399	381	350	330	251	-37.1	-148
Šiaulių r.	50	39	30	19	26	-48.0	-24
Jurbarko r.	34	32	36	38	27	-20.6	-7
Pagėgių	28	27	17	12	17	-39.3	-11
Šilalės r.	89	88	88	96	115	29.2	26
Tauragės r.	95	105	142	187	176	85.3	81
Mažeikių r.	286	295	216	152	121	-57.7	-165
Plungės r.	208	190	170	144	127	-38.9	-81
Telšių r.	248	241	206	200	194	-21.8	-54
Anykščių r.	50	56	52	63	60	20.0	10
Ignalinos r.	28	41	45	30	26	-7.1	-2
Utenos r.	91	113	110	93	93	2.2	2
Visagino	80	77	67	60	50	-37.5	-30
Elektrėnų			41	42	27		27
Salčininkų r.	140	30	99	52	67	-52.1	-73
Širvintų r.			24	49	48		48
Svenčionių r.	89	92	92	89	92	3.4	3
Trakų r.	270	604	300	356	418	54.8	148
Ukmergės r.	47	52	37	35	31	-34.0	-16
Vilniaus m.	2788	2216	1988	1515	1385	-50.3	-1403
Vilniaus r.	28	27	14	15	11	-60.7	-17
Šalyje	11657	11564	10708	9071	7982	-31.5	-3675

Šaltinis: ŠVIS

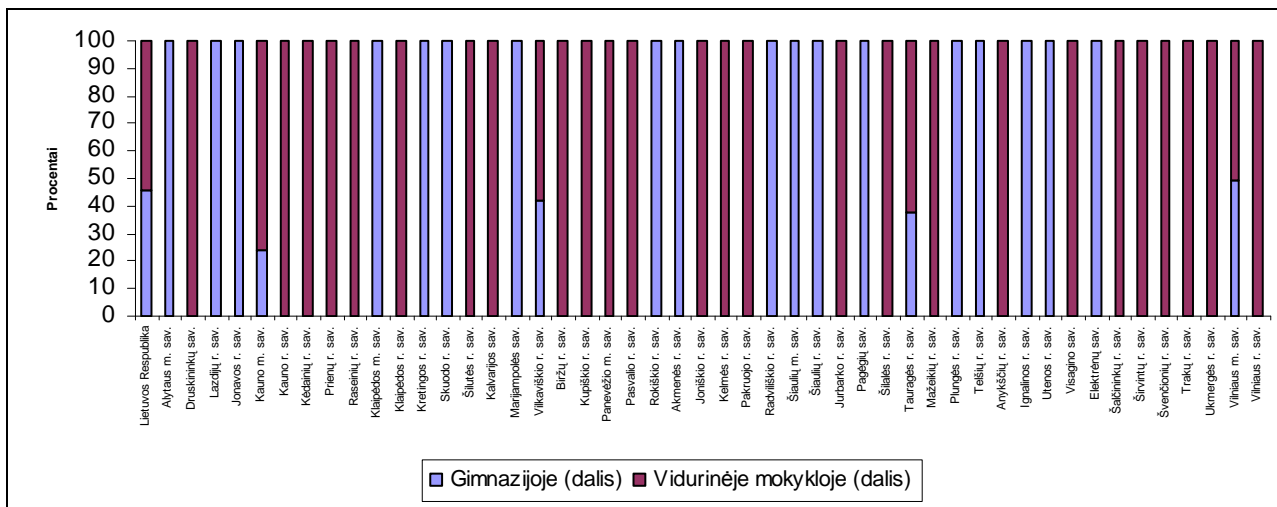
3.3.1 pav. Suaugusiųjų mokinių, besimokančių pagal akredituotą ir neakredituotą SVUP, pasiskirstymas apskrityse (proc.)

Šaltinis: ŠVIS

Suaugusiųjų mokinių, besimokančių pagal VUP ir akredituotą SVUP, pasiskirstymas apskrityse

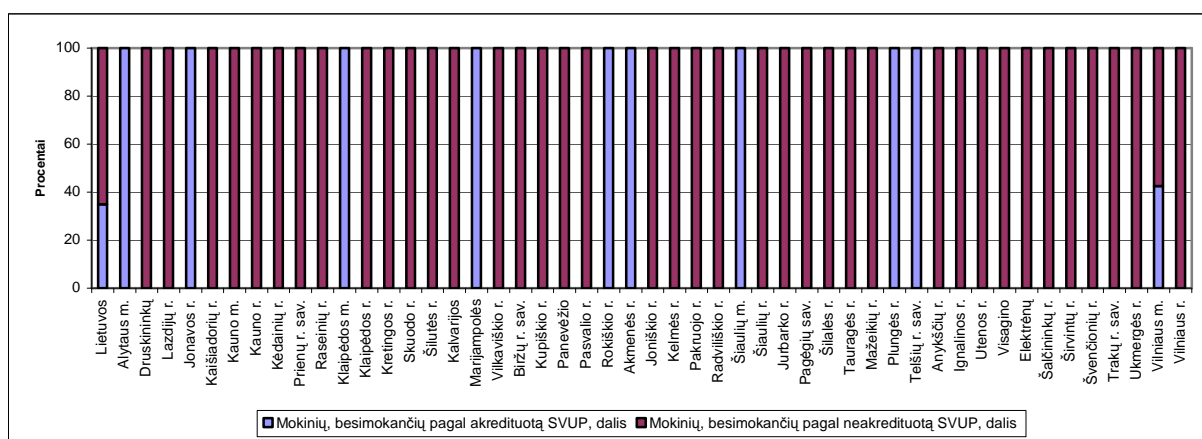
	Švietimo įstaigų, kuriose mokosi suaugę mokiniai pagal vidurinio ugdymo programą, skaičius	Mokinių, besimokančių pagal vidurinio ugdymo programą, skaičius	Gimnazijos tipo mokyklų skaičius	Gimnazijų, vykdančių akredituotą suaugusiųjų vidurinio ugdymo programą, skaičius	Mokinių, besimokančių pagal akredituotą suaugusiųjų vidurinio ugdymo programą, skaičius ir dalis (proc.)
Alytaus a.	3	365	2	1	209 (57,26 proc.)
Kauno a.	9	1866	2	1	352 (18,86 proc.)
Klaipėdos a.	6	765	4	3	562 (73,46 proc.)
Marijampolės a.	4	581	2	1	367 (63,17 proc.)
Panevėžio a.	6	682	1	1	111 (16,28 proc.)
Šiaulių a.	8	638	4	2	391 (61,29 proc.)
Tauragės a.	6	335	3	0	0
Telšių a.	3	442	2	2	321 (72,62 proc.)
Utenos a.	4	229	2	0	0
Vilniaus a.	15	2079	4	2	588 (28,28 proc.)
Šalyje	64	7982	26	13	2901 (36,34 proc.)

Šaltinis: ŠVIS

3.3.2 pav. Suaugusiųjų vidurinio ugdymo klasių mokinių pasiskirstymas (proc.) vidurinėse mokyklose ir gimnazijose

Šaltinis: ŠVIS

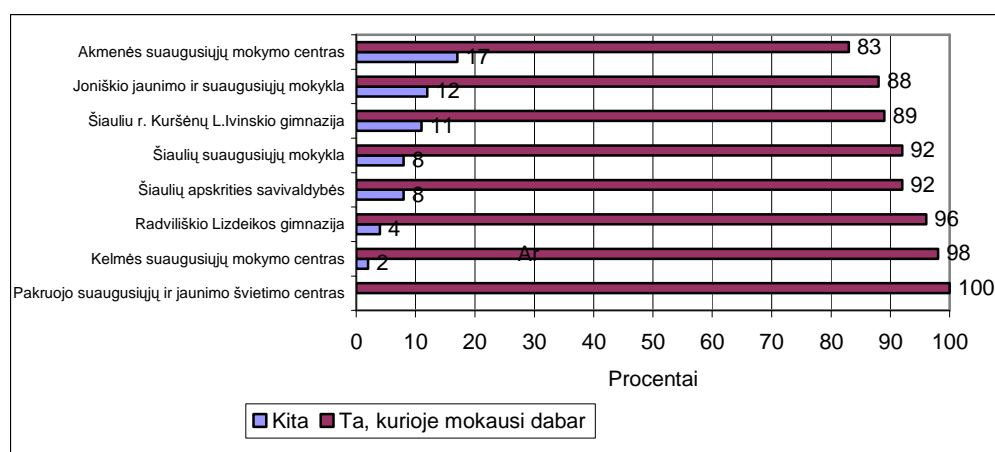
3.3.3 pav. Suaugusiųjų vidurinio ugdymo klasių mokinių pasiskirstymas (proc.) pagal akredituotas ir neakredituotas VUP 2011 m.

Šaltinis: ŠVIS

Mokinių, besimokančių pagal SVUP, pasiskirstymas (proc.) pagal amžiaus grupes 2011 m.

	16-17 m. mokiniai	18-19 m. mokiniai	20-29 m. mokiniai	30-39 m. mokiniai	40 m. ir vyresni mokiniai
Lietuvos Respublika	2.9	18.9	51.8	25.5	0.8
Akmenės r. sav.	3.6	30.0	44.3	21.4	0.7
Alytaus m. sav.	0.5	13.9	59.3	25.8	0.5
Ankščių r. sav.	1.7	15.0	41.7	38.3	3.3
Biržų r. sav.	2.9	11.4	40.0	45.7	0.0
Druskininkų sav.	13.9	35.6	45.5	5.0	0.0
Elektrėnų sav.	0.0	11.1	44.4	37.0	7.4
Ignalinos r. sav.	0.0	26.9	50.0	23.1	0.0
Jonavos r. sav.	4.8	21.3	47.2	25.6	1.1
Joniškio r. sav.	9.0	26.9	33.3	28.2	2.6
Jurbarko r. sav.	0.0	18.5	55.6	25.9	0.0
Kaišiadorių r. sav.	2.3	32.6	41.9	23.3	0.0
Kalvarijos sav.	4.9	33.3	37.4	24.4	0.0
Kauno m. sav.	2.8	17.3	51.2	28.6	0.2
Kauno r. sav.	0.0	7.9	64.0	27.0	1.1
Kėdainių r. sav.	3.1	22.5	43.4	30.2	0.8
Kelmės r. sav.	1.6	17.2	40.6	40.6	0.0
Klaipėdos m. sav.	1.6	22.6	51.0	24.2	0.5
Klaipėdos r. sav.	0.0	7.3	51.2	41.5	0.0
Kretingos r. sav.	3.1	16.3	51.2	29.5	0.0
Kupiškio r. sav.	0.0	10.8	54.1	35.1	0.0
Lazdijų r. sav.	16.4	32.7	40.0	10.9	0.0
Marijampolės sav.	1.1	17.4	61.3	19.6	0.5
Mažeikių r. sav.	1.7	22.3	52.9	23.1	0.0
Pagėgių sav.	0.0	23.5	35.3	41.2	0.0
Pakruojo r. sav.	11.8	38.2	41.2	8.8	0.0
Panevėžio m. sav.	0.5	16.0	66.0	16.3	1.2
Pasvalio r. sav.	3.7	21.0	34.6	39.5	1.2
Plungės r. sav.	3.1	30.7	52.0	14.2	0.0
Prienų r. sav.	0.0	8.2	53.1	38.8	0.0
Radviliškio r. sav.	2.2	15.6	66.7	13.3	2.2
Raseinių r. sav.	0.0	11.6	67.4	20.9	0.0
Rokiškio r. sav.	4.5	18.0	46.8	27.9	2.7
Skuodo r. sav.	0.0	12.5	87.5	0.0	0.0
Šalčininkų r. sav.	0.0	10.4	34.3	55.2	0.0
Šiaulių m. sav.	3.2	22.7	57.4	15.9	0.8
Šiaulių r. sav.	3.8	15.4	50.0	26.9	3.8
Šilalės r. sav.	2.6	18.3	47.8	29.6	1.7
Šilutės r. sav.	2.6	13.0	59.1	24.0	1.3
Širvintų r. sav.	0.0	0.0	35.4	60.4	4.2
Švenčionių r. sav.	12.0	15.2	32.6	40.2	0.0
Tauragės r. sav.	1.1	12.5	52.3	31.8	2.3
Teišių r. sav.	12.9	30.4	37.6	18.6	0.5
Trakų r. sav.	5.7	20.6	39.5	33.3	1.0
Ukmergės r. sav.	0.0	16.1	51.6	29.0	3.2
Utenos r. sav.	1.1	18.3	52.7	28.0	0.0
Vilkaviškio r. sav.	2.2	13.2	45.1	38.5	1.1
Vilniaus m. sav.	1.2	16.8	59.5	21.3	1.2
Vilniaus r. sav.	0.0	18.2	18.2	63.6	0.0
Visagino sav.	0.0	10.0	58.0	32.0	0.0

Šaltinis: ŠVIS

3.3.4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kuri mokykla pasirinkta mokytis: artimiausia suaugusiųjų mokykla ar kita (proc.)

Respondentų pasiskirstymas pagal atvykimo į mokyklą būdus

	Vietinis susisiekimas maršrutiniu transportu	Tarpmiestiniu autobusu	Tarpmiestiniu traukiniu	Savo automobiliu	Mopedu, motociklu	Dviračiu	Eina pėsčiomis	Atsiveža mokykla	Atsiveža draugai	Kita
Akmenės suaugusiųjų mokymo centras	14%	12%	5%	31%	2%	2%	31%	10%	10%	10%
Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla	21%	12%	0%	54%	0%	10%	17%	0%	13%	6%
Kelmės suaugusiųjų mokymo centras	8%	2%	0%	46%	0%	2%	48%	0%	2%	0%
Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras	7%	3%	0%	27%	3%	3%	57%	0%	10%	10%
Radviliškio Lizdeikos gimnazija	4%	0%	0%	50%	0%	4%	65%	0%	8%	0%
Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazija	11%	6%	0%	39%	0%	11%	50%	6%	0%	6%
Šiaulių suaugusiųjų mokykla	45%	9%	0%	38%	0%	1%	20%	0%	5%	1%

Švietimo prieinamumo teritoriniu aspektu vertinimas švietimo organizatorių požiūriu

Klausimai	Respondentų atsakymai	
	Mokyklų direktoriai	Švietimo skyriaus specialistai
Kaip manote, ar Jūsų (suaugusiųjų) mokyklos vieta savivaldybės teritorijoje yra prieinama ir patogi Jūsų savivaldybės suaugusiems mokiniams atvykti?	<p>1.Mokyklos vieta yra prieinama ir patogi (4 (Akmenės r., Pakruojo r., Radviliškio r., Šiaulių m.) iš 7 apklaustųjų)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Patogi, nes suderinamas pamokų tvarkaraštis su autobusų grafiku (Akmenės r.), yra galimybė pasirinkti mokymosi formą (Pakruojo r.) <p>2.Mokyklos vieta yra prieinama ir patogi iš dalies (2 (Kelmės r., Šiaulių r.) apklaustieji iš 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Patogi, bet tik miestelyje ar artimiausiose apylinkėse gyvenantiems mokiniams (Kelmės r., Šiaulių r.) <p>3.Mokyklos vieta nėra patogi ir prieinama (1 (Joniškio r.) iš 7 apklaustųjų)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Priežastis – mokykla yra kaimo teritorijoje, beveik visi mokiniai turi atvykti autobusais (dalis – su persėdimais) 	<p>1.Mokyklos vieta yra prieinama ir patogi (5 (Akmenės r., Kelmės r., Pakruojo r., Radviliškio r. Šiaulių m.) iš 7 apklaustųjų)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Patogi, nes yra rajono centre (2) <p>2.Mokyklos vieta yra prieinama ir patogi iš dalies (1 (Šiaulių r.) apklaustieji iš 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Patogi, bet tik miestelyje (ar artimiausiose apylinkėse gyvenantiems mokiniams) <p>3.Mokyklos vieta nėra patogi ir prieinama (1 (Joniškio r.) iš 7 apklaustųjų)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Priežastis – mokykla yra kaimo teritorijoje
Ar Jūsų mokykla organizuoja suaugusių asmenų pavėžėjimą? Jei organizuoja – koku būdu?*	Suaugusių asmenų pavėžėjimas nėra organizuojamas (7 iš 7)	Suaugusių asmenų pavėžėjimas nėra organizuojamas (7 iš 7)
Ar savivaldybėje organizuojamas suaugusių asmenų pavėžėjimas? Jei organizuojamas – koku būdu?***		
Kaip manote, ar mokyklų tinklo pertvarka padarė įtaką	1.Mokyklų tinklo pertvarka padarė įtaką suaugusiųjų švietimo prieinamumui (5 iš 7)	1.Mokyklų tinklo pertvarka padarė įtaką suaugusiųjų švietimo

<p>suaugusiųjų švietimo prieinamumui Jūsų savivaldybėje?</p> <p>Kokią įtaką?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Mokyklos savininkas neleidžia mokiniams, neturintiems 18 m. ir nepritapusiems kitose mokyklose, mokytis suaugusiųjų klasėse (Akmenės r.)</i> • <i>Mokykloje mokosi ir jaunimo mokyklos, ir suaugusiųjų klasių mokiniai. Tai užtikrina pereinamumą (įgiję pagrindinį išsilavinimą, mokiniai siekia vidurinio)(Joniškio r.)</i> • <i>Mokyklos iškėlimas iš rajono centro švietimo prieinamumą sumažino (Joniškio r.)</i> • <i>Po tinklo pertvarkos suaugusiųjų mokymas organizuojamas 2 mokyklose: 1-8 klasėse gali mokytis Kuršėnų S.Anglickio pagrindinėje mokykloje, 9-12 – Kuršėnų L.Ivinskio gimnazijoje (Šiaulių r.)</i> • <i>Suaugusiųjų mokykla patalpomis šiuo metu turi dalinti su pagrindinės mokyklos mokiniais (bendra sporto salė, valgykla) (Pakruojo r.)</i> • <i>Mokykloje mokosi mažiau nepilnamečių (Šiaulių m.)</i> <p>2.Mokyklų tinklo pertvarka įtakos suaugusiųjų švietimo prieinamumui nepadare (2 (Kelmės r., Radviliškio r.) iš 7)</p>	<p>prieinamumui (3(Akmenės r., Joniškio r., Šiaulių m.) iš 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mokyklos iškėlimas iš rajono centro švietimo prieinamumą sumažino (Joniškio r.)</i> • <i>Priimtas sprendimas suaugusiųjų vidurinę mokyklą reorganizuoti į gimnaziją, akreditavus vidurinio ugdymo programą. Tai leis vykdyti SVUP ir po 2015 m.</i> <p>2.Mokyklų tinklo pertvarka įtakos suaugusiųjų švietimo prieinamumui nepadare (4 iš 7)</p>
--	--	--

17 priedas
3.4.1 lentelė

Švietimo prieinamumo informaciniu aspektu vertinimas švietimo organizatorių požiūriu

Klausimai	Respondentų atsakymai	
	Mokyklų direktoriai	Švietimo skyriaus specialistai
<p>Kokia forma mokykla perduoda informaciją visuomenei apie galimybę įgyti vidurinį išsilavinimą (ugdymo turinio ir formų pasirinkimo galimybes, priėmimo sąlygas ir kt.)?*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Informacija pateikiama:</i> • <i>rajono/miesto spaudoje (6 (Akmenės r., Joniškio r., Kelmės r., Pakruojo r., Radviliškio r., Šiaulių m.) iš 7)</i> • <i>savivaldybės interneto puslapyje 3 (Akmenės r., Šiaulių r., Radviliškio r.) iš 7)</i> • <i>mokyklos interneto puslapyje (6(Akmenės r., Joniškio r., Kelmės r., Pakruojo r., Radviliškio r., Šiaulių m.) iš 7.)</i> • <i>pokalbių metu (Joniškio r.)</i> • <i>informaciniai plakatai lankstinukai//bukletai savivaldybės mokyklose ir kitose viešose vietose (4 (Šiaulių r., Kelmės r., Pakruojo r., Šiaulių m.) iš 7)</i> • <i>reportažai Šiaulių krašto televizijai (1 (Šiaulių r.) iš 7)</i> • <i>dalyvaujama Darbo biržos renginiuose (2 (Šiaulių r., Pakruojo r.) iš 7)</i> • <i>bendradarbiaujama su kaimiškos ir miesto seniūnijos darbuotojais (1 iš (Šiaulių r.) 7)</i> • <i>atvirų durų dienos (1 (Kelmės r.) iš 7)</i> 	<p style="text-align: center;">-----</p>

<p>Kaip manote, ar ši informacija visiškai atspindi Jūsų mokyklos vykdomą veiklą?*</p> <p>Kaip manote, ar ši informacija visiškai atspindi mokyklos vykdomą veiklą?***</p>	<p>1. Informacija visiškai atspindi mokyklos veiklą (5 iš 7)</p> <p>2. Informacija iš dalies atspindi mokyklos veiklą (2 iš 7): <i>Informacijos galėtų būti daugiau (Pakruojo r.) 2011-2012 m. m. neveikė gimnazijos internetinis puslapis (Šiaulių r.)</i></p>	<p>1. Informacija visiškai atspindi mokyklos veiklą (5 iš 7)</p> <p>2. Informacija iš dalies atspindi mokyklos veiklą (2 iš 7): <i>Informacija galėtų būti išsamesnė, įdėta daugiau nuorodų (Radviliškio r., Šiaulių r.)</i></p>
<p>Kaip vertinate mokyklos perduodamą informaciją visuomenei apie galimybę įgyti vidurinį išsilavinimą suaugusiems asmenims (ugdymo turinio ir formų pasirinkimo galimybes, priėmimo sąlygas ir kt.)?***</p>	<p>-----</p>	<p>1. Mokyklos perduodamą informaciją vertina teigiamai (5 iš 7)</p> <p>2. Mokyklos perduodama informacija turi trūkumų (2 iš 7): <i>Informacijos galėtų būti daugiau, (pvz., apie ugdymo turinio ir formų įvairovę (2 (Joniškio r., Šiaulių r.) iš 7)</i> <i>Per mažai naudojama viešinimo formų (skrajučių, susitikimų su bendruomenėmis, pan.) (Joniškio r.)</i></p>
<p>Kokia forma informacija apie tvarkaraščius, egzaminus, mokyklos šventes ir pan. yra perduodama mokiniams ir mokytojams?</p>	<p>Informacija perduodama: Telefonu (3 (Joniškio r., Kelmės r., Pakruojo r.) iš 7) El. paštu (4 (Joniškio r., Kelmės r., Pakruojo r., Šiaulių m.) iš 7) Mokyklos skelbimų lentoje (5 (Joniškio r., Kelmės r. Pakruojo r., Šiaulių m., Akmenės r.) iš 7) Posėdžių, pamokų metu (3 (Kelmės r. Radviliškio r. Šiaulių m.) iš 7) El. dienynu (2 (Radviliškio r. Akmenės r.) iš 7) Mokyklos interneto puslapyje (2 (Šiaulių m., Pakruojo r.) iš 7)</p>	<p>-----</p>
<p>Kaip manote, ar informacija mokinius ir mokytojus pasiekia laiku? *</p>	<p>Informacija pasiekia laiku (6)iš 7) Informacija pasiekia ne visada laiku (1 (Joniškio r.) iš 7) <i>Patys mokyklos bendruomenės nariai nesidomi (Joniškio r.)</i></p>	<p>-----</p>

* - klausimas mokyklos direktoriui; ** - klausimas švietimo skyriaus specialistui; jei klausimas nepažymėtas jokių ženklų, tai reiškia, kad jis buvo užduotas ir mokyklos direktoriui, ir švietimo skyriaus specialistui

Mokyklos teikiamos informacijos vertinimas švietimo vartotojų požiūriu

	Pritariu	Nežinau	Nepritariu
Akmenės suaugusiųjų mokymo centras			
Iš mokyklos gavau išsamią informaciją apie priėmimo į mokyklą sąlygas	100	0	0
Iš mokyklos sužinojau apie galimybes pasirinkti įvairius dalykus, mokymosi formą	94	2	4
Iš mokyklos sužinojau apie mokytojus ir jų kvalifikaciją	76	24	0
Mokydamasis gaunu visą informaciją (tvarkaraščiai, konsultacijos)	97	2	5
Visada žinau, kokie renginiai planuojami ar vyksta mokykloje	83	12	5
Informacija mokyklos interneto svetainėje yra nuolat atnaujinama	69	31	0
Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla			
Iš mokyklos gavau išsamią informaciją apie priėmimo į mokyklą sąlygas	96	4	0
Iš mokyklos sužinojau apie galimybes pasirinkti įvairius dalykus, mokymosi formą	98	2	0
Iš mokyklos sužinojau apie mokytojus ir jų kvalifikaciją	71	25	4
Mokydamasis gaunu visą informaciją (tvarkaraščiai, konsultacijos)	98	2	0
Visada žinau, kokie renginiai planuojami ar vyksta mokykloje	69	27	4
Informacija mokyklos interneto svetainėje yra nuolat atnaujinama	65	33	2
Kelmės suaugusiųjų mokymo centras			
Iš mokyklos gavau išsamią informaciją apie priėmimo į mokyklą sąlygas	100	0	0
Iš mokyklos sužinojau apie galimybes pasirinkti įvairius dalykus, mokymosi formą	98	2	0
Iš mokyklos sužinojau apie mokytojus ir jų kvalifikaciją	82	18	0
Mokydamasis gaunu visą informaciją (tvarkaraščiai, konsultacijos)	100	0	0
Visada žinau, kokie renginiai planuojami ar vyksta mokykloje	94	2	4
Informacija mokyklos interneto svetainėje yra nuolat atnaujinama	88	12	0
Radviliškio Lizdeikos gimnazija			
Iš mokyklos gavau išsamią informaciją apie priėmimo į mokyklą sąlygas	92	8	0
Iš mokyklos sužinojau apie galimybes pasirinkti įvairius dalykus, mokymosi formą	96	4	0
Iš mokyklos sužinojau apie mokytojus ir jų kvalifikaciją	84	8	8
Mokydamasis gaunu visą informaciją (tvarkaraščiai, konsultacijos)	100	0	0
Visada žinau, kokie renginiai planuojami ar vyksta mokykloje	77	15	8
Informacija mokyklos interneto svetainėje yra nuolat atnaujinama	96	4	0
Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras			
Iš mokyklos gavau išsamią informaciją apie priėmimo į mokyklą sąlygas	96	4	0
Iš mokyklos sužinojau apie galimybes pasirinkti įvairius dalykus, mokymosi formą	97	3	0
Iš mokyklos sužinojau apie mokytojus ir jų kvalifikaciją	58	35	7
Mokydamasis gaunu visą informaciją (tvarkaraščiai, konsultacijos)	93	7	0
Visada žinau, kokie renginiai planuojami ar vyksta mokykloje	94	3	3
Informacija mokyklos interneto svetainėje yra nuolat atnaujinama	50	47	3
Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazija			
Iš mokyklos gavau išsamią informaciją apie priėmimo į mokyklą sąlygas	100	0	0
Iš mokyklos sužinojau apie galimybes pasirinkti įvairius dalykus, mokymosi formą	67	33	0
Iš mokyklos sužinojau apie mokytojus ir jų kvalifikaciją	83	11	6
Mokydamasis gaunu visą informaciją (tvarkaraščiai, konsultacijos)	67	33	0
Visada žinau, kokie renginiai planuojami ar vyksta mokykloje	78	11	11
Informacija mokyklos interneto svetainėje yra nuolat atnaujinama	61	33	6
Šiaulių suaugusiųjų mokykla			
Iš mokyklos gavau išsamią informaciją apie priėmimo į mokyklą sąlygas	99	1	0
Iš mokyklos sužinojau apie galimybes pasirinkti įvairius dalykus, mokymosi formą	55	38	7
Iš mokyklos sužinojau apie mokytojus ir jų kvalifikaciją	64	29	7
Mokydamasis gaunu visą informaciją (tvarkaraščiai, konsultacijos)	86	10	4
Visada žinau, kokie renginiai planuojami ar vyksta mokykloje	87	7	6
Informacija mokyklos interneto svetainėje yra nuolat atnaujinama	73	19	8

Mokinių pasiskirstymas (proc.) pagal dorinio ugdymo pasirinkimą

Mokinių pasiskirstymas (proc.) pagal dorinio ugdymo pasirinkimą 207-2011 m.										
Metai	Iš viso mokosi tikybos 11-12 (gimnazijos 3-4) kl.					Iš viso mokosi etikos 11-12 (gimnazijos 3-4) kl.				
Šalyje	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Akmenės r. sav.	28	35.4	46.5	42.5	48.2	72.0	64.6	53.5	57.5	51.8
Alytaus m. sav.	0	0	0	2.5	3.8	100	100	100.0	97.5	96.2
Anykščių r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Biržų r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Druskininkų sav.	19.1	38.5	41.2	34.4	34.7	80.9	61.5	58.8	65.6	65.3
Elektrėnų sav.	0	0	36.6	16.7	13.6	0	0	63.4	83.3	86.4
Ignalinos r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Jonavos r. sav.	0	0	0	2.7	0	100	100	100	97.3	100
Joniškio r. sav.	34.0	59.6	20.8	29.0	31.6	66.0	40.4	79.2	71.0	68.4
Jurbarko r. sav.	12.1	31.3	13.9	5.3	33.3	87.9	68.8	86.1	94.7	66.7
Kaišiadorių r. sav.	0	0	0	0	7.1	100	100	100	100	92.9
Kalvarijos sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Kauno m. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Kauno r. sav.	0	33.3	59.7	42.0	37.5	100	66.7	40.3	58.0	62.5
Kėdainių r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Kelmės r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Klaipėdos m. sav.	0	0.9	1	0	0	100	99.1	99	100	100
Klaipėdos r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Kretingos r. sav.	8.8	9.9	0	0	0	91.2	90.1	100	100	100
Kupiškio r. sav.	35.3	0	51.5	54.1	35.3	64.7	0	48.5	45.9	64.7
Lazdijų r. sav.	75.4	81.4	53.6	37.3	50.9	24.6	18.6	46.4	62.7	49.1
Marijampolės sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Mažeikių r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Pagėgių sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Pakruojo r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Palangos m. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	0	0
Panevėžio m. sav.	24.9	23.7	23.3	28.0	36.1	75.1	76.3	76.7	72.0	63.9
Pasvalio r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Plungės r. sav.	44.9	49.7	39.1	75.4	66.9	55.1	50.3	60.9	24.6	33.1
Prienų r. sav.	22.9	14.8	0	0	0	77.1	85.2	100	100	100
Radviliškių r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Raseinių r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Rokiškio r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Skundo r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Šakių r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	0
Šalčininkų r. sav.	69.8	0	49.0	53.8	53.7	30.2	100	51.0	46.2	46.3
Šiaulių m. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Šiaulių r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Šilalės r. sav.	29.2	28.4	28.4	31.3	0.9	70.8	71.6	71.6	68.8	99.1
Šilutės r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Šilutės r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Širvintų r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	100	100	100
Švenčionių r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Tauragės r. sav.	23.2	8.6	12.0	25.3	21.7	76.8	91.4	88.0	74.7	78.3
Telšių r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Trakų r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Ukmergės r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Utenos r. sav.	0	13	16	0	0	100	87	84	100	100
Vilkaviškio r. sav.	49.2	33.3	25.5	17.1	12.4	50.8	66.7	74.5	82.9	87.6
Vilniaus m. sav.	2.1	2.6	3.2	3.8	4.1	97.9	97.4	96.8	96.2	95.9
Vilniaus r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Visagino sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100

Šaltinis: ŠVIS

Mokinių pasiskirstymas (proc.) pagal užsienio kalbų pasirinkimą

	11-12 (gimnazijos 3-4 kl.)klaseje mokinių, kurie mokosi vieną užsienio kalbą			11-12 (gimnazijos 3-4 kl.)klaseje mokinių, kurie mokosi tik angli k.			11-12 (gimnazijos 3-4 kl.)klaseje mokinių, kurie mokosi tik vokiečių k.			11-12 (gimnazijos 3-4 kl.)klaseje mokinių, kurie mokosi tik prancūzų k.			11-12 (gimnazijos 3-4 kl.)klaseje mokinių, kurie mokosi tik rusų k.			11-12 (gimnazijos 3-4 kl.)klaseje mokinių, kurie mokosi dvi užsienio kalbas			11-12 (gimnazijos 3-4 kl.)klaseje mokinių, kurie mokosi tris užsienio kalbas		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Metai	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Suma	42.4	45.6	44.3	27.2	28.7	27.3	6.6	6.0	5.3	0.6	0.5	0.4	8.0	10.5	11.3	56.9	53.6	55.0	0.7	0.8	0.7
Akmenės r. sav.	5.2	22.8	30.2	3.2	11.7	15.8	0.6	4.1	4.3	0.0	0.0	0.0	1.3	6.9	10.1	94.8	76.6	69.8	0.0	0.7	0.0
Alytaus m. sav.	70.1	40.3	60.3	63.4	34.7	42.6	0.0	0.0	0.0	6.7	3.0	1.9	0.0	2.5	15.8	29.9	59.7	39.7	0.0	0.0	0.0
Anykščių r. sav.	100.0	100.0	100.0	75.0	63.5	63.3	3.8	3.2	0.0	0.0	0.0	10.0	21.2	33.3	26.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Biržų r. sav.	0.0	0.0	17.1	0.0	0.0	17.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0	82.9	0.0	0.0	0.0
Druskininkų sav.	41.2	46.7	43.6	34.5	37.6	37.6	1.7	1.1	1.0	0.0	0.0	1.0	5.0	6.5	4.0	58.8	53.3	56.4	0.0	0.0	0.0
Elektrėnų sav.	41.5	71.4	82.6	12.2	19.0	30.4	7.3	16.7	4.3	0.0	0.0	0.0	22.0	35.7	47.8	58.5	28.6	17.4	0.0	0.0	0.0
Ignalinos r. sav.	95.6	96.3	100.0	0.0	3.7	15.4	6.7	3.7	19.2	0.0	0.0	0.0	88.9	88.9	65.4	4.4	3.7	0.0	0.0	0.0	0.0
Jonavos r. sav.	23.9	20.9	20.2	14.8	13.6	12.8	9.0	7.3	7.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	76.1	79.1	79.8	0.0	0.0	0.0
Joniškio r. sav.	68.5	92.1	90.9	46.6	68.3	72.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	21.9	23.8	18.2	31.5	7.9	9.1	0.0	0.0	0.0
Jurbarko r. sav.	41.7	57.9	74.1	22.2	31.6	33.3	19.4	15.8	33.3	0.0	0.0	0.0	0.0	10.5	7.4	58.3	39.5	25.9	0.0	2.6	0.0
Kaišiadorių r. sav.	43.1	60.0	55.2	31.4	45.5	41.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	11.8	14.5	13.8	56.9	40.0	44.8	0.0	0.0	0.0
Kaļvarijos sav.	99.4	99.3	100.0	47.2	45.2	51.2	20.5	21.5	18.7	0.0	0.0	0.0	31.7	32.6	30.1	0.6	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0
Kauno m. sav.	18.6	14.7	10.6	13.5	11.6	8.6	1.8	1.5	0.5	0.1	0.0	0.1	3.2	1.6	1.4	81.4	85.3	89.4	0.0	0.0	0.0
Kauno r. sav.	47.5	47.5	49.4	45.5	47.5	49.4	1.0	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	9.1	4.0	4.5	43.4	48.5	46.1
Kėdainių r. sav.	69.4	68.3	63.9	57.3	53.7	51.6	1.3	2.4	0.0	0.0	0.0	0.0	10.8	12.2	12.3	30.6	31.7	36.1	0.0	0.0	0.0
Kelmės r. sav.	87.9	79.0	78.1	34.8	37.0	37.5	13.6	8.6	9.4	0.0	0.0	0.0	39.4	33.3	31.3	12.1	21.0	21.9	0.0	0.0	0.0
Klaipėdos m. sav.	38.1	33.6	25.7	28.1	25.0	17.9	4.9	4.3	4.5	0.2	0.3	0.2	5.0	4.0	3.1	61.9	66.4	74.3	0.0	0.0	0.0
Klaipėdos r. sav.	18.9	23.3	14.6	17.0	20.0	7.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.9	3.3	7.3	81.1	76.7	85.4	0.0	0.0	0.0
Kretingos r. sav.	47.1	60.2	56.6	24.1	26.6	26.2	1.0	0.8	0.0	0.0	2.3	0.8	22.0	30.5	29.5	52.9	39.8	43.4	0.0	0.0	0.0
Kupiškio r. sav.	39.4	64.1	70.6	30.3	25.6	26.5	0.0	0.0	0.0	0.0	5.1	2.9	9.1	33.3	41.2	60.6	35.9	29.4	0.0	0.0	0.0
Lazdijų r. sav.	14.3	0.0	30.9	10.7	0.0	20.0	3.6	0.0	10.9	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	85.7	100.0	69.1	0.0	0.0	0.0
Marijampolės sav.	52.6	51.0	35.0	31.6	32.2	20.5	9.1	7.7	4.9	0.0	0.0	0.0	11.9	11.2	9.6	47.4	49.0	65.0	0.0	0.0	0.0
Mažeikių r. sav.	6.9	13.3	16.5	6.0	12.0	16.5	0.5	1.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.5	0.0	0.0	93.1	86.7	83.5	0.0	0.0	0.0
Pagėgių sav.	58.8	25.0	41.2	41.2	25.0	41.2	17.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	41.2	75.0	58.8	0.0	0.0	0.0
Pakruojo r. sav.	78.0	96.8	90.9	64.0	80.6	78.8	2.0	3.2	3.0	0.0	0.0	0.0	12.0	12.9	9.1	22.0	3.2	9.1	0.0	0.0	0.0
Palangos m. sav.	20.0	0.0	0.0	10.0	0.0	0.0	10.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Panevėžio m. sav.	46.1	34.4	32.7	30.8	22.1	21.6	8.2	4.5	3.1	3.2	1.1	0.2	3.9	6.7	7.7	53.9	65.6	67.3	0.0	0.0	0.0
Pasvalio r. sav.	83.6	81.5	95.0	46.6	42.0	52.5	0.0	0.0	0.0	0.0	1.2	1.3	37.0	38.3	41.3	16.4	18.5	5.0	0.0	0.0	0.0
Piungės r. sav.	89.3	100.0	100.0	67.5	75.7	76.2	0.0	0.0	0.0	0.6	1.4	0.8	21.3	22.9	23.0	10.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Prienu r. sav.	0.0	58.5	54.2	0.0	36.6	37.5	0.0	2.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	19.5	16.7	100.0	41.5	45.8	0.0
Prienu r. sav.	0.0	58.5	54.2	0.0	36.6	37.5	0.0	2.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	19.5	16.7	100.0	41.5	45.8	0.0
Radviškio r. sav.	35.3	42.2	51.1	35.3	33.3	51.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	8.9	0.0	64.7	57.8	48.9	0.0	0.0	0.0
Raseinių r. sav.	6.0	8.9	11.9	6.0	8.9	9.5	0.0	0.0	2.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	50.7	53.6	54.8	43.3	37.5	33.3
Rokiškio r. sav.	51.9	60.2	83.5	23.7	22.9	39.8	6.9	14.4	4.9	0.0	0.0	0.0	21.4	22.9	38.8	48.1	39.8	16.5	0.0	0.0	0.0
Skundo r. sav.	8.7	9.1	25.0	8.7	4.5	12.5	0.0	0.0	12.5	0.0	0.0	0.0	0.0	4.5	0.0	91.3	90.9	75.0	0.0	0.0	0.0
Šakių r. sav.	11.9	50.0	0.0	4.8	0.0	0.0	7.1	50.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	88.1	50.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Šalčininkų r. sav.	100.0	100.0	100.0	32.7	28.8	25.4	67.3	71.2	74.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Šiaulių m. sav.	54.2	54.4	31.7	39.4	40.9	23.3	3.5	2.2	2.1	0.6	0.0	0.0	10.7	11.3	6.3	45.8	45.6	68.3	0.0	0.0	0.0
Šiaulių r. sav.	0.0	63.2	61.5	0.0	36.8	57.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	26.3	3.8	100.0	36.8	38.5	0.0	0.0	0.0
Šilalės r. sav.	60.2	56.3	37.4	47.7	36.5	28.7	2.3	7.3	1.7	0.0	1.0	0.0	10.2	11.5	7.0	39.8	43.8	62.6	0.0	0.0	0.0
Šilutės r. sav.	62.8	65.8	42.1	34.2	44.0	23.7	5.1	6.5	6.6	0.0	0.0	0.0	23.5	15.2	11.8	37.2	34.2	57.9	0.0	0.0	0.0
Šilutės r. sav.	62.8	65.8	42.1	34.2	44.0	23.7	5.1	6.5	6.6	0.0	0.0	0.0	23.5	15.2	11.8	37.2	34.2	57.9	0.0	0.0	0.0
Širvintų r. sav.	91.7	100.0	95.8	8.3	10.2	6.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	83.3	89.8	89.6	8.3	0.0	4.2	0.0	0.0	0.0
Švenčionių r. sav.	28.3	18.0	14.1	3.3	3.4	1.1	25.0	14.6	13.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	70.7	82.0	85.9	1.1	0.0	0.0
Tauragės r. sav.	5.9	68.7	62.3	5.9	52.0	47.4	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	15.6	14.9	94.1	31.3	37.7	0.0	0.0	0.0
Telšių r. sav.	56.8	69.0	73.2	22.3	34.5	44.3	17.5	16.0	12.9	0.0	0.0	0.0	17.0	18.5	16.0	43.2	31.0	26.8	0.0	0.0	0.0
Trakų r. sav.	63.4	73.2	67.6	19.5	22.0	16.9	9.1	7.0	6.5	8.1	5.1	3.1	26.8	39.2	41.1	36.6	26.8	32.4	0.0	0.0	0.0
Ukmergės r. sav.	32.4	20.0	0.0	32.4	20.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	67.6	80.0	100.0	0.0	0.0	0.0
Utenos r. sav.	90.8	97.8	90.9	56.9	55.1	50.0	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0	0.0	33.9	41.6	40.9	9.2	2.2	9.1	0.0	0.0	0.0
Vilkaviškio r. sav.	14.9	28.3	20.9	10.3	16.7	16.5	1.1	5.0	1.1	0.0	0.0	0.0	3.4	6.7	3.3	85.1	71.7	79.1	0.0	0.0	0.0
Vilniaus m. sav.	44.4	50.7	49.6	31.1	36.3	34.6	10.0	9.4	9.0	0.2	0.3	0.1	3.2	4.7	5.9	55.5	49.3	50.4	0.1	0.0	0.0
Vilniaus r. sav.	0.0	73.3	72.7	0.0	0.0	0.0	0.0	13.3	9.1	0.0	0.0	0.0	0.0								

Švietimo prieinamumo ugdymo turinio ir formų aspektu vertinimas švietimo organizatorių požiūriu

Klausimai	Respondentų atsakymai	
	Mokyklų direktoriai	Švietimo skyriaus specialistai
Ar tiriate būsimų 11- okų mokymosi pasiekimus ir poreikius? * Kaip?*	Būsimų 11-okų mokymosi pasiekimai ir poreikiai yra tiriami (7 atsakiusieji) <i>Vertinami mokinių mokymosi pasiekimai (Akmenės r.)</i> <i>Pasirinkimai individualiame ugdymo plane atspindi poreikius (Akmenės r., Pakruojo r., Joniškio r.)</i> <i>Nustatomas mokinio užsienio k. lygis (Joniškio r.)</i> <i>Poreikiai nustatomi iš individualių pokalbių ir užduočių (tai atlieka direktoriaus pavaduotoja ugdymui), nes dauguma mokyti pradeda po ilgos pertraukos (Kelmės r., Šiaulių r.)</i> <i>Poreikiai nustatomi iš individualių pokalbių ir užduočių (tai atlieka dalykų mokytojai; PPT konsultuoja spec. poreikių asmenis) (Pakruojo r.)</i> <i>11-okams pateikiamos anketos; atsižvelgiama į pagrindinio ugdymo pasiekimų rezultatus (Šiaulių m.)</i> <i>Poreikius tiria suaugusiųjų metodinė grupė (Radviliškio r.)</i>	-----
Kaip vertinate Jūsų mokyklos ugdymo turinio pasirinkimo įvairovę? * Kaip vertinate suaugusiųjų mokyklos ugdymo turinio pasirinkimo įvairovę? **	1. Mokyklos ugdymo turinio pasirinkimo įvairovė vertinama teigiamai (6 iš 7) <i>Mokiniai gali rinktis ne tik bendrojo ugdymo dalykus, bet ir profesinio mokymo programas (Akmenės r.)</i> <i>Mokiniai gali rinktis mokyti skirtingus dalykų kursus, įvairius modulius, pasirenkamuosius dalykus (Kelmės r., Radviliškio r.)</i> <i>Siūlomas tas pats dalykų pasirinkimas kaip ir gimnazijos ne suaugusiųjų klasių mokiniams</i> 2. Mokyklos ugdymo turinio pasirinkimo įvairovė vertinama iš dalies teigiamai (1 iš 7) <i>Dėl lėšų trūkumo negalima sudaryti to paties dalyko išplėstinio ir bendrojo kurso laikinųjų grupių, todėl formuojamos mišrios grupės (Pakruojo r.)</i>	1. Mokyklos ugdymo turinio pasirinkimo įvairovė vertinama teigiamai (6 iš 7) <i>Pasirinkimo įvairovė plati (Akmenės r.)</i> <i>Suaugusiųjų poreikiai yra minimalūs (Joniškio r.)</i> <i>Suaugę mokiniai neišnaudoja siūlomų galimybių (Šiaulių r.)</i> 2. Mokyklos ugdymo turinio pasirinkimo įvairovė vertinama iš dalies teigiamai (1 iš 7) <i>Pasirinkimo įvairovė pakankama, bet ją riboja lėšų trūkumas (Pakruojo r.)</i>
Kokių dalykų mokykla negali pasiūlyti rinktis mokiniams ir kodėl?	<i>Nenurodė dalykų 2 iš 7</i> <i>Nurodė dalykus 5 apklaustieji iš 7</i> <i>Kūno k. (Akmenės r.)</i> <i>Kai kurių menų dalykų (Akmenės r.)</i> <i>Ekonomikos (Joniškio r.)</i> <i>Nėra gamtos mokslų kabinetų, bazės technologijų mokymui, sporto salės. Dalykai siūlomi, bet nėra pakankamų sąlygų (Kelmės r.)</i> <i>Technologijų (statyba ir medžio apdirbimas, tekstilė ir apranga) (Pakruojo r.)</i> <i>Profesinio mokymo modulių (Šiaulių r.)</i>	<i>Nenurodė dalykų 5 iš 7</i> <i>Nurodė dalykus 2 apklaustieji iš 7</i> <i>Prancūzų k. (Joniškio r.)</i> <i>Kūno k. ir atskirų sporto šakų, nes nėra sporto salės (Šiaulių m.)</i>
Kaip vertinate mokymosi būdų pasirinkimo	Mokymosi būdų pasirinkimo galimybės vertinamos teigiamai (6 iš 7) <i>Siūlomi ir organizuojami įvairūs mokymosi</i>	Mokymosi būdų pasirinkimo galimybės vertinamos teigiamai (5 iš 7) <i>Lanksčiai reaguojama į mokinių poreikius,</i>

galimybes mokykloje?	<i>būdai, prisitaikoma prie individualių mokinių pageidavimų (Akmenės r., Jonišio r., Kelmės r.)</i> Mokymosi būdų pasirinkimo galimybės vertinamos teigiamai iš dalies (1 iš 7) <i>Galėtų būti didesnis mokymosi būdų pasirinkimas (Pakruojo r.)</i>	<i>siūlomi įvairūs mokymosi būdai (Pakruojo r.)</i> Mokymosi būdų pasirinkimo galimybės vertinamos teigiamai iš dalies (2 iš 7) <i>Galėtų būti taikomas nuotolinis mokymosi būdas (Kelmės r., Šiaulių m.)iš 7)</i>
Kokiu principu yra formuojamos laikinosios grupės (skirtingi kursai, skirtingas kalbų mokėjimo lygis, mokinių pasiekimai, skirtingi mokymosi stiliai)?*	<i>Atsižvelgiama į: mokinių poreikius (3 (Akmenės r., Jonišio r., Šiaulių m.)7)</i> <i>mokinių mokymosi motyvaciją (Akmenės r.) pasiūlos galimybes (Akmenės r.) programą pasirinkusių mokinių skaičių (Radviliškio r.)</i> <i>Esant individualiems poreikiams ir mažam pageidaujančių mokytis kai kuriuos dalykus mokinių skaičiui, grupės neformuojamos, organizuojamas savarankiškas mokymasis (Šiaulių r.)</i> <i>Dėl lėšų trūkumo neformuojamos skirtingų dalykų kursų ir skirtingų kalbų mokėjimo lygių grupės (Pakruojo r.)</i>	-----
Kokį sprendimą priimate, nesusidarius laikinajai grupei – formuojate mišrias grupes, skiriate savarankišką mokymąsi, siūlote keisti dalyką, modulį, pasirenkamą dalyką ar ieškote kitų variantų?*	<i>Formuojamos mišrios grupės (2 (Akmenės r., Kelmės r.)iš 7)</i> <i>Skiriamas savarankiškas mokymas (5 (Jonišio r., Kelmės r., Pakruojo r., Radviliškio r., Šiaulių r.) iš 7)</i> <i>Siūloma mokytis neakivaizdžiai (Šiaulių m.)</i> <i>Siūloma rinktis kitą dalyką (4 (Jonišio r., Pakruojo r., Radviliškio r., Šiaulių m.) iš 7)</i>	-----
Jeį mokykloje įgyvendinami profesinio mokymo programos moduliai, kaip vertinate jų organizavimą?	1. Profesinio mokymo programos moduliai įgyvendinami (1 (Akmenės r.) iš 7) <i>Organizuojamos 2 profesinio mokymo programos - staliaus ir kompiuterinio raštingumo Akmenės SMC</i> <i>Problemos:</i> <i>-pasenusios, nebeatitinkančios darbo rinkos reikalavimų programos</i> <i>- nėra gerai aprūpintos profesinio mokymo praktinės bazės</i> 2. Profesinio mokymo programos moduliai neįgyvendinami (6 iš 7)	1. Profesinio mokymo programos moduliai įgyvendinami (1 (Akmenės r.) iš 7) <i>Įgyvendinimą apsunkina nepilnai aprūpinta mokymo bazė</i> 2. Profesinio mokymo programos moduliai neįgyvendinami (6 iš 7)
Kaip jūsų mokykla gali konkuruoti su profesine mokykla, kur taip pat galima įgyti vidurinį išsilavinimą?	1. Didesnis ugdymo galimybių pasirinkimas 1.1. Suaugusiųjų mokykloje, įgyvendinančioje profesinio mokymo modulius, įgyjami profesijos pagrindai <i>Mokykloje galima įgyti ikiprofesinę ar pradinę profesiją, o profesinėje – tęsti mokymąsi (Akmenės r.)</i> 1.2. Suaugusiųjų mokykloje organizuojami įvairesni mokymosi būdai <i>Profesinėse mokyklose organizuojamas tik stacionarus mokymosi būdas, nesiūlomi kiti, tinkantys suaugusiems asmenims (Jonišio r., Kelmės r., Pakruojo r., Šiaulių r., Šiaulių m.)</i> 2. Suaugusiųjų mokyklose – aukštesnė ugdymo kokybė <i>Suaugusiųjų mokykloje – aukštesnė ugdymo kokybė, geresni mokymosi pasiekimų</i>	<i>Profesinės mokyklos siūlo „dvigubą naudą“: įgyti ir profesiją, ir vidurinį išsilavinimą (Pakruojo r., Šiaulių r.)</i> <i>Mokykla negali konkuruoti, nes neturi profesinio mokymo bazės (Kelmės r.)</i> <i>Savivaldybėje nėra profesinės mokyklos (Akmenės r.)</i> <i>Suaugusiųjų klasėse mokosi vyresnio amžiaus mokiniai (psichologiškai saugiau) (Jonišio r.)</i> <i>Suaugusiųjų klasėse mokosi mokiniai, kurių dalis jau yra jau įgijusi profesiją (Jonišio r.)</i>

	<p>rezultatai, todėl lengviau siekti aukštojo išsilavinimo (Šiaulių m.)</p> <p>3. Saugesnis mikroklimatas. Suaugusiųjų mokykloje mokosi vyresnio amžiaus mokiniai</p> <p>Profesinėse mokyklose nepageidauja mokytis vyresni nei 20 m. mokiniai, nes ten mokosi tik jaunimas (Joniškio r.)</p> <p>4. Stipendijos ir socialinės garantijos</p> <p>Profesinėse mokyklose mokiniams mokamos stipendijos, nedirbantys mokiniai gauna socialines garantijas (Šiaulių r.)</p>	<p>Suaugusiųjų mokyklose lanksčiau prisitaikoma prie suaugusių asmenų poreikių (Joniškio r., (Šiaulių r.))</p> <p>Jeigu Suaugusiųjų mokykla rajono centre, ji yra lengviau pasiekiamą savivaldybės mokiniams (Radviliškio r., Pakruojo r.)</p> <p>Mokyklos ne konkuruoja, o bendradarbiauja: dalis profesinės mokyklos mokinių vidurinį išsilavinimą siekia įgyti suaugusiųjų mokyklose (Šiaulių m.)</p> <p>Profesinėse mokyklose mokiniams mokamos stipendijos, nedirbantys mokiniai gauna socialines garantijas (Šiaulių r.)</p>
--	--	--

• - klausimas mokyklos direktoriui; ** - klausimas švietimo skyriaus specialistui; jei klausimas nepažymėtas jokių ženklų, tai reiškia, kad jis buvo užduotas ir mokyklos direktoriui, ir švietimo skyriaus specialistui

22 priedas

3.5.4 lentelė

Mokinių, besimokančių skirtingomis mokymo formomis ir būdais, dalis (proc.) šalyje ir Šiaulių apskrities savivaldybėse 2007-2011 metais

	11-12 klasėje (gimnazijos 3-4 kl.) mokosi vakarine mokymo forma					11-12 klasėje (gimnazijos 3-4 kl.) mokosi neakivaizdiniu būdu					11-12 klasėje (gimnazijos 3-4 kl.) savarankiškai besimokančiųjų				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Šalyje			41.5	42.8	40.1	31.2	29.5	34.4	30.8	33.2	4.0	3.5	4.8	7.5	7.8
Akmenės r. sav.			49.7	27.2	22.1	54.9	45.8	46.5	24.5	25.0	3.3	2.1	0.6	1.3	0.7
Joniškio r. sav.											32.1	38.1	9.5	7.7	3.8
Kelmės r. sav.			100	100	96.9							1.2			3.1
Pakruojo r. sav.			28.3								8.2		7.5	3.0	2.9
Radviliškio r. sav.			32.7								3.1		1.9		
Šiaulių m. sav.			75.4	65.2	74.5	28.6	17.6	19.1	17.9	17.9	0.8	9.4	5.4	17.0	7.6
Šiaulių r. sav.			100	100	100						56.0				

Šaltinis: ŠVIS

23 priedas

3.5.5 lentelė

Mokinių pasiskirstymas (proc.) pagal dorinio ugdymo pasirinkimą šalyje ir Šiaulių apskrities savivaldybėse 2007-2011 metais

Metai	Iš viso mokosi tikybos 11-12 (gimnazijos 3-4) kl.					Iš viso mokosi etikos 11-12 (gimnazijos 3-4) kl.				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Salyje	5.5	5.3	6.0	6.9	7.4	94.5	94.7	94.0	93.1	92.6
Akmenės r. sav.	28	35.4	46.5	42.5	48.2	72.0	64.6	53.5	57.5	51.8
Joniškio r. sav.	34.0	59.6	20.8	29.0	31.6	66.0	40.4	79.2	71.0	68.4
Kelmės r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Pakruojo r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Radviliškio r. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100
Šiaulių m. sav.	0	0	0	0	0	100	100	100	100	100

Šaltinis: ŠVIS

24 priedas

3.5.6 lentelė

Mokinių pasiskirstymas pagal užsienio kalbų pasirinkimo skaičių 2009-2011 m.

	11 -12 (gimnazijos 3-4 kl.) klasėje mokinių, kurie mokosi vieną užsienio kalbą			11 -12 (gimnazijos 3-4 kl.) klasėje mokinių, kurie mokosi dvi užsienio kalbas			11 -12 (gimnazijos 3-4 kl.) klasėje mokinių, kurie mokosi tris užsienio kalbas		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Metai	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Šalis	42.4	45.6	44.3	56.9	53.6	55.0	0.7	0.8	0.7
Akmenės r. sav.	5.2	22.8	30.2	94.8	76.6	69.8	0.0	0.7	0.0
Joniškio r. sav.	68.5	92.1	90.9	31.5	7.9	9.1	0.0	0.0	0.0
Kelmės r. sav.	87.9	79.0	78.1	12.1	21.0	21.9	0.0	0.0	0.0
Pakruojo r. sav.	78.0	96.8	90.9	22.0	3.2	9.1	0.0	0.0	0.0
Radviliškio r. sav.	35.3	42.2	51.1	64.7	57.8	48.9	0.0	0.0	0.0
Šiaulių m. sav.	54.2	54.4	31.7	45.8	45.6	68.3	0.0	0.0	0.0
Šiaulių r. sav.	0.0	63.2	61.5	100.0	36.8	38.5	0.0	0.0	0.0

Šaltinis: ŠVIS

25 priedas

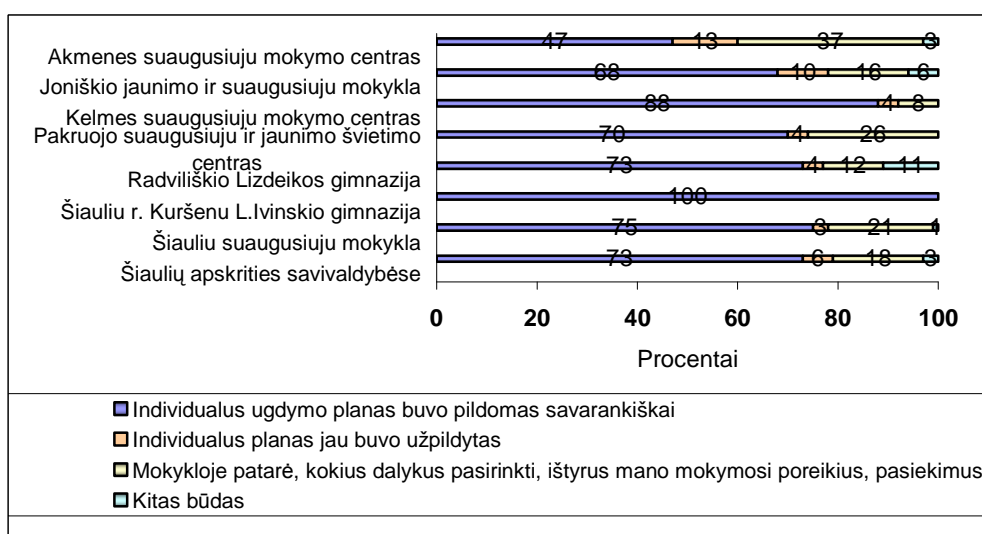
3.5.7 lentelė

Mokinių pasiskirstymas pagal užsienio kalbas 2009-2011 m.

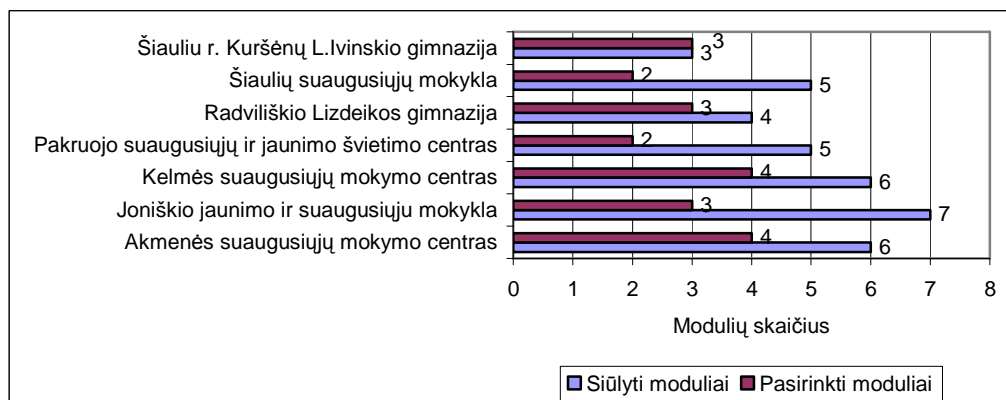
	11 -12 (gimnazijos 3-4 kl.) klasėje mokinių, kurie mokosi tik anglų k.			11 -12 (gimnazijos 3-4 kl.) klasėje mokinių, kurie mokosi tik vokiečių k.			11 -12 (gimnazijos 3-4 kl.) klasėje mokinių, kurie mokosi tik prancūzų k.			11 -12 (gimnazijos 3-4 kl.) klasėje mokinių, kurie mokosi tik rusų k.		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Metai	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Šalis	27.2	28.7	27.3	6.6	6.0	5.3	0.6	0.5	0.4	8.0	10.5	11.3
Akmenės r. sav.	3.2	11.7	15.8	0.6	4.1	4.3	0.0	0.0	0.0	1.3	6.9	10.1
Joniškio r. sav.	46.6	68.3	72.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	21.9	23.8	18.2
Kelmės r. sav.	34.8	37.0	37.5	13.6	8.6	9.4	0.0	0.0	0.0	39.4	33.3	31.3
Pakruojo r. sav.	64.0	80.6	78.8	2.0	3.2	3.0	0.0	0.0	0.0	12.0	12.9	9.1
Radviliškio r. sav.	35.3	33.3	51.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	8.9	0.0
Šiaulių m. sav.	39.4	40.9	23.3	3.5	2.2	2.1	0.6	0.0	0.0	10.7	11.3	6.3
Šiaulių r. sav.	0.0	36.8	57.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	26.3	3.8

Šaltinis: ŠVIS

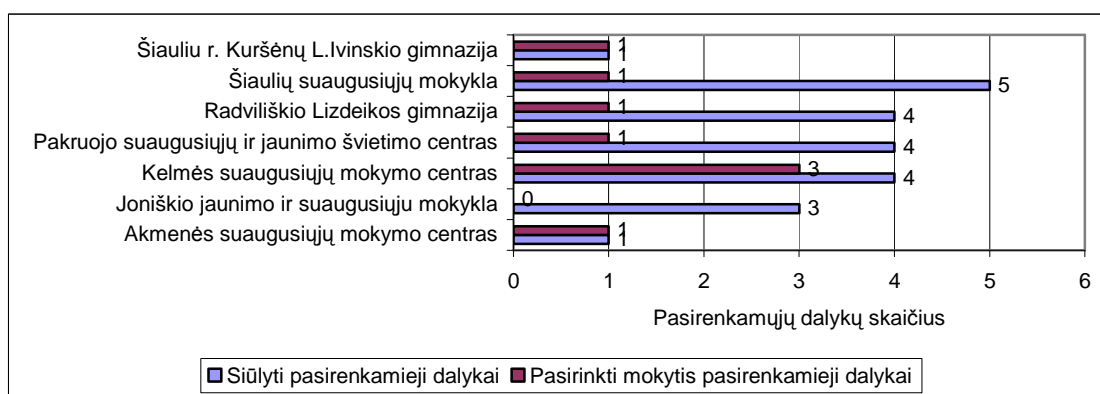
26 priedas

3.5.1 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal ugdymo plano sudarymą (proc.)

3.5.2 pav. Siūlytų ir pasirinktų mokyti modulių skaičius

3.5.3 pav. Siūlytų ir pasirinktų mokyti pasirenkamųjų dalykų skaičius

Mokinių, besimokančių savarankiškai kai kurių mokomųjų dalykų, skaičius

	Akmenės r. savivaldybė	Joniškio r. savivaldybė	Pakruojo r. savivaldybė	Radviliškio r. savivaldybė	Šiaulių m. savivaldybė	Šiaulių r. savivaldybė	Iš viso
Dorinis ugdymas				1			1
Lietuvių k.	2	2			2		6
Anglų k.	1				1	1	3
Vokiečių k.	2						2
Rusų k.		2	5	3		1	11
Matematika	1	4			1		6
Biologija		3	1		2		6
Fizika			1	1	1		3
Chemija	1						1
Istorija	1		1		1		3
Geografija				6	1	1	8
Informacinės technologijos		2			1		3
Dailė					1	1	2
Muzika					1	1	2
Kūno k.				2			2

Mokinių pasiskirstymas pagal mokymosi būdą

	Stacionarus būdas	Neakivaizdinis būdas	Nuotolinis būdas	Savarankiškas būdas
Akmenės suaugusiųjų mokymo centras	61.0%	29.3%	9.8%	.0%
Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla	76.0%	.0%	.0%	24.0%
Kelmės suaugusiųjų mokymo centras	100.0%	.0%	.0%	.0%
Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras	100.0%	.0%	.0%	.0%
Radviliškio Lizdeikos gimnazija	100.0%	.0%	.0%	.0%
Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazija	100.0%	.0%	.0%	.0%
Šiaulių suaugusiųjų mokykla	76.5%	22.1%	.0%	1.5%
Šiaulių apskrities savivaldybės	84.1%	9.8%	1.4%	4.7%

Mokinių dalis, negalėjusi pasirinkti mokytis kai kurių mokomųjų dalykų

	Dalykai, kurių mokiniais negalėjo pasirinkti mokytis											
	Ekonomikos	Kūno k.	Profesinio mokymo programos	Geografijos	Informacinių technologijų	Chemijos	Lotynų k.	Vokiečių kalbos	Karjeros planavimas	Tikybės	Fizikos	Dailės
Akmenės suaugusiųjų mokymo centras	.0%	.0%	25.0%	12.5%	.0%	.0%	25.0%	25.0%	12.5%	.0%	.0%	.0%
Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla	.0%	20.0%	.0%	20.0%	20.0%	40.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%
Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras	.0%	.0%	.0%	40.0%	.0%	20.0%	.0%	.0%	.0%	20.0%	20.0%	.0%
Radviliškio Lizdeikos gimnazija	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	10.0%	.0%	10.0%	.0%	80.0%
Šiaulių r. Kuršėnų L.Ivinskio gimnazija	.0%	.0%	100.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%	.0%
Šiaulių suaugusiųjų mokykla	28.6%	.0%	14.3%	.0%	28.6%	14.3%	.0%	.0%	.0%	14.3%	.0%	.0%
Šiaulių apskrities savivaldybės	5,6%	2,8%	11,1	11,1%	8,3%	11,1%	5,6%	8,3%	2,8%	8,3%	2,8%	22,2%

Mokinių, pasirinkusių mokytis modulius, skaičius

	Lietuvių k.	Anglų k.	Vokiečių k.	Rusų k.	Matematika	Biologija	Istorija	Geografija
Akmenės r. savivaldybė	3	11	3	7				
Joniškio r. savivaldybė					7		18	9
Kelmės r. savivaldybė	41				30	34	36	
Pakruojo r. savivaldybė	14				15			
Radviliškio r. savivaldybė	23	10			12			
Šiaulių m. savivaldybė	3				3			
Šiaulių r. savivaldybė	16				10		4	
Iš viso	100	21	3	7	77	34	58	9

33 priedas

3.5.12 lentelė

Mokinių, pasirinkusių mokyti pasirenkamuosius dalykus, skaičius

	Psichologija	Veršlumas	Karjeros planavimas	Bendravimo pagindai	Kompiuterinė raštvedyba	Vadyba	Ekonomika
Akmenės r. savivaldybė	6						
Joniškio r. savivaldybė							
Kelmės r. savivaldybė			17	14	12		
Pakruojo r. savivaldybė		18					
Radviliškio r. savivaldybė						11	
Šiaulių m. savivaldybė	9						
Šiaulių r. savivaldybė							13
Iš viso							

34 priedas

3.5.13 lentelė

Mokinių pasiskirstymas pagal pasirinktų mokyti dalykų skaičių (proc.)

	Pasirinktų mokomųjų dalykų skaičius (min/max)						
	7	8	9	10	11	12	13
Akmenės suaugusiųjų mokymo centras	.0%	14.3%	48.6%	14.3%	8.6%	.0%	2.9%
Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla	4.7%	41.9%	30.2%	11.6%	.0%	2.3%	2.3%
Kelmės suaugusiųjų mokymo centras	.0%	16.0%	32.0%	6.0%	42.0%	4.0%	.0%
Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras	7.4%	.0%	48.1%	40.7%	3.7%	.0%	.0%
Radviliškio Lizdeikos gimnazija	7.7%	15.4%	46.2%	3.8%	19.2%	3.8%	.0%
Šiaulių r. Kuršėnų L. Minskio gimnazija	.0%	.0%	55.6%	33.3%	.0%	.0%	.0%
Šiaulių suaugusiųjų mokykla	1.5%	6.2%	53.8%	30.8%	4.6%	3.1%	.0%
Šiaulių apskrities savivaldybės	2.7%	14.8%	43.9%	19.3%	12.5%	2.3%	.8%

35 priedas

3.5.14 lentelė

Mokinių pasiskirstymas pagal pamokų skaičių per savaitę (proc.)

	Pamokų skaičius per savaitę (min/max)				
	19	20	21	22	23
Akmenės suaugusiųjų mokymo centras	17.2%	24.1%	10.3%	3.4%	.0%
Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla	.0%	14.8%	3.7%	11.1%	.0%
Kelmės suaugusiųjų mokymo centras	44.0%	26.0%	14.0%	14.0%	2.0%
Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras	17.2%	37.9%	31.0%	6.9%	.0%
Radviliškio Lizdeikos gimnazija	8.0%	4.0%	4.0%	28.0%	.0%
Šiaulių r. Kuršėnų L. Ivinskio gimnazija	16.7%	16.7%	33.3%	22.2%	5.6%
Šiaulių suaugusiųjų mokykla	33.9%	9.7%	8.1%	11.3%	1.6%
Šiaulių apskrities savivaldybės	24.2%	18.8%	13.3%	12.9%	1.3%

Mokinių, pasirinkusių mokytis dalyką (-us) išplėstiniu kursu, dalis (proc.)

	1 dalyką	2 dalykus	3 dalykus	4 dalykus	5 dalykus
Akmenės suaugusiųjų mokymo centras	14	14	31	7	7
Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla	35	27	8	6	
Kelmės suaugusiųjų mokymo centras	18	14	4		
Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras		13	73	3	
Radviškio Lizdeikos gimnazija	16	2			
Šiaulių r. Kuršėnų L. Minskio gimnazija	5	5	3	5	4
Šiaulių suaugusiųjų mokykla			22	72	

Mokytojų pasiskirstymas (proc.) pagal išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją

Savivaldybė	Iš viso mokytojų ir vadovų, turinčių aukštąjį išsilavinimą					Iš viso mokytojų ir vadovų, turinčių aukštąjį pedagoginį išsilavinimą				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Šalyje	95	95	96	97	97	89	89	88	93	93
Akmenės r. sav.	82	80	92	92	92	73	60	75	85	85
Alytaus m. sav.	97	100	100	100	100	95	100	100	100	100
Druskininkų sav.	100	100	100	100	100	38	75	71	88	86
Jonavos r. sav.	91	92	97	91	91	91	88	84	80	77
Joniškio r. sav.	91	92	91	90	89	64	75	73	90	89
Kaišiadorių r. sav.	78	100	100	100	100	67	82	85	92	92
Kalvarijos sav.	100	100	100	100	100	86	88	78	90	90
Kauno m. sav.	96	97	96	99	100	86	88	87	94	95
Kėdainių r. sav.	71	78	80	75	78	71	78	70	75	78
Kelmės r. sav.	86	100	100	100	100	86	100	100	100	83
Klaipėdos m. sav.	100	98	100	100	100	95	93	91	98	100
Kretingos r. sav.	91	91	100	100	0	91	91	90	100	0
Marijampolės sav.	93	93	94	97	0	83	89	90	88	0
Pakruojo r. sav.	100	100	100	100	100	80	83	83	83	100
Panevėžio m. sav.	97	97	97	100	100	92	94	92	97	97
Pasvalio r. sav.	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Plungės r. sav.	92	93	94	94	95	92	87	94	94	95
Rokiškio r. sav.	100	100	88	89	89	100	100	88	89	89
Šiaulių m. sav.	100	100	100	100	100	96	92	90	91	91
Šilalės r. sav.	100	100	100	100	100	50	100	100	100	100
Šilutės r. sav.	88	88	94	94	94	81	75	83	88	88
Tauragės r. sav.	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Telšių r. sav.	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Trakų r. sav.	100	100	100	100	0	100	100	100	100	0
Vilkaviškio r. sav.	0	50	33	50	86	0	0	0	0	79
Vilniaus m. sav.	97	95	94	98	98	93	89	89	95	94

Šaltinis: ŠVIS

Mokytojų pasiskirstymas (proc.) pagal kvalifikacinę kategoriją

	Mokytojai				Vyr. mokytojai				Metodininkai				Ekspertai			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
Akmenės r. sav.	43	30	25	7	43	50	58	79	14	20	17	14	0	0	0	0
Alytaus m. sav.	7	4	7	7	75	79	80	81	18	17	13	11	0	0	0	0
Druskininkų sav.	17	17	29	17	50	50	43	50	33	33	29	33	0	0	0	0
Jonavos r. sav.	6	5	5	5	72	68	67	57	22	26	29	38	0	0	0	0
Joniškio r. sav.	9	10	30	11	83	80	60	78	8	10	10	11	0	0	0	0
Kaišiadorių r. sav.	0	0	0	0	50	33	33	33	50	67	67	67	0	0	0	0
Kalvarijos sav.	25	25	30	20	63	63	60	70	13	13	10	10	0	0	0	0
Kauno m. sav.	7	3	4	3	42	46	46	42	41	39	38	43	10	11	11	12
Kėdainių r. sav.	0	13	0	0	86	75	86	88	14	13	14	13	0	0	0	0
Kelmės r. sav.	0	0	0	0	100	100	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Klaipėdos m. sav.	5	8	12	14	73	73	71	64	22	20	17	21	0	0	0	0
Kretingos r. sav.	10	13	11	0	60	63	67	0	30	13	11	0	0	13	11	0
Kupiškio r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Marijampolės sav.	10	9	19	0	81	74	65	0	10	17	16	0	0	0	0	0
Radviškio r. sav.	21	20	14	9	33	36	39	38	43	42	45	49	2	2	2	4
Pakruojo r. sav.	50	25	25	20	50	50	50	60	0	25	25	20	0	0	0	0
Panevėžio m. sav.	0	0	3	0	81	81	77	71	19	19	20	29	0	0	0	0
Pasvalio r. sav.	25	0	0	0	0	0	33	25	75	100	67	75	0	0	0	0
Plungės r. sav.	33	27	33	28	58	60	60	61	8	13	7	11	0	0	0	0
Rokiškio r. sav.	0	0	0	13	100	100	86	75	0	0	14	13	0	0	0	0
Šiaulių m. sav.	11	11	6	17	72	67	63	56	17	22	31	28	0	0	0	0
Šiaulių r. sav.	4	4	5	5	30	31	30	15	55	54	53	72	11	10	12	8
Šilalės r. sav.	0	0	0	0	100	100	100	100	0	0	0	0	0	0	0	0
Šilutės r. sav.	10	7	7	0	80	64	57	62	10	29	36	38	0	0	0	0
Švenčionių r. sav.	0	0	0	21	0	0	0	53	0	0	0	26	0	0	0	0
Tauragės r. sav.	25	25	25	0	50	50	50	100	25	25	25	0	0	0	0	0
Telšių r. sav.	0	0	7	0	87	87	79	86	13	13	14	14	0	0	0	0
Trakų r. sav.	0	0	0	0	100	100	80	0	0	0	20	0	0	0	0	0
Vilkaviškio r. sav.	100	100	100	8	0	0	0	83	0	0	0	8	0	0	0	0
Vilniaus m. sav.	7	9	12	15	75	72	70	68	16	19	18	17	2	0	1	0
Šalyje	10	9	11	9	62	61	61	59	26	27	26	29	3	3	3	2

Šaltinis: ŠVIS

**Specialistų, teikiančių specialiąją, psichologinę ir socialinę pagalbą, pasiskirstymas
suaugusiųjų mokyklose**

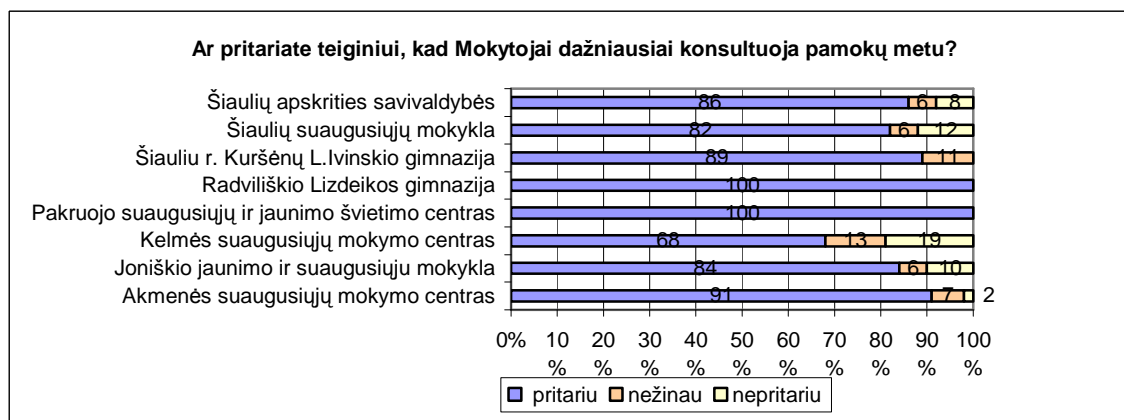
Metai	Specialiųjų pedagogų				Psichologų					Socialinių pedagogų					
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Akmenės rajono savivaldybės suaugusiųjų mokymo centras						1	1	1	1	1					
Alytaus jaunimo ir suaugusiųjų mokykla					1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Druskininkų švietimo centras															
Jonavos suaugusiųjų švietimo centras															
Joniškio jaunimo ir suaugusiųjų mokykla			1	1	1								1	1	1
Kaistiadorių jaunimo ir suaugusiųjų mokykla	1			1							1	1	1	1	
Kalvarijos suaugusiųjų vidurinė mokykla															
Kauno suaugusiųjų mokymo centras			1		1	1								1	
Kėdainių suaugusiųjų mokymo centras															
Kelmės r. savivaldybės suaugusiųjų mokymo centras															
Klaipėdos Ivaizdžių suaugusiųjų vidurinė mokykla										1	1	1	1	1	1
Klaipėdos Salio Semerio suaugusiųjų gimnazija											1	1	1	1	1
Kretingos suaugusiųjų mokymo centras															
mokytoji ir mokyklai centras															
Marjampolės suaugusiųjų mokymo centras															
Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras															
Panevėžio suaugusiųjų bendrojo lavinimo vidurinė mokykla															
Panevėžio suaugusiųjų mokymo centras															
Pasvalio jaunimo ir suaugusiųjų mokymo centras															
Plungės suaugusiųjų švietimo centras											2	3	2	2	2
Rokiškio suaugusiųjų mokymo centras															
Šiaulių Suaugusiųjų vidurinė mokykla															
Silalės suaugusiųjų bendrojo lavinimo vidurinė mokykla															
Šilutės jaunimo ir suaugusiųjų mokymo centras											1	2	2	1	1
Svencionių r. Svencionėlių antroji vidurinė mokykla															1
Tauragės suaugusiųjų mokymo centras															
Telšių suaugusiųjų mokykla															
Trakų rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga švietimo centras															
Kybartų suaugusiųjų vidurinė mokykla															
Vilkaviskio rajono Giedrių jaunimo ir suaugusiųjų mokykla															1
Vilniaus "Akiračio" suaugusiųjų vidurinė mokykla															
Vilniaus "Varpo" suaugusiųjų vidurinė mokykla						1	1	1	1	1	1		1	1	1
Vilniaus "Zidinio" suaugusiųjų gimnazija						1	1	1	1	1					
Vilniaus Gabrielės Petkevičaitės-Bitės suaugusiųjų mokymo centras					1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Vilniaus jaunimo ir suaugusiųjų konsultacinis bendrojo lavinimo centras															
Vilniaus suaugusiųjų mokymo centras						1	1	1	1	1	1				1

Šaltinis: ŠVIS

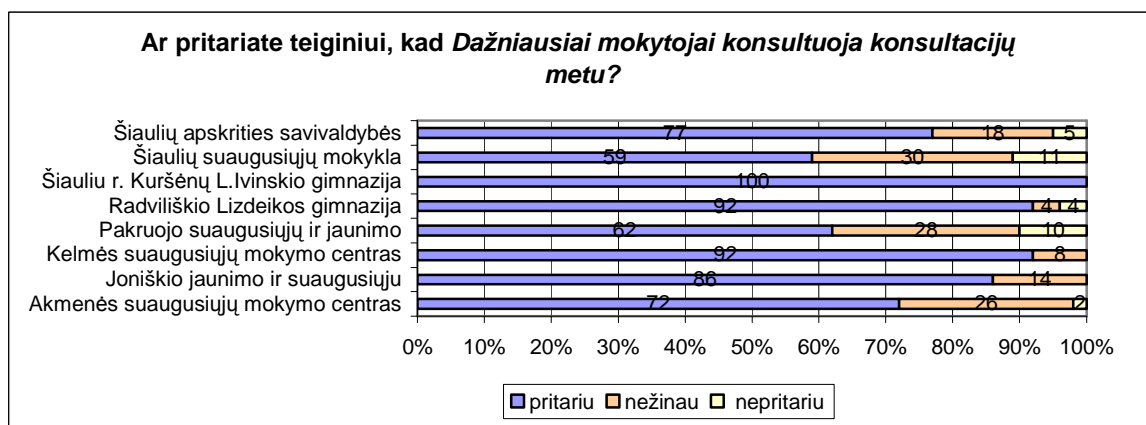
Specialiųjų poreikių mokinių skaičius ir dalis (proc.) savivaldybėse

Metai	Spec. poreikių mokinių skaičius 11-12 (gimnazijos 3-4) klasėje					Spec. poreikių mokinių dalis (proc.) 11-12 (gimnazijos 3-4) klasėje				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Šalyje	91	114	129	129	128	0,81	1,01	1,2	1,44	1,6
Akmenės r. sav.	3	3	7	13	14	1,65	2,08	4,52	8,61	10
Alytaus m. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Anykščių r. sav.	0	1	1	0	0	0	1,79	1,92	0	0
Biržų r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Druskininkų sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektrėnų sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ignalinos r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jonavos r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Joniškio r. sav.	1	4	5	6	8	1,89	6,35	6,76	9,23	10,3
Jurbarko r. sav.	1	2	0	2	1	2,94	6,25	0	5,26	3,7
Kaišiadorių r. sav.	1	1	1	0	1	1,96	1,72	1,82	0	2,33
Kalvarijos sav.	3	4	10	3	4	1,8	2,23	6,21	2,22	3,25
Kauno m. sav.	18	17	35	23	26	1	0,84	1,87	1,68	2,24
Kauno r. sav.	0	1	0	2	2	0	1,16	0	2	2,25
Kėdainių r. sav.	2	0	0	1	1	1,17	0	0	0,79	0,78
Kelmės r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Klaipėdos m. sav.	22	21	17	34	9	1,96	1,8	1,74	4,79	2,08
Klaipėdos r. sav.	0	0	3	4	1	0	0	5,56	6,67	2,44
Kretingos r. sav.	0	1	1	2	2	0	0,5	0,51	1,45	1,55
Kupiškio r. sav.	0	0	1	3	3	0	0	3,03	7,14	8,11
Lazdijų r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Marijampolės sav.	3	2	0	0	6	0,67	0,5	0	0	1,63
Mažeikių r. sav.	1	0	2	0	0	0,35	0	0,93	0	0
Pagėgių sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pakruojo r. sav.	1	0	1	1	3	2,04	0	1,89	3,03	8,82
Palangos m. sav.	0	1	1	0	0	0	14,3	10	0	0
Panevėžio m. sav.	12	18	5	1	1	2,04	3,08	0,88	0,22	0,24
Pasvalio r. sav.	1	2	1	2	2	1,33	2,99	1,32	2,44	2,47
Plungės r. sav.	2	1	3	5	7	0,96	0,53	1,76	3,47	5,51
Prienų r. sav.	2	1	1	0	0	4,17	3,7	3,45	0	0
Radviliškio r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raseinių r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rokiškio r. sav.	2	2	2	3	2	1,41	1,45	1,29	2,36	1,8
Skuodo r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Šakių r. sav.	2	0	0	0	0	4,88	0	0	0	0
Šalčininkų r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Šiaulių m. sav.	1	1	0	0	0	0,25	0,26	0	0	0
Šiaulių r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Šilalės r. sav.	3	2	0	1	1	3,37	2,27	0	1,04	0,87
Šilutės r. sav.	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0,65
Širvintų r. sav.	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2,08
Švenčionių r. sav.	0	1	0	5	6	0	1,09	0	5,62	6,52
Tauragės r. sav.	0	1	0	1	1	0	0,95	0	0,53	0,57
Telšių r. sav.	0	1	0	0	0	0	0,41	0	0	0
Trakų r. sav.	3	5	4	0	10	1,11	1,64	1,33	0	2,39
Ukmergės r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utenos r. sav.	0	2	5	2	2	0	1,77	4,55	2,15	2,15
Vilkaviškio r. sav.	0	0	2	0	2	0	0	2,22	0	2,2
Vilniaus m. sav.	6	18	20	13	9	0,25	0,81	1,01	0,86	0,65
Vilniaus r. sav.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Visagino sav.	1	1	1	2	2	1,25	1,3	1,49	3,33	4

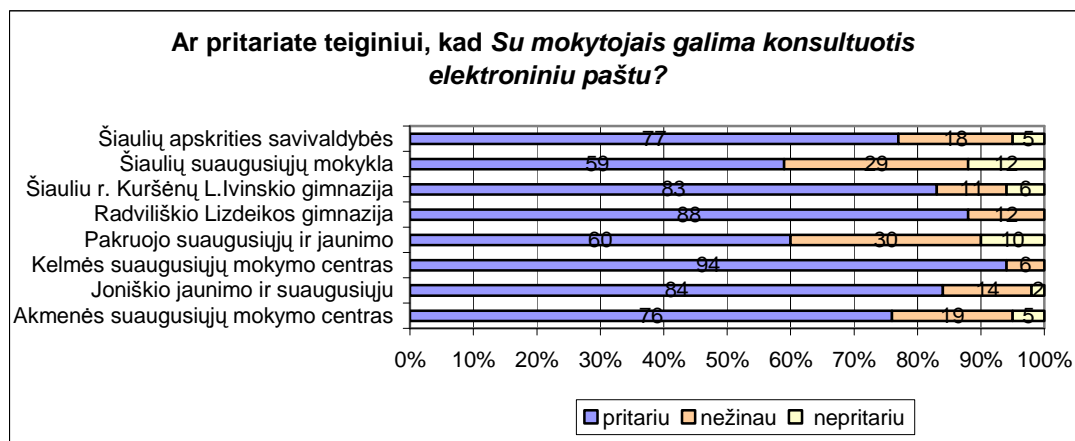
Šaltinis: ŠVIS

3.6.1 pav. Individualios švietimo pagalbos pamokų metu vertinimas

3.6.2 pav. Individualios švietimo pagalbos konsultacijų metu vertinimas

3.6.3 pav. Individualios švietimo pagalbos nuotoliniu būdu vertinimas

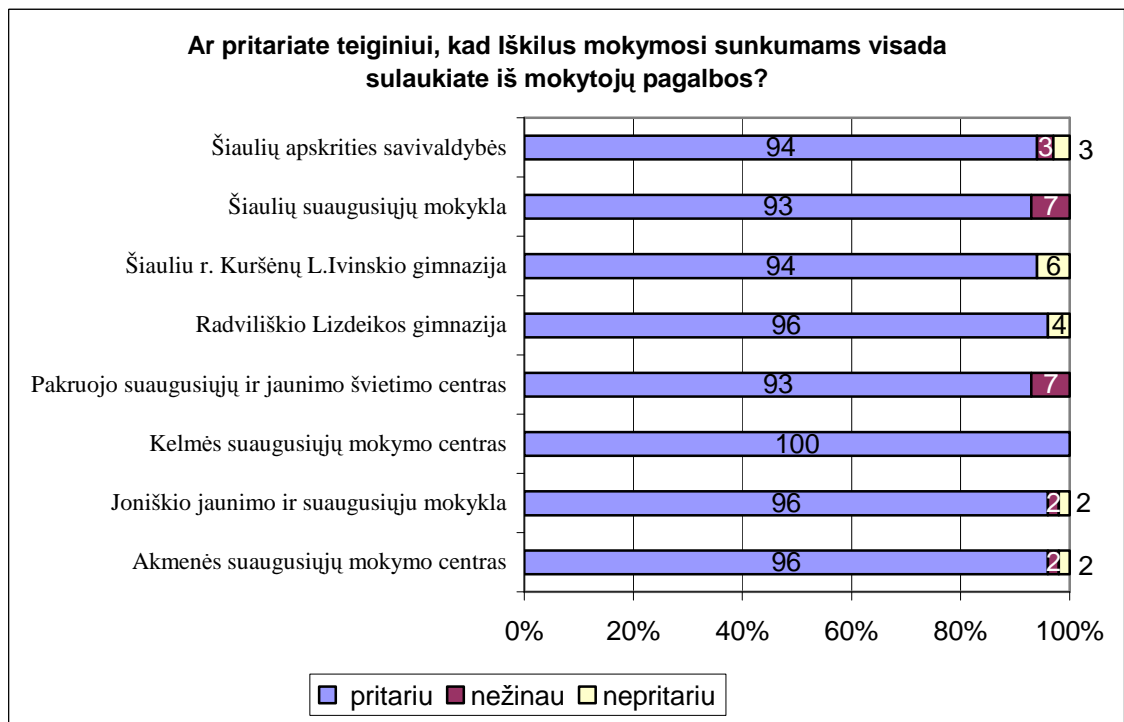
**Švietimo prieinamumo psichologinės, socialinės ir švietimo pagalbos aspektu
vertinimas švietimo organizatorių požiūriu**

Klausimai	Respondentų atsakymai	
	Mokyklų direktoriai	Švietimo skyriaus specialistai
<p>Kaip vertinate mokytojų kvalifikaciją?</p> <p>Kokių mokytojų specialistų trūksta?</p>	<p>1.Mokytojų kvalifikacija yra tinkama įgyvendinti vidurinio ugdymo programą (mokytojai yra dalykų specialistai, turi darbo su suaugusiais asmenimis patirtį) (3 (Joniškio r., Radviliškio r., Šiaulių r.) iš 7)</p> <p>2.Didžiosios dalies mokytojų kvalifikacija yra tinkama įgyvendinti vidurinio ugdymo programą (4 iš 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trūksta profesijos mokytojų (Akmenės r.) • Trūksta galimybių tobulinti mokytojų kultūrinės ir pažintines kompetencijas (Akmenės r.) • Dailės moko ne specialistė (Pakruojo r.) • Trūksta ekonomikos mokytojo (Joniškio r.) • Trūksta dorinio ugdymo (etikos) mokytojo (Šiaulių m.) 	<p>Mokytojų kvalifikacija yra tinkama įgyvendinti vidurinio ugdymo programą (5 (Kelmės r., Radviliškio r., Pakruojo r., Šiaulių r., Šiaulių m.) iš 7)</p> <p>Trūksta profesijos mokytojų(Akmenės r.) Anglų k. mokytojo (Joniškio r.)</p>
<p>Kiek mokykloje yra andragogų?*</p> <p>Ar skatinama mokykloje siekti mokytojo andragogo kvalifikacijos? Kaip?*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Visi mokytojai yra dirbo 5 metus, yra išklaušę 6 val. andragogų kursus, direktorė – 80 val. andragogikos kursus (Akmenės r.) • Visi mokytojai išklaušę andragogikos pagrindus. Andragogų nėra (Joniškio r.) • 4 mokytojai dalyvavo 40 val. kursuose ir įgijo andragogo praktiko kompetencijų . Andragogų nėra. (Kelmės r.) • Visi mokytojai dalyvavo andragogų kursuose, dalis – ilgalaikiuose (Pakruojo r.) • Mokytojai dalyvavo 2 dienų kursuose. Andragogų nėra (Radviliškio r.) • Mokytojai dalyvavo kursuose. Andragogų nėra (Šiaulių r.) • Visi mokytojai yra baigę 40 val. andragogikos kursus. 6 mokytojai dalyvavo projekte ir įgijo andragogo praktiko kompetenciją (Šiaulių m.) • Mokytojai yra skatinami dalintis patirtimi su kitais suaugusiųjų mokyklų mokytojais, dalyvauti seminaruose, konferencijose (Radviliškio r., Šiaulių m.) 	-----
<p>Kokie pagalbos specialistai (psichologas, specialusis pedagogas, logopedas, socialinis pedagogas, kt.) dirba arba atvyksta į jūsų mokyklą (etatai)?*</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Psichologas (Akmenės r (0,5 etato), Radviliškio r. (kartą per sav.), Šiaulių m. (0,25 etato)) • Specialusis pedagogas (Joniškio r.(1 etatas)) • Karjeros konsultantas (Šiaulių m. (1 etatas)) • Socialinis pedagogas (Joniškio r. (0,5 etato); Radviliškio r. (kartą per sav.); Šiaulių r.) • Socialinis pedagogas (Kelmės r., bet ne 	

	<p>etatinis darbuotojas – savivaldybėje manoma, kad suaugusiems švietimo pagalba nereikalinga)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Profesinio informavimo taško specialistas (Radviliškio r. (kartą per sav.)) • Švietimo pagalbos specialistų mokykloje nėra (Pakruojo r., Kelmės r.) • Yra galimybė kreipti į PPT specialistus (Šiaulių r., Pakruojo r.) 	
<p>Kaip vertinate šių specialistų darbą?*</p> <p>Kaip vertinate švietimo pagalbos teikimą mokykloje?***</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Specialisto(-ų) pagalba vertinama teigiamai (Akmenės r., Joniškio r., Radviliškio r., Šiaulių r. Šiaulių m.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Švietimo pagalbos teikimas vertinamas teigiamai (4 (Joniškio r., Radviliškio r., Šiaulių r., Šiaulių m.) iš 7) • Švietimo pagalba yra minimali (1 (Akmenės r.) iš 7) • Švietimo pagalbos teikimas nepakankamas (2 (Kelmės r., Pakruojo r.) iš 7)

* - klausimas mokyklos direktoriui; ** - klausimas švietimo skyriaus specialistui; jei klausimas nepažymėtas jokių ženklų, tai reiškia, kad jis buvo užduotas ir mokyklos direktoriui, ir švietimo skyriaus specialistui

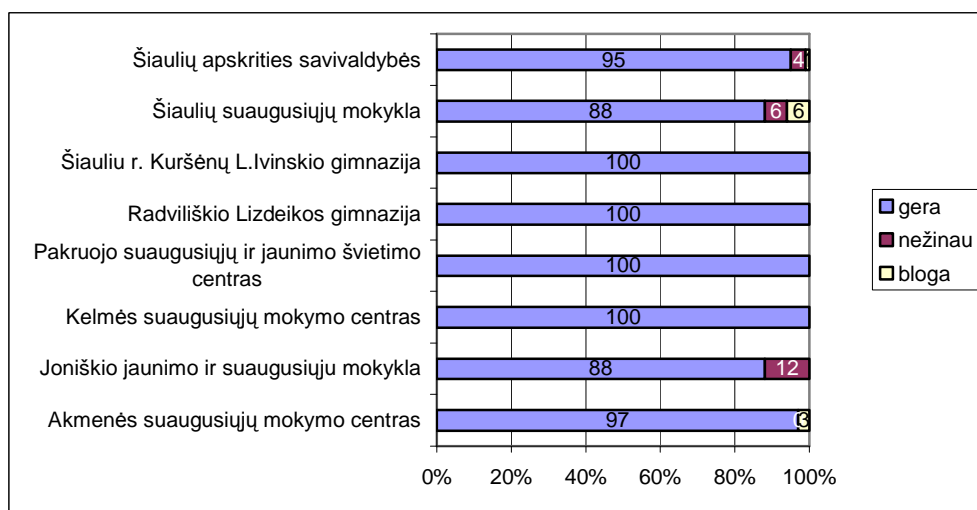
45 priedas

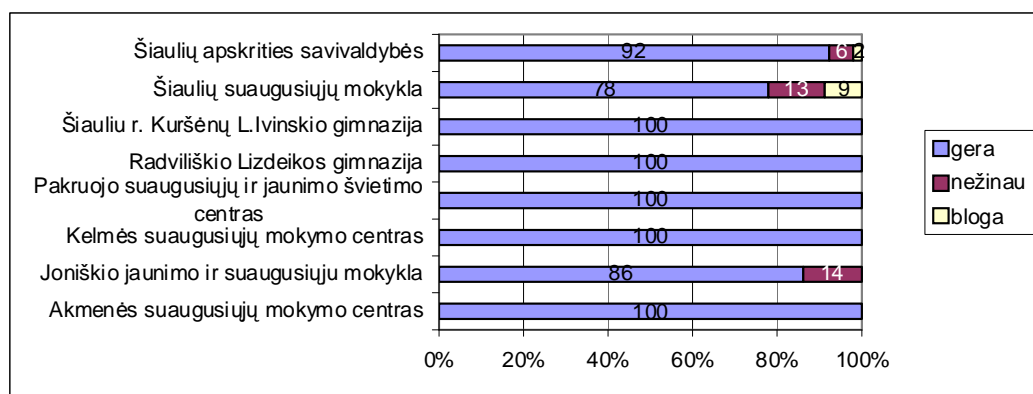
3.6.4 pav. Švietimo pagalbos vertinimas švietimo vartotojų požiūriu

Klausimai	Respondentų atsakymai	
	Mokyklų direktoriai	Švietimo skyriaus specialistai
Kaip vertinate mokyklos materialines mokymosi sąlygas: mokyklos pastatas; aplinkos sutvarkymas; kabinetų įrengimas; sporto ir aktų salės; bibliotekos aprūpinimas?	<p>1. Materialinės mokymosi sąlygos vertinamos teigiamai (3 (Joniškio r., Radviliškio r., Šiaulių r.) iš 7)</p> <p>2. Materialinės mokymosi sąlygos vertinamos iš dalies teigiamai (4 (Akmenės r., Kelmės r., Pakruojo r., Šiaulių m.) iš 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Nėra sporto salės, reikia renovuoti aikštyną, jo aplinką (Akmenės r.)</i> • <i>Neįrengti gamtos mokslų kabinetai, sporto salės, todėl tenka naudotis kitos mokyklos baze (Kelmės r.)</i> • <i>Sporto ir aktų sale dalinamais su pagrindine mokykla; mokyklos laukia renovacija (Pakruojo r.)</i> • <i>Mokyklos pastatas nėra pilnai renovuotas (renovuotina vandentiekio, šildymo, nuotėkų sistema, reikia remontuoti mokinių tualetus)(Šiaulių m.)</i> 	<p>1. Materialinės mokymosi sąlygos vertinamos teigiamai (2 (Radviliškio r., Šiaulių r.) iš 7)</p> <p>2. Materialinės mokymosi sąlygos vertinamos iš dalies teigiamai (4 (Akmenės r., Joniškio r. Kelmės r., Pakruojo r., Šiaulių m.) iš 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Nėra sporto salės, reikia renovuoti aikštyną, jo aplinką (Akmenės r.)</i> • <i>Nėra tinkamai įrengti gamtos mokslų kabinetai (Joniškio r.)</i> • <i>Neįrengti gamtos mokslų kabinetai, sporto salės, todėl tenka naudotis kitos mokyklos baze (Kelmės r.)</i> • <i>Sporto ir aktų sale, valgykla dalinamais su pagrindine mokykla (Pakruojo r.)</i> • <i>Nėra sąlygų sportui (Šiaulių m.)</i>
Kaip vertinate mokyklos aprūpinimą mokymo priemonėmis – vadovėliai, žodynai, vaizdinė medžiaga, televizoriai, multimedija, projektorius, kompiuteriai, tautinė simbolika)?	<p>1. Aprūpinimas mokymo priemonėmis vertinamas teigiamai (6 (Joniškio r., Kelmės r., Pakruojo r., Radviliškio r., Šiaulių r., Šiaulių m.) iš 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mokyklos gausiai aprūpintos vaizdo, garso, kompiuterine technika; biblioteka kasmet papildoma naujais vadovėliai, vaizdine medžiaga pagal mokytojų pageidavimus (Kelmės r.)</i> • <i>Mokykloje yra vadovėlių, skirtų suaugusiems asmenims mokyti (Pakruojo r.)</i> <p>2. Aprūpinimas mokymo priemonėmis vertinamas iš dalies teigiamai</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Trūksta profesinio mokymo praktinės bazės; mokykla negali dalyvauti ES projektuose ir taip pretenduoti įgyti priemonių (Akmenės r.)</i> 	<p>1. Aprūpinimas mokymo priemonėmis vertinamas teigiamai (5 (Kelmės r., Radviliškio r., Pakruojo r., Šiaulių r., Šiaulių m.) iš 7)</p> <p>2. Aprūpinimas mokymo priemonėmis vertinamas iš dalies teigiamai (2 (Akmenės r., Joniškio r.) iš 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Trūksta priemonių profesiniam mokymui (Akmenės r.)</i> • <i>Trūksta priemonių gamtos mokslams (Joniškio r.)</i>
Kaip vertinate mokyklos galimybes ugdyti specialiųjų poreikių asmenį? (aplinkos pritaikymas (pandusai, tualetai, kt.), priemonės (techninės pagalbos priemonės, specialios mokymosi priemonės)?	<p>1. Mokyklos ugdymo sąlygos (aplinka ir priemonės) ugdyti spec. poreikių asmenis pritaikytos iš dalies (5 (Akmenės r., Kelmės r., Pakruojo r., Šiaulių m., Šiaulių r.) iš 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Aplinka pritaikyta, bet nėra specialiųjų priemonių (Akmenės r., Šiaulių r.)</i> • <i>Aplinka pritaikyta iš dalies (tik 1-as aukštas), specialiųjų priemonių nėra (Kelmės r., Pakruojo r.)</i> • <i>Įrengti pandusai, tualetas, bet nėra liftų. Yra sąlygos ugdyti klausos negalią turinčius mokinius (Šiaulių m.)</i> <p>2. Nėra sąlygų ir priemonių ugdyti spec. poreikių mokinius (2 (Joniškio r., Radviliškio r.) iš 7)</p>	<p>1. Mokyklos ugdymo sąlygos (aplinka ir priemonės) ugdyti spec. poreikių asmenis pritaikytos iš dalies (4 (Akmenės r., Kelmės r., Pakruojo r., Šiaulių r.) iš 7)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Aplinka pritaikyta, bet nėra specialiųjų priemonių (Akmenės r., Kelmės r., Pakruojo r., Šiaulių r.)</i> <p>2. Nėra sąlygų ir priemonių ugdyti spec. poreikių mokinius (Joniškio r., Radviliškio r., Šiaulių m.)</p>

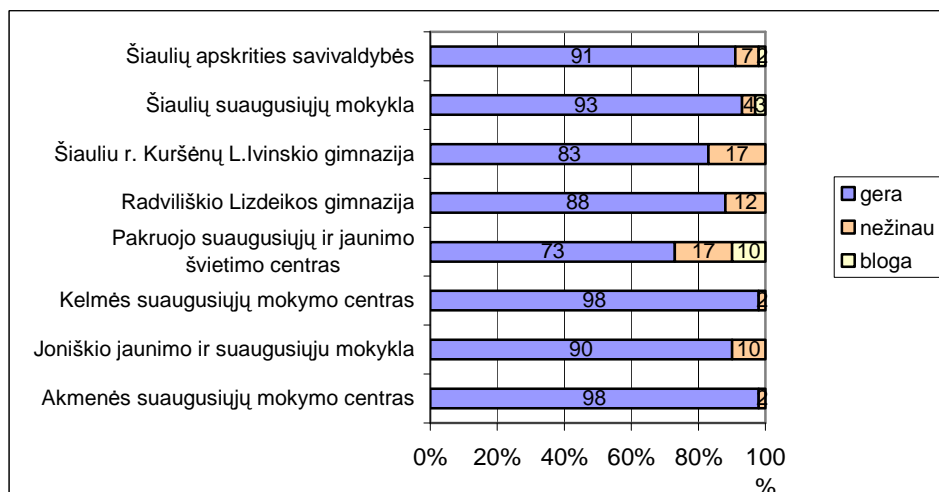
• - klausimas mokyklos direktoriui; ** - klausimas švietimo skyriaus specialistui; jei klausimas nepažymėtas jokių ženklu, tai reiškia, kad jis buvo užduotas ir mokyklos direktoriui, ir švietimo skyriaus specialistui

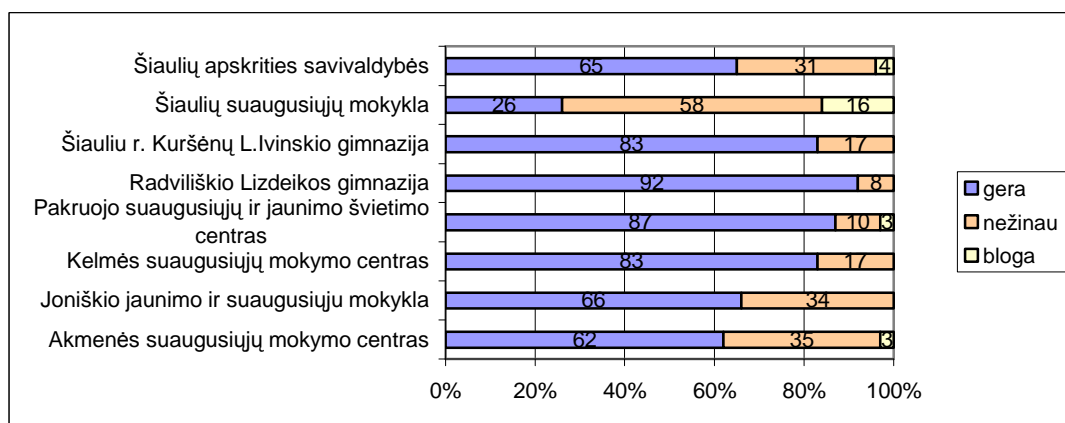
3.7.1 pav. Mokyklų aprūpinimo kompiuterine technika vertinimas švietimo vartotojų požiūriu

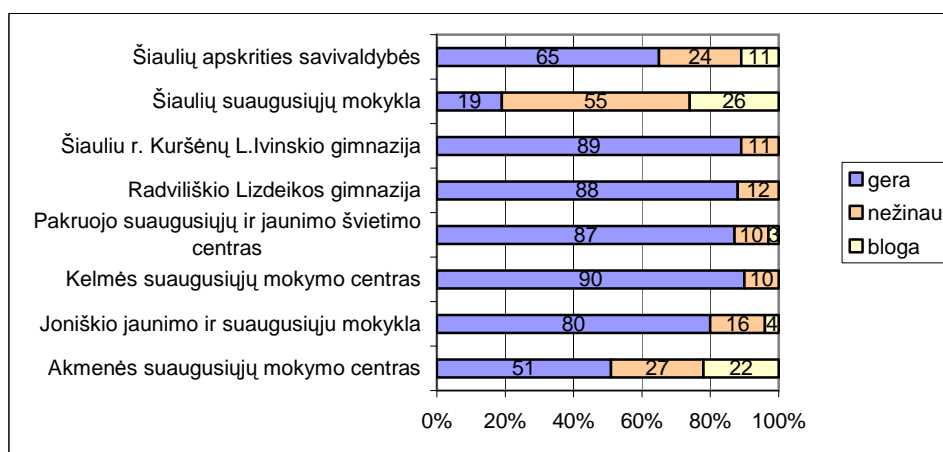
3.7.2 pav. Mokyklų aprūpinimo vaizdinėmis mokymo priemonėmis vertinimas švietimo vartotojų požiūriu

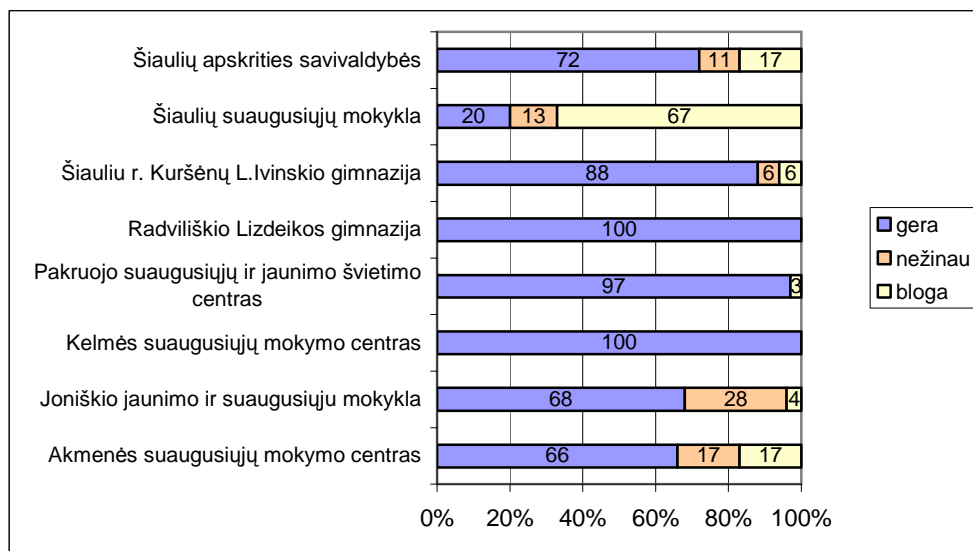
3.7.3 pav. Mokyklų bibliotekų aprūpinimo vertinimas švietimo vartotojų požiūriu

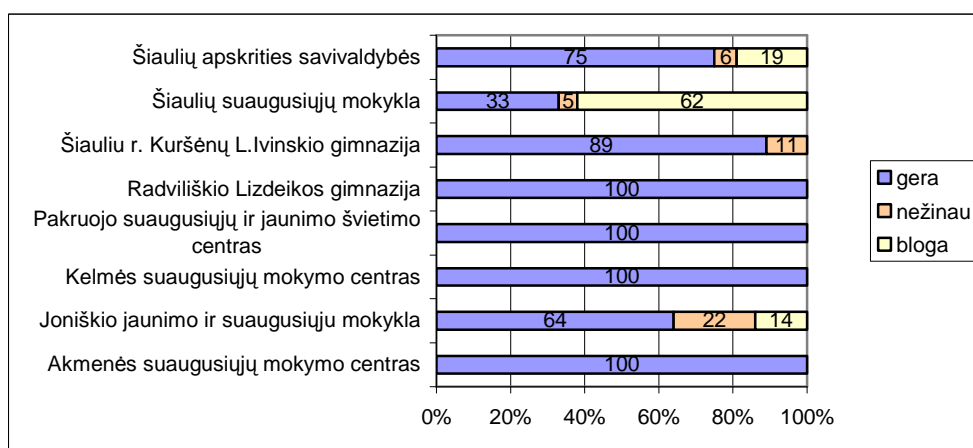
3.7.4 pav. Mokyklų sporto bazės (sporto salės) vertinimas švietimo vartotojų požiūriu

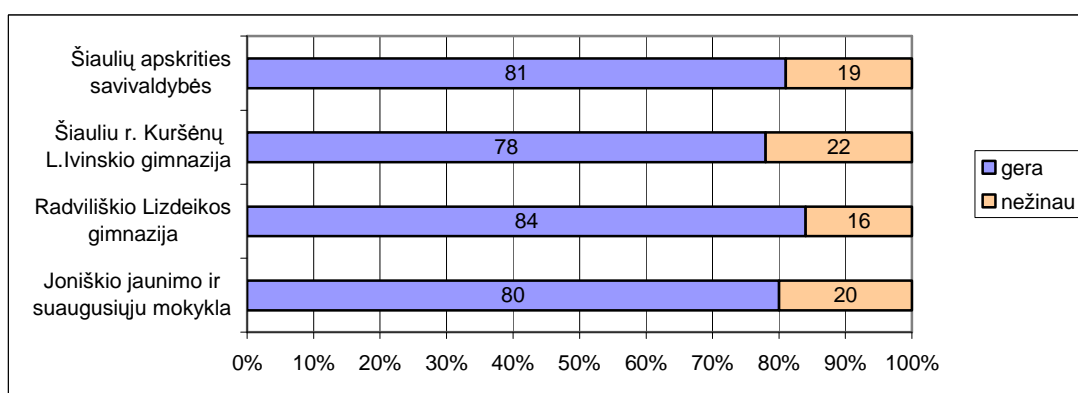
3.7.5 pav. Mokyklų sporto bazės (sporto aikštyno) vertinimas švietimo vartotojų požiūriu

3.7.6 pav. Mokyklų aprūpinimo higienos priemonėmis vertinimas švietimo vartotojų požiūriu

3.7.7 pav. Mokyklų tualetų būklės vertinimas švietimo vartotojų požiūriu

3.7.8 pav. Maitinimo paslaugų vertinimas švietimo vartotojų požiūriu

PUSIAU STRUKTŪRUOTO INTERVIU KLAUSIMYNAS MOKYKLŲ VADOVAMS

Duomenys apie vadovą:

Koks Jūsų išsilavinimas, specialybė?

Kokia Jūsų kvalifikacinė kategorija?

Koks Jūsų pedagoginis stažas?

Kiek metų dirbate mokyklos vadovu?

Kiek metų dirbate suaugusiųjų mokyklos vadovu?

1. Kaip manote, ar Jūsų mokyklos vieta savivaldybės teritorijoje yra prieinama ir patogi Jūsų savivaldybės suaugusiems mokiniams atvykti?
2. Ar Jūsų mokykla organizuoja suaugusių asmenų pavėžėjimą? Jei organizuoja – koku būdu?
3. Kaip manote, ar mokyklų tinklo pertvarka padarė įtaką suaugusiųjų švietimo prieinamumui Jūsų savivaldybėje? Kokią įtaką?
4. Kokia forma mokykla perduoda informaciją visuomenei apie galimybę įgyti vidurinį išsilavinimą (ugdymo turinio ir formų pasirinkimo galimybes, priėmimo sąlygas ir kt.)?
5. Kaip manote, ar ši informacija visiškai atspindi Jūsų mokyklos vykdomą veiklą?
6. Kokia forma informacija apie tvarkaraščius, egzaminus, mokyklos sventes ir pan. yra perduodama mokiniams ir mokytojams? Kaip manote, ar informacija mokinius ir mokytojus pasiekia laiku?
7. Ar tiriate būsimų 11-okų mokymosi pasiekimus ir poreikius? Kaip? Kaip vertinate Jūsų mokyklos ugdymo turinio pasirinkimo įvairovę?
8. Kokių dalykų mokykla negali pasiūlyti rinktis mokiniams ir kodėl? *K*
9. Kaip vertinate mokymosi būdų pasirinkimo galimybes Jūsų mokykloje?
10. Koku principu jos yra formuojamos laikinosios grupės (skirtingi kursai, skirtingas kalbų mokėjimo lygis, mokinių pasiekimai, skirtingi mokymosi stiliai)?
11. Kokį sprendimą priimate, nesusidarius laikinajai grupei – formuojate mišrias grupes, skiriate savarankišką mokymąsi, siūlote keisti dalyką, modulį, pasirenkamą dalyką ar ieškote kitų variantų?
12. Jei mokykloje įgyvendinami profesinio mokymo programos moduliai, kaip vertinate jų organizavimą?
13. Kaip jūsų mokykla gali konkuruoti su profesine mokykla, kur taip pat galima įgyti vidurinį išsilavinimą?
14. Kaip vertinate mokytojų kvalifikaciją? Kokių mokytojų specialistų trūksta?
15. Kiek mokykloje yra andragogų? Ar skatinama mokykloje siekti mokytojo andragogo kvalifikacijos? Kaip?
16. Kokie pagalbos specialistai (psichologas, specialusis pedagogas, logopedas, socialinis pedagogas, kt.) dirba arba atvyksta į jūsų mokyklą (etatai)?

17. Kaip vertinate šių specialistų darbą?
18. Kaip vertinate mokyklos materialines mokymosi sąlygas: mokyklos pastatas; aplinkos sutvarkymas; kabinetų įrengimas; sporto ir aktų salės; bibliotekos aprūpinimas?
19. Kaip vertinate mokyklos aprūpinimą mokymo priemonėmis – vadovėliai, žodynai, vaizdinė medžiaga, televizoriai, multimedia projektorius, kompiuteriai, tautinė simbolika)?
20. Kaip vertinate mokyklos galimybes ugdyti specialiųjų poreikių asmenį? (aplinkos pritaikymas (pandusai, tualetai, kt.), priemonės (techninės pagalbos priemonės, specialios mokymosi priemonės)?
21. Ar Jūsų mokykloje aktuali mokymosi nutraukimo problema? Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad suaugę mokiniai nutraukia mokymąsi?
22. Kaip vertinate Jūsų mokyklos mokinių brandos egzaminų rezultatus?
23. Kokios, Jūsų nuomone, priežastys lemia, kad dalis mokinių lieka kartoti kurso programos?
24. Ar pamokų nelankymas yra dažnas reiškinys Jūsų mokykloje? Kokie, Jūsų manymu, būdai, sumažintų suaugusių asmenų pamokų nelankymą?
25. Kaip manote, kokius suaugusiųjų švietimo organizavimo aspektus, siekiant didesnio švietimo prieinamumo, būtina pirmiausia patobulinti Jūsų mokykloje?
26. Jeigu turite papildomų pastabų dėl suaugusiųjų švietimo organizavimo mokykloje prašytume jas išdėstyti.

**PUSIAU STRUKTŪRUOTO INTERVIU KLAUSIMYNAS ŠVIETIMO SKYRIAUS
SPECIALISTUI**

Duomenys apie specialistą:

Kokia darbo švietimo skyriuje patirtis?

Kokia darbo suaugusiųjų švietimo srityje patirtis?

1. Kaip manote, ar mokyklos, kur mokosi suaugę mokiniai, vieta savivaldybės teritorijoje yra prieinama ir patogi Jūsų savivaldybės suaugusiems mokiniams atvykti?

2. Ar savivaldybėje organizuojamas suaugusių asmenų pavėžėjimas?

3. Kaip manote, ar mokyklų tinklo pertvarka padarė įtaką suaugusiųjų švietimo prieinamumui Jūsų savivaldybėje? Kokią įtaką?

4. Kaip vertinate mokyklos perduodamą informaciją visuomenei apie galimybę įgyti vidurinį išsilavinimą suaugusiems asmenims (ugdymo turinio ir formų pasirinkimo galimybes, priėmimo sąlygas ir kt.)?

5. Kaip manote, ar ši informacija visiškai atspindi mokyklos vykdomą veiklą?

6. Kaip vertinate suaugusiųjų vidurinio ugdymo programos turinio pasirinkimo įvairovę?

7. Kokių dalykų mokykla negali pasiūlyti rinktis mokiniams ir kodėl?

8. Kaip vertinate mokymosi būdų pasirinkimo galimybes suaugusiųjų mokiniams?

9. Jei mokykloje įgyvendinami profesinio mokymo programos moduliai, kaip vertinate jų organizavimą?

10. Kaip mokykla, vykdanči vidurinio ugdymo programą, gali konkuruoti su profesine mokykla, kur taip pat galima įgyti vidurinį išsilavinimą?

11. Kaip vertinate mokytojų, dirbančių suaugusiųjų klasėse, kvalifikaciją? Kokių mokytojų specialistų trūksta?

12. Kaip vertinate švietimo pagalbos teikimą mokykloje?

13. Kaip vertinate mokyklos materialines mokymosi sąlygas: mokyklos pastatas; aplinkos sutvarkymas; kabinetų įrengimas; sporto ir aktų salės; bibliotekos aprūpinimas?

14. Kaip vertinate mokyklos aprūpinimą mokymo priemonėmis – vadovėliai, žodynai, vaizdinė medžiaga, televizoriai, multimedia projektorius, kompiuteriai, tautinė simbolika)?

15. Kaip vertinate mokyklos galimybes ugdyti specialiųjų poreikių asmenį? (aplinkos pritaikymas (pandusai, tualetai, kt.), priemonės (techninės pagalbos priemonės, specialios mokymo priemonės)?

16. Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad suaugę mokiniai nutraukia mokymąsi?

17. Kaip vertinate suaugusiųjų klasių mokinių brandos egzaminų rezultatus?

18. Kokios, Jūsų nuomone, priežastys lemia, kad dalis mokinių lieka kartoti kurso programos? Kokie, Jūsų manymu, būdai, sumažintų suaugusių asmenų pamokų nelankymą?

19. Kaip manote, kokius suaugusiųjų švietimo organizavimo aspektus, siekiant didesnio švietimo prieinamumo, būtina pirmiausia patobulinti Jūsų savivaldybėje? Jeigu turite papildomų pastabų dėl suaugusiųjų švietimo organizavimo savivaldybėje prašytume jas išdėstyti.

**ASMENŲ, BESIMOKANČIŲ PAGAL SUAUGUSIŲJŲ VIDURINIO UGDYMO PROGRAMĄ,
KLAUSIMYNAS**

Gerbiamieji, suaugusiųjų švietimo tyrimo duomenys svarbūs, ieškant atsakymų, kaip galima tobulinti suaugusiųjų švietimą ir pagerinti jo prieinamumą. Prašau atsakyti į visus anketos klausimus. Pažymėkite labiausiai Jūsų nuostatas ir patirtį atitinkantį atsakymo variantą, o jei tokio nėra, įrašykite savąjį. **Jūsų nuomonė labai svarbi!**

Anketa yra anoniminė, jos pasirašyti nereikia! Atsakymai bus nagrinėjami tik apibendrintų statistinių tendencijų pavidalu. Iš anksto dėkoju už atsakymus !

Žymėjimo pavyzdys:

1. Jūsų lytis

- Vyras
 Moteris

2. Jūsų amžius:

.....
(parašykite)

3. Kurioje klasėje mokotės?

- 11 klasėje (gimnazijos 3 klasėje)
 12 klasėje (gimnazijos 4 klasėje)

4. Jūsų tautybė:

- Lietuvis
 Rusas
 Lenkas
 Kita.....
(parašykite)

5. Jūsų išsilavinimas:

- Pagrindinis
 Pagrindinis ir profesinė kvalifikacija
 Kita (parašykite).....

6. Ar Jūs dirbate?

- Taip:
 valstybiniame sektoriuje
 privačiame sektoriuje
 Ne

7. Kodėl nusprendėte tęsti mokymąsi?.....(parašykite)

8. Kas labiausiai trukdė tęsti mokymąsi? (pažymėkite kelis Jums tinkančius atsakymus)

- Šeimyninės aplinkybės
 Trūko laiko
 Bijojote, kad mokykloje bus per sunku mokytis
 Per toli mokykla
 Nežinojote, kur galite mokytis
 Negalėjote suderinti darbo ir mokymosi

Kita.....

9. Ką ketinate veikti, baigęs mokyklą? (pažymėkite kelis Jums tinkančius atsakymus)

☐ Studijuoti universitete Lietuvoje	☐ Ieškoti darbo Lietuvoje
☐ Studijuoti kolegijoje Lietuvoje	☐ Ieškoti darbo užsienyje
☐ Studijuoti profesinėje mokykloje Lietuvoje	☐ Nestudijuoti ir neieškoti darbo
☐ Studijuoti užsienyje	☐ Kita.....

10. Ar turėjote galimybę pasirinkti mokytis profesinio mokymo programos modulius?

Taip

Ne

11. Kas padeda Jums mokytis?

☐ Tik mokytojai (per konsultacijas)	☐ Draugai
☐ Samdomas korepetitorius	☐ Kita.....

12. Ar mokymasis šioje mokykloje atitinka Jūsų lūkesčius?

- Atitinka, nes.....
- Iš dalies atitinka, nes
- Neatitinka, nes

13. Įvardinkite kelis esminius šios mokyklos privalumus

.....

14. Įvardinkite kelis esminius šios mokyklos trūkumus

.....

15. Kokia suaugusiųjų mokykla yra arčiausiai Jūsų namų?

- Ta, kurioje mokausi dabar
- Kita

16. Jei mokotės ne artimiausioje mokykloje, nurodykite priežastį, kodėl nesirinkote artimiausios mokyklos (pažymėkite Jums tinkančius atsakymus):

- Ten prastas mokymo lygis
- Ten nesimoko mano draugai, pažįstami
- Ten labai sunku mokytis
- Ten mokosi tik jaunimas
- Ten mokoma tik stacionariuoju būdu (pamokos vyksta dieną)
- Kita (įrašykite).....

17. Ar Jus tenkina pamokų tvarkaraštis?

Taip, nes

Ne, nes

18. Kodėl pasirinkote šią mokyklą? (pažymėkite Jums tinkančius atsakymus)

- Mokykla yra arti namų, lengvai pasiekama
- Čia lengva mokytis
- Draugai ir pažįstami lanko šią mokyklą
- Mokykloje yra aukštas mokymo lygis
- Mokosi tik suaugę asmenys
- Gimnazija
- Galėjau pasirinkti man tinkantį mokymosi būdą (pvz., neakivaizdinis)
- Galėjau pasirinkti, kada lankyti pamokas (pvz., dieną arba vakare)
- Kita.....

19. Pažymėkite atvykimo į mokyklą būdą(-us)

☐ Vietinio susisiekimo maršrutiniu autobusu	☐ Dviračiu
☐ Tarp miestiniu autobusu	☐ Einu pėsčiomis
☐ Tarp miestiniu traukiniu	☐ Atsiveža mokykla
☐ Savo vairuojamu automobiliu	☐ Atsiveža draugai
☐ Mopedu, motociklu	☐ Kita.....

20. Jei žinote, įrašykite, kiek apytiksliai kilometrų yra nuo Jūsų namų iki mokyklos

.....

21. Iš kur sužinojote apie šią mokyklą? (pažymėkite Jums tinkančius atsakymus)

- Papasakojo draugai
- Radau informacijos apie mokyklą internete
- Kita.....

22. Įvertinkite mokyklos teikiamą informaciją, pažymėdami pasirinktą atsakymą taip: ⊕

TEIGINIAI	Visiškai pritariu	Pritariu	Nežinau	Nepritariu	Visiškai nepritariu
Iš mokyklos gavau išsamią informaciją apie priėmimo į mokyklą sąlygas (kokie reikalingi dokumentai, kada jie yra priimami ir pan.)	☐	☐	☐	☐	☐
Iš mokyklos sužinojau apie galimybes pasirinkti įvairius dalykus, mokymosi formą	☐	☐	☐	☐	☐
Iš mokyklos sužinojau apie mokytojus ir jų kvalifikaciją	☐	☐	☐	☐	☐
Mokydamasis gaunu visą informaciją, kokia tik man reikalinga apie pamokų laiką ir tvarkaraščius, konsultavimo valandas	☐	☐	☐	☐	☐
Visada žinau, kokie renginiai yra planuojami arba vyksta mokykloje	☐	☐	☐	☐	☐
Informacija mokyklos interneto svetainėje yra nuolat atnaujinama	☐	☐	☐	☐	☐

23. Iš kur daugiausia sužinote informacijos apie tvarkaraščių pasikeitimus, mokyklos renginius, egzaminus, t.t. (pažymėkite vieną pasirinktą atsakymą):

- Mokyklos administracija (direktorius, pavaduotojai)
- Klasės auklėtojas
- Mokytojai
- Mokyklos interneto svetainė
- Skelbimai mokyklos stenduose
- Kita.....

24. Kaip intensyviai ieškote informacijos mokyklos interneto svetainėje?

- Visada
- Dažnai
- Retai
- Niekada

25. Kokie būtų Jūsų pasiūlymai dėl mokyklos teikiamos informacijos tobulinimo?

.....

26. Jūs mokotės:

- Stacionariuoju būdu
- Neakivaizdiniu būdu
- Moduliniu būdu
- Nuotoliniu būdu
- Savarankiškai visų dalykų

27. Ar teko per Jūsų mokymosi laikotarpį keisti šį būdą?

Ne

Taip, nes.....

28. Ar mokotėsi kai kurių dalykų savarankiškai?

Ne

Taip, mokausi šių dalykų:.....

29. Kokiu būdu susidarėte savo individualų ugdymo planą?

Surašiau savo pageidaujamus mokytis dalykus į individualaus ugdymo plano formą

Mokykloje tyrė mano mokymosi poreikius, pasiekimus, tolimesnio mokymosi planus bei patarė, kokius dalykus pasirinkti

Individualus ugdymo planas jau buvo užpildytas

Kitas būdas.....

30. Kiek dalykų esat pasirinkę(-usi) mokytis?

.....

31. Kiek turite pamokų per savaitę?

.....

32. Parašykite, kokius dalykus ir kokiais kursais esate pasirinkę(-usi) mokytis:

Mokomasis dalykas	Išplėstinis kursas /kalbos mokėjimo lygis	Bendrasis kursas/ kalbos mokėjimo lygis
Etika		
Tikyba		
Lietuvių k.		
Anglų k.		
Vokiečių k.		
Rusų k.		
Prancūzų k.		
Vokiečių k.		
Matematika		
Biologija		
Fizika		
Chemija		
Integruotas gamtos mokslų kursas		
Informacinės technologijas		
Istorija		
Geografija		
Integruotas istorijos ir geografijos kursas		
Dailė		
Muzika		
Technologijos		
Integruotas menų ir technologijų kursas		
Bendroji kūno kultūra		
Sporto šaka		

33. Parašykite, kurių mokomųjų dalykų norėjote, bet negalėjote pasirinkti mokyti.....

34. Kai kurių dalykų negalėjau pasirinkti, nes:

- Turiu daug žinių spragų
 Nesusidarė grupė
 Nepasiūlė mokykla
 Nepatinka mokytojas
 Kita.....

35. Parašykite, kokių dalykų modulių siūlė mokykla ir kokius pasirinkote mokyti

Siūlė mokykla	Pasirinkau mokyti

36. Parašykite, kokius pasirenkamuosius dalykus siūlė mokykla ir kokius pasirinkote mokyti?

Siūlė mokykla	Pasirinkau mokyti

37. Įvertinkite mokykloje teikiamą psichologinę, specialiąją ir socialinę pedagoginę pagalbą:

	Pagalba teikiama			
	Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Blogai
Psichologo pagalba teikiama				
Specialiojo pedagogo teikiama pagalba				
Socialinio pedagogo pagalba				

38. Įvertinkite mokykloje teikiamą švietimo pagalbą, pažymėdami pasirinktą atsakymą taip: ⊕

TEIGINIAI	Visiškai pritariu	Pritariu	Nežinau	Nepritariu	Visiškai nepritariu
Iškilius mokymosi sunkumams iš mokytojų visada sulaukiu pagalbos	○	○	○	○	○
Dažniausiai mokytojai konsultuoja pamokų metu	○	○	○	○	○
Dažniausiai mokytojai konsultuoja konsultacijų metu	○	○	○	○	○
Su mokytojais galima konsultuotis elektroninių paštu	○	○	○	○	○

39. Įvertinkite mokymosi aplinką:

	Labai gera	Gera	Lyg ir gera	Nežinau, sunku pasakyti	Lyg ir bloga	Bloga	Labai bloga
Bibliotekos įrengimas, knygų gausa ir įvairovė	+	+	+	?	-	-	-
Gerai įrengti kabinetai (suremontuotos patalpos, patogūs suolai, kėdės)	+	+	+	?	-	-	-

<i>Apšvietimas klasėse</i>	+	+	+	?	-	-	-
<i>Sporto salė</i>	+	+	+	?	-	-	-
<i>Sporto aikštynas</i>	+	+	+	?	-	-	-
<i>Valgykla, bufeto patalpos</i>	+	+	+	?	-	-	-
<i>Aprūpinimas kompiuterine technika</i>	+	+	+	?	-	-	-
<i>Aprūpinimas vaizdinėmis priemonėmis per pamokas</i>	+	+	+	?	-	-	-
<i>Tualetų būklė</i>	+	+	+	?	-	-	-
<i>Higiena: galimybė nusiplauti rankas muilu, popieriniai rankšluosčiai, džiovintuvai, pan.</i>	+	+	+	?	-	-	-
<i>Patalpų, klasių apšildymo kokybė šaltu metų laiku</i>	+	+	+	?	-	-	-

Dėkoju už atsakymus!